PATRIARHII sau PĂMÂNTUL CANAANULUI
PATRIARHII SAU Pământul Canaanului
Transliterare din chirilică de Ieroschim. Ştefan Lacoschitiotul după prima ediţie a cărţii, apărută la Bucureşti în 1839
EDITURA EVANGHELISMOS Bucureşti, 2016
Copertă şi tehnoredactare: Larisa Barbu
Descrierea CIP a Bibliotecii Naţionale a României Patriarhii sau Pământul Canaanului transliterare din chirilică de Ieroschim. Ştefan Nuţescu. bucureşti: Evanghelismos, 2016 ISBN 978-606-8562-28-5
I. Nuţescu, Ştefan vol. Itranslit.)
262.12

PREFAŢĂ

O doamnă engleză, inspirându-se din citirea Sfintei Scripturi, a alcătuit această carte. O tânără franţuzoaică, pătrunsă de uimire pentru frumosul ei talent, a tradus-o în limba naţiei sale. Eu, român, o fac cunoscută în limba română tuturor prietenilor credinţei celei mântuitoare şi a moralei.

Tânărul G. S., pe care o moarte timpurie l-a răpit dintre cei vii, nimicind frumoasele nădejdi ce le-ar fi dat duioşilor săi părinţi şi dulcii sale patrii şi naţii, hotărâse încă din anul 1839 să traducă şi să tipărească o mică parte din această carte. Sora sa, doamna E. B., în timpul îndeletnicirii sale cu traduceri din limba franceză, a urmat cu tălmăcirea altei mici părţi din ea. Eu, dorind să câştig limbii române o carte preţioasă în întregime, am îndreptat pe unde a fost trebuinţă atât traducerea unuia, cât şi a altuia. Şi după ce am săvârşit toată cartea, o dau acum la lumină pentru a se face cunoscute frumuseţile sale morale şi religioase.

Cartea aceasta este o galerie de tablouri variate, pline de cea mai hrănitoare învăţătură, este un şir necurmat de scene neprihănite şi mişcătoare de inimă. Morala cea mai curată umple toate filele ei şi sfânta credinţă îşi arată facerile sale de bine în toate lucrurile şi în faptele ce le cuprinde.

Părinţilor de familie, învăţătorilor, daţi fără frică această carte în mâinile fiilor şi ale şcolarilor voştri de amândouă sexele! Ea îi va învăţa să-şi cunoască îndatoririle, le

va da lecţii de dreptate şi omenie. Inima lor cea tânără va fi mişcată de multe ori la citirea nenorocirilor lui Ismail, Iacov, Iosif... Lăsaţi să curgă aceste lacrimi de virtute; acesta este semnul că s-au folosit din citirea cărţii.

PARTEA I Cartea I

AVRAAM

Sumarul

Avraam trimite pe Fiul său, Ismail, să cheme pe Elim şi lavian, locuitori bogaţi din ţinutul filistenilor, la ospăţul ce vrea să-l dea pentru serbarea zilei de naştere a lui Isaac ismail întâlneşte pe drum o familie nenorocită de hetei, pe care o mângâie şi o pofteşte să vină să se întâlnească cu el la corturile tatălui său descrierea sărbătoririi ospăţului cuvântul lui Melchisedec către adunare cearta între Ismail şi una dintre slugi; Sara îi aude. mânia ei împotriva tânărului Ismail avraam şi Agar se silesc în zadar s-o îmblânzească ea cere cu tărie de la Avraam să alunge pe Agar şi pe fiul ei, Ismail vedenia ce s-a arătat lui Avraam agar şi Ismail sunt alungaţi plecarea şi întristarea familiei hetee când a aflat că Ismail este alungat întâmplările şi suferinţele lui Ismail şi ale mamei sale în pustie un înger li se arată şi-i mângâie ei îi întâlnesc în pustie pe hetei şi primesc cu recunoştinţă ajutorul şi protecţia ce li se dau de această familie

Ridică-te, o, soare strălucitor, şi vino de aureşte cu razele tale vârfurile cele înalte ale munţilor! Vulturul să-şi părăsească cuibul şi prin bătaia cea iute a aripilor lui cele întinse să-i deştepte de departe pe locuitorii aerului, iar pelicanul pustiei să zboare pe deasupra apelor şi să ducă în zborul grabnic rodul ostenelii lui la puii săi cei doritori de hrană! Trimişilor, întreceţi struţul în fuga voastră cea iute şi fiţi mai uşori decât vânturile, căci trebuie chemaţi toţi vecinii săi cei iubitori de aleasă prăznuire la corturile lui Avraam!

-Tată, zise Ismail către patriarh, vătaful casei tale, Eliezer, i-a poftit pe toţi vecinii noştri să vină şi să ia parte la ospăţ?

nu, fiul meu, răspunse sfântul bărbat. Elim şi LAvian nu sunt încă poftiţi. Să te duci tu, Ismail, să-i chemi! Cunoşti locul casei lor?

da, tată. Elim, bătrâna rudă a lui Abimeleh, locuieşte în oraşul Gherar, iar Lavian, după cum mi-a spus, locuieşte pe malurile cele înflorite ale râului Bezor, aproape de locul unde pasc turmele noastre.

ei bine, fiul meu, zise Avraam, porunceşte să încarce un asin cu merinde, cu balsam, cu apă mirositoare şi cu cele mai frumoase flori ce le vei găsi în dumbrăvile noastre! Du-te după aceea de pune aceste daruri la picioarele prietenilor mei şi-i roagă să le primească, aşa ca pe o mărturie a iubirii mele şi a respectului tău pentru ei. Închină-te înaintea lor, căci astfel trebuie să facă un tânăr înaintea celor bătrâni, dar, mai cu seamă, pleacă-te până la pământ înaintea lui Elim, căci deşi Lavian are mai multe bogăţii şi putere decât Elim, Elim însă este mai bătrân decât el. Spune-le că Avraam face astăzi un ospăţ mare şi îi pofteşte pe toţi prietenii săi ca să vină să-l cinstească cu şederea lor de faţă.

Patriarhul isprăvi de vorbit şi Ismail se grăbi să meargă să împlinească poruncile lui.

O mână harnică despoaie câmpiile de podoaba lor şi copacii de miresme. Trandafirii de la Dabir, care strălucesc de frumuseţe, iată, umplu coşurile şi împodobesc patul lui Isaac. Roadele cele aurite ale viei cheamă să fie culese şi se îmbină cu feţele mai închise ale bananelor. Migdalul, încărcat de flori şi de roade, îşi pleacă încet ramurile sale, pe care apoi, iar le ridică cu măreţie, după ce s-au uşurat de greutatea ce le apleca spre pământ. Grădinile, livezile, dealurile şi văile cele roditoare îşi dau pe întrecute rodurile lor cele îmbelşugate pentru a împodobi sărbătoarea ce trebuie să se facă în Versavia, în cinstea zilei de naştere a lui Isaac, fiul cel întâi-născut al lui Avraam şi al Sarei.

Ce loc sec şi pustiu! Ochiul nu întâlneşte covoare de flori şi de verdeaţă, ci rătăceşte ostenit pe vârfurile ascuţite şi ameninţătoare ale stâncilor ce se ridică în depărtări din mijlocul valurilor de nisip, unde se pare că sunt îngropate. Ici şi colo, prăpăstii întunecoase şi adânci întrerup uniformitatea pustiei pentru a o face şi mai fioroasă. Nu se aude niciun murmur de apă curgătoare în acest şes înspăimântător. Pământul este gol şi uscat. Vai de călătorul pe care noaptea l-a apucat trecând prin această singurătate! Ţipetele jalnice ale bufniţei şi ale erodiului adaugă la melancolia şi întristarea pe care le simte cineva în acest loc singuratic, dar un glas tânguitor se amestecă din când în când cu şuieratul vânturilor. Acest glas nu este al erodiului sau al unei păsări de noapte. Oare vezi la piciorul acelei stânci înalte şi drepte un om îmbrăcat în piele de fiară sălbatică? Stă aşezat, iar ochii îi sunt cufundaţi în cap şi rătăciţi. Pe obrajii lui cei veştejiţi se deosebesc fără greutate trăsăturile suferinţei, ale sărăciei şi ale durerii. O femeie, care stă în picioare lângă dânsul, ţine un copil de mână, şi alţi patru mai mici se agaţă de hainele ei scoţând ţipete jalnice.

revmah, zise omul acela, te-am jurat să nu te duci nicidecum singură, dar tu ţi-ai astupat urechile la rugămintea mea. Mi-ai zis că sunt sălbatic şi crud, pentru că ţi se părea că eu cer hrana cu silă, în loc s-o cer cu umilinţă. Cu toate acestea, dacă aş fi întovărăşit paşii tăi, nimeni nu te-ar fi maltratat. Ştii bine că acela la care ai fost este Lavian, puternicul filistean? I-ai spus că venim dintr-o ţară îndepărtată? Ai îngenunchiat înaintea lui? Te-ai rugat să-i fie milă de copiii noştri?

toate le-am făcut, Neazi, răspunse încet Revmah. I-am spus că un leopard furios s-a aruncat asupra fiului nostru celui întâi-născut şi că pe când era să-l sfâşie înaintea ochilor noştri, tu l-ai scăpat din gura cea turbată a lui, dar fiara cea sălbatică te-a muşcat atât de adânc de braţ, încât nu mai poţi să te slujeşti de arcul ce ne-a hrănit până acum. După aceasta, i-am cerut puţintică pâine, iar el mi-a răspuns cu un ton aspru că nu-mi dă. Pe urmă, când l-am rugat fierbinte să poruncească să-mi dea câteva picături de apă ca să-mi potolesc setea mea şi a acestor copilaşi nenorociţi, mi-a zis: „Du-te de caută la râuri!”. „Vai, i-am răspuns eu, dar râurile au secat!”. Atunci el m-a acoperit de înjurături, zicându-mi că sunt o femeie fără credinţă şi fără patrie, idolatră nevrednică, pentru că nu mă închin dumnezeului său. în timpul acesta veniră slugile lui şi le porunci să mă alunge de pe pragul casei sale.

Neazi îşi ridică ochii şi mâinile către cer.

iubita mea, zise el, ceasul morţii noastre a sosit, dar cu toate acestea, în mijlocul acestui chin nesuferit, înconjurat de grozăviile ticăloşiei şi ale foamei, simt încă în lăuntrul meu o rază de bucurie curată şi nepătată. Până în ziua aceasta, adăugă uitându-se la arcul ce era pus lângă el, noi toţi am trăit din rodul vânătoarei şi al sudorilor mele. Nu i-am păgubit niciodată pe vecinii mei, nici măcar cu un grăunte de orz. Tăria braţului meu te-a hrănit şi pe tine

şi pe copiii mei. Şi tot pentru a-l scăpa pe fiul meu, Eziel, am pierdut acest braţ, încât nu mă mai pot

sluji de el... Revmah, inimile acestor copii sunt nevinovate ca ale unor îngeri. Din buzele lor n-a ieşit niciodată minciună şi rodul furtişagului n-a pângărit mâinile lor.

Neazi se opri brusc văzându-l pe fiul său cel mai mare căzând la pământ, galben şi tremurând.

iartă-mă, tată, iartă-mă! strigă el, băgându-şi mâna în sânul lui. Văzându-te atât pe tine, cât şi pe mama aproape să muriţi de foame şi de durere, m-am strecurat fără să mă vadă cineva în casa lui lavian. Acest sac mic de curmale era pe masă... O, tată, tată! Nu te uita la mine aşa! Ochii tăi mă fac să mă cutremur... Mamă! Scapă-mă, te rog, scapă-mă de mânia lui!...

Şi lăsând sacul să cadă, fugi să scape în braţele mamei sale.

lasă-l, strigă Neazi, sculându-se şi apropiindu-se de soţia sa, lasă-l îţi zic... Tu eşti fiul meu? Nu, tu nu eşti fiul meu, copil nerecunoscător şi stricat. Spune, cine te-a învăţat să iei lucrul care nu este al tău? Eu sau mamă-ta? Nu m-ai auzit zicând de mii de ori că mai bine este să moară cineva decât să fie necinstit? Femeie, nu-l apăra de pedeapsa ce i se cuvine pentru păcatul lui! Lasă-mă să-l pedepsesc după dreapta mea mânie!

El se apropie să apuce pe copil, dar Revmah speriată strigă:

o, Neazi, stai! Ce vrei să faci? Vrei să-l omori pe cel întâi-născut, pe fiul cel scump al iubirii noastre?

Neazi îşi întinse mâna împrejurul gâtului nevestei sale, se uită la copil, care era leşinat pe pieptul ei, iar după aceea zise cu un glas dulce ca al turturelei când îşi cheamă puii:

cum ai putut crede, iubita mea, că aş fi vrut să te mâhnesc pedepsind pe fiul meu? Nu te teme, dragă Revmah, scumpă tovarăşă a nenorocirilor mele, niciodată tatăl său

nu-l va face să ţipe de durere. Dar oare nu este mai bine să-l dojenim acum pentru greşelile lui decât să-l lăsăm să cadă în mâinile unor oameni mai puţin milostivi decât noi? Nu ştii că iubitul nostru fiu ar putea să cadă rob şi să poarte ocară veşnică, dacă l-ar prinde luând numai un ciorchine de strugure din via altora?

Neazi tăcu, se uită împrejur şi văzându-şi copiii leşinaţi de foame privind lacom la săculeţul de curmale, îl ridică de jos.

un înger al întunericului, zise el, a povăţuit mâna lui Eziel când a luat această hrană; acesta este duhul cel rău. Voi putea da eu fiere copiilor mei? Hrăni-i-voi cu pelin? Prelungi-le-voi oare viaţa câteva ceasuri cu rodul păcatului? în acest minut de deznădejde şi de groază, dumnezeul lui Hevi ne vede; el poate, dacă vrea, să prefacă aceste pietre în pâini şi să facă să curgă izvoare de apă vie din aceste nisipuri arzătoare. O, iubita mea, Neazi mai bine vrea să te vadă murind, precum şi pe aceste făpturi nevinovate, decât să voiască să se folosească din păcatul fiului său.

Abia isprăvi vorba şi aruncă săculeţul de curmale în prăpastia ce era aproape. Copiii văzând această faptă crudă nu-şi mai putură opri ţipetele de durere şi de deznădejde.

o, cât de mult i-ar plăcea tatălui meu, Avraam, omul acesta! zise cu un glas dulce tânărul Ismail, care ieşi atunci de după o stâncă. Fiinţă suferindă şi nenorocită, zise el, cât de adânci sunt necazurile tale, dar cât este de curat şi fără de pată sufletul tău! Nu vorbi nimic, căci am auzit şi ştiu toate. Asinul ce vine după mine este încărcat cu cele trebuincioase pentru hrană. Scoală-te şi ajută-mi să-l descarc ca să vă puteţi potoli cu toţii foamea cea cumplită.

Dar Ismail vorbea în zadar, căci Neazi nu-l mai auzea; copleşit de silnicia durerilor sale, căzuse cu faţa la pământ fără de simţire. Atunci Revmah, abia mai putându-şi deschide gura, strigă:

înger al cerului, dă-mi degrabă puţintică hrană ca să întorc la viaţă pe bărbatul meu, precum şi pe aceşti copii leşinaţi de foame!

Ismail descărcă asinul şi desfăcu în grabă feluritele legături care-i alcătuiau povara. Corbii nu se reped cu atâta lăcomie asupra unei juninci ce a murit în mijlocul câmpului precum se aruncară copiii lui Neazi pe smochine, struguri, pâine, vin şi pe bucăţelele cele fripte de căprioară, pe care Ismail le întinsese pe iarbă înaintea lor.

revmah, zise apoi Ismail, lasă-mă pe mine să îngrijesc de bărbatul tău, iar tu mănâncă ceva ca să-ţi întăreşti puterile. Ia seama şi asupra copiilor să nu mănânce cu lăcomie şi să se îmbolnăvească din pricina îmbuibării.

Astfel vorbi Ismail. Mintea şi înţelepciunea lui erau mai presus de vârsta sa. Cercetă braţul lui Neazi; după ce-i spălă rănile cu nişte apă de leac şi îi puse un balsam tămăduitor, rupându-şi legătura

de pe cap, îi făcu din ea o faşă cu care opri sângele ce curgea încă din răni. Câteva picături dintr-o doctorie, înghiţite de Neazi, îl însufleţiră puţintel; oftă adânc părând că s-a uşurat de o povară nespusă.

prietene, zise Ismail, nu te sili să vorbeşti, eşti încă prea slab, dar ascultă-mă! Pământurile lui Avraam sunt aşezate la miazănoapte de această pustie; el are cămile frumoase, turme nenumărate şi păşuni grase; eu sunt fiul său, moştenitorul lui, cel întâi-născut al lui, iubitul său Ismail. El m-a trimis cu aceste daruri ca să-i chem pe Elim şi pe lavian la ospăţul ce vrea să-l dea chiar astăzi în corturile noastre. Am fost la Elim şi i-am dat jumătate din povara acestui asin; când era să mă duc la lavian, ţipetele cele tânguitoare ale copiilor tăi m-au atras aici; acum nu mă mai duc la el, fiindcă a avut o inimă aşa de crudă, încât a putut să alunge fără milă pe soţia ta şi pe aceste făpturi nevinovate de pe pragul casei sale celei bogate. Nu-i voi duce aceste daruri, nici nu îl voi ruga să vină şi să şadă la masa

lui Avraam. Neazi, nu astfel te-a numit soţia ta? Pleacă-ţi urechea la vorbele mele şi făgăduieşte-mi că-mi vei îndeplini dorinţele! Vino cu mine la tatăl meu şi eu îi voi vorbi despre tine. Dacă preţuieşti mai mult viaţa nestatornică de vultur decât o viaţă tihnită, atunci vei locui sub corturile noaStre numai până când se vor tămădui de tot rănile tale. Iar dacă, dimpotrivă, vei vrea să stai cu noi, sunt sigur că la rugămintea mea tatăl meu te va primi în numărul slugilor sale; te vei duce să păzeşti turmele care pasc în câmpiile dinspre răsărit de Gherar. Vorbeşte, Neazi, vrei să vii cu mine?

Neazi căzu la picioarele lui Ismail şi-i zise:

Îţi sunt recunoscător pentru facerile tale de bine, dar, o, tânărul meu stăpân, nu te supăra pe sluga ta dacă nu poate primi să meargă acum cu tine; durerea şi boala sunt nişte oaspeţi trişti în casa unde se aude veselie. Tu ne-ai scăpat de la moarte, tu ai fost pentru noi un înger mântuitor, dar eu sunt încă slab şi mai sufăr din pricina durerii. Lasă-ne să aşteptăm aici până ce se va sfârşi ospăţul despre care vorbeşti. Avem acum hrană şi vom folosi acest răstimp să ne odihnim de osteneala noastră. Peste patru zile, la unsprezece ceasuri de dimineaţă, vom merge către locuinţa tatălui tău şi acolo ne vom închina înaintea lui cu faţa la pământ.

fie şi aşa precum vrei, răspunse Ismail. Vă voi vedea, aşadar după patru zile la Versavia. Până atunci, Neazi, ţine acest asin, ţi-l dau ţie. După ce vei isprăvi merindea, o vei pune pe soţia ta pe el şi îi va duce şi pe copiii tăi când nu vor mai putea de oboseală. Acum trebuie să vă las, căci mă tem sa nu mă întreacă oaspeţii şi să ajungă acasă înaintea mea. Binecuvântarea Domnului să se reverse asupra ta şi asupra soţiei tale, o, Neazi! Vorbele cele dulci ale tatălui meu, Avraam, vă vor veseli inimile, iar zâmbetele cele blânde ale Sarei şi ale mamei mele, Agar, vă vor face să uitaţi

toate suferinţele. încă o dată, rămâneţi cu Dumnezeu şi pacea să fie cu voi!

Ismail plecă, dar mergea uitându-se îndărăt până când nu-i mai zări.

ismail s-a dus, zise Eziel oftând, s-a dus; el n-a simţit niciodată foamea. Aş vrea să fiu Ismail.

Ochii lui Neazi îi întâlniră pe cei ai nevestei sale şi amândoi se aruncară unul în braţele celuilalt; copiii, mulţumiţi şi veseli, le pricinuiau nespusă mângâiere. Revmah plângea; lacrimile ei ce cădeau pe părul lor cel auriu semănau cu picăturile de rouă care strălucesc pe lâna mielului.

Răsunetul harpelor şi al tobelor se aude departe, peste munţi; el se amestecă cu sunetul glasurilor de veselie, iar Patriarhul zise:

iată prietenii şi vecinii mei, din când în când nori uşori acoperă soarele şi astâmpără arşiţa cea arzătoare pentru ca să-i răcorească pe călătorii cei obosiţi, căci ei vin de la Efrasin, de la Mamvri, de la Salim, de la Dabir, de la Gosen şi din toate ţările ce se află în depărtare, cale de trei zile de la câmpiile Kadeş şi Sur.

După ce au dat în grija slugilor catârii şi cămilele, oaspeţii înaintează către Avraam şi soţia sa, care le ieşiseră în întâmpinarea. Toţi se împrăştie apoi în grabă. Unii se duc sub corturile cele umbroase care acoperă toată câmpia, alţii se culcă la umbra copacilor, iar Sara şi patriarhul, însoţiţi de căpetenii, merg să se aşeze la tulpina unui cedru bătrân. De ramurile lui cele întinse atârnă mii de cununi de flori; aerul este îmbălsămat de miresme desfătătoare, iar fumul tămâii se înalţă până la cer. Melchisedec, preotul cel mare din Salim, binecuvânta bucatele şi ospăţul începu.

O, Sara, cu cât întreci încă în podoabă şi măreţie pe cele ce sunt împrejurul tău! Nu mai eşti icoana cea strălucitoare

a soarelui când iese din aburii dimineţii şi n-ai nici strălucirea acestui astru când se află în mijlocul zilei, dar îi semeni când se pleacă să apună măreţ şi strălucitor. Când Faraonul egiptean te va vedea îmbrăcată astfel de bogat, cu o mantie de purpură, cu capul acoperit cu un voal strălucitor, cu braţele şi gâtul încărcate de podoabe preţioase, va uita iarna anilor tăi pentru a se minuna de zâmbetul cel graţios ce joacă pe buzele tale. Copilul cel frumos, culcat lângă mama sa pe o perină umplută cu puf de lebădă, seamănă cu bobocul crinului care înfloreşte. în spatele stăpânei sale, sta în picioare Agar, egipteanca, cea care purta costumul patriei din care venea, turbanul, călţunii şi tunica ce semănau cu seninul cerului de vară. Rumeneala tinereţii şi a sănătăţii strălucea pe obrajii ei cei oacheşi, iar din ochii cei mari şi negri îi scânteiau mii de focuri. Dar unde este fiul ei, tânărul Ismail? Asemenea unui meteorit strălucitor, care străluceşte şi se face nevăzut pentru ca iar să apară, Ismail, îmbrăcat cu o tunică roşie împodobită pe margini cu fir de aur, aleargă prin corturi, prin crânguri, îngrijeşte de slugi şi răspândeşte bucurie printre oaspeţi, bucuria cea nevinovată.

În timp ce bucatele şi vinul însufleţeau adunarea, Melchisedec se sculă. Toţi tăcură şi erau cu băgare de seamă, în vreme ce sfântul preot vorbi astfel:

În timpul secerişului, sunetul secerilor îl veseleşte pe stăpânul câmpului, dar glasul slugii sale, care cântă binecuvântându-i munca, este şi mai melodios la urechea lui. Pasărea raiului mă farmecă cu înfăţişarea sa cea strălucitoare, dar slujnica aceea care-şi iubeşte stăpâna şi o ascultă este şi mai frumoasă.

Tinerilor care căutaţi să vă luaţi neveste, cercetaţi cu de-amănuntul faptele tinerelor fete, dar după ce vă veţi alege una care să vă fie soţie, închideţi-vă ochii la toate cusururile ei!

16

Tinerelor fete, nu credeţi în laudele ce vă fac tinerii, căci împărăţia voastră nu va dura mult. Iar dacă nu veţi asculta de glasul bărbaţilor voştri veţi deveni asemenea cu poamele ce cresc pe malurile lacului Sale, care sunt frumoase la vedere, dar pline de amărăciune la gust.

Copii, ascultaţi de învăţăturile tatălui vostru şi de poruncile mamei voastre ca să nu vi se întâmple niciun rău. Şoimul zboară deasupra puilor; ei nu văd primejdia ce-i ameninţă, dar găina o vede; ea îi cheamă, aceştia îi aud glasul şi fug ca să scape sub penele ei; după aceea, ies de sub aripile ei, iar vrăjmaşul fiind departe, ea nu îi mai opreşte.

Iar voi, părinţilor, nu luaţi neastâmpărul tinereţii drept nebunie! Lăsaţi fiecare lucru să-şi aibă timpul lui! Ce ar deveni lăcusta, dacă aţi ţine-o închisă toată primăvara, făgăduindu-i că o veţi lăsa să sară şi să zboare când va sosi iarna? Nu ziceţi naturii că este crudă şi sălbatică şi că nu vreţi să intre în faptele copilului vostru, pentru că mierea stupilor noştri este dulce, dar mierea pustiei este şi mai dulce.

Dacă un străin zice: „Mi-e foame”, nu-l întreba dacă este kenezeu sau egiptean, iebuseu sau amoreu, ci grăbeşte-te să-i aduci pâine, căci Cel Atotputernic ţi-o dă ţie mai înainte de a o cere el.

Nu îngreuna cămila cu o povară prea grea şi nu îmboldi boul care îţi ară ţarina!

Când te vor alege judecător la o ceartă, nu apăra pe cel vinovat pentru că are o sută de vaci, iar năpăstuitul nu are decât un miel. Sărăcia lui să fie un dascăl în inima ta!

Dacă un rob vine la tine şi-ţi zice: „Stăpâne, ascultă-mi rugămintea şi porunceşte să mi se facă dreptate în acest ceas!”, nu-i răspunde: „Vino mâine!”! Teme-te să nu moară peste noapte şi pe urmă să-ţi pară rău că ai lăsat să treacă prilejul de a face o faptă bună şi de a chema binecuvântarea Cerului asupra ta şi asupra familiei tale.

17

Melchisedec tăcu. Bătrânii şi chiar copiii se uitau cu bucurie la faţa lui cea vrednică de respect. Ziua înaintează însă, iar oaspeţii se grăbesc să se reîntoarcă acasă. Melchisedec se sculă. Veşmintele mai albe ca zăpada îi atârnau în valuri unduitoare până la pământ şi se părea că îi mai sporesc statura sa înaltă şi măreaţă. Plete de păr cărunt ieşeau de sub legătura de aur ce-i acoperea capul şi i se îndoiau pe umeri. Bătrânul prooroc Elim luă copilul şi-l dete lui Melchisedec. Acesta îl ridică în braţe ca să-l arate adunării. Abimelec, regele de la Gherar, înainta însoţit de căpitanul său de arme: amândoi îşi traseră săbiile scânteietoare şi le învârtiră sus în aer. La acest semn toţi formară un semicerc, în centrul căruia se aşezară femeile şi copiii.

dumnezeul neamurilor, strigă Melchisedec, împărate Atotputernice al cerului şi al pământului, Făcătorul tuturor lucrurilor, Stăpânul îngerilor şi al oamenilor, caută cu milostivire asupra acestui copil şi-l binecuvântează, precum ai binecuvântat pe tatăl lui. Avraam s-a încărcat de slavă în bătălii.

El a alungat pe împăraţi şi armatele lor până sub zidurile Damascului, împrăştiindu-le peste tot precum un vânt puternic risipeşte nisipul pustiei. Toată puterea lui era în Tine, o, Dumnezeule. Dă, dar, ajutorul Tău şi moştenitorului său în zile de primejdie. Sabia ridicată asupra lui să cadă fără putere şi toiagul îndreptat asupra capului să nu-l vatăme! Fă ţarinile lui bogate şi roditoare ca să se poată bucura de dulceaţa odihnei când va veni pacea. Nu lăsa ca viermele care roade să se bage în mugurii pomilor lui ca să înşele nădejdea unei recolte îmbelşugate! Păzeşte-i şi ogoarele de insectele cele vătămătoare. Binecuvântează-l, Dumnezeule Atotputernice, binecuvântează pe fiul său, Isaac! Fă-l să moştenească înţelepciunea, virtutea şi mărirea tatălui său, Avraam, pentru ca toţi oamenii să-l cinstească, iar el să trăiască pentru a vedea pe fiii fiilor lui.

Melchisedec încetă să mai vorbească. Mulţimea scoase mii de strigăte de bucurie, iar ecoul munţilor vecini repetă aceste strigăte zgomotoase. După ce îl dădu pe copil mamei sale, Melchisedec binecuvântă pe Avraam, pe Sara şi pe toţi cei ce erau de faţă. După aceea se pregăti să plece. Patriarhul îl rugă să petreacă noaptea sub corturile sale, dar vrednicul de respect preot îi răspunse că i-a făgăduit lui Abimelec, regele de la Gherar, să se oprească câteva zile în acel oraş. Ismail, vătaful Eliezer şi slugile regelui veniră aducând cămilele. Animalele îngenuncheară şi căpeteniile se urcară pe spinările lor. Melchisedec îşi puse mâna pe capul lui Ismail zicând:

binecuvântarea Domnului să fie şi cu tine, fiul lui Avraam! Fii sprijin tatălui tău la bătrâneţe pentru ca să găseşti milă la moştenitorul său, copilul Isaac, şi la Sara, mama lui!

Cămilele plecară şi mulţimea se luă după ele. Cu cât se depărta prin munţi, cu atât se auzea mai puţin sunetul glasurilor, al harpelor şi al tobelor. Cu toate acestea, nişte murmure surde se amestecau când şi când cu zgomotul vânturilor. în sfârşit, şi acestea încetară, iar totul deveni paşnic şi liniştit.

oaspeţii noştri se duc veseli, zise Avraam către Sara, întorcându-se spre cort. Bucuria se părea că le vine din inimă, iar aceasta mi-a făcut plăcere.

dar de ce puternicul Lavian n-a fost şi el la ospăţ? zise Sara. N-ai trimis pe fiul tău Ismail ca să-l poftească?

da, răspunse patriarhul. Întorcându-se către Agar, care venea după ei, o întrebă dacă ea nu ştie pentru ce fiul ei nu l-a ascultat.

nu ştiu, stăpâne, zise Agar. Fiul meu mi-a spus numai atât, că după plecarea oaspeţilor îţi va dezvălui pricinile care l-au împiedicat să se ducă la lavian.

oare, glasul acesta ce-l aud nu este al lui Ismail? zise Sara. El vorbeşte apăsat şi mânios. Pentru ce strigă aşa de tare? O să-mi deştepte copilul. Staţi aici, Avraam şi tu, Agar, nu veniţi după mine! Mă voi duce singură să văd ce pricină este.

O ascultară şi ea ieşi iute.

minţi, robule nemernic, zicea Ismail către Natoh, care şedea pe o laviţă la umbra unui platan aproape de cortul lui Avraam. Cu toate că săracul Neazi este heteu, este om drept şi tatăl meu îl va lua sub ocrotirea sa atât pe el, cât şi pe soţia şi pe copiii lui. Crezi că nu ştiu cât de bun şi iubitor de oameni este tatăl meu? Cum îndrăzneşti tu să-mi spui că nu va lua în slujba sa oameni leneşi şi fără căpătâi, şi că eu am făcut rău că le-am dat asinul ce-l aveam cu mine? Tu eşti numai păzitor al acestor animale, dar ele nu sunt ale tale, filistean înrăutăţit. Ele sunt ale tatălui meu Avraam, iar eu sunt fiul cel întâi-născut al lui, moştenitorul bogăţiilor sale.

tu, zise Natoh cu un aer dispreţuitor uitându-se la luna care strălucea la orizont, tu eşti fiul cel întâi-născut al lui Agar, nu moştenitorul lui Avraam. Moştenitorul va fi Isaac. Numai acesta poate să ne poruncească, iar noi trebuie să ascultăm numai de poruncile lui.

La aceste vorbe jignitoare, Ismail nu-şi mai putu înfrâna mânia:

eu sunt cel întâi-născut, strigă el, şi, prin urmare, de mine trebuie să ascultaţi. Ce? Un copil care suge ţâţă să vă dea vouă porunci? Abia poate îngâna vreo câteva cuvinte neînţelese şi el să vă fie vouă domn, stăpân, care să împărăţească peste voi? Pleacă-te, robule ticălos, pleacă-te înaintea puternicului Ismail! De ce nu te pleci înaintea unui viţel slab care umblă şovăind sau la un pui golaş care abia a ieşit

din găoace? Intră înăuntru în cort şi îl vei găsi pe Isaac culcat pe pieptul cel veşted al mamei sale. O,

ce moştenitor harnic, care de când răsare soarele nu face altceva decât doarme şi plânge!

Ismail râse cu dispreţ şi, întorcând spatele robului, se pregătea să plece, când iată că o văzu pe Sara în picioare înaintea lui. Ismail îşi plecă în jos capul cel trufaş. Căutătura lui cea mândră şi dispreţuitoare se înfipse în pământ şi rămase nemişcat. Natoh se sculă şi se retrase într-un cort vecin.

şarpe veninos, târâtor nevrednic, strigă Sara, ai cărei ochi aruncau scântei şi ale cărei buze tremurau de mânie. Ismail, am auzit cum îţi băteai joc de mine şi de fiul meu. Nerecunoscătorule, nu ţi-am slujit eu de mamă? S-a întâmplat vreodată să nu-ţi dau ceea ce ai cerut? De câte ori nu am folosit influenţa pe care o aveam asupra inimii tatălui tău ca să-l înduplec să-ţi dea ceea ce doreai? Pentru ce-mi dispreţuieşti acum copilul care este mic şi slab? Ismail, când erai de vârsta lui şi eu eram mai tânără, te-am purtat în braţele mele. Până acum ai avut două mame în loc de una, dar inima ta este plină de fiere şi de răutate. Ai vrea să-l sperii pe copilul meu când doarme, ai vrea să mi-l smulgi din braţe ca să-ţi faci o plăcere barbară din suferinţele lui. Dar nu, eu nu te voi lăsa să mai vezi pe fiul meu, Isaac.

Avraam şi Agar, care veneau pe urma Sarei, de departe auziră ceea ce s-a întâmplat şi se apropiară şi ei. Patriarhul, luând de mână pe tânărul Ismail îl duse către Sara, zicând:

aruncă-te la picioarele soţiei mele şi mărturiseşte că n-ai avut dreptul să vorbeşti de rău despre dânsa!

Ismail se supuse, dar Sara, întorcându-se către Agar, o întrebă de ce a avut răutatea şi gelozia să-l aţâţe pe fiul ei împotriva moştenitorului legiuit. Roaba puse un genunchi

pe pământ şi, închinându-se cu cea mai adâncă smerenie, îi răspunse:

o, preacinstită stăpână a inimii şi a fiinţei mele, nu te supăra pe slujnica ta! înainte de a se naşte acest copil, când locuiam la Kiriat-Arba, mă apucase o trufie nebună şi am uitat de ceea ce-ţi eram datoare. Am fugit ca să scap de pedeapsa ce mi se cuvenea, rătăcind prin pustia Sur. Acolo mi s-a arătat îngerul Domnului şi mi-a zis:,Agar, slujnica Sarei, de unde vii şi unde gândeşti să te duci? întoarce-te la stăpâna ta şi smereşte-te înaintea ei!”. Din ziua aceea până acum, oare, nu ţi-am fost roabă credincioasă şi supusă? Uită, te rog, greşeala fiului meu! Sara, oare nu vei ierta pe fiul meu?

ismail este tânăr, zise Avraam, şi vorbeşte fără să se gândească. Faptele lui curg din focul cel clocotitor al tinereţii. Precum un cal înfocat, care, înconjurând câmpiile, face să se înalţe înaintea sa nori de praf şi sare peste toate stavilele ce-i sunt în drum, aşa şi Ismail nu cunoaşte hotar patimilor sale. Cu toate acestea, Sara, eu ştiu că el îl iubeşte cu sinceritate pe fiul nostru.

da, negreşit că-l iubeşte, adăugă în grabă Agar. înainte de sosirea oaspeţilor, el şedea pe patul lui Isaac şi-mi zicea: „Uite, mamă, cât e de albă şi delicată pielea lui! Fulgii lebedei nu sunt mai albi şi mai moi. Rumeneala cea fragedă a obrajilor lui seamănă cu frumoasa floare trandafirie a mărului când se veştejeşte!”. Sara, iubita mea stăpână, iartă-l!

Sara nu răspunse nimic. îşi încreţi fruntea şi uitându-se împrejur cu dispreţ, se întoarse în odaia ei în care-şi lăsase copilul. Avraam se luă după dânsa, iar Agar rămăsese puţintel îndărăt pentru ca să îl mângâie şi să îl îmbrăţişeze pe Ismail, care era trist şi descurajat. După ce toţi intrară în casă, patriarhul zise către Agar:

apropie-te împreună cu fiul tău! Daţi-mi amândoi mâinile ca să le pun într-ale soţiei mele şi să-şi uite mânia!

Agar şi Ismail se grăbiră să asculte, dar Sara plecându-se către Isaac, se prefăcu că aşază perina pe care era culcat. Agar înţelese din aceasta că Sara era hotărâtă ca nicidecum să nu-l ierte, dar nădăjduind că o va îmblânzi, i se aruncă la picioare şi-i cuprinse genunchii plângând. Avraam, întorcându-se către Ismail, îi zise:

tu, pentru ce stai în picioare, Ismail? Pentru ce acest aer întunecat şi trufaş, când vezi pe mama ta căzută la pământ şi gemând pentru greşeala ce ai făcut-o?

Tânărul Ismail îşi ridică capul la aceste cuvinte, pironindu-şi ochii asupra mamei sale care plângea, apoi asupra lui Isaac care dormea, pe urmă asupra Sarei. Căutătura lui însă nu se potrivea nicidecum cu ceea ce simţea. Pe faţa sa nu era zugrăvită nici durerea, nici iubirea, nici căinţa.

Isaac se deşteptă şi Sara îl puse pe genunchii ei. Copilul se uita cu un aer vesel la cei ce erau împrejurul lui şi, zărindu-l pe Ismail, îşi întinse către el mânuţele ca şi cum ar fi voit să-l cheme. Inima tânărului se mişcă atunci foarte adânc. Se aruncă la genunchii Sarei şi udă cu lacrimi picioarele cele

goale ale fratelui lui.

copil nepreţuit, strigă el, iubitul inimii mele, iartă-mă! Dacă ai putea să vorbeşti, ai spune mamei tale cât de mult te iubesc! De câte ori mi-am lăsat tovarăşii şi jocurile cele favorite ca să priveghez lângă tine când tu dormeai sau să mă joc cu tine când doica te ţinea în braţe. Dragul meu Isaac, tu vei trăi în veci în inima mea. Când Dumnezeu te va încărca cu bogăţii, eu te voi povăţui după cum tatăl meu mă sfătuieşte adeseori. Dacă vreodată vreun vrăjmaş te va alunga cu vicleşug sau cu putere din corturile tale, vino la mine, frate! Cât voi trăi eu, tu nu vei cunoaşte grozăviile foamei sau ale setei. Zâmbetul tău cel nevinovat să se roage pentru mine mamei tale ca să-mi ierte vorbele cele nesocotite ce mi le-a scos din gură obrăznicia lui Natoh.

Ismail mai sărută o dată picioarele copilului, care, încântat de mângâierile lui, nu mai putea de veselie. în timp ce râdea cu hohot şi sălta de bucurie în braţele mamei sale, mâinile lui cele mici se jucau în părul lui Ismail. După aceea, apropiindu-şi obrajii cei rumeni de ai lui Ismail, îşi puse buzele pe ale lui ca şi cum ar fi vrut să-l sărute.

Avraam şi Agar nădăjduiau că Ismail va dobândi iertare, dar Sara, desfăcându-şi copilul din braţele lui Ismail, zise către el:

nu-i mânji picioarele cu lacrimile tale! Aceste lacrimi îi vor îngheţa sângele. Depărtează-te, Ismail! Ochii tăi cei negri îmi sperie copilul. Căutătura îţi este întunecată şi sălbatică. Mi-ai zis tu acum că vei veni spre ajutorul lui Isaac, când va umbla rătăcind, gol şi flămând? Oare socoteşti că acest lucru se va putea întâmpla vreodată? Poţi crede că fiul meu va ajunge vreodată atât de nenorocit încât să ceară ajutor şi milă de la copilul unei roabe, zicând: „Ismail, dă-mi haine şi hrană!”? Se vede că tu ai uitat că Isaac s-a născut să fie bogat, mare şi puternic. Crezi că te vei putea sluji de dreptul de întâi născut ca să-mi asupreşti fiul? Du-te! Inima îţi este plină de mândrie şi de pizmă!

Avraam îi tăie vorba rugând-o să nu ia în nume de rău vorbele tânărului, bănuindu-l că are cugete vinovate. Ea răspunse:

— El v-a înşelat pe voi. Eu îl cercetez de mult timp, Ismail pizmuieşte pe Isaac, pe acest copil făgăduit de Dumnezeu, a cărui naştere îi răpeşte moştenirea bogăţiilor tale, şi zice în adâncul inimii sale: „Tatăl meu este bătrân. După ce va muri, eu voi împărăţi peste Isaac!”.

Avraam văzând că prezenţa Agarei şi a fiului ei măreşte mânia Sarei, le porunci să se depărteze. Când se pregăteau să iasă, Sara se întoarse către Ismail şi-i zise:

— Stai şi spune-mi de ce Lavian n-a venit la ospăţ! Dar mai bine nu-mi spune nimic! Glasul tău sună la urechea

mea mai urât ca ţipătul păsării de noapte. Sunt sigură că tu n-ai poftit pe Lavian. Acesta este cel mai puternic dintre filisteni după regele Abimelec, iar tu n-ai vrut să-l chemi ca să se afle de faţă la aniversarea zilei de naştere a lui Isaac, pentru ca să nu aducă prea multă cinste fiului nostru.

Sara băgă de seamă că în timp ce vorbea Avraam şi Agar se uitau unul la altul, iar atunci mânia ei nu mai cunoscu niciun hotar.

eu sunt dispreţuită, strigă ea, bărbatul meu râde de mine cu această roabă nemernică şi cu fiul ei. Dar greşelile tale îţi vor cădea asupra capului, Avraame. Nu sunt eu femeia ta? Dar cu toate acestea, eu nu-ţi mai sunt stăpână inimii tale. Egipteanca aceasta ţi-a răpit-o... Fiul ei cugetă rău împotriva fiului meu. Eu nu văd în căutăturile lor decât numai pizmă şi primejdii care mă ameninţă. Alungă, Avraame, pe această roabă şi pe fiul ei! Alungă-i, îţi zic, căci Isaac nu va mai locui de azi înainte sub un acoperământ cu copilul acestei femei!

Durerea de care era cuprins sufletul lui Avraam se schimbă într-un necaz mare. Le porunci lui Ismail şi Agarei să iasă din cort şi, după ce rămase singur cu Sara, îi zise:

— Să-i alung? O, femeie, unde-ţi este mintea? Poţi gândi că eu aş putea săvârşi o faptă atât de barbară? Agar a căzut la picioarele tale, Ismail s-a rugat în genunchi ca să-i ierţi greşeala. Ce vrei mai mult, o, Sara? Eşti mai nemilostivă decât Dumnezeu Cel Atotputernic, Care iartă pe păcătosul care se pocăieşte şi se căieşte de ceea ce a făcut. Să alung pe fiul meu şi pe mama lui? Şi unde se vor duce? Unde vor putea găsi scăpare? Agar te-a slujit cu credinţă mai mulţi ani, iar Ismail este încă un copil. Caracterul încă nu-i este format şi tinereţea sa îl dezvinovăţeşte de orice faptă, nu, Sara, nu! Nu stărui mai mult ca să-i alung, căci îţi spun că niciodată nu voi fi înduplecat să săvârşesc o astfel de faptă

vinovată, care ar putea aduce asupra capului meu mânia lui Dumnezeu.

Sara nu răspunse nimic. îşi luă copilul în braţe şi ieşi afară. Avraam se uită după ea. După aceea închise uşa şi se aşeză pe o laviţă. „O, Ismailul meu", strigă el, „întâiul meu născut, fiul meu cel iubit, eu să te alung pe tine din casa mea?... O, Saro nedreaptă şi crudă, cât de mult te-ai schimbat! Nu vreau s-o văd în seara aceasta, căci mă tem ca nu cumva mustrările şi dojenile pe care mi le va face să covârşească îndelunga răbdare a Atotputernicului Dumnezeu". După ce vorbi astfel se culcă pe laviţă ca să se odihnească, dar mulţimea gândurilor care-i umblau prin minte îi alungară somnul şi începu să vorbească astfel cu sine: „Când am auzit glasul lui Dumnezeu în câmpia de la Mamvri, nu mi-a zis El: „Eu am binecuvântat pe fiul tău Ismail. Seminţia lui va fi numeroasă. Doisprezece regi se vor naşte din el. Eu îl voi face căpetenia unei naţii puternice şi întinse"? Cum se va putea împlini această proorocie, dacă acum îl voi alunga şi-l voi lăsa să moară de foame sau de durere? Nu! Ismail va rămâne lângă mine şi eu îl voi apăra de orice primejdie până în clipa în care Dumnezeu va binevoi să împlinească făgăduinţele ce mi le-a făcut".

Patriarhul închise ochii. Somnul i se făcu stăpân peste simţuri şi, în vis, văzu odaia în care era el, cea iluminată cu candelele care se stinseră în grabă şi-l lăsară în cel mai adânc întuneric. O lumină strălucitoare împrăştia bezna aceea. Laviţa pe care dormea începu să se clatine şi se auzi astfel glasul lui Dumnezeu: „Avraame, lasă pe fiul tău în mâinile Mele! Nu te îndupleca nici de rugăminţile lui, nici de ale mamei sale! Ia aminte la ce ţi-a zis Sara că din Isaac se va înmulţi seminţia ta. Pe fiul roabei îl voi face căpetenia unei naţii mari, pentru că şi el se trage din tine".

Patriarhul se deşteptă, se uită cu frică împrejur şi, căzând în genunchi, se rugă şi se smeri mult înaintea lui

Dumnezeu. „Da, Ţi-l voi lăsa, o Dumnezeul meu!", strigă el în sfârşit. „Cum aş putea să nu împlinesc ceea ce-mi porunceşti Tu? Nu eşti Tu Acela Care m-ai scos din pământul idolatriei? Dacă vreo nenorocire ameninţă pe fiul meu, aceasta o faci pentru că Tu crezi că este de trebuinţă să-l încerci, pentru că Tu adeseori te slujeşti de ticăloşie şi de necaz pentru a lămuri sufletele slugilor Tale. Precum noaptea urmează după zi şi frigul după căldură, astfel fiecare trudă şi osteneală este răsplătită printr-o facere de bine. Când cineva devine o jertfă a sorţii sau a cruzimii oamenilor, este mângâiat de îngrijirile dulci ale unei inimi compătimitoare, şi atunci nenorocitul îşi uită necazurile sale lângă prietenul care-l mângâie. Dacă sărăcia ar fi alungată din această lume, ar duce cu sine şi mila cea dulce, şi atunci nimeni de pe pământ n-ar cunoaşte ce este recunoştinţa şi ce este mulţumirea de a-i face pe alţii datori ţie. O, dacă toate nenorocirile care împilează pe muritori pe acest pământ al durerii ar dispărea, câte scaune cereşti ar fi goale şi câte cununi de mărire ar aştepta fără ca cineva să fie vrednic de ele! Ismaile, timpul încercării a sosit! De acum înainte vei fi fiul Domnului. Primeşte-l, aşadar, o, Dumnezeul meu! Primeşte-l în sfânta Ta purtare de grijă! El va fi fericit pentru că Tu ai zis asta, iar dacă inima lui va fi dreaptă, va fi îndoit fericit. Ce le poţi da Tu mai mult oamenilor aici pe pământ, decât voinţa şi puterea de a face bine?".

Aşa a continuat Patriarhul să preamărească pe Dumnezeul Cel Atotputernic, până ce revărsatul zorilor a început a auri vârful muntelui Ermon.

Ismail a plâns cu amar când s-a culcat, dar oricât de mare a fost durerea lui, curând a uitat de toate. Nu se mai gândi decât la jocurile din ziua următoare şi repede adormi adânc. Dar cu Agar şi cu Sara nu s-a întâmplat la fel. Sara,

plină de tulburare şi de neodihnă, se plimba cu paşi mari în odaia sa, iar roaba Agar priveghea lângă patul fiului ei, Ismail.

Cu un glas mai dulce decât gângureala porumbelului şi decât murmurul lin al izvorului care curge să se unească cu râul vecin, Agar îi zise:

deşteaptă-te, fiul meu, Ismail! Păsările cântă, zorile strălucesc deasupra dealurilor, iar tu încă mai dormi? Vai, cum suspini! Iubitul meu Ismail, trebuie să te deştept, cu toate că-mi pare foarte rău.

Şi apropiindu-şi obrazul de buzele lui cele arzătoare, îl deşteptă cu o sărutare. El tresări, dar văzându-şi pe mama aplecată asupra lui, îşi aruncă amândouă mâinile împrejurul gâtului ei şi, plecându-şi capul la piept, închise iarăşi ochii.

fiul meu, zise ea, ai uitat vorbele mele de ieri seară? Scoală-te, Ismail, căci de vei mai zăbovi în pat, tatăl tău se va duce iar la câmp ca să vadă de lucrători, iar tu ştii că noi avem nevoie de ocrotirea

lui ca să ne împăcăm cu stăpâna noastră. Când soarele a apus aseară, ea era mânioasă. O, de ne-ar ierta mai înainte de a se arăta el deasupra orizontului! Eu am adus din Egipt, patria mea, un veşmânt din păr de cămilă, două voaluri cusute frumos, mărgeane, cristale şi alte lucruri preţioase. Mă voi duce să le pun pe pragul uşii Sarei şi când va ieşi afară, ne vom închina cu umilinţă înaintea ei zicând: „Sara, iartă-ne şi nu lepăda aceste daruri ieftine de la slugile tale!”. Dar, du-te mai întâi, fiul meu, de culege florile cele mai frumoase şi mai mirositoare din grădina ta ca să acoperim cu ele jertfa noastră de pace. Nu uita să aduci şi mandragorele pe care le-ai găsit ieri pe câmp, căci ştiu că Sarei îi place acest fel de poame.

Ideea de a dărui înveselea totdeauna inima lui Ismail. Se îmbrăcă, aşadar, cu hainele sale şi, îmbrăţişându-şi mama, se grăbi să se ducă să-i împlinească poruncile. Agar se îndeletnici cu pregătirea darurilor. După ce le-a depus fără

28

zgomot înaintea uşii odăii Sarei, voia să se ducă să deschidă poarta ca să vadă când se va întoarce Ismail, când, mare îi fu mirarea, văzându-l pe patriarh şezând pe laviţa umbrită de platan. Se vedea că era absorbit de gândurile sale.

pentru ce te-ai sculat aşa de dimineaţă, stăpâne? strigă ea. Abia a bătut de patru ceasuri. Slugile şi robii tăi, tovarăşii mei, mai dorm încă. Aburii nopţii nu s-au împrăştiat, iarba este umedă, rouă cea rece a dimineţii îţi înmoaie părul alb şi picăturile ei cele limpezi îţi strălucesc în barbă.

agar! strigă patriarhul.

ce vrei, stăpâne? De ce glasul tău este slab şi tremurător?

când spuneai ieri Sarei ceea ce ţi-a zis îngerul când ţi s-a arătat în pustia Sur, după fuga ta de la Kiriat-Arba, pentru ce ai tăinuit de ea o parte dintre cuvintele lui? a spus patriarhul.

mă temeam, stăpâne, răspunse Agar, să nu măresc mânia stăpânei mele, făcându-i cunoscute făgăduinţele cele milostive ce le-a dat pentru fiul meu.

eu sunt bătrân, zise Avraam, şi anii mi-au slăbit ţinerea de minte. Mai spune-mi, dar, care sunt aceste făgăduinţe!

atotputernicul Dumnezeu mi-a zis: „Agar, tu vei naşte un fiu care se va chema Ismail, căci Domnul a auzit glasul tău. El va fi sălbatec şi neîmblânzit. Vrăjmaşii lui vor încerca să-i facă rău, dar Eu îl voi apăra. Seminţia lui va fi numeroasă şi el va fi deopotrivă în putere cu fraţii lui”.

Avraam se gândi mult la aceste cuvinte şi o întrebă dacă ea crede că se va împlini această făgăduinţă.

da, stăpâne, răspunse ea, pentru că Domnul mi-a făcut-o.

Însă, adăugă patriarhul, cu toate că Ismail este cel întâi-născut, el însă trebuie să-i fie supus lui Isaac, fiul meu cel legiuit. Cum va putea, aşadar, să fie deopotrivă la putere

29

cu fraţii lui? Numai moştenitorul are dreptul şi cinstea de a porunci.

iartă-mă, stăpâne, îl întrerupse Agar, eu sunt o femeie slabă şi neînvăţată şi nu mă voi ispiti niciodată a tălmăci vorbele Celui Prea înalt. El a zis că fiii lui Ismail vor fi regi şi, cu toate că nu ştiu cum se va putea împlini această proorocie, eu o cred cu tărie.

dar dacă eu mă voi pogorî în mormânt, zise Avraam, mai înainte ca fiul tău să devină bărbat, şi dacă pe el îl vor alunga din această casă, cum îţi închipui tu că, umblând rătăcind şi fără ajutor, va putea deveni căpetenia unei naţii mari?

stăpâne, răspunse Agar, vorbele tale mă fac să mă mir. Dacă m-aş mai închina la idolii patriei mele, la Isis şi Osiris, la stele şi la crocodili, ai putea să încerci să-mi clatini credinţa, dar tu m-ai învăţat să cunosc pe Marele Ziditor, pe Dumnezeu Care te-a scos din mijlocul haldeilor. în El mi-am pus toată nădejdea şi fără voia Lui nu i se poate întâmpla niciun rău fiului meu.

Avraam, ridicându-şi mâinile către cer, strigă cu o căldură plină de evlavie:

— Binecuvântată fie credinţa ta, o, Agar! Timpul încercării a sosit. Durerile tale vor fi mari, dar tu vei fi răsplătită cu mărire.

Roaba nu-l înţelese. Ochii îi erau pironiţi la Ismail, pe care-l zări coborându-se repede din deal.

vine! strigă ea.

Şi era să zboare în întâmpinarea lui, când Avraam îi zise:

cine vine cu atâta repeziciune?

fiul nostru, răspunse ea zâmbind, Ismail al tău. Iată, este ascuns în această dumbravă de mirt!

agar! O, Dumnezeule!...

ce este, stăpâne? Nu-ţi este bine? Eşti galben, frigul nopţii te-a pătruns. Nu te-am rugat eu să nu stai în rouă

30

dimineţii? Intră în casă şi culcă-te până-ţi va trece tremurul! Cinstitul meu stăpân, nu vrei să asculţi glasul slujnicei tale? Pentru ce te uiţi aşa la mine? Pentru ce-ţi tremură buzele? Chipul sufletului ţi se zugrăveşte în ochi. Vorbeşte, Avraame, vorbeşte, te rog, căci altfel inima se va sfărâma în piept!

Patriarhul vru să vorbească, dar sunetele glasului îi muriră pe buze. Se întoarse şi trase de sub laviţa pe care şedea un ulcior cu apă şi o pâine. Le puse la picioarele Agarei, arătându-i cu degetul drumul care era înaintea lor. O presimţire grozavă, asemenea fulgerului care împrăştie întunericul nopţii, pătrunse cu durere în sufletul roabei. îşi aduse aminte atunci de vorbele acestea: „El va umbla rătăcind şi fără ajutor” şi nu văzu în ele decât o osândă grozavă. O sudoare rece îi acoperi fruntea. Ochii i se întunecară şi căzu leşinată pe laviţă.

Uşor ca vulturul cel cu zborul iute şi mai graţios decât cununile de purpură ce se leagănă în voia vânturilor, Ismail venea sărind ca o căprioară tânără din munţi. Aerul cel rece al dimineţii mărea strălucirea obrajilor lui celor rumeni, iar zefirul se juca în creţurile părului său celui negru. Sub unul dintre braţe ducea un coş de flori, de ierburi mirositoare, de mandragore şi de poame culese de curând, iar în mâini ţinea o pasăre care se zbătea.

Când se apropie, aflându-se într-un loc de unde putea fi auzit, Ismail strigă:

m-am suit într-un arbore înalt şi am luat acest porumbel sălbatic din cuibul lui. Vreau să-l domesticesc pentru fratele meu, Isaac, ca să-i zboare împrejur şi să-l veselească prin gângurirea lui.

Dar când ajunse aproape de tatăl său încât putu să-i vadă chipul cu toate trăsăturile şi când o zări pe Agar, ai cărei ochi se părea că sunt închişi pentru totdeauna, îl apucă un tremur grozav. Mâinile i se deschiseră fără voie, coşul

31

căzu jos cu tot ce era în el şi porumbelul zbură iarăşi spre cuibul lui.

Apropiindu-se atunci de Agar, o îmbrăţişă şi-i zise:

ce ţi s-a întâmplat, mamă? Spune-mi tu, tată! Nu cumva Sara i-a vorbit iar cu asprime? Sau eu ţi-am aprins mânia dându-i, fără voia ta, nenorocitului Neazi asinul şi povara? Dar eu n-am făcut altceva decât numai am urmat poveţelor tale, căci nu m-ai învăţat tu să-i ajut pe cei nenorociţi şi să-i mângâi pe cei necăjiţi?

Agar îşi veni în simţiri la glasul fiului ei. Ea întinse un braţ împrejurul lui şi, uitându-se la Avraam, îi zise:

stăpâne, tu eşti tatăl acestui copil şi tu ai cugetat negreşit ca să mă încerci. El este tânăr, mădularele lui sunt slabe şi delicate, nici măcar uliul nu-şi părăseşte puii înainte de a-şi dobândi toate penele. Lasă-ne să punem darurile noastre la picioarele Sarei! Ea se va îndupleca. Noi ne vom pleca frunţile până la pământ şi ea va uita toate cele trecute. De ce clatini aşa din cap? Nu ştii că inima stăpânei mele este bună şi compătimitoare, dacă cineva nu se pune împotriva voinţei ei? Iubitul meu Ismail, adună aceste flori şi poame! Vino după mine! Vom cădea cu faţa la pământ şi nu vom înceta să plângem până ce nu vom dobândi iertare.

Ea se pregătea să intre în odaie, când patriarhul, punându-şi mâna pe braţul ei, îi zise cu un glas puternic şi solemn:

agar, osânda ta nu vine de la mine, ci de la Domnul. El însuşi voieşte să îngrijească de acest copil. Trebuie să plecaţi amândoi şi să nu mai treceţi niciodată pragul acestei porţi! Domnul mi S-a arătat în această noapte. El mi-a poruncit să vă dau în mâinile Lui. Spune-mi, vrei să te încredinţezi Celui Atotputernic, Care te apără, sau să atragi mânia Lui asupra ta, stăruind ca să rămâi aici?

Agar se opri. Se uită la Avraam, apoi la Ismail.

o, nu ne alunga! zise ea cu un glas puternic.

32

nu eu vă alung, zise patriarhul, ci glasul lui Dumnezeu te cheamă pe tine şi pe fiul tău. Nu ziceai tu mai înainte că ţi-ai pus toată nădejdea în Domnul şi că nu se va întâmpla niciun rău fiului tău fără voia Celui Prea înalt?

Într-adevăr, aşa am zis, răspunse Agar, dar atunci eram fericită şi liniştită. Omului care vede primejdia de departe i se pare că este lesne să sară peste ea, dar când ajunge lângă ea, se retrage

speriat.

Avraam îi aduse aminte că ea n-a şovăit a asculta de Cel veşnic când El i-a poruncit să se întoarcă la stăpâna sa şi să se smerească înaintea ei.

o, Avraame, răspunse roaba, este mult mai uşor a asculta de glasul care zice: „Ieşi din pustie şi du-te la locuinţa îmbelşugării şi a păcii!” decât de acela care-ţi porunceşte să laşi o casă primitoare şi să te duci să pieri în pustie! Nu te supăra, stăpâne, ci ascultă-mă cu răbdare! Ismail n-a suferit niciodată de foame şi nu cunoaşte chinurile setei, niciodată n-a fost expus la aerul cel rece al dimineţii, nici la razele cele arzătoare ale soarelui când se află la amiază. El nu ştie să asculte de porunci străine. Până în ziua aceasta, el ţi-a fost socotit fiu. înainte de a intra în slujba ta, eu am simţit grozăviile robiei. Această schimbare grozavă de acum nu este atât de dureroasă pentru mine ca pentru el. în fiecare zi, trec prin locurile acestea caravane de negustori care vin din Mesopotamia şi se duc în Egipt. Mă voi însoţi cu ei şi mă voi întoarce la Fatur, oraşul naşterii mele, care este aşezat la gurile Nilului. Se poate să mai găsesc acolo oarecare rude de-ale mele, dar tu să ţii pe fiul meu!... Ismail să rămână la tine! Nu e aşa, stăpâne, că te învoieşti la aceasta?... Nu-l alunga de la tine, Avraame! El este copilul tău, Ismailul tău, pe care odată îl iubeai foarte mult... Nu vrei să-l iei de mână? O, Avraame, ce s-a făcut cu acea bunătate şi dreptate a ta pentru care te iubeau Dumnezeu şi oamenii?... O să ne dai cel puţin o cămilă încărcată cu
33
merinde şi o călăuză care să ne arate drumul? Sau mai bine trimite pe Ismail la fratele tău Nahor, la Padan-Aran sau la Lot, nepotul tău, care locuieşte pe malurile Iordanului. Făcând aşa, o vei împăca şi pe Sara, iar fiului meu nu i se va întâmpla nicio primejdie. Spune, stăpâne, vrei să faci aşa?

agar, răspunse patriarhul, Cel Atotputernic mi-a zis: „Dă-mi pe fiul tău şi pe mama lui!”. Voi putea să-I spun: „Nu, Doamne, nu vreau să-i încredinţez nimănui decât numai rudelor mele”? îţi mai spun o dată că trebuie să plecaţi, atât tu, cât şi fiul tău!

Ismail îngheţă la vorbele acestea. Groaza şi îndoiala i se zugrăviră în ochi şi strigă:

să plecăm? Dar unde să ne ducem?... De ce ne alungi din casa ta?... Nu eşti tu tatăl meu? şi casa ta nu este şi a mea?... Nu, eu nu pot pleca şi nici nu ştiu unde să mă duc... Explică-mi mamă, ce înseamnă aceasta? Nu putem noi să rămânem aici? Cine ne poate opri? Nu, nu, eu nu pot pleca!

Lupta lui Avraam cu sine se făcu nesuferită. Nu-şi mai putu opri lacrimile care-i umpleau ochii.

dumnezeu să te apere, o, iubitul meu fiu, zise el. Dar trebuie să te duci de aici fără zăbavă şi să părăseşti locul acesta înainte de a se deştepta Sara! Soarele se iveşte pe vârful dealului... Agar!... Fiul meu!... Şi Tu, Dumnezeule, Apărătorul a tot ce suflă, nu-l părăsi pe acest copil şi pe mama lui! Binecuvântarea Ta să fie cu dânşii, o, Dumnezeul meu!... Agar, tu vezi suspinele şi lacrimile ce mi le pricinuieşte această despărţire! Ea îmi sfâşie sufletul, dar cu toate acestea, te rog în genunchi să nu te împotriveşti mai mult voinţei Domnului! Teme-te ca nu cumva întârzierea ta să-I aţâţe mânia.

Patriarhul era aproape să se arunce la picioarele ei, dacă nu-l oprea ea.

iubita mea, zise el, strângând-o la inima lui.
34

Dar nu mai putu vorbi nimic. Toţi trei păstrară o tăcere adâncă. Roaba o curmă şi, ridicându-şi către cer ochii în care se zugrăvea cea mai vie durere, zise:

mă supun, dar de va muri Isaac, te rog să-l chemi iarăşi pe Ismail la tine! Eu plec. Nu mă uita nici pe mine, nici pe fiul meu în rugăciunile ce le vei înălţa către cer!... Un ulcior cu apă şi o pâine. Aceasta este toată moştenirea fiului meu Ismail. Dacă socoteşti că noi vom putea trăi şi după ce vom isprăvi aceste merinde, credinţa ta într-adevăr este mare... Dă-mi mâna, Ismail!

aşteaptă! strigă Avraam. Eu nu l-am îmbrăţişat. Să-i dau cel puţin sărutarea cea de pe urmă.

Patriarhul îşi întinse mâinile ca să-l îmbrăţişeze pe Ismail, dar acesta, punându-şi mâinile în pieptul lui Avraam, se părea că-l împinge şi se uita lung la el.

-Tată,zise copilul, ce am făcut eu de mă alungi din casa ta? Lasă-ne să stăm aici! Unde vrei să petrecem noaptea? Nu vom găsi paturi pe câmp... Ne vor mânca fiarele sălbatice... Mama mea şi eu vom muri de foame... Se poate ca tu să primeşti în casa ta câini, oi, vaci, iar pe noi să ne alungi? Uite, mamă, el zâmbeşte... Nu ne va alunga... N-are curaj să facă aceasta. Nu ţi-am spus, mamă, că el nu se poate hotărî ca să ne dea drumul? O, bunul meu tată, acum te iubesc, zise el îmbrăţişându-l de mai multe ori.

Avraam simţind că-i vine leşin, se sculă, puse cu mâna tremurândă ulciorul cu apa şi pâinea pe

umărul Agarei şi plecă repede.

— Stăpâne!, strigă Agar.

-Tată! strigă Ismail. Lacrimile îi curmară vorba. Tată! Oh! A intrat în odaie şi ne-a închis uşa...

Ismail căzu pe pământ şi suspină cu amar.

eu vreau să mor aici. Tatăl meu să se poarte astfel cu mine, eu care l-am iubit cu atâta dragoste?

35

Agar se uită la el. Un oftat adânc îi ieşi din piept, dar nu plânse.

fiul meu, strigă ea, unica mea comoară!... Dragul meu Ismail, şi tu vrei să mă laşi? Voi putea umbla singură, rătăcind fără ajutor?... Ce mă voi face eu fără tine?

Ismail îşi ridică capul şi zise:

eu să te las, mamă?... Niciodată! în braţele tale îmi voi găsi scăparea... Da, noi vom pleca, însă inima mea se va sfâşia de durere. O, tată, ce te-a putut face atât de crud?...

Agar îl luă de mână. Se depărtară încet de corturi şi apucară pe drumul către pustie.

A patra zi, dimineaţa, Neazi, urmat de familia sa, părăsi stâncile sale ca să meargă la Avraam, după cum se înţelesese cu Ismail. Dorind să vorbească mai întâi cu tânărul, mai înainte de a-l vedea pe tatăl său, vânătorul îşi lăsă soţia şi copiii într-o pădure de curmali ce era aproape şi se duse singur către corturi. Nu trecuse mult timp de când plecase, când tânărul Eziel, care se juca cu fraţii săi sub copaci, veni în fugă la mama sa.

— Iată, tata, vine să ne caute... îl vom vedea iarăşi pe bunul Ismail... Cât îi erau de frumoase şi de mirositoare hainele! Când m-a îmbrăţişat înainte de a pleca, mi s-a părut că m-am apropiat de o tufă de micşunele.

Revmah îl luă pe Eziel de mână şi, adunându-şi toţi copiii, se sculă cu inima plină de nădejde şi de bucurie ca să iasă în întâmpinarea bărbatului ei. Dar după ce se uită în ochii lui Neazi, nădejdea şi fericirea îi fugiră din privire.

Neazi se întorcea urmat de Natoh, care, aruncând împrejur căutături sălbatice, zări asinul ce păştea acolo aproape. Îl luă de căpăstru fără să zică ceva şi se duse cu el. După ce se depărtă destul ca să nu poată fi auzit, Neazi zise către soţia sa:

36

trebuie să ne întoarcem de unde am venit şi să nu ne mai apropiem de corturile lui Avraam. Revmah, îl poţi duce în braţe pe copilul cel mic? Eu mă voi încărca cu Abdah. Elim şi Nezdat să meargă înainte, iar tu, Eziel, dă-mi arcul şi ia pe umăr coşul cu rămăşiţele din merindea noastră! Aceasta trebuie să ne fie de acum îndoit mai scumpă.

Toţi făcură ce zise Neazi şi toată familia se depărtă încet. Copiii se mirau de această schimbare fără să ghicească pricina, iar Revmah nu îndrăznea să întrebe.

Merseră mult timp fără a se ţine de un drum, când Revmah, copleşită de oboseală şi de întristare, se opri şi şezu jos. Neazi se aşeză lângă ea.

nevastă, zise el, nu mai este milostivire pe pământ. Virtutea şi dreptatea sunt alungate din inima omului. El s-a făcut mai sălbatic decât tigrul şi mai viclean ca şarpele.

Revmah, tulburată de vorbele acestea, îl întrebă cu blândeţe dacă l-a văzut pe patriarh, ce i-a zis tânărul Ismail şi unde merg ei acum.

— Ismail? strigă el, prefăcându-se că n-a auzit ce l-a întrebat ea. înger al cerului! Unde eşti tu acum? Umbli rătăcind fără ajutor, alungat din casa tatălui tău, din porunca acestui tată nemilostiv! Revmah, mă întrebi unde mergem? în pustie, acolo cel puţin nu ne va ajunge nedreptatea oamenilor.

o, Neazi, strigă Revmah, ce te-a putut aduce la atâta mânie? Pentru ce nu-mi spui ce s-a întâmplat la corturile lui Avraam şi mă sperii cu vorbe fără de şir pe care eu nu le pot pricepe?

— Ce, nu ţi-am spus că Ismail şi mama lui sunt alungaţi din casa lor de trei zile? Poate că ei umblă acum prin pustie rătăcind, lipsiţi de hrană şi de adăpost sau poate că sunt alungaţi ca şi tine, de la pragul trufaşului lavian.

este cu putinţă? zise Revmah, şi lacrimile-i curmară vorba. Oh, de ar putea Ismail să găsească un alt Ismail!

37

Azi-dimineaţă îi pizmuiam fericirea mamei sale că are un astfel de fiu, dar acum ce mâhnire trebuie să simtă!?... Ai aflat oare care este pricina acestei nenorociri, Neazi?

El nu răspunse, ci sculându-se repede, porunci ca toţi să pornească.

După două sau trei ceasuri ajunseră la marginea pustiei Sur. Pe când se pregăteau să intre în ea, Revmah puse mâna pe braţul bărbatului său, zicând:

— Ascultă! Eu am auzit un ţipăt... încă unul...Tăcere!... Nu-l auzi?...

se poate ca aceste ţipete jalnice să fie ale unei hiene, zise Neazi.

Ascultară cu băgare de seamă, şi copiii, speriaţi de gemetele ce le aducea vântul, se strânseră împrejurul mamei lor.

Soarele se ascunsese de trei ori după orizont de când Agar şi Ismail plecaseră de la Gherar. Părăsind aceste câmpii atât de iubite, apucară pe drumul cel mare ce era însemnat în locurile acestea prin grămezi mici de pietre, care slujesc spre arătarea drumului călătorilor ce se duc din Egipt în Canaan. Singura nădejde a Agarei era că va întâlni niscaiva negustori, pe care să-i roage să o primească pe ea şi pe fiul ei şi să-i ducă în Egipt, patria sa. Trecură trei zile fără să vadă vreo faţă omenească sau vreo locuinţă.

unde vom putea petrece această noapte în siguranţă? zise Agar, plimbându-şi încet ochii peste pământul cel ars şi sec.

Ismail arătă cu degetul un smochin mare, care se înălţa la o oarecare depărtare de drum. Acest copac era înalt şi stufos. Se grăbiră dar să se odihnească sub ramurile lui. Rupându-i toată frunza la care au putut ajunge, au făcut un pat la tulpina copacului pentru a-şi odihni mădularele lor cele ostenite.

38

Ismail abia ce se întinse pe acest pat şi adormi adânc. Totuşi, durerea Agarei era mai puternică decât somnul. Ea a privegheat lângă fiul ei precum o oaie duioasă veghează lângă mielul ei. Umbrele serii se îngroşaseră cu încetul şi noaptea sosi cu toate îngrozirile ei. Cerul era întunecat şi vijelios. Asemenea nenorocitului care, cu nădejdea să scape de potop, se suie pe vârful celui mai înalt munte şi stă cu ochii pironiţi la corabia ce pluteşte, care depărtându-se, se face nevăzută, şi-l părăseşte lăsându-l fără ajutor în voia valurilor care ameninţă să-l înghită, şi Agar priveşte cu o durere sfâşietoare cea din urmă zare a amurgului serii.

Vântul îndoaie copacii cei înalţi şi le clatină ramurile. Din când în când, cântecul cel prevestitor de rău al bufniţei şi şuieratul cel subţire al şarpelui se îmbină cu mugetul vântului furios de la miazănoapte. Agar încremeni de frică. Spaime noi vin şi-i pătrund simţurile. Acesta este ceasul în care lupii caută să-şi prindă prada adormită. Leul acum îşi părăseşte culcuşul, iar pantera răgind aduce puilor ei animalul pe care l-a sugrumat. Ţipetele lor cele sălbatice se împletesc uşor cu gemetele nenorocitelor jertfe. Câteodată aceste zgomote se pierd în depărtare, dar uneori un ecou singuratic le aduce aproape cu multă putere.

Aşa a trecut a treia noapte. Cea dintâi rază a zilei o uşură pe Agar şi îl izbi în faţă pe Ismail care încă mai dormea. El se deşteptă zâmbind, pentru că uitase cele trecute, dar când privi cerul de deasupra lui şi se văzu întins pe un pat de frunze, când simţi picăturile de rouă care-i înmuiau părul şi zări faţa cea galbenă şi obosită a mamei sale, o aducere aminte dureroasă îi pătrunse sufletul. Se gândi atunci la primejdiile stării lor şi începu să plângă. Agar îi şterse lacrimile cu sărutările sale şi, oftând, dorea să plângă şi ea.

inima mea ar fi mai puţin apăsată, dar nu mai am lacrimi să vărs.

39

După ce li s-a mai liniştit durerea, mâncară puţintel şi se porniră iar la drum. După ce făcură câţiva paşi, Ismail se opri.

ce este aceasta? zise el. Eu nu mai pot merge, tălpile îmi sunt umflate şi mă dor... Picioarele îmi sunt ţepene şi grele... Nu pot merge mai departe...

fiul meu, zise nenorocita mamă, nu putem să ne oprim aici. Ce am putea face aici? Ştiu că te doare mult, dar sileşte-te să mergi, iubitul meu Ismail!... Reazemă-te de mine!... Oh! urmă Agar, abia ţinându-se pe picioare. Nici eu nu mai pot sta dreaptă, dar cu toate acestea, dacă am putea ajunge la drumul mare, ne-am odihni până când va veni cineva. Poate că vom întâlni negustori care merg în Egipt. Vor avea milă de suferinţele noastre şi ne vor lua să ne ducă şi pe noi acolo. Dacă, dimpotrivă, vor merge în Canaan, ne vor da măcar puţină hrană, căci uite, iubitul meu Ismail, pâinea noastră s-a isprăvit şi apă nu mai avem nicio picătură... Haide, aşadar, să ne silim să folosim puţina noastră putere ce ne-a rămas ca să mai facem puţintel drum!

Ismail o luă de mână. Amândoi se târâră până la marginea câmpiei şi intrară într-o pustie nisipoasă

mărginită la dreapta de o pădure întinsă şi întunecoasă. Agar se opri, neştiind dacă trebuie să meargă mai înainte sau să se întoarcă la locul de unde plecaseră, şi şezură pe cea din urmă grămadă de pietre, căci de acolo până la hotarele de răsărit ale Egiptului, călătorul nu avea altă călăuză decât mişcarea stelelor. Ismail, nemaiputând de oboseală, îşi înfăşurase capul în tunică pentru a se apăra de arşiţa soarelui şi plângea din pricina durerii nesuferite ce o simţea la picioare, cauzată de mersul prin acele nisipuri arzătoare. Agar, aruncându-şi ochii în depărtare, văzu un nor de pulbere întinzându-se pe câmpie. Inima începu să-i bată cu putere. Crezu că e o caravană care venea către ei, dar îndată văzu că s-a amăgit... Vântul dinspre miazănoapte începu să sufle, iar nisipul se

40

mişca şi se rostogolea sub picioarele lor ca valurile unei mări furtunoase.

Agar îl luă pe Ismail de mână. Vijelia crescu. Un nor gros de praf îi acoperi pe amândoi. Aproape orbiţi de nisip, îşi acoperiră feţele cu hainele şi fugiră iute către pădure. Abia ajunseră la copaci şi atmosfera se întunecă în întregime de vârtejele de praf. Un întuneric adânc se făcu în miezul zilei. Pentru a scăpa de nisipul pe care vântul nu înceta a-l arunca după ei, se aruncară în tufiş şi se adânciră în pădure.

În sfârşit, se opriră ca să răsufle. Mărăcinii le sfâşiaseră hainele şi mai mulţi cârlionţi din părul lui Ismail rămaseră agăţaţi pe ei, precum şi o parte din părul cel lung al Agarei, care flutura pe umerii săi goi. Legăturile încălţămintelor lor se rupseră, iar încălţămintea o pierdură prin bălării. Sângele curgea din picioarele lor cele delicate. Aceste nenorociri erau însă mici pe lângă setea ce îi chinuia.

— Unde vom putea găsi apă? zise Agar, care văzu că Ismail era aproape să cadă de istoveală.

Dar şi ea, de asemenea, nu mai putea de oboseală şi de căldură. Umblară rătăcind mai multe ceasuri prin pădure nădăjduind că vor descoperi vreun izvor, când Ismail ţipă deodată tare şi căzu jos pe iarbă.

mi-a intrat alt mărăcine în picior, zise el, mă doare grozav. Nu mai pot face nici măcar un pas. O, mamă, nu mai pot, lasă-mă să mor aici!

Agar şezu lângă el şi voi să-i scoată mărăcinele, dar el se rupse înlăuntru... Ismail oftă adânc. După aceea, apucând vasul pe care Agar îl purta agăţat pe braţ şi în care avuseseră apa de băut, îl duse la buze, dar lăsându-l numaidecât să cadă, aruncă asupra mamei sale o căutătură care-i sfâşie inima.

ce, nici măcar o picătură de apă? zise Ismail oftând cu durere. Limba mi se lipeşte de cerul gurii... Mi-e sete!...

41

Mamă, dă-mi să beau!... Uite, buzele-mi sunt arse... Mor de căldură şi de oboseală... Dă-mi să beau, te rog!... Fie-ţi milă de mine, o, Dumnezeule! Nu mă lăsa!... O, mamă, dă-mi să beau!

Glasul i se stinse, ochii i se închiseră, mâna care-i sprijinea capul o lăsă jos; îl apucă un tremur grozav... Gemu... începu să se zvârcolească şi îşi întoarse faţa către pământ. Agar se sculă şi se uită la el cu toată amărăciunea deznădejdii şi, văzându-l cum se chinuieşte, zise cu glas încet şi apăsat:

mâna morţii s-a întins asupra lui. Este oare vreo durere la fel cu a mea?... Moare... Oh, moare, dar eu nu pot să-l văd murind... Oh, moare! Nu pot vedea cum fiul meu îşi dă sufletul.

Ea se depărta, dar din când în când, se întorcea şi se uita înapoi. Ajungând la o oarecare depărtare, se aşeză jos. Pe obrazul ei era zugrăvită acea linişte înfiorătoare, care se naşte când deznădejdea este în punctul cel mai înalt, acea pace înşelătoare, care prevesteşte că nenorocitul a ajuns la sfârşitul necazurilor lui.

În acea clipă în care mâhnirea sufletului şi a trupului ajunsese la treapta cea mai înaltă, când firea era aproape să înceteze lupta, când sufletul lui Ismail era pe buze şi când inima Agarei aştepta numai semnul ca să se rupă, Dumnezeul Cel Atotputernic întinse asupra lor mâna Sa cea apărătoare. El cunoaşte măsura puterilor noastre şi nu ne încearcă mai mult decât putem suferi. Până în ziua aceea, Agar şi Ismail trăiseră la patriarh o viaţă dulce şi fără osteneală. Acum venise timpul ispitirii. Trebuia ca de acum înainte să lucreze şi să se îngrijească ei singuri de trebuinţele lor şi să se amestece cu clasa cea mai de jos a omenirii. Pentru a suferi o astfel de viaţă, atât de aspră, era trebuinţă să se smerească până la pulbere. După ce au suferit foamea, setea, frigul, durerea, singurătatea şi necazurile sufletului,

42

cea mai mică mângâiere trebuia să li se pară o mare binefacere. Ei se supuseseră la toate fără împotrivire şi fără murmur, iar acum mila Domnului veni ca să li se arate.

îngerul lui Dumnezeu era de faţă în cortul lui Avraam, atunci când Agar şi Ismail fuseseră alungaţi din locuinţa lui, şi el îi primi din mâinile patriarhului. Cu toate că era nevăzut, el li se afla pretutindeni în urmă. Priveghease asupra lor în vremea somnului şi îndepărtase fiarele sălbatice de la patul lor cel singuratic. El auzi gemetele Agarei, citi în inima ei cea sfâşiată şi văzu lacrimile copilului. Aripile lui cele întinse îi apărară în pustie de norii de nisip arzător. El îi povăţui în această pădure, şi acum, în sfârşit, se arătă ochilor speriaţi ai Agarei în toată strălucirea sa.

în aer se simţi o mireasmă desfătătoare. Un nor argintiu semănat cu stele sprijinea forma aeriană a îngerului, când acesta se coborî deasupra Agarei. Capul lui era încununat cu o aureolă strălucitoare şi un zâmbet milostiv şi mângâietor însufleţea chipul său cel ceresc, în clipa în care îi zise:

— Agar, de ce deznădăjduieşti? Dumnezeu a auzit glasul fiului tău şi-ţi porunceşte să-l întorci la viaţă, căci El vrea să trăiască şi să devină căpetenia unei naţii mari.

îngerul întinse braţul. Agar se uită la mişcarea mâinii lui, iar la lumina strălucirii îngereşti, zări la dreapta ei un izvor de apă vie. îi ieşi din gură un ţipăt atât de ascuţit şi de pătrunzător, încât deşteptă un cerb, care dormea lângă izvor. Animalul sări şi se uită lung la ea. Agar alergă să umple vasul. După aceea, întorcându-se la Ismail, îi puse capul pe genunchi şi-i udă încet buzele şi limba. încet, încet reuşi să-l facă să înghită câteva picături, şi aştepta cu nerăbdare să dea un cât de mic semn de viaţă. Ismail oftă, deschise ochii cei slabi şi începu să vorbească. Bucuria şi recunoştinţa pătrunseră inima Agarei la sunetul acestui glas iubit. îl strânse la pieptul ei, care se zbătea, pe copilul

pe care-l crezuse pierdut, dar nemaiputându-se împotrivi puterii stărilor ei lăuntrice, căzu leşinată.

Neazi, care făcuse foc şi aprinsese şomoioage mai înainte de a îndrăzni să pătrundă în această pădure întunecoasă, se apropie atunci urmat de soţia sa şi de copii. Luându-se după ţipetele Agarei, merseră înainte, cu toate că soţia sa stăruia şi-l ruga să nu mai meargă.

dar dacă vei deştepta vreun leu adormit? zise ea. Oare n-am suferit destul din pricina muşcăturii unei fiare sălbatice? Mi se pare că văd mişcând ceva colo, la tulpina copacului... Întoarce-te, Neazi, iubitul meu, întoarce-te, te rog! Fie-ţi milă de copiii noştri şi nu-i lăsa să moară!

Neazi nu răspunse nimic, ci luând şomoiogul ce-l ţinea Eziel, îl aruncă pe al său, fiindcă se stinsese, şi se duse înainte.

ce văd eu? strigă el. Revmah, Eziel, lăsaţi povara şi veniţi încoace! Un copil strâns în braţele unei femei fără simţire! Cine sunt oare?

Eziel se plecă asupra lor. Abia se uită la tânăr, când strigă:

o, tată, acesta este Ismail!... Deşteaptă-te, Ismail!... Deschide ochii!... Vorbeşte!... Obrazul şi mâinile-i sunt îngheţate... Picioarele-i sunt pline de sânge. Deşteaptă-te, dragul meu Ismail! strigă el şi îmbrăţişă plângând trupul cel aproape neînsufleţit al tânărului.

o, cerule, zise Neazi, acesta este urgisitul acela milostiv, mângâietorul cel dulce, alungat cu mama sa din sânul îmbelşugării şi al bucuriei, ca să vină să moară aici de foame şi de ticăloşie?

Revmah îi aduse aminte lui Neazi că plânsul este uneori nefolositor şi-l rugă să facă foc, iar ea în timpul acesta, o va ţine pe Agar în braţe. Neazi şi Eziel rupseră câteva crăci din copacii cei mai de aproape, iar ceilalţi copii strânseră smicele şi frunze uscatf. După ce le făcură grămadă, le dădură foc, ca să depărteze fiarele sălbatice, căci se apropia noaptea. Aceasta era a patra noapte de când Agar şi Ismail rătăceau prin pustie, Neazi şezu pe iarbă şi luând picioarele cele umflate ale tânărului, îi scoase ghimpii. După aceea îi spălă rănile cu apă de la izvor şi le unse cu untdelemn. Revmah făcu aceeaşi slujbă Agarei, iar bărbatul ei luă o fâşie din pânza cu care era înfăşurat braţul său pentru a le înveli picioarele.

Copiii şi-au întins pe iarbă rămăşiţa merindei, iar apoi, şezură lângă Agar şi fiul ei, aşteptând cu nerăbdare să-i vadă întorşi la viaţă. Ismail deschise în sfârşit ochii. Se uită la cei ce erau împrejurul lui, dar zărind-o pe mama sa, se sili în zadar să se apropie de ea. Neazi îi pricepu intenţia şi, ridicându-l încet, îl aşeză lângă Agar. Aceasta îşi veni degrabă în simţiri şi începu să-l mângâie. Eziel, ştergându-şi lacrimile, îi aduse lui Ismail pâinea şi carnea pe care acesta le mâncă atunci cu poftă. Luă şi Agar din bucatele ce i le întinse Revmah.

cine sunteţi voi? zise ea. Trebuie să fiţi nişte îngeri... Voi l-aţi salvat pe fiul meu.

— Voi aţi scăpat viaţa mamei mele, zise Ismail. Spuneţi, cine sunteţi voi?

Revmah vru să răspundă, dar vorbele ei se înecară în lacrimi. Neazi tăcea şi se uita lung la Ismail

căruia copiii se întreceau să-i aducă ceea ce-i plăcea mai mult să mănânce.

da, bunii mei prieteni, voi mânca şi dintr-aceasta... îmi era grozav de foame... Dar mama are şi ea tot ce-i trebuie?... Mulţumim, dragi copii!... îmi era foame şi sete, încât nu mai puteam... Voi, care n-aţi pătimit niciodată un asemenea chin, nu ştiţi cât de mare este suferinţa aceasta.

Neazi nu se mai putu stăpâni. Gemu şi suspină. Agar şi fiul ei, mirându-se de această dovadă a compătimirii pentru ei, îl întrebă:

45

de ce plângi, mărinimosule străin? Şi pe tine, femeie miloasă, ce te face să-ţi curgă lacrimile?

Neazi, căzând la picioarele lui Ismail şi îmbrăţişându-i genunchii, îi răspunse:

ismaile, tânărul meu stăpân, nu mă cunoşti?

să te cunosc? zise tânărul. Stai să mă mai uit o dată la tine! O, Dumnezeul meu! Acesta este Neazi!... Neazi, tu eşti?

Şi se aruncă tremurând în braţele vânătorului. Lacrimile li se amestecară. Agar o ridică pe Revmah, care căzuse înaintea ei, şi o strânse la inimă.

oare, mă vei lăsa tu, Neazi? strigă Ismail. Făgăduieşte-mi că nu mă vei părăsi niciodată! Eu n-am nici tată, nici casă... Vrei ca tu să-mi fii tată?... Vrei să o aperi pe mama mea?... Eu te voi iubi! Oh, te voi iubi cu dragoste, dacă vei vrea să mă ţii lângă tine!... Nu voi fi nerecunoscător. Spune, Neazi, vrei ca de acum înainte să-ţi devin fiu?

mai întâi mi se va scoate inima din mine şi apoi te voi părăsi! strigă vânătorul cu tărie. Te voi înconjura cu braţele mele; îţi voi sluji de pavăză, încât nicio armă ucigaşă nu te va atinge cât timp voi fi viu... O voi apăra şi pe mama ta cu preţul vieţii mele. Iubitul meu Ismail, ce n-ai pătimit tu, din pricină că n-ai ascultat pe tatăl tău, şi ne-ai lăsat nouă darurile ce le hotărâse pentru trufaşul Lavian? Toate necazurile şi suferinţele tale se trag de aici. Şi cu toate acestea, eşti în viaţă tot datorită acestor daruri. Hrana ce o vezi înaintea ta este o parte din merindea ce ne-ai dat-o. Balsamul ce uşurează usturimea rănilor tale este încă unul dintre darurile tale, iar pânza în care îţi sunt înfăşurate picioarele este o bucată din legătura pe care cu generozitate ţi-ai luat-o din cap, ca să legi rana de la braţul meu. Eu am fost la corturile tatălui tău, după cum mi-ai poruncit, dar n-am putut să-l văd, fiindcă era bolnav, şi am fost alungat cu asprime de păzitorul asinilor, care mi-a spus tot ce s-a întâmplat.

46

crudule Natoh! strigă Ismail. Tată şi mai crud!... Vai, dar eu nu mai am tată!

Eziel, aruncându-şi mâinile în jurul gâtului său, se silea să-l mângâie, zicându-i:

nu te necăji, iubitul meu Ismail, tatăl meu va fi şi tatăl tău. Cu toate că este sărac, el te va iubi şi vei uita degrab de puternicul Avraam.

fiul meu, zise Agar îmbrăţişând pe Ismail, ascultă-mă! Nu ţine mânie împotriva tatălui tău Avraam! El este drept, sfânt, plin de credinţă şi de înţelepciune. Acum sunt încredinţată că, alungându-te şi despărţindu-te pe tine de Isaac, el a ascultat de porunca lui Dumnezeu. Chiar aici, în această singurătate, am auzit glasul Celui Atotputernic. El a reînviat nădejdea ce se stinsese în inima mea, m-a cercetat în mâhnirea mea şi m-a mângâiat în necazul meu. Niciodată sufletul meu nu-I va uita bunătatea şi mila Lui. Acolo, aproape de acest izvor, mi s-a arătat trimisul Său cel ceresc. Să ne aşezăm dar locuinţa noastră în acest loc sfânt şi dacă îi vei convinge pe aceşti buni străini să vină şi să locuiască împreună cu noi, poate că vom găsi iarăşi fericirea, căci Dumnezeu însuşi mi-a făgăduit în două rânduri că tu vei deveni mare şi puternic.

eu mă învoiesc, zise Neazi. Cel Atotputernic va binecuvânta locul în care va locui acest tânăr. Până în clipa în care leopardul mi-a sfâşiat braţul cel drept, nu mi-a lipsit niciodată hrana. Eziel este prea tânăr ca să încovoaie arcul cel îndărătnic, dar tu, Ismaile, eşti tare şi puternic. Sluga ta te va învăţa meşteşugul vânătoresc, îţi voi face un arc cu care vei săgeta iepuri şi pui de ciută şi, după ce-mi voi redobândi puterea, mă voi adânci în pădure şi-ţi voi aduce cerbi, cămile sălbatice şi căprioare neîmblânzite.

cu toate că suntem alungaţi, vom fi fericiţi, zise Revmah către Agar, căci îngerii vor priveghea asupra fiului tău în orice loc se va sălăşlui.

47

Aceste vorbe îl însufleţiră pe Ismail.

îngenunchează mamă! zise el. Asemenea şi Neazi,

Revmah şi copiii lor să se plece înaintea Dumnezeului tatălui meu! Aici, în această pustie şi

singurătate, departe de oamenii care ne-au alungat, vom fi o singură familie, unită pentru totdeauna. Eu sunt Ismail cel lepădat, dar voi fi Ismail cel de nimeni stăpânit. Iubire şi slobozenie fără margini, aceasta este singura mea lege. Dă-mi mâna, Neazi! Şi Tu, Ziditorule şi Stăpâne, împărate al tuturor făpturilor, caută spre noi cu ochi milostiv. Fericeşte-l pe acest heteu, apără-i pe femeia şi pe copiii lui! Păzeşte-o şi pe mama mea, Agar, de toate primejdiile! Binecuvântează-l şi pe Ismail, sluga Ta, şi fă ca unirea noastră să fie veşnică şi nedespărţită!

Cartea a II-a

ISMAIL

Sumarul

Isaac şi tinerii lui tovarăşi se adună în lunca Bezor -Avraam se ia pe urmele idolatruluiAmariah, cunoscut în ţara aceea sub numele de Pustnicul cel trist; se apropie de el şi-l aduce la sine; Amariah oftează pentru pierderea unicului său fiu, nu primeşte nicio mângâiere şi se depărtează de locuinţa Patriarhului

dumnezeu îi porunceşte lui Avraam să-l jertfească pe Isaac vânătoarea lui Ismail şi a lui Eziel în pustia Paran; Ei îl prind pe Amariah şi-l duc la corturile lor întoarcerea lui Agar, care se dusese în Egipt ca să aducă o femeie fiului ei primirea ce i-o face Ismail frumoasei sale logodnice serbarea căsătoriei -Amariah scapă de o moarte sigură, printr-o minune

călătoria lui Avraam şi a lui Isaac la muntele Moriah

întoarcerea lui Amariah la credinţa cea adevărată

Aproape de corturile lui Avraam, la miazăzi de Gherar, se întinde o luncă minunată. Un râu limpede, numit Bezor, curge prin ea în toată lungimea ei. Pe malurile cele înflorite ale acestui râu, copiii de prîmprejur aveau obiceiul să vină în fiecare zi pentru a petrece vreo câteva ceasuri în jocuri nevinovate.

Ivirea soarelui deasupra muntelui Zoar era semnul începutului acestor jocuri. Copiii se reped atunci din vârfurile dealurilor până-n vale, se salută unii pe alţii prin strigări vesele, iar ecoul repetă sunetul glasurilor argintii. După aceea, se împrăştie în grabă. Unii sar pe celălalt mal al îngustului râu, alţii, lepădându-şi hainele pe iarbă, se aruncă în apa lui cea curată, în timpul în care cei mai tineri umblă să prindă lăcuste sau aleargă după fluturii cei uşori. Isaac şi Iemuel, şezând pe sălciile care umbresc râul, petrec ascultând glasul papagalului, imitându-l pe al cucului sau pândind ciocârlanul cu zborul lui iute.

Isaac, sculându-se deodată, arată cu degetul la gura văii:

uite, zise el zâmbind, tatăl meu şi mama mea, Sara! O rog de mult să vină să vadă acest loc frumos şi de-abia astăzi s-a înduplecat. Tatăl meu, însă, vine să vorbească cu acest om tăcut, pe care îl vedem adeseori umblând rătăcind prin munţi. La apropierea patriarhului şi a Sarei, copiii se sculară şi li se închinară înainte. Sara îl îmbrăţişă pe iubitul ei, Isaac. Avraam se uită la fiul său cu un aer aspru şi, rezemându-se în toiagul său, îi zise:

ai deschis ţarcul şi ai dus mieii la adăpătoare?

Isaac lăsă ochii în jos şi, tremurând, îi zise:

— Nu, tată!

ai dat de mâncare păsărilor ce ţi le-a adus cosaşul de la câmp şi pe care te-ai făgăduit să le hrăneşti?

nu, tată, răspunse el îngălbenind.

cel puţin ai îngenuncheat, Isaac, înaintea Domnului, şi I-ai zis: „Dumnezeul meu, nu uita să mă binecuvântezi astăzi!"?

Isaac începu să plângă. Avraam, întorcându-se atunci către copiii a căror bucurie se schimbase în întristare, îi întrebă dacă şi-au împlinit datoriile poruncite de părinţii lor. După ce îi răspunseră că da, el urmă:

voi aţi ascultat de poruncile ce vi s-au dat şi, prin urmare, sunteţi nevinovaţi, fapt pentru care nu vi se poate face nicio dojană, dar acesta a făcut împotrivă. Nu e drept ca leneşul, care nu se îngrijeşte de datoriile lui, să fie primit în comunitatea acelora care şi le împlinesc, pentru ca nu cumva pilda cea rea să-i atragă şi pe ei în aceeaşi greşeală. Isaac va petrece trei zile fără să-i vadă pe prietenii săi în această vale frumoasă. Întoarce-te acasă, fiul meu, şi intră în cămara ta până ce va trece timpul pocăinţei!

Durerea, supunerea şi umilinţa se zugrăviră una după alta pe figura drăgălaşă a lui Isaac. Se

închină înaintea lui Avraam şi se pregătea să plece, când Sara îl opri, zicându-i:

— Nu fi aşa aspru cu acest copil, stăpâne! Cu adevărat, a uitat de datoriile sale, dar iartă-l şi nu va mai face aşa.

nu, nu, maică, strigă Isaac, nu le-am uitat, ci voiam să fiu în vale înaintea prietenilor mei, pentru aceea am lăsat rugăciunile mele şi n-am îngrijit de miei şi de păsărele.

— Acum, zice Avraam, iarăşi eşti fiul meu cel iubit.

Pedeapsa pentru greşeala ta trebuie s-o suferi, dar cere de la mine o răsplătire pentru curăţia inimii tale şi-ţi făgăduiesc că ţi-o voi împlini.

La această laudă Isaac se roşi de mândrie şi de plăcere.

tată, după ce voi împlini poruncile tale mă vei îmbrăţişa?

O lacrimă străluci în ochiul lui Avraam, dar Sara îşi arătă nemulţumirea, zicându-i:

51

de ce, fiul meu, când aştepţi de la mine vreo răsplătire, îmi ceri poame uscate sau bastoane frumoase? Eu îmi petrec toate zilele făcându-ţi cununi, pe care, abia împletite, tu le faci bucăţi. Apoi, de dimineaţa până seara, mă îndeletnicesc numai cu cele plăcute ţie, şi de la mine n-ai cerut niciodată o sărutare.

ce trebuinţă am să-ţi cer, mamă, când tu mă îmbrăţişezi mereu, din clipa când mă deştept şi până în ceasul ce mă culc? îi răspunse Isaac. Ieri, când am alergat să ridic de jos toiagul lui Alam, care este bătrân şi slab, ai râs. La fel ai râs şi când alungam ţapul meu pe câmp lovindu-l cu o nuia.

Sara simţi mustrarea ce era ascunsă în aceste vorbe şi o roşeaţă uşoară îi acoperi obrajii. Isaac băgă de seamă, îşi aruncă mâinile împrejurul gâtului ei şi o îmbrăţişă cu dragoste.

Avraam, aducându-şi aminte atunci de pricina care îl adusese la vale, îl întrebă pe Iemuel despre pustnicul de care îi vorbise Isaac.

nimeni nu ştie cine este, stăpâne, zise el, nici de unde vine. Tatăl meu şi alţi păstori l-au întâlnit adeseori pe câmp şi au încercat să vorbească cu el, dar fuge de oameni şi, pentru aceasta, este numit pustnicul cel tăcut. Se hrăneşte cu fructe sălbatice şi bea apă din izvor. Umblă rătăcind din câmp în câmp şi din deal în deal. Săptămâna trecută şi-a aşezat cortul la poalele dealului de colo.

Punându-şi apoi mâna pe braţul patriarhului şi întinzând-o pe cealaltă, arătându-l, zise:

îl zăresc! Nu-l vezi, stăpâne? Uită-te printre copaci şi vei vedea un om îmbrăcat în negru. El este. Merge încet ca şi cum ar urma cortegiului de îngropare al unui om. Acum se duce către cortul lui.

Inima lui Avraam fu mişcată de această povestire. Hotărî să-l caute pe străinul acela şi să încerce să-i cunoască pricina durerii lui.

52

eu mă întorc cu Isaac acasă, zise Sara. Adu-ni-l pe acel om trist, poate că vom fi bucuroşi să-i îndulcim necazurile.

Copiii îi făgăduiră lui Isaac că nu se vor aduna în vale până ce nu va trece timpul pocăinţei lui şi se despărţiră. Avraam se duse către cortul pustnicului.

Intră înăuntru. Nu era nimeni. Ieşind totuşi pe cealaltă parte, îl văzu pe pustnic şezând pe trunchiul unui curmal dezrădăcinat. Avraam se aşeză, fără să zică ceva, pe acelaşi copac, la o oarecare depărtare de el. Străinul îşi ridică atunci ochii şi se părea că nu ştie dacă trebuie să rămână sau să se retragă în cortul său. Patriarhul se uită la el cu luare aminte. Toate ale sale arătau că el este omul durerilor. Părul şi barba îi erau lungi şi neîngrijite. Niciun foc nu-i strălucea în ochii săi stinşi. Gălbeneala feţei lui insufla spaimă. Zdrenţele hainelor sale sfâşiate abia ajungeau să-i acopere trupul, iar mâinile îi erau pline de praful ce se îngrămădea în toate zilele pe capul lui.

nădăjduim că vom avea secerişuri bogate anul acesta, zise Avraam fără să se adreseze direct lui. Timpul cel frumos a ţinut anul acesta mai mult decât altă dată. Păşunile noastre ne făgăduiesc că vor fi minunate, iar spicele sunt înalte şi îndesate.

Străinul se uită la patriarh, care urmă:

apa este foarte adâncă în locurile acestea. Lucrătorii mei au săpat puţ, acum vreo câteva săptămâni, în dumbrava de la Versavia, iar izvorul era la mai mult de treizeci de coţi sub pământ. Ai fost vreodată la Versavia?

Patriarhul făcu o pauză şi iar începu:

am călătorit din Mesopotamia până în Egipt, dar n-am găsit nicăieri vreun popor mai fericit ca filistenii. Pământul pare a fi împărţit deopotrivă între ei. Sunt veseli şi omenoşi unii faţă de alţii. Cu

câte daruri sunt împodobite femeile de la Gherar şi ce copii frumoşi au! Seamănă cu îngerii trimişi
53

din cer ca să împodobească pământul cu frumuseţea lor fermecătoare.

Aceste cuvinte pătrunseră inima pustnicului. Sculându-se de unde şedea, se uită cu un aer rătăcit împrejurul lui, după aceea oftă şi se lovi în piept. Avraam ghici că el oftează pentru pierderea soţiei sau a vreunui copil al lui. Punându-şi mâna pe curmalul pe care şedea, zise:

monarh al durerilor, un braţ crud ţi-a tăiat rădăcinile! Tu dădeai odată hrană, îmbrăcăminte şi adăpost. Oamenii nu numai că au uitat facerile tale de bine, ci ţi-au răpit şi rodul, nu văd floarea cea verde care se înălţa în vârful tău. Pentru ce să se mire cineva că se usucă şi moare copacul, când şi-a pierdut vlăstarul său cel tânăr?

Străinul oftă şi se uită la Avraam, care încerca astfel să afle izvorul mâhnirii lui.

niciodată ceasurile nu mi se par lungi, adăugă Avraam, de la răsăritul soarelui până la apus sunt pe câmp cu slugile mele. Acest pământ nu este ţara naşterii mele. Eu am văzut lumina pentru prima dată în Caldeea. Am fugit din patria mea şi m-au primit locuitorii din Damasc şi Egipt. Pe aceştia din urmă i-am învăţat astronomia. Acum n-am pe cine să mai învăţ. Poteca ce o zăreşti acolo jos te duce la corturile mele. Vezi că suntem vecini? De ce să nu fim şi prieteni?

Vorbele cele dulci şi mângâietoare ale patriarhului au mişcat inima pustnicului şi, începând să vorbească, zise:

şi eu sunt străin în acest pământ, căci sunt născut la Luţu.

la Luţu? strigă Avraam. Sufletul meu se veseleşte aflând aceasta. Am şezut mai multe luni în câmpiile dimprejurul acestui oraş şi, dacă n-ai venit demult de acolo, poate că vei şti să-mi spui noutăţi despre prietenii ce i-am lăsat. Spune-mi, te rog, bunule străin, cum te cheamă?

mă numesc Amariah.
54

amariah! strigă patriarhul cu mirare. Nu eşti cumva rudă cu Amariah cananeul, stăpânul cel puternic de la Hai, ale cărui turme acopereau toate dealurile de prîmprejur? Da, văile cele întinse erau acoperite de corturile lui cele albe şi bogăţiile lui în aur, argint, fildeş, robi şi cămile covârşeau cu mult pe ale vecinilor săi. Am auzit că luase de femeie pe sora regelui Avimeleh, care era foarte vestită pentru frumuseţea ei, că ea a murit curând după căsătorie, dar i-au rămas un fiu şi o fiică, pe care el îi iubea până la idolatrie.

La aceste cuvinte Amariah îşi ridică glasul:

eu sunt acel om, strigă el, Amariah cananeul. Am turme nenumărate, aur, cămile şi corturile mele albesc dealurile şi văile. Soţia mea a murit de douăsprezece ani. Şi sunt trei luni... Aveam un copil iubit...

Oftă şi, ascunzându-şi faţa în hainele sale, plânse cu amar. După ce i se potoli puţin durerea, Avraam se apropie şi, luându-l de mână, îi zise:

amariah, nu trebuie să şezi aşa în singurătate! Prin ea îţi măreşti mâhnirea sufletului. Vino la mine, prietene, şi mă voi sili să te mângâi. O vei vedea pe soţia mea, care-mi va da ajutor să-ţi îndulcesc necazurile. Eşti tânăr, plăcerea şi nădejdea se vor întoarce iar să locuiască în inima ta. Iată timpul care deşteaptă bucuria şi alungă întristarea! Vino cu mine! îmi vei fi de folos, desluşindu-mi însuşirile deosebite ale acestui pământ, pe care eu încă nu-l cunosc. Ştii cine sunt eu? Ai auzit vreodată vorbindu-se de Avraam, fiul caldeianului Terah?

Călătorul care, trecând printr-o pădure singuratică, zăreşte un tigru pândindu-şi prada şi este gata a se arunca asupra ei, nu se retrage cu mai multă spaimă şi groază de cum se retrase Amariah auzind de numele lui Avraam. Se uită la el lung, cu ochi plini de mânie, după care fugind repede în cortul lui, închise uşa cu zgomot. Plin de mirare la această comportare neaşteptată, patriarhul rămase nemişcat câteva minute. Ideea că durerea a tulburat astfel duhul străinului îl
55

făcu să se teamă pentru el însuşi şi se grăbi să se depărteze de acolo. Abia ajunse la gura văii, când, uitându-se înapoi, îl văzu pe Amariah lângă el.

Merseră amândoi în tăcere până la locuinţa lui Avraam. Patriarhul, luându-l de mână, îl duse în cămara Sarei, care se îndeletnicea cu lucrul. Ea se sculă, veni înaintea lor şi îl salută pe Amariah. După aceea, chemând slugile, le porunci să pună pe masă turte de grâu curat, lapte, carne, poame şi miere.

aduceţi, zise ea, şi un vas plin cu apă ca să spălăm picioarele oaspetelui nostru şi pregătiţi un pat pentru că el va locui la noi.

până când slugile vor împlini poruncile stăpânei lor, nu vrei, prietene, să vii cu mine să vizităm câmpul unde sunt cosaşii mei? zise Avraam. Vei vedea ce strânsură îmbelşugată de fân şi de trifoi am. M-aş bucura dacă aş afla că şi plugarii mei sunt înaintaţi cu lucrul lor. I-am pus să are un pământ înţelenit pe care l-am cumpărat de curând de la vecinul meu, Efron. Vrei să mă însoţeşti?

Amariah nu dădu niciun răspuns. Se aşeză şi se părea că se gândeşte timp de vreo câteva minute, după care zise:

dacă tu eşti Avraam de la Haran din Caldeea, tu ai un fiu care ţi s-a născut la Kiriat-Arba acum douăzeci şi patru de ani. Arată-mi pe acest tânăr!

Pe când patriarhul se dezvinovăţea că nu mai locuieşte cu el, Amariah strigă:

aşadar, este adevărat zvonul care umblă în această ţară. O, Avraame, tată denaturat, cum ai putut să te porţi astfel cu fiul tău şi cu nenorocita sa mamă? De câte ori inima mea nu s-a ridicat împotriva ta, când îmi venea în minte această purtare neomenoasă!

prietene, zise Avraam, ale cărui trăsături exprimară deodată şi blândeţea şi demnitatea, tu ai aflat că l-am alungat, dar nu ştii că aceasta am făcut-o la porunca Domnului.

„Dă-mi pe fiul tău în mâinile Mele şi el va deveni mare şi puternic!” mi-a zis Dumnezeu.

Mânia lui Amariah se aţâţă din nou la aceste vorbe şi răspunse că el n-ar fi ascultat chiar dacă zeci de mii de zei de-ai săi i-ar fi poruncit o asemenea jertfa. Avraam îl întrebă cu blândeţe ce a auzit vorbindu-se despre religia sa.

am auzit, răspunse Amariah, că în timpul petrecerii tale la Padan-Haran, erai făcător de idoli şi că, într-o zi, spre marea mirare a concetăţenilor tăi, ai aruncat în foc toţi idolii, zicând că este numai un Singur Dumnezeu, Duh Nevăzut, Fiinţă Atotputernică, Veşnică şi Neschimbată, că la această declaraţie caldeenii s-au ridicat împotriva ta, iar tu ai fugit în pământul Haran.

ai auzit adevărul, zise patriarhul. Până în clipa în care am aflat pe adevăratul Dumnezeu eram idolatru. Ceream de la lemnul cel cioplit să-mi prelungească zilele şi de la chipul cel fără viaţă să-mi dea sănătate. Făceam o statuie de argint topit şi mă închinam lucrului făcut de mâinile mele. Slăveam animalul pe care eu l-am îngrijit şi ceream ajutor de la ierburile pe care le-am sădit. Dar după ce am aflat că toate pier, m-am întrebat: „Cum poate să-mi fie dată viaţa de lucrurile care ele însele nu-şi pot păstra viaţa?”. Atunci mi s-a părut că soarele merită mai mult să mă închin lui, până când duhul meu a descoperit pe Acela Care a făcut această stea luminoasă.

ei bine, zise Amariah, unde ai căutat tu pe Dumnezeul Cel viu şi unde ai putut tu să-L afli?

am rupt o floare, spuse patriarhul, i-am cercetat petalele şi am văzut că feţele lor cele strălucitoare erau vrednice de mirare. Am cercetat mişcările unei gâze, iar organele ei mi s-au părut desăvârşite. Am încercat să zidesc un cuib, dar rândunica îl făcea totdeauna mai bine decât mine. Am văzut cocorii zburând împotriva vântului şi peştii urcându-se în susul apei şi m-am întrebat: „Cine a putut să-i înveţe să-şi

apere astfel penele şi solzii de silnicia aerului şi de puterea curgerii apei?”. Am privit la păsările care se duc să ierneze în alte locuri şi i-am zis rândunicii celei de curând acoperite de pene, care se pregătea să plece: „De ce îţi laşi cuibul pentru locuri depărtate şi necunoscute? O să găseşti acolo unde te duci hrana şi aerul ce-l respiri aici? Cine o să-ţi spună timpul ca să pleci? Cine-ţi va povăţui zborul prin întinderea cea nemărginită a văzduhului? Şi cum vei cunoaşte timpul când trebuie să te întorci?”. Am văzut gaiţa verde întorcându-şi în fiecare dimineaţă ouăle ca să primească deopotrivă căldura cea dătătoare de viaţă şi potârnichea târându-şi aripa înaintea vânătorului ca să-şi ascundă puii. Am băgat de seamă că fiarele sălbatice dorm când omul se duce de acasă şi-şi caută prada în ceasurile când el doarme. Am privit la planete şi la mişcările lor, la schimbările lunii, la stele, la soarele cel măreţ, la mare şi la minunile ei. Toate mi s-au părut minunate şi înalte. Cine a putut să aşeze şi să ţină o rânduială atât de minunată? Ce mână puternică ocârmuieşte acest univers şi pentru cine s-au făcut aceste minuni mari? M-am uitat apoi la mine. Mi-am cercetat puterile, simţurile şi, în sfârşit, sufletul. „Este o Purtare de grijă!” am strigat eu. Şi idolii cei de lemn au căzut din mâinile mele. Numai un Singur Dumnezeu este atotputernic, făcător al tuturor lucrurilor din cer şi de pe pământ, izvorul a tot binele şi a toată armonia. Acestuia mă voi închina de acum înainte. O, Amariah,

la aceste cuvinte am simţit că inima mea se învăpăiază de o dragoste sfântă! Am căzut cu faţa la pământ şi m-am smerit înaintea Aceluia Care a binevoit să mi Se descopere. Astfel am căutat pe Cel Prea înalt, Care nu Se ascunde de cei care îl caută.

Avraam a făcut o pauză. Amariah era absorbit cu totul în gândurile sale. După un minut zise oftând:

acum nu mai am copii care să-mi moştenească bogăţiile, iar bogăţia mea şi-a pierdut preţul. Singurul lucru care mai are un oarecare preţ în ochii mei este haina cu care ea a

58

murit. Ea îmi slujeşte de perină şi pe ea vreau să-mi odihnesc capul în mormânt. Ce s-a făcut cu acele zile fericite, când fiecare ceas adăuga la puterile şi frumuseţea ei? De câte ori n-am ales pe cel mai frumos şi mai bun dintre fiii vecinilor mei, ca să-l fac bărbat Elisbei mele? După aceea, lăsându-mă cu totul în voia viselor dulci, îmi închipuiam că îi văd pe copiii ei strânşi împrejurul meu, veselindu-mi bătrâneţile cu jocurile lor nevinovate. O lovitură grozavă însă a făcut să piară aceste iluzii şi a nimicit toate nădejdile mele. Fiică, soţie, mamă, copii, toate le-am pierdut deodată.

Mişcat de mâhnirea acestui tată nemângâiat, Avraam puse mâna pe genunchii lui şi-i zise:

prietene, mugurul pe care vântul l-a dat jos din pom nu era hotărât să dea rod, iar pasărea nu se putea naşte din sământa care era închisă într-un ou spart. în sfaturile cerului era hotărât cu neclintire ca fiica ta să nu ajungă la o vârstă matură. Ea a trăit cât trebuia să trăiască. Când Domnul cheamă la El sufletele, El cunoaşte mai bine decât noi pe cele care sunt coapte pentru sfaturile Lui.

— Cheamă la Sine sufletele? zise Amariah. Cine a chemat pe fiica mea? N-am pus eu singur în mormânt trupul ei îngheţat şi fără viaţă?

O lumină cerească străluci în ochii patriarhului.

cananeene, strigă el, îţi mărturisesc în numele Dumnezeului Celui viu că sufletul este nemuritor. Omida se târăşte şi moare, dar fluturele ce este ascuns sub pielea ei, rupe pojghiţa care-l acoperă, iese afară strălucind cu mii de feţe şi zboară să culeagă rouă de pe flori şi să se joace cu razele soarelui. Aşa şi sufletul fiicei tale, pe care nu-l pot vedea ochii omeneşti, şi-a lăsat trupul cel pământesc şi şi-a luat zborul către cer, ca să locuiască acolo veşnic cu Dumnezeu, Făcătorul, Apărătorul şi Părintele ei.

59

Amariah nu auzi aceste vorbe, ci îşi aduse aminte cu întristare că într-o zi n-a vrut să împlinească o dorinţă a Elisbei sale.

oh, de aş fi ştiut atunci că o voi pierde atât de repede, aş fi despuiat natura de toate darurile ei pentru a-i fi pe plac! Aş fi zburat cu iuţeala fulgerului pentru a împlini şi cele mai mici dorinţe ale ei! Dar acum e prea târziu, iar iubita mea Elisba nu-mi mai cere nimic.

fiica ta ar fi putut să se rătăcească, zise Avraam, căci oricât de frumos este bobocul unei flori, nu poate scăpa de viermele care îl roade. Dacă tu n-ai fi pierdut pe fiica ta, poate cerul ar fi pierdut un înger. Apoi dacă ea ar fi trăit până la o vârstă mai înaintată şi s-ar fi împlinit toate nădejdile tale, săgeata care ţi-a străpuns ţie inima ar fi putut-o străpunge şi pe a ei. Cine ştie dacă şi ea n-ar fi avut să ofteze pentru pierderea vreunui copil iubit al ei? Pentru tine, Amariah, mai este şi un alt izvor de mângâiere. Dă-mi voie să ţi-l spun! Deznădejdea în care te afli s-ar potrivi mai mult mie, fiindcă sunt bătrân. Tu eşti încă tânăr şi mai poţi avea un număr mare de urmaşi.

ascult cântecul păsărilor, zise Amariah, şi mi se pare că aud glasul ei, pe când, stând lângă patul meu, mă deştepta în fiecare dimineaţă cu cântecele ei cele melodioase. La vremea prânzului mă uit împrejur ca să dau Elisbei mele ceea ce-i plăcea mai mult, iar când n-o văd, sângele îmi îngheaţă în vine. Sufăr mii de chinuri şi nu pot primi mângâierile pe care mi le aduce cineva. Cât timp trăia soţia mea, ea era idolul inimii mele. Dacă nu mi-ar fi lăsat un copil, m-aş fi dus şi eu după ea în mormânt. Am pierdut şi pe acest copil şi, cu toate acestea, n-am putut muri. Am fugit de la Luţu, am umblat rătăcind la Salem, la Gherar, în Versavia, o caut pretutindeni, dar, asemenea unui meteorit luminos şi înşelător, fuge în clipa în care socotesc că am prins-o, căci ea este întotdeauna înaintea ochilor mei. Mi se pare că-i văd încă faţa

60

ce o împodobea cu un zâmbet graţios, însoţitorul bucuriei copilăreşti, şi părul ei cel galben căzând în bucle ondulate pe fruntea cea albă ca zăpada, acoperindu-i câteodată strălucirea cea dulce a ochilor. Da, aşa alerga ea când, întorcându-se de la câmp, se agăţa de gâtul meu şi mă numea „tată” cu un glas

mângâietor şi drăgălaş. Ah, de câte ori a săltat inima mea de bucurie la sunetul cel cunoscut al acestui glas!

Amariah vorbea încă pe când se deschise uşa. Isaac intră în fuga mare.

îmbrăţişează-mă, tată! Iubitul meu tată, îmbrăţişează-mă! strigă el. Am dat de mâncare păsărilor mele, am dus mieii la adăpătoare şi L-am rugat pe Dumnezeu să mă binecuvânteze. Acum, tată, împlineşte-ţi şi tu făgăduinţa! Sărută-mă o dată!

Şi, aruncându-şi mâinile împrejurul gâtului lui Avraam, îşi primi răsplata. Nu încetase încă să-l desfăteze cu mângâierile lui cele nevinovate, când, patriarhul, speriat de privirea lui Amariah, care se depărtase de el, se desfăcu de îmbrăţişările copilului şi se sculă repede.

ce văd? strigă cananeul. Ce ţi-am făcut, barbarule, de m-ai făcut să fiu martor la această privelişte grozavă? Zi-i copilului să iasă afară! Mi-ai băgat un cuţit în inimă! Această vedere a deschis toate rănile ei cele sângerânde. Tată denaturat, eşti tu vrednic de atâta fericire? îţi este lesne să-mi zici să nu mă deznădăjduiesc, când tu ai asemenea comoară. Ura mea se aţâţă împotriva ta cu o putere nouă. Pentru aceasta m-ai adus aici ca să pui vârf la nenorocirile mele şi să te bucuri de durerile mele? Copilul acesta mă face să-mi aduc aminte de fiica mea. Ea era tocmai de vârsta lui. Da, priveşte la căutătura lui! Şi ea avea acest zâmbet ceresc. Trupul ei era înalt şi mlădios întocmai ca al acestui copil frumos... Dar eu nu o mai pot vedea pe Elisba mea. Ea nu mă va mai numi „tatăl” ei. S-a dus. M-a lăsat şi nu se va mai întoarce.

61

Lacrimile şi suspinele îi curmară vorba. Nemaivrând să asculte de glasul lui Avraam, care-l ruga să rămână, el ieşi şi se depărtă cu paşi mari de locuinţa patriarhului. Acesta, temându-se de starea de furie ce l-a apucat, îşi luă toiagul şi se duse după el, dar îl pierdu din vedere când intră în pădurea din Versavia.

Obosit de osteneală şi moleşit de arşiţa miezului zilei, bătrânul Avraam, neputând să meargă mai departe, se rezemă de un copac şi începu să cugete la cele întâmplate.

„Vai”, zise el, „câte primejdii întâmpină cel ce-şi pune nădejdea în existenţa unei fiinţe slabe ca o floare, care răsare şi moare într-o dimineaţă. Pierderea bogăţiilor ar fi binele cel mai mare ce i s-ar putea întâmpla lui Amariah, căci dacă ar cădea în sărăcie, o muncă ostenitoare i-ar alunga durerea, iar imboldul de a se păstra pe sine i-ar mai potoli mărimea mâhnirii lui. Bogăţiile slăbesc sufletul şi trândăvia măreşte oftările inimii. Cu toate acestea, dacă Amariah ar fi fost martor la tulburarea ce am simţit-o ieri, când am văzut cum curge sângele iubitului meu Isaac, care s-a rănit puţintel la mână, nu m-ar fi mustrat el pentru slăbiciunea mea? Noi îi mustrăm pe alţii şi închidem ochii la greşelile noastre. Nu pot judeca sentimentele lui Amariah, pentru că n-am pierdut până acum pe niciunul dintre copiii mei. Sunt liber de grija ce trebuie s-o simtă părinţii pentru sănătatea şi fericirea fiilor lor. Toate nădejdile mele sunt întemeiate pe făgăduinţele cele milostive ale Domnului şi El mă apără de necazurile care îi chinuiesc pe cei asemenea mie. Cum m-am făcut eu vrednic de această milă? Cum trebuie să fie evlavia şi recunoştinţa mea? De câte ori nu mi s-a prevestit că din Sara, soţia mea, se vor naşte neamuri şi împăraţi, că Cel Prea înalt îşi va reînnoi legământul Său cu Isaac, fiul făgăduinţei Lui, şi cu urmaşii lui? Având făgăduinţa Domnului drept arvună pentru fericirea fiului meu, n-ar trebui oare să compătimesc cu durerile fraţilor mei, între care se pot găsi inimi mai curate decât a mea?”.

Avraam încetă de a mai vorbi. Abia răsuflând de căldură şi de osteneală, se dezbrăcă de o parte dintre hainele lui pentru a se uşura de arşiţa ce-l dogorea.

Retrage-ţi razele tale, o, soare, şi, voi, zefirilor, răcoriţi-l cu suflarea voastră cea lină! Vântul se ridică cu putere, cerul se întunecă, păsările îşi încetară concertele, arborii se clătinau şi ramurile chiparosului de care era rezemat Avraam se legănau cu o mişcare iute. Se auzi un sunet înspăimântător. Avraam simţi că Dumnezeu este acolo de faţă. Îl cuprinsese o groază tainică, toiagul îi căzu din mâini, iar el se prăvăli cu faţa la pământ.

avraame, zise Cel Veşnic, ia pe fiul tău, Isaac, pe care-l iubeşti cu atâta fierbinţeală, du-te cu el în pământul Moria şi adu-Mi-l jertfă în unul dintre munţii pe care ţi-i voi arăta!

Glasul tăcu. Păsările îşi începură iar cântecele vesele. Ramurile chiparosului nu se mai mişcară. Vântul nu mai suflă, iar soarele îşi aruncă din nou razele pe pământ. Când Avraam se sculă şi o luă pe calea către locuinţa lui, luna strălucea deasupra dealurilor.

Soarele cel strălucitor luminează răsăritul, aerul cel răcoros al dimineţii risipeşte aburii nopţii şi

vânătorul sare din patul lui.

Căprioare fricoase, fugiţi în crâng, nu staţi rumegând iarba pustiei, căci arcul este întins şi săgeata vă ajunge! Şi tu, cerbule tremurător, pentru ce te opreşti şi-ţi priveşti în apa pârâului noua podoabă a frunţii tale graţioase? Grăbeşte-te, ridică-ţi capul şi ascultă cu urechea! Vântul aduce din văi strigătele cele pătrunzătoare ale vânătorilor. Caprele care locuiesc în munţi să nu-şi părăsească locuinţa cea îndepărtată! Şi voi, iepuri fricoşi, intraţi în crăpăturile stâncilor, căci vrăjmaşul care vrea să vă omoare este aproape!

63

Un strigăt ascuţit făcu să răsune pădurea. Doi oameni ieşiră la marginea ei, care face hotarul dinspre miazănoapte cu pustiul Paran. Statura lor este înaltă, mădularele lor sunt înnegrite de soare. îndeletnicirea lor şi vântul munţilor le-au vopsit faţa cea bărbătească cu un rumen viu. Cel mai vârstnic se părea că este născut să poruncească. Pielea unui leu îi slujeşte de îmbrăcăminte. Amândoi sunt cu picioarele şi braţele goale. Capul lor nu este acoperit cu nimic. Tolbe pline de săgeţi le atârnă pe umeri. în mâini ţin arcuri lungi de patru coţi, iar cuţitele petrecute prin brâie le slujesc pentru a jupui prada. Expresia feţei lor este sălbatică, şi chiar zâmbetul lor are ceva fioros în el.

isteţimea ta nu te va scăpa, animal viclean! strigă cel mai mare dintre vânători. în zadar vrei să scapi în desişul pădurii. Vei muri înainte de a-mi destinde arcul. Eziel n-a trecut pe aici?

da, îl văd colo după o tufă, uitându-se speriat împrejurul lui.

sloboade-ţi săgeata, Eziel, zise Ismail, vreau ca tu să aduci vânatul pentru sărbătorirea nunţii mele.

Eziel ascultă. Slobozi săgeata, dar cerbul fugi, iar săgeata se făcu nevăzută în tufiş. Un muget groaznic clătină arborii pădurii. o tufă se mişcă şi ieşi din ea un leu tânăr. Era rănit în spată. Scântei ieşeau din ochii lui, iar glasul împreună cu baterea cea rapidă a cozii se asemăna cu zgomotul unui tunet depărtat. Eziel, punându-şi atunci o săgeată în arc, se pregătea să-l lovească din nou, când Ismail se puse înaintea lui, zicând:

nu răpi această pradă nobilă din mâinile mele! înarmându-se cu cuţitul, sta gata să primească fiara sălbatică. Leul se aruncă asupra lui. Arma şi braţul cel drept al vânătorului au fost înghiţite de gura cea largă a fiarei, pe care însă nu o putea închide, căci cuţitul îi sta de-a curmezişul. Ismail cu mâna stângă smulse săgeata ce era împlântată în spata leului, iar sângele sări şiroaie din rană. Animalul se silea să se apere cu ghearele sale înfricoşate, dar, în zadar, puterea omenească era mai tare decât el. Slăbit de sângele ce-l pierdea, mugetele erau din ce în ce mai încete. Răgi, se zvârcoli şi căzu sub tăria biruitorului, care, scoţându-şi mâna din gura lui îi, împlântă cuţitul în burtă.

vânătoare măreaţă! strigă el. Copiii şi robii cei fricoşi să vâneze ciute şi capre, iar leii să-i lase lui Ismail! Cu toate acestea, Eziel, plâng pe acest animal nobil căzut în mândria tinereţii şi a puterii. Gheara sa mi-a sfâşiat braţul, dar îmi place să văd cum îmi curge sângele. O vânătoare fără primejdie nu mai este vânătoare, ci un omor de-a gata. Ard ca şi cum aş fi expus la arşiţa cea mistuitoare a soarelui. Trebuie să-mi potolesc setea, căci altfel mă topesc.

Se uită împrejur şi, văzând un izvor de apă Limpede, care curgea sub nişte umbre răcoritoare, alergă acolo, se aruncă pe iarbă şi bău de mai multe ori.

şi vreau ca din pielea ta, adăugă el, lovind cu mâna burta cea însângerată a leului, să-mi fac o haină de nuntă!

Eziel zâmbi şi-l întrebă dacă nu se teme mai mult de prima întâlnire cu logodnica lui decât de o mie de întâlniri de felul acesteia care i s-a întâmplat acum.

maica ta şi tatăl meu vor sosi negreşit astăzi din Egipt, dacă este adevărat ceea ce ne-a încredinţat trimisul, care a venit înaintea lor, că au trecut pustia Sur.

logodnica mea! strigă Ismail. Ce străin mi se pare acest cuvânt la ureche! îmi pare rău că am rugat-o pe mama să mă însoare. Aş vrea ca ea şi tatăl tău să se fi întors. încerc câteodată să-mi închipui acea persoană care va fi femeia mea... Eziel, să tragem cea mai lungă săgeată din tolba mea, pentru a vedea la care dintre noi doi va cădea. Oh, inima mea este plină de bucurie, de teamă, de bănuieli şi de nădejde! Mi se pare că în clipa aceasta aş putea să zbor peste păduri, câmpii

65

şi văi, să sar din stâncă în stâncă şi din munţi în munţi şi să mă arunc din înălţimea cataractelor spumegânde.

tăcere! zise Eziel. Aud un sunet prin frunziş. Poate că este vreo fiară atrasă de mirosul sângelui ce s-a vărsat acum.

Se duseră cu băgare de seamă să-şi ia arcurile şi se pregăteau să arunce săgeţile în tufiş, când, desfăcându-se uşor ramurile, văzură pe nenorocitul Amariah. Mirându-se de această arătare, vânătorii rămaseră cu ochii pironiţi asupra omului durerilor. Ismail curmă tăcerea şi zise:

cine este această nălucă străină care n-are decât o umbră de formă omenească? Omule, ce te-a adus în această stare de ticăloşie?

vorbeşte, zise Eziel, spune-ne cine eşti, de unde vii şi unde te duci!

Amariah nu le dădu niciun răspuns şi îşi urmă drumul. Dar Ismail, aruncându-se după el, îi zise:

stai, să nu faci niciun pas mai mult! Eşti prinsul şi robul meu, precum sunt toţi cei ce îndrăznesc să treacă hotarele Paranului! De te vei mişca din acest loc, să ştii că îmi voi deşerta asupra ta tolba şi vei merge să dormi lângă leul acesta!

nu-i sta împotrivă, adăugă Eziel, şi nu întărâta mânia aceluia pe care arcul nu-l minte niciodată. El a izbit un rinocer care-i oprea drumul şi nu îl lăsa să treacă. L-a biruit. Nu se teme nici de înfricoşatul crocodil. S-a luptat cu vulturul pentru a-i lua ouăle şi a răpit puiul de lup de la ţâţa mamei sale. în zadar te sileşti să scapi de el!

Amariah se deşteptă atunci din letargia în care era cufundat şi răspunse:

lasă-mă să mă duc, tinere! Te rog! Doar nu vei vrea să mă omori. Pentru ce voieşti să opreşti un străin paşnic, care nu te-a vătămat niciodată? Bate război cu fiarele, iar nu cu oamenii!

nimrod, dumnezeul vânătorilor, nu s-a mulţumit să se războiască numai cu animalele. încă şi neamul omenesc

66

a devenit prada lui, iar eu m-am luat pe urmele sale. în zadar vrei să pui nevoiaşa ta slăbiciune împotriva puterii mele. Nu-ţi vei dobândi libertatea.

— Lasă-mă să mă duc, te rog! repetă Amariah. Lasă-mă sau mă sileşti să ridic glasul şi să strig după ajutor!

Vânătorii râseră la această ameninţare.

şi cine te va auzi? întrebă Ismail. Nu sunt eu împăratul pădurilor şi domnul munţilor, care se întind spre miazăzi, şi regele tristei pustii? Nu sunt eu Ismail cel alungat, dar neîmblânzit? Aceste singurătăţi întinse tremură înaintea mea şi, la sunetul cel înfricoşat al glasului meu, orice fiară sălbatică intră tremurând în vizuina sa. Acest pământ este al meu. Te-am prins în ţinutul meu, aşadar, eşti prizonierul meu. Corturile mele nu sunt departe de aici. Mama mea se întoarce astăzi din Egipt ca să serbeze căsătoria mea. Vreau să te am oaspete. Te vei împărtăşi de bucuria şi plăcerile noastre, iar după ospăţ, îţi voi da drumul încărcat cu mii de daruri.

Tinerii vânători îl apucară pe Amariah de mâini şi îl târâră cu iuţeală, în timp ce el scotea ţipete sălbatice. După ce au trecut munţii cei sterpi şi pustii, au ajuns la o câmpie măreaţă, înconjurată din toate părţile de dumbrăvi răcoroase, ai căror copaci înfloriţi răspândeau o mireasmă plăcută. Ici şi acolo, se vedeau împrăştiate mai multe corturi, dar cortul lui Ismail domnea peste toate, asemenea turnului Babilonului, care se înalţă pe malurile Eufratului mai presus de toate clădirile dimprejurul lui.

Revmah, soţia lui Neazi, venea cu copiii ei întru întâmpinarea lui Ismail, care-i vestiră de departe întoarcerea tatălui lor şi a mamei lui, Agar.

vin, zise Avdah, au lăsat cămilele şi au trecut râul Sihor!

uite-i colo! strigă Nezdat, care văzu printre copaci strălucind aurul, purpura şi roşeala hainelor lor celor scumpe, între tatăl meu şi un bătrân vrednic de respect, a cărui barbă

67

este mai albă ca zăpada, zăresc pe tânăra fată care-ţi va fi soţie.

La aceste cuvinte un sentiment plăcut amestecat cu nelinişte umplu inima lui Ismail. Uşor ca un cal sălbatec de pustie, fugi departe de prietenii săi şi se făcu nevăzut în desişul pădurii.

Această fugă fără veste miră pe Revmah, care băgă de seamă că, după plecarea mamei sale, nu încetă a-şi arăta dorinţa de a se întoarce.

cum se poate ca acum să fugă astfel de ea? îl întrebă ea pe Eziel.

Mai înainte ca Eziel să răspundă, călătorii se apropiară. Neazi îmbrăţişă pe femeia şi pe copiii săi, iar ei îi arătară mii de dovezi ale celei mai vii bucurii şi iubiri a lor. Agar plângea, răsplătindu-le mângâierile cu mângâieri şi ţinu mult strânsă la piept pe iubita sa, Revmah. Apoi, întorcându-se către

străin, îi zise:

bine ai venit, Cefren, pontife de la Fatur! Bine ai venit în munţii Paranului! Bine ai venit şi tu, Azara, cea mai blândă şi mai iubită dintre fete, în pământul nostru! Iată corturile în care vei locui şi prietenii despre care ţi-am vorbit de atâtea ori.

Revmah, copiii şi slugile care veniseră să primească pe străini se închinară şi ei până la pământ înaintea tinerei egiptence şi a tatălui ei, zicând:

— Bine ai venit, slăvite pontif, şi tu, soţia cea aleasă a lui Ismail, stăpânul nostru! Bine aţi venit la Paran!

dar unde este fiul meu? Unde este Ismail? zise Agar. L-am căutat pretutindeni cu ochii încă de pe drum, dar nu l-am putut vedea. Pentru ce nu este aici?

Agar încă nu isprăvise vorba, când Ismail se arătă deodată. Gârbovit sub greutatea leului pe care îl ucisese, venea cu paşi şovăitori către frumoasa egipteancă şi trânti la picioarele ei povara cea grea. Speriată de zgomotul ce se făcuse şi de

înfăţişarea grozavă şi ameninţătoare a fiarei, tânăra fată scoase un ţipăt slab şi îşi ascunse faţa îngălbenită în sânul Agarei.

Fapta cea sălbatică a lui Ismail, care voia să dobândească iubirea logodnicei sale dându-i dovada tăriei braţului său şi a îndrăznelii inimii sale, îi făcu pe toţi cei ce erau de faţă să se mire. Ca şi cum n-ar fi văzut pe mama sa, nici pe Meazi, nici pe respectabilul pontif, el rămase nemişcat privind la Azara. Aceasta, după ce-i trecu spaima, îşi ridică capul şi-şi întoarse ochii cei sfiosi către Ismail. Dar când îi văzu mădularele şi hainele stropite de sânge şi sălbăticia care se zugrăvea pe toate trăsăturile feţei lui, îşi închise iarăşi ochii. Asemenea unei flori pe care a atins-o fierul plugului, îşi plecă capul pe umărul lui Cefren. Spaima şi dezgustul pe care Azara părea că le încearcă nu scăpară atenţiei lui Ismail. Căutătura sa deveni îngrozitoare. îşi plimbă ochii un minut împrejurul lui ca şi cum ar fi căutat un obiect asupra căruia să-şi poată descărca mânia. Gelozia, tovarăşa nedespărţită a iubirii, îi arătă pe Eziel. Un zâmbet dulce al acestuia îi dezarmă mânia. După turbare urmă deznădejdea, iar lacrimile întristării îi îmblânziră furia.

Azara ridică capul din nou şi, după ce deosebi dincolo de expresia sălbatică a figurii lui Ismail nobleţea şi frumuseţea cea minunată a trăsăturilor lui, se miră şi zâmbi. Ismail văzu acest zâmbet şi o bucurie necunoscută până atunci pătrunse în inima lui. Azara îşi întoarse ochii de la căutătura sa cea înfocată. Lăsă capul în jos şi o roşeaţă plăcută îi rumeni obrajii. Văzând-o că devine din ce în ce mai frumoasă, Ismail plesni din mâini şi scoase un strigăt de bucurie.

ismail, fiul meu, zise Agar îmbrăţişându-l, respectabilul egiptean care stă lângă mine este pontif al zeiţei Isis şi una dintre rudele mele. Am locuit la el mai multe săptămâni în casa lui, care este aproape de Fatur, la marginea mării şi, la rugămintea mea, s-a învoit să ţi-o dea pe fiica sa, Azara, această fecioară frumoasă, care-ţi va fi soţie. Vorbeşte, aşadar,

cu dânsul, fiul meu! Numeşte-l tată şi primeşte-l cu vrednicie în corturile noastre!

Ismail nu o auzi. nimic nu putea să-l abată de la obiectul mirării sale. Legătura cea roşie şi scânteietoare de aur şi pietre preţioase pe care o purta Azara ascundea o parte din frumuseţea ei. Ismail o apucă şi o aruncă la o oarecare depărtare. Atunci părul ei se slobozi în jos în bucle ondulate pe gât şi pe umeri şi lăsă să se vadă toată armonia şi frumuseţea figurii ei.

Azara se uită la el. Ochiul ei cel dulce şi smerit exprima iubire şi gingăşie. La această privire, Ismail nu-şi mai putu opri bucuria. Se aruncă în braţele mamei sale şi ale lui Neazi şi, strângându-i la piept, zise cu un glas tremurător din pricina stării lui lăuntrice:

o, mamă, mamă dragă! Neazi, tată iubit, ce dar mi-aţi adus! Această fecioară tânără şi frumoasă este tot ce dorea sufletul meu!

După aceasta, smulgându-se din braţele lor, le zise:

dar ea nu mi-a vorbit nimic până acum.

Şi adresându-se ei în limba egipteană, îi zise:

vorbeşte! Vorbeşte ca să aud sunetul glasului tău!

Azara, întorcându-se către Agar, o îmbrăţişa zicând:

o, maică atât de iubită!

maica ta, maica ta, repetă Ismail. Dacă pe ea o numeşti aşa, pe mine cum mă vei numi? Numeşte-

mă bărbatul tău şi de vei dori dinţi de elefant, îţi jur că-ţi voi aduce. Spune-mi că-ţi place pielea cea pătată a şarpelui şi şarpele va muri sub loviturile mele. Porunceşte-i lui Ismail să schimbe pădurea în câmpie şi câmpia în pădure, iar mâna lui le va face pe toate. Patul tău va fi din ierburi moi şi din flori mirositoare, iar penele cele strălucitoare ale păsării raiului vor împodobi interiorul corturilor tale. Voi ajunge struţul cel iute şi voi face o apărătoare din aripile lui cele argintii ca să te răcoreşti în timpul arşiţei zilei. în fiecare zi te vei scălda în laptele
70
cămilelor, iar carnea cea delicată de căprioară îţi va fi hrană. Spune-mi: „Aş vrea să gust din strugurii, măslinele sau curmalele care cresc în acele câmpii depărtate!” şi, chiar de m-ar osândi Neazi, iar stăpânii acestor câmpii chiar de vor trimite oşti întregi împotriva mea, vei fi ascultată şi vei gusta din acele poame alese. Să se ridice locuitorii cetăţilor împotriva lui Ismail, că el nu se teme de furia lor, pentru că este sigur că îi va birui.

o, Ismaile, zise Azara, ce mă folosesc toate lucrurile acestea? Eu vreau zâmbetul tău. El va fi pentru sufletul meu prevestirea fericirii.

Ismail o înţelese şi plin de mulţumire o apucă în braţe şi-i udă umerii cu lacrimi de bucurie. Agar şi Cefren se apropiară şi, împreunându-şi mâinile deasupra capetelor fiilor, le ziseră:

binecuvântarea lui Dumnezeu, a Dumnezeului lui Adam, al lui Abel şi al lui Noe, să fie cu voi, iubiţii mei, şi să vă apere totdeauna de tot răul! zise Agar.

osiris, fiul lui Ham, izvorule al luminii şi dătătorule a tot binele, apără pe aceşti tineri însoţiţi! strigă pontiful. Nu lăsa ca Tifon, vrăjmaşul tău de moarte, să poată întrebuinţa împotriva lor puterea lui cea primejdioasă!

acum, mai vorbeşte cu mine, zise Ismail către Azara. Spune-mi: „Te iubesc, Ismaile!”!

Azara se înroşi şi, plecându-se către el, murmură încet:

ismaile, depărtează de la mine acest leu sângerat! Ismail ridică fiara şi o depărtă în braţe.

După ce se depărtă încât nu se mai vedea, Cefren zise către Agar::

fiul tău este întocmai cum mi l-ai zugrăvit. Căutătura, vorbele şi manierele sale îi dovedesc nobleţea de vânător. E frumos, puternic şi viteaz. Faptele sale cer respect, iar mie îmi place chiar şi mândria lui cea sălbatică, n-am putut până acum să-i atrag atenţia asupra mea, dar mă cinsteşte prin iubirea sa cea către Azara mea.
71
faţă de toate, inima lui este cu deosebire bună, zise Neazi. Cu toate acestea, el nu ştie cât preţuieşte asemenea bezoarului munţilor.

pentru ce stăm astfel, expuşi la arşiţa cea arzătoare a soarelui? le tăie vorba Revmah. Agar, stăpâna noastră, oare n-ar fi mai bine ca această tânără fecioară şi tatăl ei să se ducă să se odihnească la umbra colnicului până când fetele mele şi cu mine vom pregăti prânzul?

După aceea, întorcându-se către Amariah, care fusese martor la cele ce se întâmplaseră, îi zise:

iartă-ne, străine, că am uitat să îngrijim de tine! Dacă vrei, poţi să te duci cu egiptenii. Fiul meu, Eziel, mi-a spus că stăpânul nostru, Ismail, te-a poftit să fii de faţă la cununia sa. Bine ai venit, dar, sănătos!

spune-mi dacă acela pe care voi toţi îl numiţi Ismail este fiul lui Avraam caldeianul? întrebă Amariah.

— Da, răspunse ea.

Amariah se adânci în gânduri mergând încet către Agar, care se afla înaintea lui.

După ce Ismail dădu leul în seama slugilor lui, alergă iute la un lac mic făcut de râul ce curgea la poalele muntelui, pe coastele căruia erau aşezate corturile. Dar când se plecă să spele sângele de care era stropit, tresări de uimire şi strigă cu mirare:

— Ce este aceasta? Nu mă mai recunosc. Aceşti ochi ce scânteiază de bucurie sunt ai mei? Aceşti obraji rumeni şi aceste buze roşii sunt ale lui Ismail? Cât de frumos m-am făcut! Oh, ea trebuie să mă iubească. Mă iubeşte, a şi spus-o. Pentru ce nu pot şterge aceste semne urâte de răni, mai ales acesta, ce mi l-a făcut în frunte gheara unui urs cu care m-am luptat şi acesta, pe care un leopard furios l-a lăsat pe piciorul meu? Mă tem ca nu cumva aceste răni să nu o sperie pe Azara, cu toate că sunt vindecate. Azara! Ce foc a pătruns în sufletul meu când am auzit acest nume pentru prima dată!
72
Azara, nume scump! După aceea strigă: O, colnicelor de prîmprejur, ţineţi-l, iar ecourile voastre

să-l trimită la simţurile mele cele încântate! Şi voi, zefiri uşori, duceţi departe norocita veste că Azara este a mea! Toată pasărea să serbeze fericirea mea prin cântece de bucurie şi să dea soţiei sale numele dulce al Azarei!

Ismail se întoarse la cortul lui. După ce lăsă haina ce o purta, se îmbrăcă cu pielea unei pantere şi se duse unde se aflau oaspeţii. Ţinea în mână dinţi de leopard mai albi decât fildeşul cel lustruit, înşiraţi pe o aţă răsucită din vine de animal. Şezu lângă Azara şi-i dărui ei. Ea primi acest dar cu un zâmbet dulce şi-şi împodobi capul cu el. Tânărul Eziel, care se bucura de fericirea lui Ismail, se apropie de el şi, cu un zâmbet dulce, îl întrebă în şoaptă:

oare n-ai mai vrea să tragem la sorţi ca să vedem a căruia dintre noi va fi Azara?

După ce se pregăti prânzul, copiii lui Neazi întinseră masa pe iarbă, la umbra migdalilor, a duzilor şi a portocalilor. Un miros desfătător îmbălsăma aerul, iar păsările, sărind din ramură în ramură, făceau să plouă peste oaspeţi un potop de flori şi dezmierdau ospăţul prin concertele lor vesele. Toate bunătăţile cele mai scumpe ale Asiei erau îngrămădite pe această masă. Se vedeau şi cele deosebite ale Egiptului, pe care Cefren le-a adus din patria sa. Toţi erau mulţumiţi şi veseli. Până şi Amariah pierdu pentru un timp sentimentul durerii lui. Ismail, vrând să satisfacă şi cele mai mici dorinţe ale Azarei, punea înaintea ei bucatele care credea că-i plac, dar ea le alegea cu deosebire pe acelea care i se părea că-i plac lui. Nădăjduind să atragă luarea aminte a lui Ismail asupra pontifului Cefren, Azara îl rugă să-i dea tatălui ei un ou de prundăraş, adăugând că acest produs este necunoscut în ţara lor.

-Tatăl tău? strigă Ismail, uitându-se atunci pentru prima oară la venerabilul pontif. Acest bătrân bun este tatăl tău?

73

Şi, după ce-l îmbrăţişă cu dragoste, îi zise:

— Iartă-mă, o, tată, pentru că n-am putut vedea pe nimeni decât pe Azara!

După ce se isprăvi ospăţul, Amariah se sculă, iar Neazi îl rugă să nu se grăbească să plece. Revmah şi Agar deopotrivă îşi uniră rugăminţile cu ale lui pentru a-l îndupleca să petreacă noaptea aceea în corturile lor, dar în zadar.

vremea este înaintată, răspunse el, şi trebuie să mă duc la locul de unde am venit mai înainte de a se înnopta. Pacea să fie cu voi, prietenii mei! Sănătatea şi fericirea să locuiască pentru totdeauna în corturile voastre!

Făcând semn lui Ismail să vină după el, se depărtă. Acesta umplu un coş de răchită cu tot felul de merinde şi alergă după el.

prietene, zise el, nu te voi lăsa să pleci de nu vei primi darurile acestea!

Amariah zâmbi şi îi zise:

ismaile, ascultă-mă! Să ştii că eu mă duc să-l întâlnesc pe tatăl tău. Dacă ai ceva să-i spui, voi fi trimisul tău.

tatăl meu? îl întrerupse Ismail. Vânătorul Neazi este tatăl meu. încă şi acel pontif sfânt îmi este tată?

— Cu adevărat, zise Amariah, unul te-a luat de fiu şi celălalt ţi-a dat pe fiică-sa. Dar ai uitat pe cel ce te-a născut, care te-a purtat adeseori în braţe şi care a privegheat asupra copilăriei tale cu o deosebită îngrijire?

Ismail tăcu. După aceea îl întrebă:

unde este celălalt fiu al lui? Unde este Isaac, fiul Sarei? Mai trăieşte? Mi-au spus că locuiesc toţi în Versavia. Dacă este aşa, trebuie să mă depărtez, căci dacă vulturul va întâlni alt vultur... Ştii că de obicei cuişorul cel iute nu poate suferi alte plante lângă rădăcinile lui... Rămâi cu Dumnezeu, străine! Caută-ţi de drum!

74

n-ai să-mi dai nicio însărcinare pentru Avraam, bătrânul tău tată? zise Amariah. Nu-ţi mai aduci aminte că Avraam ţi-a fost tată?

Ochii lui Ismail se umplură de lacrimi.

nume scump! strigă Ismail. De câte ori îmi aduce aminte el de zilele cele fericite ale copilăriei mele. Şi, cu toate acestea, bucuria pe care o simţeam atunci nu se potriveşte cu cea pe care o simt acum.

Strânse tare pe Amariah de mână şi adăugă:

prietene, binecuvântează-l pe tatăl meu, Avraam, din partea mea, şi povesteşte-i ceea ce ai văzut!

După aceea, lăsându-l să se ducă, se întoarse să-şi ia locul lângă tânăra lui soţie.

Amariah merse cale îndelungată cufundat în gândurile lui, până când ajunse la o vale posomorâtă, înconjurată de munţi înalţi. Cele din urmă raze ale soarelui ce apunea aruncau o lumină roşiatică pe vârful stâncilor înalte, iar ramurile brazilor măreţi, clătinaţi de vântul ce sufla cu putere, scoteau nişte sunete jalnice şi triste. Ostenit cu trupul şi cu sufletul, se aruncă pe iarbă la umbra unui sicomor, deasupra căruia sta atârnată o stâncă grozavă, a cărei frunte sprâncenată se pierdea în nori.

ceea ce am văzut astăzi mi se pare un vis, zise el. Mă simt ca un om care se deşteaptă dintr-un somn adânc. Acest Ismail, alungat de tatăl său, părăsit de el, fără ajutor şi fără apărare, a devenit un bărbat plin de putere, mărire, bogăţie, frumuseţe şi fericire. Eu voiam să asigur fiicei mele fericirea tuturor acestor bunătăţi, dar n-am putut-o face. Aceste lucruri sunt minunate şi mi se pare că sunt lucrările unei puteri mai presus de cea omenească, lucrările unei Fiinţe Prea înalte, Care văzând totul de acolo, trecutul, prezentul şi viitorul, îngrijeşte de toate ce sunt pe acest pământ şi rânduieşte şi cele mai mici întâmplări. Dar care este Această Fiinţă Dumnezeiască? Va fi oare Aceea la Care se închină
75
Avraam şi Care i-a zis: „Dă-mi pe fiul tău în mâinile Mele şi va deveni mare şi puternic!”? Ah, fără îndoială, Dumnezeul lui Şi-a împlinit desăvârşit făgăduinţa! Asemenea cedrului împărătesc, care creşte şi înfloreşte în pământul cel mai sterp, Ismail s-a înălţat în pustie. Durerea m-a împiedicat să iau aminte la vorbele cele mângâietoare ale lui Avraam. îmi vin acum în minte, dar încurcate şi rătăcite ca norii cei aburoşi ce întunecă atmosfera într-o seară de vară. Mă voi duce iar la el. Nu mi-a zis el că sufletul fiicei mele trăieşte încă şi locuieşte cu Dumnezeu, pe care el L-a numit Ziditor, Părinte şi Apărător a tot ce există? Aşadar, Dumnezeul lui Avraam a zidit lumea şi tăria cerului! Eu sunt lucrul mâinilor Sale? Dar

de ce este nevăzut? Care este pricina că nu Se arată făpturilor Sale? Dacă nu-L cunosc şi nu-L văd, cum pot să-L iubească, să-L laude şi să-I mulţumească pentru toate facerile Lui de bine? Avraam L-a căutat şi L-a aflat în zidirile Sale. Eu nu ştiu unde să-L caut şi unde să-L găsesc; mintea mea este neliniştită şi tulburată.

Amariah mai vorbea încă, atunci când nişte ţipete ascuţite făcură să răsune valea. Era un stol de ciocârlii care fugeau de un vultur. Inima lui Amariah era blândă şi compătimitoare. Se sculă, se duse să ia o piatră şi o aruncă în pasărea răpitoare, nădăjduind că va scăpa înspăimântatele sale jertfe. Dar abia scăpă piatra din mâini, când un trosnet grozav dindărătul lui îl făcu să tresară. O parte din stâncă, clătinată de puterea vântului ce străbătea printr-o crăpătură, se dezlipi, se rostogoli şi îngropă cu totul sicomorul şi locul unde şezuse Amariah să se odihnească.

Rămăsese încremenit de spaimă. Ideea primejdiei de care fusese izbăvit se zugrăvi în mintea lui în chipul cel mai viu. îşi ridică mâinile către cer. în această clipă harul îi vorbi inimii şi se încredinţă de existenţa unei providenţe cereşti. Scânteia sfântă ce i-o aţâţase Avraam în suflet deveni un foc de lumină şi încredinţare. După credinţă, veni recunoştinţa,
76
şi după recunoştinţă, veni iubirea. Căzu în genunchi şi lacrimi curate şi fierbinţi, ca ale îngerilor, îi inundară faţa.

Ziua solemnă în care credinţa trebuie să biruiască firea în inima omului a sosit! O mie de raze de lumină, nevăzute de ochii omeneşti, se revărsară din cer întinzându-se de la Versavia până la Muntele Moria, căci fiii lui Dumnezeu şi-au lăsat curţile lor cele cereşti pentru a se afla de faţă la ispitirea la care trebuia supus Avraam. Strălucirea formelor lor aeriene şi străvezii covârşeşte pe cea a cometei înfocate şi, aşa cum înaintează împreună cu patriarhul, lăsă în urma lor o lungă dâră de foc.

-Tată, zise Isaac, acum suntem tot în pământul heteilor?

nu, fiul meu, răspunse patriarhul, pământul prin care trecem acum este al iebuseilor. Satul pe care-l vezi acolo pe dealul acela verde se numeşte Efrata, iar cetatea împărătească numită Salim, ale cărei turnuri puternice le aureşte acum soarele, se înalţă pe lanţul de munţi din faţa noastră. Filistenii locuiesc la stânga noastră. Hotarele pământului lor se întind până la malurile oceanului, iar în dreapta noastră este lacul Sale, care a înghiţit cele cinci cetăţi pe care le-a stricat focul din cer.

tată, zise Isaac, ce mireasmă s-a răspândit deodată în aer? Acest miros plăcut întrece pe cel din grădinile noastre.

vântul suflă dinspre răsărit, răspunse patriarhul, de la Asason-Tamar, care este patria aromatelor şi a florilor. Dar, uite, un foc mare arde pe vârful acestui munte! Negreşit, sunt lucrătorii care ard bălăriile cele netrebnice ca să are pământul şi să arunce sămânţa cea nouă. Cum se poate oare ca razele soarelui să nu covârşească această lumină?

tată, zise Isaac cu mirare, focul despre care vorbeşti este numai în ochii tăi, căci nimic nu arde pe vârful acestui munte.

77

Avraam tăcu şi, întorcându-se către cele două slugi care duceau măgarul încărcat cu foc, cu lemne şi cu merinde, le zise arătându-le muntele Moria:

nu vedeţi voi acolo flăcări scânteietoare, care printre vălătuci de fom se pare că se înalţă către cer?

Se uitară şi nu văzură altă lumină decât pe cea a soarelui.

vârful pe care ni-l arăţi, stăpâne, spuseră ei, ni se pare curat şi verde. Este acoperit cu iarbă şi numai ici şi colo se văd trunchiuri de copaci.

La aceste vorbe, Avraam fu cuprins de o frică grozavă. Genunchii i se muiară. Deveni galben, începu să tremure şi, lăsându-se pe braţele uneia dintre slugile sale, ceru să bea cu un glas slab şi sfârşit. Isaac duse în grabă la buzele lui un vas plin cu apă. înghiţi câteva picături şi păru că s-a însufleţit.

negreşit, osteneala unei călătorii de trei zile te-a îmbolnăvit, stăpâne, zise Merari. Vrei să descarc animalul ce merge în urma noastră şi eu să duc merindea, iar tu să te sui pe el
ca să te odihneşti?

Avraam făcu semn din cap că nu voieşte. După aceea, luându-l pe Isaac de mână, merse în tăcere până ajunseră la muntele al cărui vârf ardea numai pentru privirea lui, căci Cel Prea înalt era acolo.

iată, zise el, am ajuns la sfârşitul călătoriei noastre. Lăsaţi asinul să pască în acest câmp şi voi rămâneţi aici, căci eu mă voi duce cu fiul meu să mă închin lui Dumnezeu deasupra muntelui, iar, pe urmă, ne vom întoarce iarăşi la voi. Isaac, poţi să duci sarcina de lemne?

da, tată, răspunse copilul, pune-o pe umărul meu!

Avraam luă într-o mână vasul în care era foc şi în alta un cuţit.

tată, zise Isaac în timp ce se suia pe munte, văd foc şi lemne, dar unde este jertfa ce vrei s-o aduci lui Dumnezeu?

fiul meu, răspunse patriarhul, Dumnezeu se va îngriji de aceasta.

78

După ce ajunseseră în vârf, Avraam nu mai văzu flăcările cele dumnezeieşti. Aerul era lin şi curat, iar iarba strălucea de frăgezime. Patriarhul, punând jos ceea ce ducea, îi porunci lui Isaac să facă la fel şi să-i ajute să strângă pietre pentru a zidi un altar. După ce au înălţat unul ca de trei coţi, aşeză lemnele peste el. Apoi, luă sfoara cu care fuseseră legate lemnele şi, ţinând mâinile lui Isaac în ale lui, era gata să i le lege. Plin de mirare şi de spaimă, copilul se uită la tatăl său. Expresia durerii şi a bărbăţiei zugrăvite pe faţa sa îi îngheţă inima lui Isaac. Zâmbi şi, plângând, se adresă lui Avraam cu un glas pe care se silea să-l facă sigur, pentru a-şi ascunde spaima:

ce înseamnă asta, tată? zise el. Pentru ce-mi legi mâinile aşa? Eu nu sunt miel. într-adevăr, ochii tăi sunt tulburaţi astăzi. Ai văzut foc unde nu era nicidecum, iar acum mă iei drept miel pe mine, care sunt fiul tău Isaac! De ce-mi legi ochii cu brâul tău?... O, tată, tată, lasă-mă să mă duc!... De ce mă înfricoşezi aşa? O, mamă, unde eşti?...

fiul meu, zise Avraam, aşază-te în genunchi şi repetă după mine cuvintele ce-ţi voi zice: „Dumnezeule mare, Care m-ai făcut din nimic,Tu mi-ai cerut viaţa de la tatăl meu, eu mă supun poruncilor Tale, aducându-Ţi de bunăvoie trupul meu jertfa. Tu ai zis sufletului meu: «Trăieşte în trupul acesta, iar el a trăit. Tu îi porunceşti acum să iasă din trup şi el Te ascultă. Fie voia Ta şi numele Tău să fie binecuvântat, Stăpâne!”.

Copilul se sili să repete cele dintâi cuvinte cu un glas slab, dar apoi leşină şi căzu pe iarbă. Avraam îl luă în braţe şi-l puse pe altar. îi sărută buzele cele reci şi obrajii cei palizi. Puse o mână pe inima lui Isaac care abia mai bătea şi, cu alta, luând cuţitul, zise cu glas mare, ridicând ochii spre cer:

stăpâne, mărturisesc prin această faptă că Ziditorul trebuie să fie iubit mai mult decât ceea ce a făcut El, iar Făcătorul de bine mai mult decât facerea de bine. Tu eşti tăria şi curajul meu şi, de aş avea atâţia copii câte stele sunt pe

79
bolta cerească, i-aş jertfi pe toţi poruncilor Tale. Dumnezeule Prea înalte, eu nu pot şti care îţi sunt sfaturile, nici nu pot pătrunde adâncimea hotărârilor Tale, dar credinţa mea este neclintită! Primeşte, dar, sângele fiului meu!

Dar când voi să lovească, i se arătară îngerii care îi înconjurau. Feţele lor cele frumoase străluceau de dragoste şi de mirare. Deodată îşi plecară feţele în jos. O lumină vie covârşi strălucirea lor. Altarul se clătină şi sunetele venite dintru înălţime umplură aerul.

— Avraame, zise un glas, nu te atinge de fiul tău şi nu-i face niciun rău, căci ştiu că tu te temi de Dumnezeul tău, pentru că l-ai dat chiar şi pe fiul tău!

Astfel vorbi Cel Prea înalt. Raza cea luminoasă se înălţă iar către cer. Serafimii îşi întinseră aripile cele de aur şi lăudară prin cântece vesele pe acela pe care Domnul îl alesese dintre fiii oamenilor ca să-l supună unei încercări înfricoşătoare şi care rămase credincios făgăduinţei sale şi supus voinţei Domnului.

Patriarhul tăie sfoara cu care erau legate mâinile lui Isaac şi-i luă legătura de pe ochi, dar mare îi fu mirarea când îl văzu că doarme. Sufla încet, iar trăsăturile lui exprimau pace şi linişte. îşi întinse mâinile către Avraam şi se deşteptă. O bucurie cerească îi strălucea în ochi.

— Tată! zise el, după care oftă încet. Oh, aş vrea să dorm întotdeauna aşa. Mi se părea că sunt într-o ţară locuită de miriade de îngeri. Aripile lor erau mai albe ca zăpada, iar auriul hainelor lor îmi întuneca vederea. M-am sculat de pe un pat de flori pe care mă odihneam şi, amestecându-mă printre heruvimii cei veseli, am văzut o lumină a cărei strălucire o covârşea pe a soarelui. Am simţit că razele ei au pătruns până în inima mea. M-am îmbătat cu mii de bucurii desfătătoare şi am vrut să mă sui în grabă la izvorul lor. Asemenea unui Phoenix în cuibul său de aromate, mi s-a părut că mor în mijlocul flăcărilor, mistuit de mărirea fericirii.
80

Dulce este cântarea privighetorii aproape de înserat, dar mai dulce i se păru lui Avraam sunetul glasului lui Isaac. Uimirea, nedumerirea şi bucuria ce simte tânăra mamă privindu-l pe cel întâi născut al ei nu se poate asemăna cu starea lui Avraam, văzând că şi-a redobândit fiul cel iubit. II adusese jertfa Domnului, se supusese să-l piardă, dar acum îl primea ca pe o nouă facere de bine. Îl strânse în braţe şi-l acoperi cu lacrimi şi cu sărutări. Un zbieret jalnic pe care-l auzi înapoia lui, îl scoase din extazul său. Se uită şi văzu un berbece încurcat cu coarnele într-o tufă.

Avraam mulţumi Celui Veşnic. După aceea, ajutat de Isaac, apucă animalul şi-l târî la altar. Jertfa căzu sub cuţit, dar în clipa în care Avraam întinse mâna să pună foc, a văzut sărind o scânteie. Flăcările săriră din toate părţile şi, înălţându-se către cer, duseră acolo rugăciunile cele fierbinţi ale patriarhului şi ale fiului său.

Glasul Celui Atotputernic se auzi din nou. Reînnoi legământul ce-l făcuse cu Avraam, când îi porunci să iasă din Urul Caldeii: „Te voi binecuvânta, îi zise El, şi voi înmulţi sămânţa ta ca stelele cerului şi ca nisipul mării. Toate neamurile pământului vor fi binecuvântate prin tine, pentru că tu ai ascultat de poruncile Mele”.

acest munte s-a sfinţit pentru că Domnul mi S-a arătat aici, zise Avraam sculându-se, şi de acum înainte se va numi Iehova-Irex.

După aceea se uită împrejurul lui. Jertfa era mistuită şi o mireasmă plăcută îmbălsăma aerul. După ce ajunseră la poalele muntelui Moria, se duseră către locul unde lăsaseră slugile şi, apropiindu-se de ei, mai văzu doi oameni alături, care-şi ţineau caii de frâie. Vederea lui Isaac, fiind mai pătrunzătoare decât a tatălui său, desluşi în grabă, în aceşti doi oameni de curând veniţi, pe Eliezer, vătaful curţii patriarhului, şi alergă să se arunce în braţele vechiului său prieten. Al
81
doilea era Amariah. Avraam îl recunoscu şi, strângându-l cu dragoste de mână, îl întrebă unde merge.

ascultă-l mai întâi pe vătaful tău, răspunse Amariah, şi pe urmă dă-mi voie să-ţi spun şi eu ceea ce simte inima mea.

o, stăpâne, strigă Eliezer, cât de mare îmi este bucuria că te văd iar, precum şi pe acest copil! Stăpâna noastră, Sara, după ce ai plecat, a avut un vis, iar visul a produs asupra ei o schimbare grabnică şi înspăimântătoare. De nu-l va vedea curând pe Isaac, mă tem să nu moară din pricina tulburării şi a neodihnei. A visat că un înger, coborându-se din cer, a venit să locuiască împreună cu tine. Tu făceai mari pregătiri pentru primirea acestui oaspete ceresc. Ducându-te la turmă ca să alegi

un miel pentru ospăţ, te-ai întors aducând în braţe unul plin de sânge. Ea s-a apropiat atunci şi i s-a părut că vede în această jertfă trăsăturile lui Ismail, dar cercetând mai bine a cunoscut că acea jertfă este Isaac. Spaima a făcut-o să se deştepte din somn şi să sară din pat şi, de atunci, nu încetează a plânge pentru Isaac, pe care îl socoteşte expus la mii de primejdii. Eu am lăsat Versavia ca să vin după tine însoţit de acest străin bun, care în acea zi a venit la corturile noastre. Mă întorc acum, stăpâne, la femeia ta, ca să-i liniştesc gândurile cele îngrozitoare.

nu, prietene, răspunse Avraam. Tu eşti bătrân şi vei rămâne cu mine. Un trimis tânăr şi sprinten va împrăştia mai degrabă temerea Sarei.

Întorcându-se atunci către Merari, zise:

suie-te pe calul lui Eliezer şi du fără întârziere la Versavia ştire despre fiul meu şi despre mine! Spune-i stăpânei tale că peste trei zile vom fi la dânsa.

Avraam, băgând de seamă că tovarăşii lui erau osteniţi de drum, îi pofti să şadă lângă el pe malul râului Kedron. După ce se aşezară lângă el, Amariah trase încet pe Isaac spre el şi îl puse să şadă pe genunchii lui. Copilul îl apucă cu o mână de după gât. Lacrimi de durere şi de părere de rău curseră

din ochii nenorocitului cananeu. După ce i se linişti sufletul, Amariah îi povesti lui Avraam prin ce minune se izbăvise de moarte.

inima mea este plină de recunoştinţă pentru această facere de bine, adăugă el, cu toate că nu îl cunosc încă pe pricinuitorul ei.

Atunci Avraam îşi zise întru sine: „Duhul acestui om este asemenea unui pământ roditor. Sământa pe care am aruncat-o în el a prins rădăcină. O, de ar putea vorbele mele ca o rouă cerească, să facă să înflorească din ea virtuţile!”. După aceasta făcu cunoscut lui Amariah şi lui Eliezer porunca ce a primit-o de la Cel Atotputernic şi în ce fel a împlinit-o. Amândoi se mirară de povestirea aceasta, iar Eliezer, gândindu-se puţin, strigă:

o, Avraame, te-ai făcut vrednic să te numeşti tatăl credincioşilor, pentru că mare este credinţa ta!

slava aceasta nu este a mea, răspunse Avraam, ci a lui Dumnezeu. El, în înţelepciunea Sa, a vrut să-mi încerce credinţa, iar El a întărit inima mea în ceasul ispitei. Fie lăudat numele Lui în veci şi sluga Lui să se gândească la ceea ce s-a petrecut, cu umilinţă şi sfială.

cu adevărat, zise Eliezer, Domnul ţi-a dat trei zile ca să te gândeşti la porunca Lui. în timpul acesta, vorbele cele nevinovate, privirile cele dulci şi mângâierile copilului tău n-au clătit nicidecum hotărârea ta? Trei zile. Tu n-ai ridicat braţul asupra fiului tău într-o oarecare clipă de entuziasm şi credinţă către Dumnezeu că, într-adevăr, supunerea ta faţă de voinţa Lui, oricare ar fi fost ea, a fost hotărâtă şi nestrămutată.

-Tradiţia oare nu ne învaţă cât de necesară este credinţa? zise Avraam. Dacă Adam ar fi ascultat, n-ar fi pierdut raiul. Dacă Noe nu s-ar fi supus poruncilor lui Dumnezeu, s-ar fi înecat în undele potopului. Cel Atotputernic a zis: „Nu voi mai prăpădi lumea cu apă, iar curcubeul ce-l voi aşeza pe

cer va fi semnul legământului între Mine şi poporul Meu!”. Nimrod s-a îndoit de adevărul acestei făgăduinţe şi, zidind turnul Babilonului, a atras mânia Domnului asupra sa. „Pleacă, a zis Domnul către Lot când s-a prăpădit Sodoma cu cele cinci cetăţi, ca să nu mori şi tu, dar fereşte-te să te uiţi înapoi!”. Lot a plecat şi, neîntorcându-şi capul să se uite îndărăt, a găsit o scăpare sigură la Zoor. Soţia sa însă a fost pedepsită groaznic pentru neascultare.

Amariah asculta cu băgare de seamă aceste vorbe.

vorbele tale, zise el în cele din urmă către Avraam, îmi sunt aşa de scumpe ca picăturile de ploaie ce udă ogorul plugarului după o secetă lungă. Ele îmi dau o viaţă nouă, precum dă vântul munţilor călătorului ostenit, când îl răcoreşte. Durerea mea cea mare se linişteşte şi nădejdea de a-mi revedea fiica face să renască în mine acea pace senină pe care o credeam fugită pentru totdeauna din sufletul meu.

fii sigur că o vei găsi iar, strigă Avraam, poate că ea se uită la noi în clipa aceasta. Din înălţimea fericirii celei nemuritoare priveşte cu dispreţ toate bunurile pământului. Bogăţiile tale, robii tăi şi turmele-ţi cele numeroase nu îi mai aţâţă nicio poftă de lăcomie, căci slava şi desfătările lumeşti trec şi pier ca un fum amăgitor. Ce sunt acum în ochii ei lumea, luna, stelele şi soarele? Părticele rătăcitoare în aer. Neamul omenesc nu a fost creat pentru a se închina fãpturilor, iar pământul acesta este numai un loc de exil pentru om. Pământul va trece, dar omul va trăi veşnic. Dacă va fi credincios

legii Domnului, va afla în iubirea faţă de El mărita răsplată a virtuţilor sale.

Amariah îl luă pe Avraam de mână.

omule sfânt, zise el, fie binecuvântată credinţa ta! Ea nu te-a înşelat. Ismail trăieşte. L-am văzut cu ochii mei.

pe cine ai văzut? întrebă patriarhul.

pe fiul tău, pe Ismail al tău, răspunse Amariah. Lăsându-te atunci pe tine, mi-am îndreptat paşii către munţii

84

Paranului, unde el domneşte ca un stăpân. Statura lui este înaltă şi semeaţă, mădularele îi sunt puternice, iar pe faţa sa cea nobilă se văd calităţile cele frumoase ale inimii tale. Am fost de faţă la ospăţul nunţii lui. L-am văzut şezând între tânăra fecioară pe care a luat-o de soţie,şi între norocita sa mamă, Agar. I-am vorbit despre tine. Numele tău atât de iubit a făcut să-i curgă lacrimi din ochi şi ţi-a trimis binecuvântarea sa.

Avraam primi cu o mişcare adâncă a inimii sale pomenirea iubirii lui Ismail. După aceea, căzând în genunchi, strigă:

îmi este destul, o, Dumnezeul meu! Fiul meu, cel întâi-născut al meu, Ismail al meu, trăieşte şi este fericit! Ştiam că va trăi şi că va fi fericit, căci Tu mi-ai făgăduit, Stăpâne! Amariah, am alungat pe acest copil şi pe mama sa cu o pâine şi puţină apă, merinde ce le putea ajunge pentru trei zile şi, cu toate acestea, l-ai văzut puternic şi bogat. Spune-mi, ce te învaţă aceste lucruri?

un adevăr ce nu-l voi uita niciodată, răspunse cananeul. Anume că Acela la care te închini tu este Singurul şi Adevăratul Dumnezeu. Mă duc la Luţu şi, după ce îi voi da vătafului meu poruncile necesare pentru îngrijirea de averea mea, pe care am părăsit-o de mult timp, mă voi întoarce, de va fi şi voia ta, cinstite Avraame, iarăşi la Versavia, ca să mă bucur de dulceaţa vorbei tale.

mă învoiesc cu toată bucuria, răspunse Avraam, dar adu-ţi aminte, Amariah, că tu nu mai eşti necredincios. Slujeşte cu frică şi cu dragoste Dumnezeului Ce ţi L-ai ales şi gândeşte-te adeseori la vorbele mele! Domnul iartă greşeala idolatrului necunoscător, dar alungă de la Sine pe acela care, după ce L-a cunoscut, îşi închide ochii la strălucirea slavei şi atotputerniciei Sale.

Sufletul lui Amariah i se vedea în întregime în privire, îşi împreună mâinile şi strigă în fierbinţeala credinţei sale:

85

dumnezeul lui Avraam a devenit şi al meu! Nu mă voi mai închina la animale, la păduri şi la ape. Nu-mi voi mai înclina capul unor închipuiri de nimic. Dumbrăvile închinate cultului meu le voi stârpi, altarele mele le voi răsturna şi îi voi călca în picioare pe toţi idolii mei.

ia seama, o, Amariah, zise patriarhul, căldura râvnei tale astâmpăr-o cu dulceaţa unei evlavii adevărate. Nu întrebuinţa silă împotriva celor care încă sunt dedaţi la idolatrie, căci dreptul nostru asupra voinţei vecinilor noştri, în materie de credinţă, nu se întinde mai departe de povăţuiri. Mintea ţi s-a încredinţat şi s-a convins. Credinţa nu ţi-ai schimbat-o de silă. Nu sili, dar, nici tu pe alţii ca să-şi lepede credinţa. Învaţă-i, nu-i prigoni! Lasă-i la înţelegerea cea milostivă a Celui Atotputernic, Care va găsi mijloace de a-i chema la Dânsul. Nu uita, Amariah, că dacă îngrijirea de sufletul tău ţi s-a încredinţat ţie, grija de tine o are Ziditorul tău. Aşadar, nu alerga după bogăţiile lumii acesteia. Când vei vedea pe cel rău încărcat de bunătăţi şi de cinste, iar pe cel drept lepădat, dispreţuit şi sărac, nu judeca după aceste semne de pe dinafară, căci se întâmplă câteodată ca un vânt lin să aducă ciumă, iar vijelia care dezrădăcinează copacii să alunge departe aburii cei vătămători şi insectele cele dăunătoare. Dreptul Abel a fost omorât în tinereţele lui, iar Cain a trăit până la o vârstă înaintată şi şi-a văzut a patra generaţie a copiilor. Astfel, pedepsele şi răsplătirile lui Dumnezeu iau tot felul de forme, iar noi nu trebuie să ne ispitim să pătrundem în tainele dreptăţii Sale. E timpul însă a ne despărţi. Amariah, fii credincios făgăduinţei tale şi vino peste puţin iar în corturile mele!

Amariah îşi luă ziua bună de la patriarh, de la fiul său şi de la Eliezer, după care luă drumul către Luţu, iar Avraam, Isaac şi slugile lor apucară drumul către Versavia.

Cartea a III-a

ISAAC

Sumarul

Descrierea caracterului lui Zibeon, negustorul păstorul Asbel îşi lasă turma ca să se ducă să-şi vadă pe mama, care se afla pe patul morţii tunderea oilor tânăra pereche îşi dobândeşte bucuria şi fericirea

prin facerea de bine a Rebecăi istoria călătoriei lui Eliezer, vătaful lui Avraam, care se duce să găsească o soţie lui Isaac întâlnirea lui cu Rebeca, la puţul din Haran. Povaţa dată de Zafira fiicei sale, care pleacă cu Eliezer mormântul Macpelah povăţuirea lui Avraam către fiul său sosirea Rebecăi în pământul Canaan

De ce natura îl încarcă cu darurile sale cele preţioase pe bogatul nemilostiv? Soarele îl veseleşte cu razele sale, luna îi dă lumina ei cea blândă, pământul îi aduce roadele sale cele scumpe, iar adierea cea lină a cerului îi răcoreşte capul. Cu toate acestea, inima îi este închisă pentru milă şi este surd la glasul durerii. Petrece nopţile gândindu-se la mijloacele de a-şi înmulţi comorile, iar zilele şi le foloseşte ca să-şi pună în lucrare planurile ce le-a făcut în timpul nopţii. Valurile cele furtunoase ale golfului de la miazăzi nu sunt aşa de turbate ca mişcările dinăuntru ce frământă pe Zibeon negustorul. Nici ochii cormoranului, care zboară pe deasupra apelor ca să-şi descopere prada sa, nu sunt aşa de pătrunzători ca cei ai acestui om, care, uitându-se împrejur, caută asupra cui să cadă biciul nenorocirii şi al sărăciei, căci prin ruinarea semenilor săi şi-a grămădit nemărginita sa avere şi cunoaşte meşteşugul de a scoate folosul chiar din sărăcie. Cea mai mare parte a corăbiilor care negustoresc între Siria şi Egipt sunt ale lui, iar cele mai frumoase clădiri din cetatea Haran s-au înălţat la porunca sa. Bogăţiile îi sunt nenumărate şi este socotit ca unul dintre cei mai puternici locuitori din Padan-Aran.

Între slugile lui care-i păzesc turmele este şi un tânăr numit Asbel a cărui inimă, jumătate este la bătrâna sa mamă, iar cealaltă jumătate la o fată tânără şi frumoasă cu care era logodit din copilărie. Şezând pe marginea unui râuleţ care udă zidurile cetăţii, înconjurat de oile lui, se uită la curgerea apei, căci Tafana sa nu se afla cu el ca să-i potolească durerea de care îi era plină inima lui sensibilă.

„N-am altceva cu ce să-mi hrănesc mama, îşi zise el, decât simbria ce o primesc de la Zibeon. Nu pot, aşadar, să părăsesc turma ca să zbor la căpătâiul ei, care zace bolnavă în pat. Dar n-are trebuinţă de ajutorul meu, când Tafana este lângă dânsa. O, dulcea mea prietenă! Dragostea mea

către tine a mai crescut pentru îngrijirea cea gingaşă ce ai arătat-o mamei mele. Ea va trăi ca să te binecuvânteze. Când m-am despărţit de ea astăzi-dimineaţă, ochii îi erau însufleţiţi, gălbeneala de pe faţă îi pierise şi toate păreau să-i arate grabnica întoarcere la viaţă!”.

Asbel încetă de a mai vorbi, dar îşi închipuia cu bucurie fiecare vorbă, fiecare privire, fiecare mişcare a iubitei sale. I maginaţia sa i-o înfăţişează priveghind cu răbdare îngerească lângă patul în care zace mama lui, dându-i sucuri tămăduitoare din ierburile ce le-a stors mâna ei şi veselind inima bătrânei prin vreo povestire nevinovată. Sufletul lui îşi luă apoi zborul către viitorul cel fericit, când Tafana îi va fi soţie. O vede şezând la uşa căsuţei sale ai cărei pereţi sunt împodobiţi cu mlădioasele viţe de vie, cu iasomie mirositoare şi cu trandafirul răsăritului, care este întotdeauna înflorit. Pe pieptul ei se odihneşte un copil adormit, lângă care el se opreşte să-l sărute, înainte de a se duce să închidă oile în staul.

Deşteaptă-te din visul tău cel frumos, nenorocitule! Cheamă-ţi înapoi sufletul din raiul în care locuia şi priveşte la această fetiţă care vine cu atâta iuţeală!

oh, Asbel! Asbel,îl strigă Hezai când fu destul de aproape ca să poată fi auzită, grăbeşte-te şi du-te acasă! Mama ta moare. Grăbeşte-te, căci în alt chip nu o mai apuci în viaţă!

Tânărul încremeni. Ridicându-şi capul se uită la fetiţă cu ochii tulburaţi ca şi cum s-ar fi îndoit de adevărul vorbelor ei. După aceea, se sculă şi alergă cu paşi şovăitori către locuinţa sa. Astfel păstorul îşi părăsi turma cea fricoasă.

Soarele aureşte munţii care răsună de strigăte de bucurie. Păstorii, împodobiţi cu hainele lor cele mai frumoase, ies întru întâmpinarea păstoriţelor încununate cu coroniţe

de flori. Toţi se grăbesc să serbeze ziua cea veselă a păstorilor. Bătrânii mai zăbavnici se adună, în sfârşit, şi ei cu tinerii şi, mânându-şi înainte turmele cele blânde, se depărtează de colnicele de la Padan-Aran şi apucă drumul păşunilor, unde în fiecare an se strâng pentru tunderea oilor. Zafira, văduva lui Batuel, şi Iozabad, una dintre rudele ei, merg în fruntea bătrânilor, iar Laban şi Rebeca îi povăţuiesc pe tinerii flăcăi şi pe tinerele fete.

Sosind la locul unde oile trebuie să se supună foarfecelor, adunarea se opreşte, formează un cerc, iar tunderea începe. în zadar se zbat animalele cele fricoase şi se silesc să scape din mâinile păstorilor care se grăbesc să le uşureze de lâna cea grea.

Speriate şi uimite, oile, uşurate de lâna lor, stăteau nemişcate până când Laban le porunci copiilor să se amestece printre ele şi să le silească să fugă, pentru ca mişcarea să-i dea iarăşi sângelui lor căldura firească. într-o clipă, copiii şi mieii sar pe câmp, aleargă pe sub copaci şi se rostogolesc împreună pe iarbă. Cei mai îndrăzneţi dintre copii, încurajaţi de prezenţa mamelor, încălecau berbecii şi alergau în fuga mare pe câmp. În timp ce bătrânii, şezând la umbra copacilor, vorbesc de vremea trecută, pe iarba de dinaintea lor se întinde masa cu cărnuri şi vinuri pregătite pentru ospăţ. îndată sunetele harpei şi ale tobei răsună în pădure şi cheamă la dans pe păstori şi pe păstoriţe. Unii se dedau la această petrecere nevinovată, iar alţii serbează prin cântecele lor, viersuind frumuseţile naturii. Toate inimile sunt pline de bucurie.

Rebeca a curmat deodată veselia. Privi împrejur şi, după ce se uită spre Laban, zise:

fratele meu, nu ştii unde sunt Asbel şi Tafana? Mă mir că nu-i văd aici, pentru că ei au obiceiul să fie primii la sărbătorirea tunderii oilor, a culesului viilor şi a secerişului.

90

Laban nu cunoştea pricina lipsei lor. Nimeni nu ştia aceasta afară de Hezai, care, auzind întrebarea Rebecăi, îi făcu semn să vină spre ea. După ce se depărtară puţintel de mulţime, îi povesti Rebecăi tot ce văzuse.

Asbel se întorsese la timp de la locul unde păştea oile, ca să primească cea din urmă binecuvântare a mamei sale. Cufundat în durere, uitase tot. Numai după ce îşi aşeză mama în mormânt, îşi aduse aminte de oile lui Zibeon. Unele se înecaseră în lacurile de care erau pline câmpiile acelea, altele pieriseră în mijlocul smârcurilor, iar cele mai multe se rătăciseră în pustie. După ce au ajuns la urechea lui Zibeon aceste groaznice noutăţi, el ieşi şi, asemenea vulturului ce despică aerul şi zboară să se îmbuibe cu sângele jertfei sale, alergă la nenorocitul Asbel, căruia îi declară că dacă nu-i va aduce toate oile mai înainte de apusul soarelui, îi va lua ţarina şi căsuţa.

zibeon a şi pus în lucrare ameninţarea sa, zise fetiţa. Dar, uită-te, Rebeco, acolo, aproape de râuleţul unde se adapă cireada aceea de vaci! Nu vezi un om care se plimbă cu paşi mari? Este Asbel! Îl cunosc! Cât e de trist şi supărat!

du-te acum, draga mea fetiţă, la prietenii tăi, îi zise Rebeca! Voi încerca să-l mângâi pe acest nenorocit păstor.

Asbel străbătuse vârfurile dealurilor, văile şi pădurile căutând oile. El pătrunsese chiar şi în pustie, dar, după douăsprezece ceasuri de osteneală zadarnică, se întoarse ca să o mângâie pe Tafana sa, tocmai atunci când sunetul glasurilor şi cel al muzicii îi izbiră urechile. Fugind pe după copacii care ascundeau de el priveliştea celor fericiţi, se aruncă în iarbă şi începu să se gândească la nenorocirea sa. Apropierea Rebecăi îl deşteptă din gândurile sale triste. Şi-a ridicat capul şi, aducându-şi aminte de tot ceea ce a suferit după cea din urmă întâlnire a lor, începu să plângă cu şiroaie de lacrimi.

91

nefericitule Asbel, zise Rebeca cu un glas vesel, ce ţi s-a întâmplat? Tunderea oilor este aproape de sfârşit. Unde îţi este haina de sărbătoare, cea mai albă decât zăpada, şi cununa de flori cu care aveai obiceiul să-ţi împodobeşti capul în această zi frumoasă? Ce-ai făcut cu toiagul cel frumos cu care-ţi mânai turma la aceste păşuni vara trecută? Tinerii păstori râd de lipsa ta şi le pare bine, dar fetele întreabă: „Unde este frumosul şi iubitul păstor Asbel, al cărui glas este atât de melodios şi care ştia să scoată din lira sa sunete atât de dulci?”.

o, Rebeco, răspunse tânărul, nu mai pot privi frumuseţea hainelor mele! Sunt silit să mă depărtez de acest pământ vesel. Coardele lirei mele s-au rupt, cununile plutesc pe lac şi nu mai am trebuinţă de toiag ca să mân oile, căci nu mai am turmă. Aveam o mică ţarină şi o căsuţă. Mi le-a luat. Mama a murit şi poate că va trebui să o părăsesc pentru totdeauna şi pe iubita mea Tafana.

Dorind să audă din gura lui povestirea nenorocirilor sale, Rebeca se prefăcu că nu le ştie, iar el îi povesti tot ceea ce ea deja aflase de la fetiţă. După ce isprăvi, ea tăcu puţin, apoi zise:

vreau să te ajut întrebuinţând mijlocirea mea la Zibeon în favoarea ta. Crezi că dacă mă voi duce la el şi-l voi ruga, îţi va întoarce ceea ce ţi-a răpit?

o, buna mea Rebeca, răspunse Asbel, tu nu-l cunoşti pe acest om. Vorbele lui sunt amare ca sâmburele de tamarind, iar focul cel posomorât al ochilor săi îl îngheaţă de groază pe cel ce se roagă lui fie şi cu cea mai mare umilinţă. El a fost pentru mine un stăpân crud şi nemilostiv. Cu toate acestea, nu pot să-l învinovăţesc cu nimic, pentru că are dreptate să se plângă pentru pierderea turmelor sale. Dar de mi-ar fi lăsat mica mea moştenire, Aş fi lucrat şi i-aş fi plătit. Nu cunoaşte nimeni mai bine ca

mine păstoria, iar în tot cuprinsul acesta nu este izvor căruia să nu-i ştiu
92
adâncimea şi calitatea apei. Câtă grijă n-am avut eu de oile lui! Mă iubeau şi veneau la sunetul glasului meu. Socotesc că şi lor le pare rău pentru mine.

ei bine, Asbel! zise Rebeca. Am să-ţi mai fac o propunere. Tu eşti liber de a o primi sau nu, însă oricum vei hotărî, nu voi înceta să-ţi fiu prietenă. De nu vei primi, numai o viaţă de slugă poate să te scape de nenorocirile sărăciei care te ameninţă, iar de vei asculta de sfaturile mele, mai înainte de a răsări soarele de două ori, vei avea o casă bună, o ţarină întinsă acoperită cu pomi roditori, o turmă de oi şi o cireadă de vaci, patru asini, trei stupi de albine şi atâta lână câtă îţi va ajunge să te îmbraci pentru mai multe ierni.

Asbel o întrebă plin de mirare cum se poate aşa ceva şi, socotind după privirea ei că aceasta este cu putinţă, o rază de bucurie şi de nădejde îi însufleţi faţa cea obosită şi o rugă să-i desluşească.

Rebeca zâmbi şi răspunse:

am o prietenă pe care o cunoşti şi pe care eu o iubesc mult. Talia ei este mlădioasă şi plină de graţie, trăsăturile frumoase şi delicate, iar sufletul curat ca rouă dimineţii. Cu toate că este în primăvara vârstei, ochii ei n-au rătăcit la alţi păstori, ci adeseori, plecându-şi spre mine obrajii cei rumeni, îmi şoptea încet la ureche: „De mă voi mărita vreodată, oh, aş dori să-l pot lua de bărbat pe Asbel!”. Spune-mi acum, prietene, vrei să mijlocesc pentru tine mâna acestei fete? Ea nu cere altă bogăţie decât o inimă plină de iubire. Această unire va aduce fericirea ei, dându-i un bărbat potrivit plăcerii sale, iar tu vei fi stăpân peste toată averea despre care ţi-am spus.

Asbel, al cărui piept bătea cu sunet, se sculă iute. Cele dintâi vorbe ale lui exprimau mânia, dar aducându-şi aminte că motivul Rebecăi a fost să-l mângâie, îşi opri izbucnirea necazului.
93

Îţi mulţumesc, Rebeco! zise el. Se vede că nu cunoşti inima lui Asbel, dacă ai crezut că el poate să o uite pe Tafana. Toate turmele Mesopotamiei, bogăţiile lui Zibeon şi toate galanteriile Babilonului nu sunt nimic pe lângă aceea pe care o iubesc. Tatăl ei a murit cu puţine luni mai înainte de naşterea sa, iar mama ei, pe când se afla pe patul morţii, o încredinţă mamei mele. Ah, dacă ai fi văzut cu ce bunătate îngerească a îngrijit de mama mea în timpul bolii ei lungi şi dureroase, de care a şi murit, sunt sigur că n-ai fi avut curajul, Rebeca, să îmi ceri s-o părăsesc pe Tafana. Nemulţumitoareo Rebeco, ea îţi era şi ţie prietenă. Tu cunoşti iubirea dintre noi. Propunerea ta m-a mirat. De ce încerci să-mi clinteşti statornicia? Crezi tu că iubirea cea adevărată poate fi nestatornică? Nu, niciodată. Dar tu n-ai iubit până acum! Tu nu ştii ce farmec de plăceri răspândesc curăţia şi nevinovăţia celei dintâi iubiri, înainte de a-şi da sufletul, mama mea împreună mâna Tafanei cu a mea şi mă sfătui ca, de îndată ce va trece vremea jalei, să fiu sprijinitorul şi mângâietorul ei. De va vrea Cel Atotputernic, ne vom uni în grabă unul cu altul pentru totdeauna, iar dacă voia Sa va fi altfel, voi pleca să-mi caut oile cele rătăcite şi să mor împreună cu ele.

După ce Asbel se depărtă, Rebeca începu să verse şiroaie de lacrimi. Păstorii care se întorceau către cetate o ajunseră şi, în timp ce bătrânii îşi urmau drumul, Laban şi tinerii săi prieteni se opriră şi o rugară să le spună ce s-a întâmplat între ea şi Asbel.

acel păstor nevoiaş a găsit oile ce le-a pierdut în nebunia sa? îl întrebă Zibeon pe vătaful lui.

nu, răspunse acesta, dar, stăpâne, nu face ceea ce ai hotărât! Poate că nu ştii că ţarina şi căsuţa preţuiesc de
94
trei ori mai mult decât turma ce s-a rătăcit. Locuitorii din Haran îţi vor zice că eşti nedrept.

ce-mi pasă de învinovăţirile lor, răspunse Zibeon, când este mare preţul pe care trebuie să-l primesc de la vecinul meu, Gherson, pentru acele lucruri? O ramură a râului udă acea ţarină ce se învecinează cu a lui Gherson.
Prin urmare, el are trebuinţă mai mare de a o cumpăra decât altul, de aceea îmi va da bucuros mulţi bani. Du-te de-i spune că vreau să-i vorbesc şi să vină la mine când va putea!

Vătaful ascultă, dar inima lui murmura încet împotriva stăpânului său.

După ce Zibeon rămase singur, se plimbă cu paşi mari făcându-şi socoteala cât va câştiga în locul turmei lui celei pierdute. Auzind un glas înapoia lui, se întoarse şi văzu apropiindu-se două femei, pe care le cunoscu: erau Rebeca şi doica ei, Debora. Fiindcă Laban, fratele acestei tinere f ete, era cel mai bogat păstor ce locuia între Tigru şi Eufrat, Zibeon o primi cu cinste şi, mergând s-o întâmpine,

i se închină adânc înainte.

Debora începu vorba şi arătă pricina pentru care a venit Rebeca.

acum, Zibeon, după ce ai ascultat propunerea mea, spune-mi, o primeşti? întrebă ea. Vrei să-mi vinzi mie mica ţarină ce era a lui Asbel?

Cu toate că preţul ce-l oferea ea, în fierbinţeala râvnei şi a nepriceperii ei, era cu mult mai mare decât acela pe care îl da Gherson şi, cu toate că Zibeon abia aştepta să-l primească, părea încă nehotărât.

nu pot, răspunse el, să hotărăsc aşa degrabă. Mă voi gândi la vorbele tale şi, de vei vrea, să vii mâine către zece ceasuri şi îţi voi da răspunsul.

Văzând că această întârziere nu-i plăcea Rebecăi, Zibeon adăugă:

95

nu, nu, eu nu sunt aşa iute şi grabnic ca tine şi nu mă las să mă cârmuiască dorinţa clipei. Trebuie să cumpănesc bine târgul înainte de a-l face, căci, deşi tu eşti vestită pen tru mintea ta, te învinovăţesc oamenii pentru nişte lucruri, care nu se potrivesc cu acel nume bun. Cu adevărat, tu aperi pe aceia care au trebuinţă de ocrotire, dar de ce îi primeşti pe toţi fugarii care umplu ţara? Tu priveghezi lângă patul bolnavului şi al neputinciosului, dar de ce nu alegi persoane vrednice de mila ta? De ce faci slujbe netrebnice şi zadarnice acelora care pot ei singuri să se ajute? Bunătatea ta trece peste hotarele judecăţii sănătoase şi prin aceasta încurajezi răutatea şi trândăvia.

Inima Rebecăi se umplu de o mândrie nobilă la această învinovăţire şi, căindu-se că s-a înjosit tratând cu un astfel de om, era gata să plece, când Zibeon, speriat de ideea pierderii unui câştig sigur, o opri şi-i vorbi aşa:

pentru ce acest aer de dispreţ, frumoasă fetiţă? Dacă vorbele mele te-au vătămat, înseamnă că nu m-ai înţeles. Eu am zis ceea ce vârsta mea îmi dă dreptul să spun unei tinere fete ca tine, nepricepută în treburile lumii. Am vrut să te feresc de făţărnicia celor răi, iar nu să te vatăm. Ei, bine, dacă aş primi ceea ce-mi dai tu, eu aş pierde, căci vecinul meu Gherson mi-a făgăduit două cămile peste suma ce-mi propui tu.

Mânia Rebecăi se aprinse atunci şi nu mai putu să-şi oprească mustrările pe care cu greu se stăpânise să nu i le facă.

om nedrept şi crud, strigă ea, zgârcitule şi înrăutăţitule Zibeon, ai jefuit pe săracul Asbel de averea lui pentru o turmă de oi şi acum vrei să mi-o vinzi mie pe cincizeci de bani de argint şi două cămile? Pedeapsa nenorociţilor, cămătar ticălos! Nu te temi că mânia lui Dumnezeu va cădea asupra ta, răpind astfel pâinea săracilor? De-i voi

96

povesti mamei mele această tâlhărie a ta, se va mira şi va scula toată ţara împotrivă-ţi.

frumoasă şi mândră fetiţă, răspunse Zibeon rânjind, ce puţin cunoşti tu obiceiurile comerţului! Tu crezi că suntem negustori ca să schimbăm un cal pe un cal, un ulcior de untdelemn cu alt ulcior de untdelemn şi să dăm un pumn de ceva pentru acelaşi pumn? Unde ar fi atunci câştigul şi plata ostenelilor noastre? Tu mă învinovăţeşti că sunt cămătar, dar aud că şi mama ta, Zafira, este pătată cu această îndeletnicire urâtă.

soarele trage la sine aburii pământului şi-i ţine atârnaţi în aer până când cad sub formă de rouă îmbelşugată şi răcoresc pământul, îi răspunse Rebeca. Aşa şi mama mea primeşte cu bucurie simbriile pe care slugile ei şi alţii de prîmprejur vor să le depună în mâinile ei. Dar când bătrâneţile şi alte întâmplări vol. Icăsătoria lor) îi fac să aibă trebuinţă de aceste sume, ei ştiu unde le vor găsi. Dacă aceste sume ar fi fost în mâinile lor, le-ar fi putut întrebuinţa rău. Iată însă că vine fratele meu, Laban. El îţi va întări adevărul vorbelor mele şi o va spăla pe Zafira de această ocară.

unde sunt banii? întrebă Zibeon. Adu-i încoace, târgul s-a încheiat între noi. Ţarina şi casa sunt ale tale. Sunt toţi banii? Dar mă încred în tine, fetiţă tânără şi virtuoasă.

Zicând acestea, luă punga din mâinile Deborei şi, cu cât se apropia de ei Laban, el cu atât se depărta. Laban o ajunse pe sora sa şi îi spuse că i-a trimis pe păstorii lor să caute oile lui Asbel, iar Rebeca îi povesti ceea ce a vorbit şi a făcut cu Zibeon. Laban, deşi îi lăudă râvna şi intenţia ei cea bună, o mustră totuşi pentru că a tăinuit de el şi de mama ei ceea ce a făcut.

eu nu i-aş fi dat decât jumătate din banii pe care i-ai dat tu, adăugă Laban, sau l-aş fi silit să primească o turmă de oi din mâna mea în locul aceleia ce s-a pierdut. O să-l fac dar să-ţi întoarcă înapoi suma pe care ţi-a furat-o.

97

Rebeca i se împotrivi şi, înduplecându-l prin rugăminţile ei să lase aşa ceea ce s-a hotărât, se grăbi să se ducă la tinerele ei prietene, care o aşteptau într-o dumbravă vecină.

Asemenea cu doi pelicani care, pierzând prin cruzimea vânătorului pe iubita lor mamă, fug sub trestia râului Tigru şi tremură la suflarea vântului ce o mişcă, tânărul Asbel şi iubita sa Tafana stăteau pe malurile râului Scirta. De douăzeci de ori îşi luaseră ziua bună unul de la altul, şi de douăzeci de ori mai găseau încă să-şi mai spună câte ceva. S-au despărţit de multe ori, dar reveneau, ca iarăşi să se despartă.

În cele din urmă, Asbel, cu o voce dulce şi jalnică, o învinovăţi că ea a hotărât să trăiască departe de el.

nu vreau şi nu pot să mai rămân la Haran după ce te vei duce tu de acolo, adăugă Asbel.

În fiecare zi de te-aş vedea m-aş simţi mângâiată, răspunse fata, dar am fost silită să hotărăsc aşa, în interesul iubirii noastre. Bucuria de a ne revedea covârşeşte pe aceea de a fi mereu împreună. Dar cum vom putea s-o gustăm dacă nu ne-am despărţi? Supune-te deci acestei trebuinţe neapărate! Trebuie să ne despărţim, căci altfel amândoi ne încălcăm îndatoririle noastre.

Tafana îl rugă atunci să rămână la Haran şi să îngrijească de turma ce i-o încredinţase în dimineaţa aceea un păstor compătimitor, iar ea se va sili să câştige iubirea bătrânei stăpâne la care s-a hotărât să slujească şi care locuia în cetatea Câine. Ii făgădui că se va căsători cu el după ce munca şi economia lor le vor îngădui să-şi cumpere o casă şi câteva oi.

Nenorocitul Asbel părea împăcat, după mângâierile Tafanei. Când îl rugă să-şi aducă aminte de făgăduinţă ce i-a făcut-o că nu se va răzbuna pe Zibeon, el răspunse că va fi

98

credincios spuselor lui, cu toate că nu poate să se roage ca cerul să fericească pe acest om, fiindcă toate bogăţiile i-au venit din nedreptăţile pe care i le-a făcut. însă îl va chema pe Dumnezeu în rugăciunile sale ca să-i schimbe inima.

iI iert, adăugă Asbel. Fii martor, o, Dumnezeul meu, că-i iert lui Zibeon tot răul ce mi l-a făcut!

Tafana, băgând de seamă că umbrele serii începură să se îngroaşe, se sculă şi zise:

trebuie să plecăm.

Dar Asbel, uitând trecutul pentru o clipă, o întrebă cu mirare unde se duce. Ea se uită la el şi zâmbi. El o apucă de mână. Pe obrajii lui curgeau şiroaie de lacrimi.

o, Tafana, strigă el, păstorii de la Câine sunt frumoşi, bogaţi şi chipeşi.

se poate, răspunse fata. Dar şi cei din Haran sunt tineri, frumoşi şi bogaţi. Cu toate acestea, pe toţi îi privesc cu nepăsare, căci ce înseamnă ei pentru mine, care nu te cunosc pe lume decât numai pe tine?! Când vom fi departe unul de altul, aducerea aminte de tine şi de chipul tău cel plăcut vor fi mai aproape de mine în fiecare zi decât aceia pe care-i voi vedea în tot ceasul, căci pentru mine este numai un Asbel. De ce, iubitul meu, te laşi copleşit de o astfel de durere? Ce, eu trebuie să te învăţ pe tine să fii bărbat şi curajos? Scoală-te şi, fiindcă ai socotit de trebuinţă să mă fereşti de primejdia unei alte iubiri, adu-ţi aminte şi zâmbi ca şi cum ar fi fost sigură de prisosul rugăminţii ei adu-ţi aminte că viaţa mea depinde de statornicia ta.

Apoi, luându-l de mână, continuă:

dar mai înainte de toate, durerea noastră să fie sfântă şi să ne rămână ascunsă în adâncul inimi, căci dacă ne vom plânge oamenilor, ne vor dispreţui. Fii răbdător, ascultător şi sârguitor! Tu mi-ai dat dovezi de credinţa ta, neprimind propunerea Rebecăi. Fii credincios şi în lipsa mea, vai! într-o lipsă de mai mulţi ani. Şi poate că va veni o zi în care

99

vom putea zice: „Durerea şi necazul nostru ne-au dăruit fericire!”.

întorcându-şi ochii cei gânditori asupra lui Asbel, îi văzu chipul sufletului său. Simţi că pe cât despărţirea va întârzia, cu atât va deveni mai cu anevoie. Şi, când se plecă spre el ca să-şi ia rămas bun pentru ultima dată, o tânără ieşi dintr-o tufă vecină şi, aruncându-se între amândoi, primi îmbrăţişarea pe care Tafana o hotărî pentru Asbel. Era Rebeca.

nemulţumitoare Tafano, zise ea suspinând la pieptul ei, de ce te-ai purtat astfel cu prietena ta? Dar, cu toate că tu nu mi-ai încredinţat durerile tale, eu le cunosc pe toate. Uită-te şi vezi pe aceia care mă însoţesc! Prezenţa lor să nu te supere, căci iubirea lor faţă de tine este ca a mea, după cum îţi vor dovedi semnele cinstirii lor. Veniţi, adăugă ea ridicându-şi glasul, iubitele mele prietene şi voi,

tinerilor păstori, care priviţi cu nepăsare pe frumoasa Tafana! Veniţi toţi!

În clipa aceea păstorii şi păstoriţele ieşiră din ascunzătorile lor şi, după ce îi exprimară tinerei perechi respectul şi dragostea lor, fiecare îi făcu un dar, potrivit cu averea sa. Deodată se văzură înaintând oi, berbeci, miei, capre şi iezi. Apoi, copil a Hezai pătrunse printre ei şi se apropie de Tafana, ţinând un coşuleţ de răchită acoperit bine cu pene.

-Toată bogăţia mea cuprinde aceste două turturele, strigă ea, primeşte-le, Tafano, primeşte-le din mâna mea şi vei vedea că la primăvara viitoare vor scoate pui!

Copleşită de bucurie şi recunoştinţă, păstoriţa luă coşuleţul şi, punând un genunchi în pământ, o îmbrăţişă pe fetiţă şi o sărută pe obrazul cel înfocat.

tafana mea, zise Rebeca, ascultă-mă, căci cu tine vorbesc acum! Azi-dimineaţă am cumpărat ţarina şi casa pe care le răpise Zibeon. Această avere acum este a ta. Să dea Domnul ca bucuria şi fericirea să se întoarcă şi să locuiască

în ele! încă şi aceste daruri sunt pregătite pentru tine. Tot ce este aici este al tău. în noua ta locuinţă, vei găsi proviziile care erau în ea. La acestea am mai adăugat şase măsuri de grâu şi şase de făină, trei stupi, fân şi lemne, precum şi lâna ce s-a primit de la aceste oi la tunderea noastră de pe urmă, căci nu este drept să ţi le trimitem goale. Dar, prietena mea, trebuie să-ţi cauţi o altă inimă, căci a lui Asbel, pe care l-ai iubit întâi, nu mai este a ta. El nu te vrea, căci n-a vrut să primească când i-am propus mâna ta.

Tafana îngălbeni, însă o privire de-a lui Asbel o linişti, iar Rebeca îndreptându-se către tânăr, care era uimit, zise:

nu ţi-am spus oare că eu cunosc o păstoriţă tânără ca primăvara, cu o talie graţioasă, al cărei suflet este curat ca roua dimineţii şi al cărei chip seamănă cu scânteierea zăpezii în care se răsfrânge strălucirea zorilor? Nu te-am încredinţat că are toate aceste bogăţii şi că, adeseori plecându-şi capul către mine, îmi şoptea încet că: „De mă voi mărita vreodată, ah, aş vrea să iau de bărbat pe păstorul Asbel!”?

Luând atunci pe Tafana de mână îi zise:

nu este ea tânără, frumoasă, bogată şi virtuoasă? Şi nu te iubeşte pe tine? O vei mai îndepărta vreodată? Vei dispreţui unica şi cea dintâi iubire a ta, împodobită cu farmecul nevinovăţiei şi al smereniei?

Asbel, uimit de bucurie, strânse pe Tafana la inima sa. După aceea amândoi căzură la picioarele Rebecăi, care, neputând primi atâta recunoştinţă din partea lor, se întoarse şi, rezemându-se pe umărul fetei, o scăldă în lacrimi de bucurie.

Atunci veni şi Laban la ei.

vin din partea mamei, zise el, vă roagă să veniţi la ea
după ce se vor termina mulţumirile şi binecuvântările, căci
în seara aceasta voieşte să serbeze unirea Tafanei cu Asbel
şi a pregătit un ospăţ la care sunt poftiţi toţi vecinii noştri. Vreţi să veniţi cu mine?

Văzând că nu răspund nimic, luă pe Asbel şi pe Tafana de mână şi se depărtă, poftind pe toţi care vor dori să fie de faţă la ospăţul de nuntă să vină după el fără întârziere.

Zafira şi fratele ei îi primiră la uşa casei lor şi îmbrăţişară cu dragoste tânăra pereche.

mândria este vrednică de laudă câteodată, zise Zafira cu un ton măreţ, dar trecând peste hotarele cuviinţei, se poate face vrednică de învinovăţire. Pentru ce nu mi-aţi spus mie durerea voastră? Când oare mi-am astupat urechea la glasul nenorocitului sau la rugămintea necăjitului? Dumnezeu mi-a dat bogăţii să-i ajut pe cei ce au nevoie. Aş dori să nu mă învinovăţească nimeni că nu mi-am făcut datoria faţă de voi. Nu, copiii mei, nu trebuia să ascundeţi glasul durerii voastre de mine!

Tinerii simţiră dreptatea acestei dojeni generoase şi-şi lăsară capetele în jos.

cu toate acestea, urmă Zafira vorbind cu sine, astfel este alcătuită firea noastră cea slabă, căci noi suntem mai grabnici a ajuta şi a ne mira de cei ce suferă în tăcere decât de aceia care cer ajutorul nostru. Dorinţa de neatârnare ce au arătat-o aceşti tineri, hotărând ca mai bine să trăiască despărţiţi vreo câţiva ani şi să îmbrăţişeze o viaţă de slugă, decât să ceară ajutor, i-au făcut îndoit scumpi inimii mele.

Zafira îi spuse după aceea lui Asbel că cea mai mare parte dintre oile lui s-a găsit, că acelea pe

care le-a socotit moarte s-au însănătoşit şi că rămăşiţa de turmă este a sa, pentru că Zibeon nu mai are drept asupra lor, fiindcă sunt plătite cu casa şi cu ţarina pe care le-a luat cu nedreptate. Laban adăugă:

zibeon este strâmtorat din toate părţile, căci Gherson îl constrânge să-i plătească o mare sumă de bani, pentru că şi-a călcat cuvântul dând altuia lucrul pe care se învoise să i-l vândă lui.

102

Câmpul se umplu degrabă de oamenii poftiţi la ospăţ. Locuitorii din cetate au ieşit pe porţile ei ca să vină să ia parte la serbările serii. Toţi priveau cu bucurie perechea cea vrednică de iubit şi nimeni nu se putea stăpâni să nu o laude pe Rebeca, cea care a răsplătit aşa de frumos virtuţile acestor doi tineri. După ce sfântul preot îi porunci lui Asbel să o ia pe Tafana de mână, acesta, răpit de bucurie, strigă:

să dea Domnul ca toţi care sunt aici să fie fericiţi ca mine! Să dea Domnul ca Rebeca să poată găsi o inimă vrednică de a ei!

După ce s-a terminat ceremonia, Laban şi sora lui se apropiară. Rebeca împodobi capul lui Asbel cu o cunună de mirt înflorit, iar Laban o încunună pe Tafana cu trandafiri albi. Atunci Asbel, strângând-o în braţele sale pe Tafana, soţia sa, îi zise:

iubita mea, vorbele tale s-au împlinit. Durerea şi suferinţele noastre ne-au dăruit fericire.

Pe coastele unui munte albicios al cărui vârf străjuieşte ţinuturile cele depărtate pe care le udă Eufratul, stau trei călători. în timp ce se odihnesc de osteneală şi îşi înnoiesc puterile printr-un prânz cumpătat, privesc cu mirare peisajul cel fermecător ce se întinde înaintea lor. Aici, covoare nemăsurate de verdeaţă se desfăşoară cât poţi vedea cu ochii, mai departe, câmpiile întregi sunt acoperite cu bălării, ale căror flori albastre, roşii şi purpurii contrastează cu albastrul cel strălucitor al inului munţilor. Cerul fără nori este de un albastru deschis, iar razele soarelui auresc obiectele de primprejur şi înviază câmpul. O turmă de căprioare atrage ochiul călătorului, fugind pe câmp după struţii cei iuţi. Glasul cel puternic al elefantului se înalţă din pădure, iar un alt glas îi răspunde din dumbrava vecină. Potârnichi numeroase şi fazani fricoşi ies în mare număr din crâng, venind să mănânce grâul cel încă crud şi orzul care creşte fără a fi cultivat în aceste pământuri roditoare.

103

Străinii poposiră mult timp, plecându-şi urechea la cântecul ciocârliei care zbura deasupra capului lor şi îndulcindu-se de miresmele păducelului egiptean, ale pelinului sălbatec, lămâiţei înflorite şi a ismei celei mirositoare. Eliezer din Damasc, mai marele lor, se îndreptă către un păstor de capre, care-şi mâna turma către vârf.

pace ţie, prietene! zise el. Spune-ne, dacă ştii, suntem departe de Padan-Aran?

Păstorul se opri şi, rezemându-se în toiag, îi arătă dealul pe care era zidit oraşul.

apropie-te, zise el, şi-ţi voi arăta drumul pe care trebuie să mergi! Vezi acolo acele clădiri? Sunt ale Haranului care, după cum vezi, este aşezat aproape de locul de unde izvorăşte râul Scirta. Nu vei putea ajunge acolo înaintea nopţii, căci drumul face mai multe cotituri şi ai de trecut şi un râu. Uită-te încoace! Ceea ce ţi se pare din vârful acestui munte că este un râuleţ îngust este o apă lată şi adâncă, dar vei găsi pescari care te vor trece dincolo. De acolo nu eşti departe de Haran. însă, înţelegând că nu cunoşti locul acestui oraş, socotesc că vii de dincolo de Eufrat.

Fără să aştepte răspunsul lui Eliezer, plecă să-şi ajungă caprele, apoi se întoarse în grabă aducând o nucă mare de cocos plină cu lapte. Eliezer primi cu bucurie acest dar şi bău atât el, cât şi slugile lui. Păstorul le pofti călătorie bună şi, pe când se pregătea să se ducă la treburile lui, Eliezer îl opri şi-i zise:

primeşte şi tu această dovadă a recunoştinţei mele. Cu toate că nu este un lucru mare, ţi-l dau însă cu toată inima mea.

Şi, zicând acestea, îi dădu un coş cu poame uscate care, prin noutatea formei şi a gustului lor, îl umplură de mirare şi de mulţumire pe simplul păstor. Cele zece cămile, care umblau slobode pe câmp păscând rozmarin şi tufe tinere,

104

auzind glasul stăpânilor lor, veniră din toate părţile, iar Eliezer împreună cu însoţitorii lui îşi continuă iar drumul.

Ajungând la malurile râului Erez, ei îl trecură după cum trecuseră şi Eufratul, în luntrii de răchită căptuşite cu piei de bivol. Slujitorii umplură burdufurile cu apă proaspătă şi, punându-le pe cămile, se depărtară după porunca lui Eliezer, căci el voia să rămână singur, în pace, pentru a se putea bucura

deplin de bucuria ce-i creştea la fiecare pas.

„Sunt eu, oare, în pământul natal al stăpânului meu, Avraam, şi respir aerul ce l-a respirat şi el?” se întreba el. „Văd că în această climă deosebită sunt unite roadele fiecărui anotimp. Aici, frunzele abia dezvoltate şi verdeaţa cea plăcută a primăverii se împleteşte cu cele ale verii. Colo, văd pomi încărcaţi cu roade, care par să cheme mâna omului să le culeagă. Iarna se pare că este alungată în vârfurile cele încununate cu zăpadă ale acestor munţi înalţi, din care se aud prăvălindu-se cascade zgomotoase. O, Padan-Aran, locaşul cel dintâi al părintelui nostru, cât eşti de desfătător! Tu şi acum eşti un rai, iar în loc de un eden, ai o mie!”.

Plimbându-şi încet ochii împrejurul său, îi pironi asupra unui obiect depărtat, care i se păru că-l izbeşte cu o groază înspăimântătoare.

„Ce clădire este aceea ce o zăresc acolo, care-şi înalţă capul ei cel uriaş ca şi cum ar ameninţa cerul?” se întreba el. „Ah, negreşit, acesta este turnul acela, monumentul mândriei păcătoşilor, care încercaseră zadarnic să scape de o a doua răzbunare a lui Dumnezeu. Mărturie înfiorătoare pentru generaţiile viitoare. Fie soarta călcătorului de lege asemenea cu a ta, o, Babilonule! Fie ca sfaturile inimii lui să nu se împlinească niciodată! Fie ca tulburarea să intre în lucrurile lui şi să împrăştie adunările celor răi! Singura nădejde de a scăpa de pieire şi de a dobândi cerul este inima smerită şi supusă, plină de credinţă în Dumnezeu şi de iubire pentru oameni!”.

105

Gândindu-se la aceste adevăruri mari, Eliezer îşi ajunsese însoţitorii, care şezuseră lângă un puţ, în câmp, afară de zidurile Haranului.

prieteni, zise el, iată că am ajuns la sfârşitul călătoriei noastre. Odihniţi-vă, pentru că ne vom opri puţintel aici mai înainte de a intra în oraș!

Eliezer descălecă şi se duse să stea la o oarecare depărtare pentru a se gândi la misiunea slujbei sale. Avraam îl trimisese la Padan-Aran ca să aleagă de soţie lui Isaac dintre fetele casei lui Mahor, fratele lui, iar el se lupta acum cu gândul între nădejde şi frică.

„Judecăţile mele sunt supuse greşelii. Vederea mea este slabă şi scurtă. Pe Tine Te chem, o, Dumnezeul stăpânului meu Avraam, ajută-mi în ziua aceasta! Nu pot citi în inimi, nici nu pot deosebi adevărul de minciună. Ochii mei, cu toate că sunt întunecaţi din pricina vârstei, pot deosebi pe aceea care este frumoasă de aceea care nu este, iar urechea mea cunoaşte încă sunetul unui glas tânăr, dar numai Tu singur poţi şti dacă frumuseţea nu ascunde răutatea sau dacă este oglinda curăţiei sufletului. Când fetele acestui pământ, pe care le văd de departe venind către acest puţ, vor fi aici, fă ca aceea dintre ele căreia îi voi cere apă şi care-mi va răspunde: „Bea, voi scoate alta şi pentru cămilele tale!”, să fie soţia pe care o hotărăşti lui Isaac, sluga Ta. Voi cunoaşte din aceasta că n-ai părăsit pe stăpânul meu, Avraam!”.

Porţile Haranului se deschiseră. Un roi de fete tinere coborâră pe coastă şi se întâlniră în vale cu Rebeca şi cu alte păstoriţe, care veneau din casele aşezate în afara zidurilor oraşului. Venind pe drum cu pas uşor, se apropiară de puţul unde erau călătorii. Veselia lor cea nevinovată creştea prin silinţele ce trebuiau să le depună ca să-şi ţină voalurile lor cele albe şi lungi, pe care vântul le flutura împrejurul capetelor.

106

O turmă de căprioare sălbatice sar şi se joacă pe marginea cea verde, până când, deosebind printre copaci o figură omenească care pândeşte mişcările lor, se opresc deodată şi se uită speriate la acela ce le tulbură jocul. Tot astfel şi tinerele fete rămaseră nemişcate, văzând pe străini. Din buzele lor nu mai ieşiră cântece de bucurie. Nu se mai luptau cu vântul. Până acum vesele şi zburdalnice, ele luară un aer şi mişcări serioase. Fiecare dintre ele se silea să se ascundă în spatele vecinei sale, căutând să scape de privirile cele pline de mirare ale acestor oameni.

După ce tulburarea se împrăştie, Rebeca se apropie de puţ. Celelalte fete, încurajate de pilda ei, veniră şi ele şi, umplându-şi ulcioarele, se pregăteau să se întoarcă în oraş, când Eliezer se sculă şi se apropie de ele. Cercetă figurile tuturor, cu precădere expresia blândă a ochilor Rebecăi, care se uită la el, pătrunse în adâncul sufletului său. Obrazul ei, ascuns pe jumătate sub voalul cel alb ca zăpada, strălucea de o rumeneală ce o făcea să semene cu o garoafă. îndată, însă, această roşeaţă pieri şi în locul ei apăru albul trandafirului pur.

Unele dintre fete, care erau împrejurul ei, se traseră cu sfială pe după copaci, altele trecură pe dinaintea străinilor cu o semeţie dispreţuitoare şi se duseră acasă. Rebeca însă stătu în loc, aşteptând

ca bătrânul s-o întrebe ceva, căci i se părea că vrea să vorbească cu ea.
lasă-mă, te rog, să beau puţintică apă din ulciorul tău!
zise el în sfârşit.

Rebeca se înroşi. Plăcerea ce o simţea să le slujească se zugrăvi pe faţa ei. Plecându-şi ulciorul pe mână, zise:

bea, stăpâne!

Eliezer ascultă. După aceea Rebeca adăugă:

voi scoate apă ca să bea şi cămilele tale.

Cei doi oameni ce însoţeau pe vătaful curţii lui Avraam au vrut s-o împiedice, zicând:

107

de ce stăm noi, uitându-ne la această tânără fată cum se osteneşte?

Dar Eliezer le făcu semn să o lase. O privea şi el cu mirare cum scotea apă să umple jgheabul şi cum ducea cămilele să le adape. După ce animalele băură, au îngenuncheat şi s-au culcat pe iarbă, întinzându-şi gâturile cele lungi sub mâna cea mângâietoare a Rebecăi.

Teama că ea poate să fie o idolatră tulbură bucuria lui Eliezer. Apropiindu-se de ea cu sfială o întrebă:

— Spune-mi, te rog, frumoasă fecioară, a cui fată eşti şi dacă este loc în casa tatălui tău să găzduim?

sunt fata lui Batuel, fiul Milcăi, care avea bărbat pe Mahor, răspunse îndată Rebeca. Tatăl meu a murit demult, dar mama mea trăieşte. Am un frate ce se numeşte Laban.
Avem loc să te găzduim, avem şi paie, şi fân pentru cămilele tale. Vino, aşadar, cu mine, atât tu, cât şi însoţitorii tăi!

Eliezer o ascultă tremurând. Abia ce termină de vorbit, că Eliezer, pătruns de recunoştinţă, căzu în genunchi, şi ridicându-şi ochii şi mâinile către cer, strigă cu căldură:

binecuvântat fie Dumnezeul lui Avraam, Care nu părăseşte pe cei ce şi-au pus nădejdea Într-însul! Călătoria mea a fost norocită şi Domnul mi-a povăţuit paşii la casa fraţilor stăpânului meu.

Se sculă şi, ducându-se la cămile, scoase dintr-o ladă o cutiuţă de lemn de santal în care erau mai multe lucruri preţioase, dintre care alesese cercei şi brăţări de aur lucrate cu meşteşug. Se apropie de tânăra fată, care, fără să-i ghicească scopul, stătu ca s-o împodobească cu aceste daruri preţioase. Dar plină de mirare de valoarea lor, se uita curioasă când la Eliezer, când la brăţările ce-i împodobeau frumoasele ei mâini. Trăsăturile binevoitoare ale străinului îi atraseră luarea aminte. Se uită apoi şi la cerceii pe care el îi pusese în mână. Neputând să înţeleagă intenţiile lăuntrice ale lui Eliezer, îşi trase mâna dintr-a lui şi, mai iute

108

ca săgeata ce zboară din arc, alergă la mama ei, căreia se sili să-i povestească ceea ce s-a întâmplat. însă aceea nu putu înţelege nimic din vorbele bâlbâite şi fără noimă ale Rebecăi.

Vederea lucrurilor preţioase lămuri pe Laban mai mult decât povestirea surorii lui, iar el se îndreptă spre generosul străin, ca să-l aducă în casa lor.

Luna cu fruntea de argint se înalţă deasupra dealurilor. Străluceşte în mijlocul stelelor şi împrăştie ceaţa de seară cu dulcea ei lumină. Şezând la uşa căsuţei sale, păstorul Asbel se uită spre cer şi îi spuse soţiei că a doua zi va fi un vânt puternic, căci vârfurile cele strălucitoare ale reginei nopţii sunt turtite, iar orizontul este întunecat cu nori roşiatici. Tafana îi povesti cum a petrecut ziua ce a trecut.

Deodată aud de departe suspine înăbuşite, amestecate câteodată cu gemete de durere. Se părea că e glasul unui copil. Asbel îşi ciuli urechea. Se sculară amândoi şi se duseră către o fetiţă ce venea spre ei.

tu eşti, Hezai? strigă Tafana. De ce plângi, iubita mea? Vorbeşte, încredinţează-mi mie mâhnirea ta!

Hezai răspunse cu un glas întrerupt de suspine:

ah, ea ne lasă, o pierdem. Când se va face ziuă trebuie să părăsească corturile noastre ca să nu se mai întoarcă. Niciodată n-o s-o mai vedem. Rebeca ne lasă şi se duce spre miazăzi, peste Eufrat, dincolo de muntele Libanului şi al Carmelului. Pământul unde va locui ea este aproape de Egipt. Străinul care o ia de la noi este la Laban. A îmbogăţit-o pe mama ei şi pe toată familia cu daruri de aur şi argint şi cu multe lucruri preţioase. Inima Rebecăi se va rupe de durere. Acum ea este în cămara

mamei sale şi m-a trimis să te chem, Tafano. Te aşteaptă să vii.

Tafana începu să tremure şi nu voi să audă mai mult. Trecând câmpul care despărţea locuinţa ei de a Zafirei, intră în casă şi se aruncă în braţele Rebecăi.

109

bine ai venit, iubita mea, zise bătrâna văduvă.

După aceea adăugă zâmbind:

ce, ai crezut că i s-a întâmplat vreo nenorocire Rebecăi noastre? Şezi lângă Iozabad, iar, tu, fata mea, şezi între prietena ta şi mine! Părerea de rău ce o simţi pentru că te desparţi de noi şi laşi pământul în care te-ai născut ca să te duci într-o ţară depărtată şi să iei un bărbat străin, fără îndoială că este firească. M-aş mâhni dacă n-ai simţi o întristare pentru lucrul acesta. însă, nu e drept, iubita mea, să stăruieşti să te împotriveşti voinţei noastre. Socoteşti tu că aş putea să te sfătuiesc să mă laşi, dacă nu aş fi încredinţată că, făcând aşa, te supui voinţei lui Dumnezeu? Ai auzit cuvintele vătafului. însuşi Dumnezeu te-a ales de soţie lui Isaac şi este o mare cinste să fii chemată să te uneşti cu moştenitorul lui Avraam, acest preot sfânt şi rege, ale cărui înţelepciune, credinţă şi dreptate sunt cunoscute în tot Răsăritul. Cum am putea să nu primim o astfel de unire? Cu toate că fetele din Canaan sunt frumoase, Avraam nesocoteşte frumuseţea când este unită cu idolatria şi voieşte pentru fiul lui o fecioară curată şi nevinovată, care, împreună cu el, să se închine Dumnezeului Celui Veşnic.

Zafira făcu o pauză, iar atunci începu să vorbească Iozabad:

—Tu n-ai fi aşa mâhnită, fata mea, dacă ai cunoaşte bunătatea şi blândeţea acestui patriarh vrednic de cinste. Sara, soţia lui, nu mai este. Aşadar, singură vei avea toată iubirea lui Isaac. Inima lui este acum în mormântul mamei sale, dar tu îi vei împrăştia în grabă durerea. Asemenea soarelui de vară ce luceşte după furtună, frumuseţea ta, care nu are seamăn, îi va întoarce în inimă viaţa şi bucuria.

râzi, iubita mea? zise Zafira. Cuvintele fratelui meu au putere să te facă să râzi? Văd că acum vom birui. Isaac, dacă trebuie să credem ceea ce ne spune vătaful lui, are o fire blândă şi omenoasă. Iubirea sa firească este vrednică de

110

mirare, iar slugile sale îl laudă foarte mult. Fiind obişnuit ca vreme de mulţi ani să trăiască mai mult cu mama sa, iubeşte liniştea şi îi place societatea unei soţii iubite mai mult decât a celorlalţi oameni. Unde ar putea găsi el un duh înzestrat cu mai multă înţelepciune şi un caracter mai vrednic de iubit ca al tău? Sileşte-te în tot chipul să-i placi, căci mărind fericirea lui, o vei face să crească şi pe a ta. Nu-i sta împotrivă la nimic şi nu te întreba niciodată care dintre amândoi trebuie să asculte! Nu-ţi lăuda niciodată vrednicia ta! De te va iubi cu adevărat, o va descoperi singur, iar dacă, ferească Dumnezeu, se va împuţina iubirea lui, atunci lauda de sine va face să crească dezgustul. Uită-te la cusururile lui cu compătimire şi ascunde-le cu grijă de ceilalţi oameni! Nu te certa şi nu plânge des, căci dacă lacrimile nu vor mai avea putere asupra lui şi vor curge fără ca bărbatul tău să le bage în seamă, atunci, o, Rebeco, i-ai pierdut iubirea. Dar, mai cu seamă, fata mea, să ai sufletul deschis ca să citească în el totdeauna şi inimă curată ca să privească în ea ca într-o oglindă. Nu face nimic fără ştirea lui, căci nădejdea de a-i pricinui o bucurie neaşteptată, precum îţi plăcea să faci câteodată, în nevinovăţia inimii tale, poate să te împingă să săvârşeşti vreo faptă care ar putea trage după ea o căinţă veşnică. Nu-l înşela, ah, nu-l înşela niciodată! Nu uita această sfătuire a unei mame duioase, care priveghează asupra fericirii tale, fata mea. Cele mai bune cugete ale tale să nu te amăgească să te făţărniceşti. Fie ca să mergeţi împreună pe calea vieţii! Fie ca amintirile dulci ale tinereţilor voastre să reverse bucurie şi asupra bătrâneţilor noastre! Noaptea e pe sfârşite şi tulburarea ce ne-au pricinuit-o aceste întâmplări deosebite nu ne îngăduie să ne mai odihnim. Rămâi aici cu Tafana. Eu mă duc să pregătesc doica şi pe slugile tale, care vor merge cu tine în Canaan.

Zafira se sculă şi ieşi din odaie cu Iozabad. După ce cele două prietene rămaseră singure, se priviră una pe alta

111

şi, aruncându-se una în braţele celeilalte, plânseră mult în tăcere.

nu vorbi de despărţire! zise Tafana. Asbel al meu îmi este acum ca şi acest pământ, căci eu nu te voi lăsa, Rebeco. Nu pot să rămân fără tine, ci voi merge unde vei merge şi tu. Te voi urma, îţi voi auzi sunetul glasului, voi zbura la cele mai mici dorinţe ale tale. Zilele mele le voi petrece iubindu-te, iar noaptea îţi voi odihni capul pe pieptul meu.

Se mai îmbrăţişară o dată.

— Nu, iubita mea Tafana, nu generoasa mea prietenă, nu pot primi o astfel de jertfa. Rămâi aici în aceste locuri care te-au văzut născându-te ca să te bucuri de iubirea virtuosului tău bărbat. Eu, ascultând de rugăminţile mamei mele şi de povăţuirile familiei, mă voi supune voinţei Domnului.

Căzând atunci în genunchi, se rugă lui Dumnezeu ca ei să-i dea putere, iar lui Avraam şi lui Isaac să le dea gând bun ca s-o primească bine.

Laban intră iute. Ochii îi străluceau de mulţumire.

— Unde este sora mea? zise el. Unde este logodnica bogatului şi puternicului Isaac? Vino, Rebeca! Cămilele sunt încărcate cu darurile ce le vom trimite cu tine. Slugile aşteaptă ceasul plecării. Debora şi slujitoarele tale sunt gata, iar bunul Eliezer vrea să te vadă. Noi am fi dorit să te mai ţinem vreo zece zile, dar el voieşte să plece fără zăbavă.

Rebeca îngălbeni. Picioarele i se înmuiară şi ar fi căzut, dacă n-ar fi sprijinit-o Laban şi Tafana. După ce-şi veni în simţiri, fratele său o duse în casa unde erau adunaţi mama, toată familia şi străinii. Pătruns de mirare pentru întristarea şi mâhnirea ce erau zugrăvite pe faţa Rebecăi, Eliezer se apropie, o luă de mână, şi-i zise cu un glas dulce:

fecioară blândă şi nevinovată, cea mai frumoasă dintre florile acestui pământ încântător, lacrimile tale parcă mă mustră pentru că te iau din iubita ta patrie. Decât să-ţi pricinuiesc o clipă de durere, mai bine să mă întorc la stăpânul

meu fără comoara pe care am venit s-o caut. Oare ţi-ai dat inima vreunuia dintre tinerii locuitori ai Mesopotamiei?

nu, răspunse Rebeca.

atunci de ce-ţi laşi capul în jos şi-ţi întorci faţa ta cea drăgălaşă? Oh, dacă Isaac al nostru ar fi fost lângă mine atunci când, plecându-ţi vasul la buzele mele, m-ai poftit să beau, cât de mult te-ar fi iubit! Și dacă tu ai fi văzut pe acest tânăr frumos sprijinind paşii cei şovăitori ai mamei sale, n-ai suspina atât şi ar seca izvorul lacrimilor tale. Tu vorbeşti. Văd că ţi se mişcă buzele, dar sunetul glasului tău nu ajunge la urechile mele, care sunt astupate din pricina vârstei. Vrei să mergi cu mine? Zâmbetul tău cel dulce îmi spune mai mult decât vorbele tale. Îl vei putea iubi pe Isaac? De ce roşeşti? Temerea mea a pierit. Smerenia ta cea feciorească se supune, în sfârşit, voinţei celei sfinte a Domnului.

Întorcându-se atunci către slugi, le porunci să scoată cămilele înaintea porţii.

Acesta era semnul plecării, iar Rebeca se lăsă pe pieptul mamei sale, care se silea să-şi stăpânească durerea. Laban, văzând că puterea Zafirei slăbeşte, o luă pe Rebeca de lângă ea şi, sărutând-o pe obrazul cel arzător, îi zise:

binecuvântarea lui Dumnezeu şi toate fericirile pământului să fie totdeauna cu tine, sora mea, şi cu copiii tăi!

Toţi cei ce erau de faţă o îmbrăţişară. îşi întinse mâna lui Asbel s-o sărute şi o mai strânse o dată pe Tafana la inima sa. în sfârşit, Laban şi Eliezer o duseră la o cămilă împodobită frumos. După ce încălecă, Debora aruncă peste ea o mantie de un albastru deschis, cusută cu fir de argint. Acesta era unul dintre darurile lui Avraam. Zafira se apropie de Debora şi-i zise încet:

buna mea Debora, tu care ai privegheat asupra copilăriei fiicei mele, ţine-i de acum loc de mamă!

Bătrâna doică o luă pe stăpâna sa de mână şi primi cu bucurie această îndatorire sfântă. Slujnicele o aşezară pe una dintre cămile, iar călătorii se depărtară încet. Rebeca se tot întoarse uitându-se în urmă, până când o pădure deasă o împiedică să-şi mai vadă prietenii. Aceştia se întoarseră toţi la casele lor, mâhniţi pentru pierderea ce a suferit-o Padan-Aranul, dar veseli pentru cinstea ce o aştepta pe Rebeca drept soţie a evlaviosului moştenitor al virtuţilor şi bogăţiilor lui Avraam.

vezi tu pe câmpul cel vesel acea dumbravă tristă de chiparoşi? Aceasta este ţarina Macpelah. Aruncă-ţi ochii spre sfârşitul acestei alei lungi şi vei zări gura unei peşteri. Ah, cât e de solemnă şi de înfricoşătoare locuinţa morţii! De amândouă părţile acestei găuri înfiorătoare sunt sădiţi doi trandafiri încărcaţi cu flori de o zi. Această floare, închipuire tristă a vieţii omeneşti, abia se dezvoltă, că petalele sale se şi veştejesc şi cad, făcând să iasă în locul lor un alt boboc, care mai înainte nu se vedea. Aşa şi noi, după ce ne-am bucurat de vreo câteva ceasuri fugare, murim ca să le facem loc fiilor noştri. în ce chip după o floare vine alta, aşa şi după un om vine altul. Viaţa lui este scurtă, iar pomenirea lui nu ţine mult. Dar asemenea cedrului care nu este supus putreziciunii, sufletul lui curat şi nemuritor biruieşte stricăciunea şi trăieşte după el.

Numai animalele nu sunt primite în acest loc sfinţit, dar pentru oameni el totdeauna este deschis. Idolatrul din Canaan intră aici la fel de slobod ca Avraam şi slugile lui, căci deşi el nu se închină Aceluiaşi Dumnezeu, respectă oasele morţilor.

Şezând pe o movilă aproape de piatra ce închide uşa mormântului, patriarhul, cu ochii pironiţi la coşciugul soţiei sale, îl roagă pe Dumnezeu să-l unească cât mai degrab cu ea. El vine aici în toate zilele ca să se gândească la
114
moarte. Fiul său, Isaac, este lângă dânsul, dar duhul lui se îndeletniceşte cu alte gânduri, cu totul deosebite.

tată, zise el, luna s-a rotunjit de două ori de când a plecat Eliezer la Padan-Aran şi încă nu s-a întors.

ce, aşa de lungi ţi se par ceasurile, fiul meu? răspunse patriarhul. Ţara unde s-a dus el este departe. Pe lângă aceasta, i-am poruncit să se oprească câtva timp şi la prietenul nostru, Amariah. Apoi, după ce va fi ajuns la Padan-Aran, însărcinarea ce i-am dat-o cere timp şi înţelepciune, căci fericirea ta cea viitoare atârnă de alegerea lui. Aş dori ca unirea ta cu soţia ce ţi-o va aduce să fie atât de trainică precum aceea care a fost între mine şi Sara. Dar, fiul meu, de ce această mâhnire? Pentru ce aceste lacrimi? Doar nu vei fi dorit ca mama ta să trăiască o viaţă lungă şi împovărătoare aici pe pământ. Compară numai starea ei de acum cu ceea ce a pătimit mai mulţi ani şi vei cunoaşte că durerea ta este nedreaptă şi chiar de mirare. Crezi tu că nu voi lăsa cu bucurie acest trup muritor când îmi va porunci aceasta Cel Ce mi l-a dat? Dimineaţa ne sculăm uşori şi sprinteni, dar spre seară osteniţi, fără gust de plăceri, suntem bucuroşi să ne târâm la paturile noastre ca să ne odihnim în braţele somnului. Eu am ajuns acum la adânci bătrâneţi şi timpul, care răsplăteşte cu dreptate, adaugă şi întăreşte puterile tale pe măsura slăbirii celor ale mele. Fii bărbătos, fiul meu, urmă Avraam, mâhnirea pricinuită de pierderea mamei tale se va împrăştia degrab prin mângâierile tinerei tale soţii. Pregăteşte-te pentru a o primi şi gândeşte-te la viitor. Este mai lesne a insufla iubirea decât a păstra-o. După ce odată a fugit, nu se mai întoarce. Ia, aşadar, seama, Isaac, să n-o strici. Lasă-i soţiei tale îngrijirea de casă şi privirea ta să o răsplătească pentru ostenelile ei. Laudă lucrul mâinilor ei şi gustă cu o îndoită plăcere bucatele ce ţi le-a pregătit ea. Nu o linguşi în cele dintâi zile ale căsniciei şi nu face nimic dacă râde sau se
115
întristează, căci ascultarea rău înţeleasă nu poate ţine mult. Cu toate că soţia trebuie să fie supusă, tu poartă-te astfel cu a ta, ca să nu simtă niciodată greutatea stăpânirii tale. De vei asculta sfaturile mele, îţi prezic că fiecare ceas îţi va aduce bucurii noi.

Se sculară. Avraam se întoarse la corturile sale, iar Isaac, nefiind în stare să se îngrijească de lucrurile lui cele obişnuite până ce urma să se întoarcă Eliezer, apucă drumul către Lahai-Roi. întâia întâlnire cu logodnica sa i se înfăţişa în mii de chipuri şi rămase adâncit în gândurile lui.

Ciripitul plângăreţ al unei păsări îl deşteptă din visele sale. Se duse la tufa de unde ieşea glasul şi, desfăcând încet ramurile, văzu un cuib de privighetoare. Un pui căzuse în tufă şi ciripea jalnic. Îl ridică şi-l puse în cuibul cel moale, după care cercetă curios forma şi cum este clădit cuibul. Mama veni şi ea aducând în cioc hrană puilor. După ce le-a împărţit-o, s-a făcut din nou nevăzută, dar veni bărbătuşul în locul ei. Amândoi au făcut acest zbor până ce puii s-au săturat. Isaac se mira de grija cu care păsările îşi împlineau această datorie, împărţind hrana tuturor, fără să uite pe vreunul. Femeiuşca se aşeză după aceea în cuib şi-l acoperi cu aripile ei, iar bărbătuşul, punându-se pe o cracă vecină, se silea să o veselească prin cântecele lui cele melodioase.

Isaac se temu să nu-i tulbure, de aceea se retrase fără zgomot la o oarecare depărtare.

„O, Doamne, strigă el, cât de minunate sunt lucrurile Tale! De la soarele cel măreţ până la cea mai firavă părticică, toate îţi mărturisesc puterea şi urmează legilor Tale celor sfinte, numai omul îndrăzneşte să se abată de la ele. Dar ce văd acolo? Este o caravană. Mi se pare că zăresc femei... Unul dintre călători se desparte de mulţime şi vine încoace... Dumnezeule Mare, acesta este Eliezer!”.

Ajungând la câmpia de la Lahai-Roi, Rebeca zise către vătaf:
116
cine este omul acela, bunul meu prieten, care stă în picioare în mijlocul acestui câmp, cu mâinile încrucişate şi cu capul plecat? De mult mă uit la el. Iată, se uită la noi şi îşi ridică mâinile către cer! Spune-mi, cine este?

este Isaac, fiul stăpânului meu, răspunse Eliezer.

Rebeca începu să tremure. îşi puse mâna pe inima ce se zbătea. După ce i-au ajutat să descalece de pe cămila sa, îşi lăsă voalul în jos şi aşteptă apropierea lui Isaac. Aruncându-şi pe furiş o căutătură iute asupra lui Eliezer, îl văzu strângând în braţe un om tânăr şi frumos.

oh, fata mea, zise încet Debora, ridică-ţi ochii şi cercetează-i trăsăturile, numaidecât neodihna, frica şi bănuiala îţi vor pieri! Cât îi e de subţire şi de graţioasă talia! Ce bunătate îngerească este zugrăvită pe faţa sa! Cât îi e de dulce sunetul glasului! Şi cât de mici sunt laudele ce i le aducea Eliezer faţă de cele pe care le merită!

scumpă fecioară, zise Isaac apropiindu-se de Rebeca, cât sunt de fericit că te-ai învoit să-ţi părăseşti pentru mine pământul natal la rugămintea prietenului meu! Cu toate că tu faci parte din familia noastră, fiind rude, mai înainte de a ne însoţi prin nuntă, nu voi încerca să mă încredinţez cu ochii mei de ceea ce povesteşte Eliezer despre frumuseţea ta cea minunată, ci voi lăsa tatălui meu de a-ţi lua voalul. Dar iată-l că vine către noi. Apropie-te, iubita mea Rebeca, şi fii sigură că vei găsi la bătrânul Avraam aceeaşi iubire ca şi la mama ta!

Tonul cel respectuos al glasului său, dulceaţa vorbelor lui şi focul care-i însufleţea privirile nu au scăpat atenţiei Rebecăi, iar bucuria ei covârşi temerea.

o, Eliezer, în sfârşit te-ai întors! strigă patriarhul. Bine ai venit! Bine ai venit la Kiriat-Arba! Ei bine, ai izbutit? Care dintre aceste femei trebuie să fie soţia fiului meu?

Rebeca voi să se arunce la picioarele patriarhului, dar el o ţinu cu braţele şi, ţinând-o cu o mână, cu cealaltă îi ridică

voalul şi se uită cu mirare la chipul ei cel frumos şi modest. Întorcându-se atunci către Eliezer, îi zise:

mi se pare că deosebesc în trăsăturile ei oarecare asemănare cu fratele meu, Nahor.

Eliezer îi răspunse numaidecât că ea este fata lui Batuel, fiul lui Nahor. După aceea adăugă:

dintre fetele de la Padan-Aran, niciuna nu este mai vestită ca ea pentru supunerea, sârguinţa, blândeţea şi milostivirea sa. Uită-te, stăpâne, la virtuţile ce sunt întru ea şi va trebui să mărturiseşti că ţi-am adus mărgăritarul Mesopotamiei.

Avraam, strângând în braţe tânăra pereche, strigă:

chiar în locul acesta unde ne aflăm, sub ramurile acestui stejar sfinţit, Te-ai arătat mie, o, Stăpâne, şi prin gura îngerilor Tăi, care s-au îndurat să vorbească cu sluga Ta, mi-ai făgăduit acest fiu. Milostiveşte-Te şi binecuvântează pe acest copil al bătrâneţilor mele, Dumnezeule îndurate, pentru ca atunci când mă voi odihni lângă Sara, această pereche tânără să poată umbla pe calea dreptăţii Tale, să-şi poată creşte copiii în temerea şi iubirea de Tine şi să poată fi cumpătaţi şi îndurători faţă de toţi aceia care le vor fi supuşi! Comorile inimii mele, scumpii şi iubiţii mei copii, fie ca unirea voastră să fie până la moarte şi, fie ca, după trecerea din această viaţă, să vă găsească iar uniţi în locaşul celor fericiţi!

CARTEA a IV-a

IACOV

Sumarul

Versavia o seară de vară gândurile Rebecăi isaac o mângâie caracterele fiilor lor, Isav şi Iacov isav se întoarce de la vânătoare şi Iacov de la câmp cireada de vaci şi dumbrava de la puţ durerea şi deznădejdea lui Isav natanail, vătaful casei lui Isaac, povesteşte iuditei în ce fel Iacov a dobândit dreptul de întâi născut şi binecuvântarea ce se cuvenea fratelui său mânia iuditei la auzul acestei povestiri salomia scapă viaţa lui Iacov întâlnirea lui Isav cu mama sa fuga lui Iacov mâhnirea şi căinţa lui vedenia ce i s-a arătat în valea de la Luţ secerişul de la Padan-Aran asbel şi Tafana, ajungând la o vârstă înaintată, îşi aduc aminte de tinereţea lor şi vorbesc despre Rahila Iacov soseşte el duce turma Rahilei la adăpătoare primirea ce-i face unchiul său, Laban

Soarele apunând după orizont îi dă de ştire plugarului să părăsească munca. Boii sunt desjugaţi de la plug şi băgaţi în grajd. Slugile cele numeroase se apropie de ele şi, dându-li-se hrana de seară, animalele, recunoscătoare, le mulţumesc prin căutăturile lor.

Secerătorii, care s-au îndeletnicit cu vânturarea grâului, îşi lasă aria şi se alătură culegătorilor, ce au strâns via, aşteptând cu toţii la uşa casei să primească plata de la Natanail, vătaful curţii lui Isaac, care se duse să vadă dacă n-a rămas vreun lucru neisprăvit. După întoarcerea sa, le rândui pe toate pentru ziua următoare, rugându-i pe secerători să înceapă să secere de la ceasul al şaselea, pentru ca

să poată strânge bucatele înainte de sosirea ploilor. Toţi s-au retras încurajaţi de zâmbetul lui Natanail, când deodată, acesta îi chemă înapoi:

dacă veţi întâlni pe Isav sau pe Iacov, spuneţi-le că tatăl lor, Isaac, voieşte să-i vadă! le zise el.

Rebeca, soţia lui Isaac, auzi aceste vorbe şi, făcându-i semn vătafului să se apropie, îl întrebă dacă s-a întors fiul ei cel mai mare.

nu, îi răspunse Natanail, stăpânul Isav încă nu s-a întors şi este aşteptat cu nerăbdare. Iudita, soţia lui, crezând că este aici, a trimis să-l caute.

Vătaful întrebă pe Rebeca dacă poate vorbi cu stăpânul său, dar, aflând că Isaac doarme, se duse.

Aproape de uşa casei era un leagăn făcut din crăci de copaci. Le-au încovoiat cu meşteşug făcându-le să adumbrească un scăunel. Aici se aşeză Rebeca, pe când patriarhul dormea în casă.

fie ca somnul tău să fie întăritor, o, Isaac, şi să îţi redea puterile! Să nu-ţi mai simţi slăbiciunea! Să dobândeşti din nou tăria şi puterea trecută, iar sufletului tău să îi mai placă să se lase pradă viselor de fericire!

Rebeca se uită cu neastâmpăr împrejur, nădăjduind să-l zărească pe iubitul ei fiu, Iacov. îşi ciuli urechea la cele din urmă cântece ale păsărilor pe jumătate adormite şi privi la răsăritul lunii. în vreme ce lumina se răsfrângea peste dealuri şi peste păduri, umbrele cele mari ale munţilor întunecau şesurile. Seninul cerului, tăcerea dimprejurul ei, toate păreau că o cheamă să cugete adânc, iar ea se lăsă cuprinsă de întristare şi de melancolie. Aducerea aminte de zilele tinereţilor îi umplea sufletul şi, cu toate că pământul Canaanului era frumos, ţara unde a văzut lumina i se părea şi mai frumoasă.

„O, Padan-Aran, cât de mult covârşeşti cu frumuseţea şi cu îmbelşugarea toate ţările în care am umblat de când te-am părăsit! Ierburile tale sunt mai pline de balsam, iar florile tale sunt mai frumoase şi mai mirositoare decât florile altor pământuri. Cât de curat şi de limpede e aerul tău! Cum încălzesc şi învie razele soarelui tău câmpiile tale cele falnice şi cât e de dulce lumina lunii tale! şi, cu toate acestea, luna şi soarele pretutindeni sunt aceleaşi, neschimbându-se cu nimic. Vai, schimbare s-a făcut cu mine! Padan-Aran, Scirta, Eufrat, nume scumpe. Ce mişcări dulci deştepţi în mine, o, patria mea! Râuri atât de iubite, de câte ori m-am jucat pe malurile voastre cele înflorite în copilăria mea! Mai târziu, aici mânam turmele mele şi le duceam să bea din apele voastre cele desfătătoare, precum făcea şi Tafana, dulcea şi scumpa mea Tafana. Tristă şi preţioasă amintire a timpului care a trecut!".

Apoi, uitându-se lung la un strat de flori dintre care unele se deschideau, iar altele se veştejiseră, culese mai multe dintre ele.

„Tot astfel eram şi eu odată, îşi zise ea, iar acum, ca această floare ofilită, mă grăbesc spre bătrâneţe. Primăvara vieţii mele s-a arătat şi numaidecât a pierit, vara a fugit cu repeziciune, toamna trece ca un vis şi iarna va

veni degrabă. Toată natura aşteaptă cu nerăbdare timpul cel frumos când, în locul acestor petale şi frunze galbene, se va îmbogăţi cu verdeaţă curată, când această tufă va fi acoperită cu trandafiri strălucitori. Pentru mine nu va mai fi nicio primăvară!" Şi oftă adânc. „Dar când aceste ierburi şi flori, acest pământ, acest cer şi tot universul nu vor mai fi, unde voi fi eu atunci?".

Zicând acestea, îşi împreună mâinile şi se uită la cer cu un zâmbet blând, de nădejde.

Gândurile i le curmă patriarhul, care o chemă. Auzindu-i sunetul glasului se grăbi să se ducă spre el. Isaac, luându-i mâna între ale lui, îi zise:

tu eşti îngheţată, iubita mea. Timpul este rece şi noi nu mai suntem tineri. N-ar trebui să stai aşa în răcoarea serii! Nu mă lăsa singur, căci sufletul meu este prada întristării de îndată ce te depărtezi de la mine. M-am deşteptat nu de mult şi gândurile tale au ajuns până la urechile mele. Crede-mă că dacă, tu, Rebeco,ţi-ai fi petrecut vârsta cea tânără în pământul Canaanului şi ai fi acum la Padan-Aran, gândurile tale tot aceleaşi ar fi fost! Tinereţea dă o înfăţişare frumoasă celor ce ne înconjură. Pentru mine trandafirul şi-a pierdut frumuseţea, căci ochii mei s-au întunecat. Ciocârlia mi se pare că şi-a uitat cântecul cel melodios, pentru că nu mai aud. Nu mai simt gustul cel delicat al strugurelui, nici mirosul cuişorului, dar dacă l-am întreba pe Iacov al nostru cum i se par aceste lucruri, ne-ar răspunde: „Ce este mai mirositor decât cuişorul şi mai delicat ca strugurele? Petalele cele vii ale trandafirului îmi farmecă ochii şi cântecul ciocârliei îmi veseleşte şi-mi încântă sufletul!". Tu te necăjeşti pentru că îmbătrâneşti, draga mea, dar, cu toate acestea, cu cât eşti tu mai presus decât femeile din Canaan! Asemenea plopilor măreţi ale căror ramuri se înalţă în văzduh şi se mândresc cu

frumuseţile lor, tot astfel şi tu, scumpa mea Rebeca, ca un
122
ulm făcător de bine, care-şi întinde împrejur ramurile cele ocrotitoare, aperi pe cel năpăstuit de puterea celui nedrept şi scapi pe sărac de groaza ticăloşiei.

Rebeca, apăsându-şi buzele pe mâna cea rece a lui Isaac, îi zise:

este cu putinţă ca iubirea să trăiască şi după tinereţe?

când te-am primit din mâinile lui Eliezer, răspunse Isaac, am privit frumuseţea ta cu uimire. După ce ai devenit mama celor doi copii ai mei, mă mândream că te am de soţie. Dar acum, când după atâţia ani ai fost singura mea tovarăşă, unica mea prietenă şi mângâietoarea mea, când cu o grijă fără seamăn mi-ai îndulcit şi uşurat nenorocirile şi mi-ai îmblânzit murmurele prin înţeleptele tale sfătuiri, te cinstesc, te preţuiesc şi te iubesc. Fie binecuvântat de o mie de ori tatăl meu Avraam că ne-a unit atunci mâinile şi inimile şi cât de mult mă bucur că m-am supus orbeşte voinţei lui! Oh, pentru ce n-a făcut şi Isav la fel? Şi pentru ce n-a luat de soţie, după dorinţa mea, pe una dintre fetele lui Ismail? Ismail este un om drept. Care seminţie este mai bogată şi mai puternică decât a sa pe acest pământ? Isav, alegându-şi fără ştirea noastră o soţie dintre fetele cele necurate ale lui Het, mi-a pricinuit o durere care şi acum îmi apasă sufletul şi mă tem ca nu cumva această faptă a lui să atragă asupră-i mânia Celui Atotputernic.

caracterul Iuditei este într-adevăr trufaş şi semeţ, zise Rebeca. Niciodată nu şi-a plecat capul când a trecut pe lângă mine. Iar când se află împreună cu mine, în loc să mă respecte ca pe mama bărbatului ei, mă tratează cu un fel de dispreţ sau prin mii de glume necuvioase râde de bătrâneţile mele şi-şi laudă calităţile. Nu cunoaşte niciuna dintre îndatoririle cele folositoare ale unei stăpâne de casă. Îi place să umble pe câmp. Iese, se duce fără voal şi nu se ruşinează. Petrece zilele în casele străinilor,
123
ascultând şi spunând poveşti deşarte, lăsându-şi cu totul de izbelişte casa. Dacă şi Iacov îşi va lua soţie dintre fetele lui Het, mă voi socoti foarte nenorocită.

nu te teme deloc, răspunse patriarhul, gusturile lui Iacov sunt deosebite de ale lui Isav. Pe lângă acestea el, gândeşte mai bine şi e prea înţelept ca să se lase amăgit de vicleniile unei femei. înainte de a vorbi, îşi zice întru sine: „Ia seama la ceea ce trebuie să zici!” şi toate faptele lui sunt rezultatul dreptei sale socoteli. Am băgat de seamă aceasta la el încă de când era copil. într-o zi a semănat o măsură de orz în grădiniţa sa şi, după ce au început a da spicele, a numărat fiecare grăunte ca să cunoască recolta: „Voi secera de patruzeci de ori mai mult decât am semănat”, zise el, „iar acesta este un seceriş bogat!”.

Rebeca, fiindcă îl iubea mai mult pe Iacov decât pe Isav, îi zise lui Isaac:

de ce defaimi la Iacov o virtute care este atât de rară între tineri şi pe care toţi părinţii se silesc să o sădească în copiii lor? Cu toate că Iacov este econom, ca fratele meu Laban, este şi generos ca el. Şi cu toate că este atent la toate, are o inimă bună. Vorbele lui sunt smerite şi chibzuite. Râde rar, iar atunci când râde, această rază de bucurie risipind umbra de melancolie ce cuprinde adesea trăsăturile lui cele frumoase, îi dă chipului său o expresie îngerească. Pe când, Isav este gata totdeauna să râdă zgomotos. Chiar şi paşii lui cei mai uşori sunt apăsaţi, deşi vrea să-i asemene cu cei ai lui Iacov. Până şi mângâierile lui cele mai gingaşe seamănă cu nişte fapte silnice. Acum câteva zile a ieşit ca să meargă la vânătoare. Din zorii dimineţii şi până la răsăritul luceafărului de seară, abia a izbutit să vâneze o ciută. Şi când Iudita a alergat înaintea lui să-i vadă vânatul, întâlni pe acest risipitor întorcându-se şi mâncând liniştit şi nepăsător un măr frumos, pe
124
care-l luase în schimbul ciutei ce o dăduse unui străin care se mirase de pielea ei.

Un zâmbet însufleţi trăsăturile lui Isaac, care zise cu jumătate de glas:

viţa de vie este noduroasă şi nu desfată privirea, dar este ceva mai nobil decât rodul pe care îl face?

Dulce ca aerul îmbălsămat ce se mişcă într-o dumbravă de migdali înfloriţi, suflarea lui Iacov atinse obrazul Rebecăi fără ca ea să bage de seamă. Pieptul acestei mame duioase începu să bată cu bucurie, iar ochii ei se umplură de lacrimi, când, aşezându-se lângă ea, el o îmbrăţişă şi o cuprinse cu mâna pe după gât.

Zgomotoase şi înspăimântătoare ca vânturile miezului nopţii, care vin să izbească urechea cea speriată a lucrătorului celui paşnic, să-i tulbure liniştea nopţii, să umple tot cuprinsul de murmure

amestecate şi să clatine ramurile stejarilor, aşa se auziră de departe strigătele şi zbieretele lui Isav, care îi vesteau întoarcerea de la vânătoare. Pereţii locaşului celui paşnic se cutremurară pe când se apropie el, iar acoperişul răsună de zgomotul tolbei sale, al săgeţilor şi al arcului pe care le trânti jos când intră în casă. Se apropie de patul lui Isaac şi, trăgându-şi acoperământul care-i ascundea faţa, îi zise:

dormi, tată? Vin din pădure, unde m-am dus să caut ouă de struţ, după porunca nevestei mele. Am răsturnat nisipul în lungime de mai mult de o milă şi n-am putut găsi mai mult decât şase. Iată-le în această coşniţă! Cu toate că tu nu le vezi, poţi să le pipăi. Ţi le-am adus, pentru că sunt hrănitoare pentru bătrâni şi ştiu că îţi plac.

Isaac, punându-şi mâna pe braţul lui Isav, îl trase lângă el, zicând:

apropie-te, fiul meu! Hainele tale au un miros plăcut de câmp. Şezi lângă mine, Isave, şi povesteşte-mi ce

ai făcut de zece zile, căci în timpul acesta n-ai mai venit pe aici!

Isav râse şi răspunse că a umblat prin tot ţinutul acela ca să-i caute o soţie lui Iacov şi, că neputând găsi o alta mai vrednică de iubit decât Salomeea, sora cea vitregă a soţiei sale, a adus-o la corturile lui, unde stă acum împreună cu Iudita. Adăugând că, deşi poate că Iacov n-ar accepta-o de îndată, el totuşi, nădăjduieşte că, văzând-o în toate zilele, se va îndupleca în sfârşit să o iubească pe această fată tânără şi frumoasă.

Inima lui Isaac îngheţă la auzul unora ca acestea, dar se temu să vorbească. încă şi Rebeca, izbită fără de veste de această înştiinţare, nu mai avu putere să-şi deschidă buzele. Iacov, băgând de seamă ceea ce se petrecea în duhul bătrânei perechi, le împrăştie degrabă neliniştea.

să mă înduplec s-o iubesc? zise el râzând. Tu eşti prea bun, o, frate, dar îţi mai spun o dată că nu-mi voi lua niciodată soţie dintre fetele lui Het. Deşi ele sunt de obicei foarte frumoase, pe mine nu mă amăgesc galanteriile de aur şi de argint şi hainele cele preţioase. Eu nu doresc ca soţia mea să aibă un glas dulce şi melodios, să cânte frumos din gură şi să cânte cu meşteşug din harpă şi din liră. Aceste talente sunt fără îndoială plăcute, însă numai atunci când sunt unite cu alte calităţi, pe care eu le caut şi cărora le dau întâietate. Salomeea ştie să pună la păstrare untdelemnul şi să usuce curmale şi smochine pentru provizia de iarnă? Poate să spele rufele la izvor şi să mulgă oile şi caprele? Ştie ea să scarmene lâna de la oile noastre şi să toarcă cu furca? Este adevărat că blândeţea şade pe fruntea ei şi plăcerea îi străluceşte în trăsături, dar, spune-mi, frate, de unde vine această lâncezeală ce-i cuprinde toată firea? Ochii ei sunt totdeauna pe jumătate închişi. Se înfioară şi leşină fără de pricină şi, fie turtureaua de ar veni să mănânce din mâna ei, fie unui miel rănit îi

va curge sângele la picioarele ei, totdeauna un râs graţios îi joacă pe buzele cele rumene. Când tace, capul ei se apleacă alene spre unul dintre umerii ei ca de alabastru, iar dacă voieşte să vorbească, gângureşte. Abia îi ies sunetele din gură, râde de greşelile ei şi, iar mai râde, se înroşeşte de ruşine şi râde iarăşi de ruşinea ei. Ai putea crede, mamă, urmă Iacov, adresându-se Rebecăi, că ieri, când vorbeam cu Salomeea despre cel din urmă seceriş, care a fost foarte îmbelşugat, ea se răsturnă pe pajiştea dimprejurul fântânii, lângă corturile fratelui meu şi, ca şi cum n-ar fi luat seama la vorbele mele, începu să se uite în apa cea limpede a fântânii, ca să se privească? După aceea, culegând încet trestiile şi florile de alături, împleti cununi ca să-şi împodobească părul cel galben. Dar apoi duhul ei, schimbându-se ca norii cerului, în locul acestor flori puse altele, pe care degrabă le aruncă în pârâu, făcându-se nevăzute, luate de curentul apei. Astfel petrece ea în nebunii şi în trândăvie ceasurile cele mai preţioase ale vieţii. Nu, eu nu mă voi însura, dacă nu voi găsi o femeie, aşa precum tatăl meu mi-a zugrăvit-o pe mama pe când era tânără.

Rebeca ascultă cu plăcere glasul îndrăgitului ei fiu şi, după ce isprăvi de vorbit, îi strânse mâna între ale ei.

cu toate că Salomeea nu-ţi poate insufla iubire, răspunse Isav cu veselia lui cea zgomotoasă, cel puţin ea te-a făcut vorbitor. Niciodată, mai înainte de ziua aceasta, nu te-am auzit exprimându-te cu atâta eleganţă. Dar fiindcă nu-ţi place fata cea cu părul galben a lui Het şi nu primeşti înrudirea cu familia lui Ismail, pentru că seminţia lui este prea războinică pentru caracterul tău blând şi paşnic, mă voi duce să-ţi caut una dintre fetele cele oacheşe ale Etiopiei.

fiul meu, zise Isaac pentru a schimba vorba, ai sădit dumbrava de tamarini, care trebuie să umbrească fântâna în care te scalzi când te întorci de la vânătoare? Dacă ai
127
sădit-o, cu toate că sunt orb şi slab, voi merge acolo. Mă vei sprijini tu, Isave. Voi şedea la umbra tamarinilor, mă voi îndulci de mireasma lor şi, nădăjduiesc ca peste puţin, să gust şi din rodurile lor.

da, tată, vei gusta, negreşit, răspunse el, asemenea şi mama, după ce voi sădi dumbrava, căci atât de mult m-am silit să-i găsesc o soţie lui Iacov, încât din ceasul în care ţi-am vorbit de planul meu şi până în clipa aceasta nu m-am gândit nici măcar o dată la dumbravă.

leneşule! strigă Iacov râzând. Crezi tu că această dezvinovăţire va putea să te scape de mustrările noastre? Oare când te-am văzut săvârşind ceea ce ţi-ai propus să faci?

dar tu, scumpul meu Iacov, ai izbutit după dorinţa ta? întrebă Rebeca.

nu, mamă. Amor, cananeul, stăruieşte în hotărârea lui. N -are destulă păşune pentru animalele sale şi nici păstori destui ca să le păzească şi, cu toate acestea, nu vrea să-mi dea nici măcar una dintre acele zece vaci pentru care l-am rugat atât de mult.

dar care este pricina că Amor nu vrea să ţi le dea?, întrebă Isav.

să mi le dea? zise Iacov. Nu cer să mi le dăruiască, ci să mi le vândă. I-am oferit cincizeci de sicli de argint, o sumă pe care slugile mele au găsit-o mai presus de preţul lor. Le-am cercetat şi astăzi la trup, la formă şi la faţă. într-adevăr, acestea le covârşesc pe toate câte le-am văzut până acum, dar şi preţul pe care i l-am oferit şi cererile mele au fost zadarnice. N-a vrut nici măcar să-mi spună de ce îmi refuză cererea cu atâta îndărătnicie. Ce le-am făcut noi, tată, acestor necredincioşi, de se îngrozesc astfel de noi? Ne pizmuiesc bogăţia pe care ţi-a trimis-o Dumnezeu? Te încredinţez că este primejdios pentru noi să întâlnim un cananeu după apusul soarelui. în toate zilele
128
slugile noastre se plâng lui Natanail pentru stricăciunea pe care ei o fac ţarinilor, turmelor şi puţurilor noastre, rupând gardurile, risipind oile şi umplând apa cu nisip şi cu pietre.

Isaac nu răspunse nimic, ci începu să vorbească încet cu Isav, iar Iacov cu mama sa. Băgând de seamă că este târziu, Isav se sculă numaidecât şi ieşi repede, după ce îi îmbrăţişă pe Isaac şi pe Rebeca. Apoi şi Iacov ieşi în grabă după el.

— O, cât suntem de fericiţi că avem astfel de copii! strigă patriarhul. Când aud glasul lui Isav, îi uit de toate greşelile, iar când se apropie Iacov, gândesc cu bucurie că acesta n-a greşit niciodată. Oare vezi tu, iubita mea, ce iubire sinceră au unul faţă de altul? Isav niciodată n-a căutat prilejuri să-l facă pe Iacov să se simtă că e mai mic, iar Iacov se pare că nu îl pizmuieşte pe Isav pentru bogăţiile, cinstea şi puterea pe care le va moşteni după ce eu mă voi pogorî în mormânt ca să mă duc la părinţii noştri. Să fii încredinţată că fiul cel mai mare al nostru, după ce va intra în stăpânirea averilor, îşi va apăra fratele de orice nenorocire şi îşi va împărţi averea cu el, necerând altceva decât supunerea şi respectul ce se cuvin faţă de moştenitor din partea celui mai mic.

Aceste vorbe ale lui Isaac le-a auzit Rebeca? Vai, le-a auzit, iar fiecare vorbă îi pătrundea inima ca o săgeată dureroasă. Se sculă de lângă pat. O întristare adâncă i se zugrăvea pe faţă.

luna apune după munţi, zise ea. Trebuie să mă duc în cămara mea mai înainte de a se întuneca de tot, pentru că mă tem să nu se fi stins focul.

Rebeca ieşi. Liniştea lui Isaac nu s-a mai tulburat, dar Rebeca nu putu să guste odihna. Zorile se iviră mai înainte ca ea să fi închis ochii.
129

Iudita, soţia lui Isav, ieşi din corturile ei însoţită de una dintre slugile lui Isaac, care, luându-şi ziua bună de la ea, se duse la locuinţa stăpânului său, aflată mai departe de a lui Isav, cam la câteva stadii.

Iudita le întrece cu frumuseţea pe toate femeile din cetatea unde s-a născut, dar sufletul ei este plin de semeţie şi trufie. Cosiţele părului negru ca abanosul îi încing tâmplele şi sunt prinse în vârful capului cu ace lungi de aur. Din ochii cei mari şi negri îi sar scântei de mândrie şi de dispreţ. Semeţia îi şade pe frunte, iar buzele îi tremură de mânie.

Trecu peste poteca de dinaintea cortului cu paşi iuţi, după care se opri, ciuli urechea să asculte şi iar începu să umble.

a mai trecut o zi şi el tot nu vine, zise ea. De ce nu s-a întors Isav? Sau mai bine zis, de ce m-am măritat eu cu un vânător, cu un locuitor sălbatic din pădure? Totdeauna e dus. Când m-a lăsat să se

ducă să caute ouă de struţ, mi-a făgăduit că se va întoarce înainte de a înnopta, dar pustia îi place mai mult decât corturile. Aş încerca să-i vorbesc mai blând, dacă m-ar lăsa necazul pe care mă face să-l simt prin purtarea lui. Ba nu, când va sosi, îl voi potopi cu ameninţări, cu mustrări şi cu cele mai aspre vorbe ce mi le va da mânia mea, căci nepăsarea lui pentru fericirea şi cinstea mea merită toate acestea. Nu va mai auzi ieşindu-mi din gură nicio vorbă de iubire, de gingăşie, până ce nu va părăsi arcul şi nu va sta cu mine.

— Dacă aceasta este hotărârea ta, zise Salomeea apropiindu-se de ea, să nu crezi vreodată că îl vei face pe bărbatul tău să te iubească. Când e departe de tine, soro, nu încetezi a ofta pentru lipsa lui, dar după ce se întoarce, îi dai pricini să creadă că aflarea sa de faţă te supără. Ah, de aş fi eu însoţită cu fratele lui, n-aş vrea să mă joc aşa cu iubirea sa şi să întrebuinţez mijloace ca să-l îndepărtez de

la mine. Cu ce grijă aş strânge împrejurul lui tot ce aş crede că-i place! Mi-aş petrece zilele silindu-mă să-i cunosc dorinţeleAş străbate câmpiile şi grădinile să-i găsesc florile ce-i plac. Aş împleti din ele cununi şi i-aş împodobi părul cel frumos. O, slăvitule Iacove!...

Iar glasul i se stinse încet şi, lăsând să-i cadă capul pe piept, rămase adâncită într-un vis dulce.

Iudita zări de departe un om care se cobora de pe deal, mânând înaintea lui o cireadă de vaci şi, închipuindu-şi că poate fi una dintre slugile lui Isaac ducând animalele la păşune, se duse spre el ca să-l întrebe dacă nu cumva l-a văzut pe bărbatul ei. Apucând pe o potecă strâmtă, care trecea prin mijlocul unei păduri de stejar tânăr, ajunse la fântâna din vale, unde avea obicei Isav să se scalde şi, pe care demult avea de gând s-o apere de soare sădind copaci împrejurul ei, dar cât de mare îi fu mirarea iuditei când văzu gândul bărbatului ei îndeplinit!

Pe locul acesta, care ziua trecută era gol şi fără adăpost, se înălţa o dumbravă de lămâi, finici şi tamarini, amestecaţi cu pini argintii şi sălcii plângătoare, ale căror ramuri făceau o umbră plăcută deasupra apei. Pietre mari şi rupturi de stânci grămădite cu meşteşug în deosebite locuri înmulţeau apa în fântână şi făceau să curgă din ea mai multe pâraie care, căzând în lacuri săpate de curând, formau cascade frumoase, pierzându-se apoi într-o baltă liniştită. Pe deasupra se vedeau plutind nalbă, viorele, floarea purpurie cu trei petale şi alte plante care înfloresc lângă ape. în locul pirului, al urzicilor, al scaieţilor, al mărului lupului şi al altor mii de plante sălbatice, care acopereau pământul, creşteau fragi, mure şi pepeni.

Iudita, aruncând căutături pline de mirare împrejur, văzu mai mulţi oameni îndeletnicindu-se cu lucrul. Unul dintre ei, care sădea un copac lângă cea din urmă cascadă, i se părea că seamănă cu Iacov. în clipa în care se apropie

de el, mai înainte de a-i putea vorbi, auzi în spatele ei mugind o cireadă de vaci, pe care mai înainte o văzuse de departe şi, uitându-se înapoi, văzu că era mânată de Isav, bărbatul său.

Ochii lui Iacov, căci el era, se pironiră asupra vacilor, iar ai lui Isav asupra dumbrăvii. Ambii înţeleseră îndată care a fost îndeletnicirea amândurora în noaptea trecută. Inimile lor fură cuprinse de iubire şi de recunoştinţă şi se aruncară unul în braţele celuilalt.

iacove, zise Isav, cananeii sunt supăraţi că tu nu le bagi în seamă fetele. Pe lângă aceasta, ei îl şi pizmuiesc pe tatăl nostru pentru înmulţirea bogăţiilor, dar tu ştii că unirea cu nobila mea soţie m-a împrietenit cu ei. Ieri seară, lăsându-te pe tine, m-am dus să-l aflu pe Amor. Imediat el s-a sculat din pat să vină să vorbească cu mine şi mi-a dat fără zăbavă ceea ce nici rugăminţile, nici aurul tău n-au putut dobândi. Ia aceste vaci, frate! Fie ca să se înmulţească însutit şi să-ţi acopere păşunile cele grase!

o, Isave, răspunse Iacov, cât eşti tu de bun şi de generos cu mine! Primeşte şi tu, cu binecuvântarea lui Dumnezeu, acest dar smerit al iubirii mele! Fie ca să-i vezi pe fiii tăi, pe fiii fiilor şi pe ai fetelor tale jucându-se la umbra acestei dumbrăvi! Vino în toate zilele aici ca să te bucuri de răcoarea dimineţii, să te adăposteşti de arşiţa soarelui şi să guşti din roadele ce peste puţin le vor da aceşti copaci tineri! Turtureaua îşi va face cuib aici, iar colo stârcul cel sfios va locui în vârful pinilor înfloriţi. Fiecare locuitor întraripat din dumbrava ta te va desfăta prin cântecul lui, iar păsărica cea firavă şi frumoasă îşi va atârna cuibul de ramurile lămâiului.

Fraţii îşi strânseră mâinile şi se îmbrăţişară cu duioşie.

eu nu sunt nicidecum ostenit din călătoria ce am făcut-o, zise Isav, dar tu, frate, trebuie să fii obosit de atâta lucru. Nu te duce încă! Soţia mea ne va aduce alte haine,

căci rouă nopţii le-a pătruns pe acestea. Până la întoarcerea ei ne vom scălda în fântână. Vrei să faci aceasta pentru noi, Iudito? Adu-ne şi turte de făină şi căprioară friptă! îmi place mai mult să mănânc aici, sub aceşti copaci, decât în corturile noastre. Grăbeşte-te, iubita mea! Adă şi pe sora ta cu lira ei cea armonioasă! Iacov are trebuinţă de petrecere după osteneala nopţii.

Iudita vorbi, dar sunetul glasului îi era aspru, iar căutăturile ei, pline de dispreţ. îl ura pe Iacov pentru două pricini, care îi întărâtau inima împotriva lui ca nişte săgeţi otrăvite. Nu putea să-i ierte faptul că a încercat, în copilăria lui, să răpească de la Isav dreptul de întâi născut. Pentru că nu primea mâna surorii, aceasta o socotea o necinste ce nu se putea uita. Adresându-se bărbatului ei, îl întrebă cu un aer ironic:

vrei să-ţi trimit şi un blid cu linte? I-am auzit pe vecinii mei spunându-mi că ţie îţi place mai mult mâncarea aceasta decât toate celelalte şi că de aici îţi vine supranumele de Edom, pe care îl porţi.

Iacov a înţeles aluzia cea cu reproş a acestei ironii şi roşi, dar Isav cel distrat, fiindcă uitase de mult această ceartă, n-a înţeles răutatea ce era ascunsă în vorbele ei, răspunzându-i cu simplitate:

da, soţia mea, nu uita să ne trimiţi şi lapte de capră şi unt! După ce ne vom scălda şi vom mânca, ne vom întoarce la cortul meu, căci dacă am pierdut somnul nopţii, e drept să dormim până la amiază.

dacă-ţi vei petrece timpul scăldându-te, mâncând şi dormind, zise Iudita, când vei mai împlini poruncile tatălui tău? Află, Isave, că înainte de ivirea zorilor şi de mai multe ori după aceea, slugile lui Isaac au venit să te caute. Eu am venit de acasă numai ca să-ţi spun asta. Tu ştii că el e bătrân şi are dureri mari, ameninţându-l o moarte grabnică. Nu înţelegi ce vreau să-ţi spun? Tatăl tău e slab

şi tu eşti moştenitorul său, după cum copilul ce-l port în pântece va fi al tău. Am venit aici să te fac să înţelegi cinstea ce-ţi revine. Fără asta nu mi-aş fi lăsat corturile ca să rătăcesc pe câmpuri la răsăritul soarelui.

Iudita se depărtă fără să vorbească ceva cu Iacov. Isav se uita la ea cu mirare.

cât e de măreaţă statura ei! strigă el. Cu ce nobleţe şi vrednicie păşeşte! în tot pământul Canaanului nu este altă femeie ca ea! Cât aş vrea să te văd şi pe tine însurat, frate!

Isav se uită după Iudita, până când Iacov îi aduse aminte de porunca tatălui lor şi atunci se pregăti să plece.

nu te supăra de vorbele iuditei! zise el. Ea din fire este duioasă şi fricoasă şi nu trece nicio zi fără să i se pară că ne-a murit tatăl. Mă duc acum la el şi mă voi întoarce mai înainte ca soţia mea să aducă ce i-am zis.

eu, zise Iacov rupând o nuia de plop, în lipsa ta voi duce vacile la câmp. Ii voi arăta mamei darul ce mi l-ai făcut.

ce frumoasă mi se pare fântâna mea din locul acesta! zise Isav întorcându-se. Mie şi slugilor mele ne-ar fi trebuit mai multe săptămâni să facem ceea ce tu şi lucrătorii tăi aţi săvârşit în câteva ceasuri. Îţi datorez multă recunoştinţă, frate, pentru atâta bunătate şi în viitor te vei împărtăşi cu mine din rodul vânătorii mele. Dacă tatălui meu îi va fi mai bine, precum şi nădăjduiesc, îl voi pofti să lase patul şi să vină să-mi vadă dumbrava. Iar tu, Iacove, pofteşte pe mama să vină şi ea! Vom petrece această zi fericită la fântâna mea.

Iacov, sigur că mama lor, Rebeca, se va îndupleca fie şi la cele mai mici dorinţe ale lui, îi făgădui că o va aduce. Apoi, cu ajutorul lucrătorilor, mână vacile la păşune, iar Isav, plin de nădejde şi viaţă, se puse pe fugă şi ajunse degrabă la locuinţa patriarhului.

Turmele au încetat să mai pască şi fugiră la adăpost. Păsările, cuprinse de groază, zboară încoace şi-ncolo, scoţând ţipete jalnice şi atingând cu aripile lor faţa pământului, semn că se apropie o vijelie grozavă. Vârfurile dealurilor sunt acoperite cu nori groşi. Jgheaburile cerului se deschid şi cad şiroaie de ploaie amestecată cu grindină. Apele cele silnice răstoarnă iarba, iau cu ele plantele cele slabe, fac să crească râurile şi îneacă luncile.

Cine este omul acela care umblă pe câmp, fără să bage de seamă că stihiile s-au tulburat? Este cu capul descoperit şi îmbrăcat numai pe jumătate. O, ce om nesocotit! Animalul, care este acoperit de părul său şi pasărea, cea acoperită cu pene, nu îndrăznesc să umble pe acest timp. Pentru ce tu, oprindu-te astfel în mijlocul câmpului, îţi expui capul fără apărare la grindina ucigaşă şi la vijelia cea înspăimântătoare? Grăbeşte-te, omule, căci pâraiele ce dau afară din matca lor te vor ajunge!

Uitându-se din întâmplare pe fereastră, spre câmp, Iudita şi sora ei îl văzură pe acest om, şi,

socotind că este un călător care nu ştie unde să găsească un adăpost, ieşiră în uşă şi-l chemară prin semne să vină la dânsele. Acela, în sfârşit, se apropie cu paşi şovăitori şi intră.

isav! strigă Iudita pătrunsă de mirare şi de spaimă.

Această privelişte ciudată îi umplu sufletul de groază. Faţa îi era galbenă ca moartea, ochii îi erau pironiţi şi se părea că nu deosebesc niciun obiect, iar tunica, sfâşiată de sus până jos, abia îl acoperea. Stătea în picioare înaintea lor ca o stafie ieşită din mormânt. Abia trecu peste prag, când, scoţând un geamăt surd şi adânc, căzu întins pe pământ.

Cele două surori au stat nemişcate mai mult timp şi priveau la Isav fără a-i putea da vreun ajutor. Apoi, venindu-şi în fire, Iudita şezu pe o perină aproape de bărbatul

ei. Ii luă capul şi-l puse pe genunchii ei, îi şterse obrazul şi părul care-i erau pline de apă.

După un minut, Isav se uşură puţintel. Şi-a ridicat capul şi îşi rezemă în mână fruntea cea înfocată. Iudita, văzând că răsuflă greu, îşi rugă sora să-i aducă un vas plin cu vin. El se sili să-l ia ca să-l bea, dar mâna lui, slabă ca a unui copil, căzu fără putere lângă el. Iudita duse vasul la buzele lui cele aprinse, dar abia reuşi să-l facă să bea câteva picături. Cu toate că setea îi era mare, oftările şi apăsarea pe care o simţea în piept îl împiedicau să bea. Clătină din cap, îl puse pe umărul nevestei sale şi, mişcat de dovezile de iubire ce i le da pentru prima dată, începu să plângă.

Duhul cel trufaş al Iuditei, care nu putea suferi veselia lui Isav, acum se smeri văzând disperarea ce-l cuprinsese. Cu toate că era vrăjmaşă a ceea ce făcea altora plăceri, ea devenea însă o mângâiere în nenorocire. Mila a deşteptat iubirea în sufletul ei. Blândeţea cuprinse locul expresiei semeţe din ochii săi şi, fără să cunoască pricina mâhnirii bărbatului ei, vărsă împreună cu el lacrimi de durere. După ce s-a liniştit puţintel, ea l-a apucat cu o mână pe după gât şi i-a zis:

acum, fiindcă te-ai mai liniştit, bea puţintel vin şi spune-mi nenorocirea care te apasă! Te-ai dus de dimineaţă şi acum soarele a apus. Povesteşte-mi unde ai fost şi ce s-a întâmplat în timpul acesta! Vorbeşte, iubitul meu Isav! Ori s-a întâmplat lucrul de care mă temeam? Nu cumva a murit tatăl tău?

Isav deschise buzele şi îngână:

-Tatăl meu! Tatăl meu! O, el trăieşte...

Deodată se opri. Se sili să înceapă iar, dar neputând să vorbească începu să suspine. Iudita, nefiind în stare să mai suporte durerea, ieşi din casă. Fiindcă ploaia încetase, iar apele se retrăseseră, chemă pe una dintre slugile

ei, poruncindu-i să meargă la corturile lui Isaac şi să-l întrebe în taină pe vătaful casei, a cărui iubire faţă de Isav o cunoştea, despre ceea ce s-a întâmplat. în clipa în care sluga se pregătea să plece, însă, îl văzu pe Natanail venind spre ei cu paşi mari. Iudita îi merse în întâmpinare, îi făcu semn să tacă şi-l duse într-o cameră mai depărtată pentru ca Isav să nu îi audă glasul. După ce se aşezară, veni şi Salomeea la ei, iar bătrânul începu să vorbească:

eu îl iubesc pe Isav încă din copilărie, căci mărinimia inimii sale străluceşte în toate lucrările şi în toate gândurile pe care le are. în duhul lui cel liber şi deschis, nu poate intra nicio bănuială. Dispreţuieşte fineţea şi viclenia, căile făţărniciei îi sunt necunoscute şi niciodată nu s-a slujit de vreo linguşire ca să dobândească ceea ce dorea. El nu zâmbeşte spre a înşela şi n-ar profita de foamea unui frate, chiar dacă ar şti că prin înfometarea lui, ar putea să-şi asigure coroana lui Faraon. Ceea ce s-a întâmplat astăzi la locuinţa noastră nu mai este un secret, slugile noastre o ştiu, iar dimineaţă, la răsăritul soarelui, o va şti întregul oraş. Isaac, stăpânul meu, petrecând o noapte fără somn, şi-a simţit astăzi-dimineaţă sufletul trist şi apăsat. Temându-se ca nu cumva apucându-l boala care-l încearcă de câteva zile, să moară fără veste, a trimis, după cum ştii, să cheme pe Isav încă pe când s-a făcut ziuă. Către al nouălea ceas a sosit tânărul nostru stăpân şi s-a mâhnit adânc aflându-şi tatăl atât de slab şi pătimind atât de greu. A şezut lângă patul bolnavului hotărând să nu se mai depărteze de la el, când patriarhul i-a poruncit să se ducă la vânătoare ca să-i caute vânat şi, dacă va găsi, să-i pregătească o bucată bună şi să i-o aducă pentru ca, după obiceiul cel sfânt al evreilor, să poată mânca din ea şi să-l binecuvânteze înainte de a muri. Eu, împreună cu celelalte slugi stăteam în picioare în afara uşii cînd Isav a trecut ca o săgeată pe lângă noi. Tolba sa de aramă răsuna,

iar el îşi scutura arcul deasupra capului. Frumuseţea lui cea bărbătească, statura cea măreaţă, privirile

sale nobile, care exprimau atât nădejdea în însănătoşirea părintelui său, cât şi nerăbdarea de a-i îndeplini dorinţele, au fost mult timp subiectul vorbirii noastre. îndată, după aceasta, l-am văzut pe Iacov, de departe, trecând peste câmpie şi mânând înaintea lui o cireadă de vaci. Unii zic că acestea sunt un dar de la Isav, dar eu nu pot crede. Iacov, lăsând cireada la păzitori, a intrat în locuinţa noastră şi, auzind glasul mamei sale care-l chema încet, s-au dus împreună în cămara ei cea de taină. Şezură puţine minute încuiaţi acolo, când, intrând eu în cămara-mi, l-am auzit pe Iacov vorbind către stăpâna mea. Dar bagă de seamă, soţie a lui Isav, eu nu judec pe nimeni aici, nu osândesc, nici nu dezvinovăţesc. Nu spune vecinilor tăi că Natanail mi-a spus asta! îţi repet numai ceea ce am auzit, fără să-ţi spun părerea mea. „Mamă”, zicea Iacov, „mâinile mele nu sunt păroase ca ale lui Isav. De mă va pipăi tatăl meu va afla că-l înşel şi mă va blestema în loc să mă binecuvânteze”. Rebeca îi răspunse: „Blestemul lui să cadă asupra mea, fiul meu! Ascultă numai ceea ce-ţi zic!”. Iacov ieşi în grabă şi, la rugămintea ei, s-a dus să caute doi iezi din care ea a gătit o bucată bună. După aceea a luat sfântul veşmânt al lui Isav, pe care-l purtase înainte de a se însura, când aducea jertfe şi săvârşea şi alte ceremonii religioase, şi i l-a dat lui Iacov să îl îmbrace. Am văzut singur cu ochii mei aceste lucruri. Mâinile şi gâtul lui i le-a înfăşurat cu pieile iezilor şi, după ce l-a pregătit astfel, ca să nu fie recunoscut, i-a dat carnea s-o ducă tatălui său.

Iacov, intrând în casa tatălui, a zis: „Iată-mă!”. „Cine eşti tu?” a întrebat încet Isaac. Iacov a răspuns, iar glasul îi tremura când vorbea: „Eu sunt Isav, cel întâi-născut al tău. Am făcut ceea ce mi-ai poruncit. Scoală-te, aşadar, tată, mănâncă din vânat şi pe urmă să mă binecuvântezi!”.

138

Iudita îşi strânse mâinile cu putere. Din gura ei cea încleştată nu ieşi niciun glas de plângere, dar ochii îi exprimau turbarea ce i se îngrămădise în suflet.

stăpânul meu, urmă Natanail, mirându-se că îşi văzuse împlinite dorinţele cu atâta grabă, îl întrebă pe Iacov cum de a putut prinde atât de repede un cerb. Şi iată care a fost răspunsul: „Pentru că Domnul Dumnezeul tău mi l-a trimis”. Patriarhul, şezând pe patul lui, i-a zis: „Apropie-te ca să pot cunoaşte dacă într-adevăr tu eşti fiul meu Isav!”. Şi pipăindu-l, a adăugat: „Glasul este al lui Iacov, dar mâinile sunt ale lui Isav”. Cu toate acestea, nevrând să dea la întâmplare binecuvântarea pe care nu o mai putea retrage, l-a mai întrebat o dată: „Tu eşti cu adevărat fiul meu Isav?”. Şi Iacov a răspuns: „Eu sunt!”.

o, Dumnezeule! strigă Iudita, cine a mai văzut o astfel de viclenie! Dar, vorbeşte, Natanaile, l-a binecuvântat? Acest tată înşelat şi lesne încrezător a descoperit la timp viclenia? L-a binecuvântat? Dacă oare va fi aşa, atunci, o, Iacove, o, vânzătorule Iacove, mai bine ar fi fost pentru tine să calci cu picioarele peste scorpii. Spune-mi, l-a binecuvântat?

da, l-a binecuvântat, răspunse Natanail. Patriarhul a cerut pentru Iacov rouă cerului şi îmbelşugarea pământului. Printr-însul trebuie să vină mântuirea către omul cel căzut. Neamurile se vor închina înaintea lui şi popoarele îi vor sluji. Singurul moştenitor al averilor tatălui său va fi mare, puternic şi stăpân al fratelui său şi al copiilor fratelui său. Linişteşte-te, Iudito! Te rog, linişteşte-te, buna mea stăpână! Acum îmi pare rău că ţi-am spus. Potoleşte-ţi mânia care te-a cuprins şi adu-ţi aminte că aceste vorbe nu se mai pot întoarce, iar aceia care îl vor blestema de acum pe Iacov vor fi blestemaţi De asemenea, aceia care-l vor binecuvânta vor fi binecuvântaţi!

139

Iudita îi porunci să-i spună tot şi să nu-i ascundă ni mic, iar el reluă cuvântul:

abia a ieşit Iacov din cămară, când Isav, cu ochii scânteietori de bucurie şi de plăcere, s-a întors de la vână toare aducând pe umerii lui un cerb ce încă sângera. L-a spintecat în grabă şi, pregătind din el o bucată după gustul lui Isaac, a acoperit-o cu flori mirositoare şi a dus-o la el. „Scoală-te, tată!” a strigat el, „scoală-te şi mănâncă din vânatul meu, care este cald şi gustos! Mâncarea aceasta îţi va face bine!”. La aceste vorbe, stăpânul meu a fost cuprins de o groază neaşteptată. „Cine eşti tu?” strigă el cu frică. „Cine sunt eu?” repetă Isav, aranjând patul ca să aşeze mâncarea şi potrivind perinele pe care-şi rezema capul. „Cine sunt eu? Eu sunt Isav, cel întâi-născut al tău. Crede-mă, tată, tu te-ai înzdrăvenit în lipsa mea. Te aflu cu mult mai bine. Vei trăi ca să-mi vezi copiii făcându-se tineri, frumoşi şi viteji, iar fetele mele îţi vor îngriji bătrâneţile şi te vor veseli cu cântecele lor. Scoală-te şi mănâncă din vânatul ce mi-ai poruncit să ţi-l aduc, pentru ca mai pe urmă să mă poţi binecuvânta, atât pe mine cât şi pe urmaşii mei!”. Tremurul ce l-a apucat pe Isaac creştea tot mai mult. „Unde, a zis el, unde este acela care mi-a adus vânat? A fost aici mai înaintea ta cu un minut. Am mâncat mai

înainte de întoarcerea ta şi l-am binecuvântat. O, Isave, fratele tău, Iacov, s-a folosit de slăbiciunea mea, m-a înşelat. El ţi-a răpit dreptul de întâi-născut şi binecuvântarea părintească. Cu toate acestea, el va fi binecuvântat". Auzind glasul cel înfricoşat al bărbatului tău m-am apropiat şi l-am văzut în genunchi, lângă patul lui Isaac, vărsând lacrimi de durere. „Numai o binecuvântare ai, tată? N-ai păstrat şi pentru mine una?" striga nenorocitul Isav. „Numai una? Binecuvântează-mă, binecuvântează-mă şi pe mine, o, tată!".

destul, ajunge! a strigat Iudita ridicându-se de pe scaun. Nu mai spune!

Lacrimile i s-au uscat pe obrazul cel înfocat. Chinurile deznădejdii îi schimonosiră faţa şi dorinţa de răzbunare scânteia în ochii ei.

du-te, Natanail, adăugă ea, nu pot să mai ascult! Du-te la locuinţa lui Isaac, căci poate vor băga de seamă că lipseşti. Nu spune nimănui de ceea ce mi-ai destăinuit şi, mai cu seamă, să nu se afle că ai fost aici! Te voi vedea mâine.

Natanail ascultă, căci duhul cel aspru şi poruncitor al Iuditei nu suferea împotrivire. După ce el plecă, ea se plimbă de câteva ori prin odaie. Se duse apoi în odaia în care îl lăsase pe bărbatul ei. Salomeea merse după ea, dar Iudita, întorcându-se, o rugă să-i lase singuri vreo câteva minute. Intră şi închise uşa. Salomeea, apăsată de durere şi de spaimă, se duse în odaia ei.

Dacă Iacov ar fi văzut-o atunci, poate că inima lui ar fi fost în primejdie. Cu toate că el îi dispreţuia frumuseţea, ar fi fost mişcat de privirile ei cele triste şi gânditoare, de lacrimile şi suspinele ei cele pline de durere. Salomeea nu mai era acea fecioară plină de moliciune şi lâncezeală. Iubirea i-a deşteptat toată energia şi simţirea sufletului. Când se gândi că această ceartă nenorocită poate să aducă o despărţire veşnică între cei doi fraţi şi că ea va fi osândită să nu-l mai vadă pe Iacov, nişte sudori reci îi scăldară fruntea. Întorcându-se către un chip aşezat pe un altar la celălalt capăt al odăii, se sili ca prin rugăciunile ei să abată de la sine o nenorocire atât de mare.

nu mi-l lua, apărătorul meu! striga fecioara căzută cu faţa la pământ. Nu-mi lipsi ochii de singura lor bucurie, căci altfel nu-mi vei mai fi zeitatea la care mă închin! Arta sculptorului se va folosi pentru a închipui figura iubitului meu. Pe acest altar, care nu va mai fi al

tău, voi înălţa statuia lui Iacov al meu, care este singurul meu dumnezeu. Voi încununa fruntea lui cu trandafiri înfloriţi. Privirile lui cele pline de iubire totdeauna vor fi pironite asupra mea. înaintea lui, noaptea şi ziua, vor arde candele şi tămâie, iar când inima mea se va sfărâmă, obiectul închinării mele se va pogorî cu mine în mormânt.

Somnul a închis ochii slugilor patriarhului. După ce şi-au îndeplinit datoriile, liberi de orice tulburare, ei se predau odihnei. Pizma, gelozia, frica sau mustrarea cugetului nu tulbură sufletele lor, ci îi lasă să se bucure de cea mai dulce binefacere a cerului. La ceasul solemn al miezului de noapte, slugile dorm în pace, în vreme ce stăpânul lor, soţia lui şi fraţii mâhniţi sunt pradă tulburării şi neodihnei.

Cu toate că Rebeca a început a-şi osândi în taină fapta sa, de care se făcuse vinovată, se silea însă să se dezvinovăţească înaintea lui Isaac:

Îţi repet, îi zicea ea, că Dumnezeu l-a lepădat de mult timp pe Isav de la Sine. Alegându-şi femeie, fără ştirea noastră, dintre idolatri, el a făcut o mare greşeală. Şi vânzându-şi dreptul de întâi-născut pe când era copil, l-a dispreţuit şi s-a lepădat de el.

cu adevărat a păcătuit, răspunse Isaac, dându-şi dreptul de întâi-născut, dar greşeala lui Iacov, care l-a cumpărat de la fratele lui, este şi mai mare. Asta ar însemna că Dumnezeu seamănă vrăjmăşie între oameni.

ştii ce cuvinte mi-a spus Domnul înainte de naşterea fiului nostru? zise Rebeca. „Tu vei fi mama a două neamuri" mi-a zis El. „Unul dintre aceste popoare va fi mai mare decât celălalt, iar cel mai mare va fi sluga celui mai mic". Tu erai gata să-i dai binecuvântarea lui Isav, când eu, mijlocind să i se dea lui Iacov, am devenit instrumentul de care Dumnezeu S-a slujit pentru a-Şi împlini cugetele Sale cele sfinte.

rebeco, răspunse Isaac, o cugetare bună nu dezvinovăţeşte nicidecum o înşelăciune. Şi eu credeam în împlinirea acestei hotărâri dumnezeieşti, dar puteam eu să mă amestec în cugetele Celui

Atotputernic? Dumnezeu, Care a prezis aceasta, oare n-ar fi ştiut El s-o împlinească într-un chip drept şi sfânt, fără să fi trebuit ca tu să alergi la mijloace, de care mă tem că vor întărâta mânia Lui? Cu nădejdea de a face bine, ai săvârşit un rău. Iubirea ta cea oarbă pentru Iacov a răpit de la fiul cel întâi-născut moştenirea sa cea legiuită şi a insuflat fiului tău duhul minciunii. în nebunia ta ai sădit cucute şi când va veni vremea culesului, să ştii că nu vei culege altceva, fără numai rodul lor otrăvitor. O, fiul meu, Isave, cine te va apăra de acum înainte, dacă mama ta te părăseşte?...

Se auzi un glas dulce. Rebeca plecă urechea. Glasul îi repeta încet numele şi ea se apropia de uşă. O rugă pe cea care venise să se apropie de uşă. Uitându-se prin întuneric, o zări pe Salomeea, care era în afara gardului ce despărţea grădina de câmp. Rebeca, mirându-se cum de fecioara cea sfioasă a lăsat corturile lui Isav în plin întuneric, ca să treacă peste câmpii umede şi să se expună la aerul cel rece şi la aburii cei bolnăvicioşi ai nopţii, ieşi cu gândul s-o aducă în odaia ei. Patriarhul era sfâşiat de întristare, când auzi paşi uşori mergând prin odaia lui.

cine-i acolo? întrebă el.

Cineva îi răspunse printr-un oftat adânc, apoi după o clipă, simţi cum mâna îi este apucată şi scăldată în lacrimi fierbinţi.

iacove! zise patriarhul mişcat. O, Iacove, ce-ai făcut?

Ai sfâşiat inima fratelui tău. Isav niciodată n-ar fi făcut asta. Gemeni din naştere, eraţi gemeni şi prin iubire, acelaşi sân v-a alăptat, v-aţi odihnit în acelaşi leagăn. Când tu plângeai, plângea şi Isav şi te mângâia. Când Isav zâmbea, te împărtăşeai şi tu de bucuria lui. Luam aminte la

143

gusturile voastre, la jocurile voastre, la durerile voastre cele copilăreşti şi adeseori am zis către prietenii mei: „Dacă vreţi să vedeţi iubirea frăţească în toată curăţia ei, băgaţi de seamă la vorbele, la privirile şi la faptele lui Isav şi ale lui Iacov!”.

Aici fu întrerupt de suspinele cele chinuitoare ale tânărului bărbat care, căzând fără putere lângă tatăl lui, îşi ascunse faţa în aşternutul patului lui Isaac.

Priveliştea durerii este tristă în orice perioadă a vieţii, dar este cu mult mai crudă la bătrâneţe. Când se întoarse Rebeca, pe faţa sa cea maieştuoasă erau zugrăvite întristarea şi mâhnirea sufletului ei. Ascultase în tăcere povestirea Salomeei, iar fecioara se depărtase pentru ca să ajungă la corturile lui Isav, fără ca Rebeca să-şi poată deschide gura şi să vorbească. Vederea fiului ei cel iubit însă îi redeşteptă toată grija, încât le spuse motivul care o îndemnase pe Salomeea să vină la ei.

Temându-se ca nu cumva Iudita să uneltească vreun plan înfricoşat de răzbunare împotriva iubitului ei, văzându-i căutătura sălbatică, atunci când intrase în cămară cu bărbatul său, Salomeea, după ce s-a liniştit de tulburarea ei cea dintâi, s-a strecurat încet din odaie şi a auzit destule care să-i trezească dorinţa de a-l scăpa pe Iacov, cu toată frica de a pierde fericirea vieţii ei. Aceasta este adevărata iubire. înarmată cu curaj, ea ieşi fără a fi văzută de cineva şi fugi cu repeziciune, ca o porumbiţă speriată, peste câmp, până la locuinţa lui Isaac. Îi spuse mamei lui Iacov primejdia în care i se afla fiul cel iubit, iar el îi rămase ei îndatorat cu izbăvirea lui.

Rebeca, încredinţându-l pe patriarh de primejdia în care se afla Iacov, adăugă:

nu îţi spuneam eu totdeauna că sufletul Iuditei este plin de fiere şi de răutate? Dar victima lui Isav va scăpa! urmă ea cu o mânie care se părea că triumfa peste necazul

144

ei. Scoală-te, Iacov! Ascunde-ţi durerea, fiul meu! Tu ai primit binecuvântarea şi trebuie să trăieşti ca să te bucuri de ea şi să împlineşti făgăduinţele pe care ţi le-a dat Cel Prea înalt. Pleacă! Du-te la fratele meu Laban, la Padan-Aran, şi stai cu el până ce va trece mânia lui Isav şi va uita cele ce s-au întâmplat!

oh, nu, mamă! strigă Iacov disperat. Nu, nu te pot lăsa! Cum îmi voi putea părăsi tatăl în ceasul în care el se apropie să se coboare în mormânt? Cum să te părăsesc pe tine, mama mea? Nu, lasă-mă să mă omoare fratele meu! Mai bine voiesc să cad sub loviturile lui decât să fiu silit să rătăcesc departe de părinţii mei şi de ţara în care m-am născut.

La rugămintea Rebecăi, se adăugă şi cea a lui Isaac, poruncindu-i amândoi lui Iacov să plece, ca să-şi izbăvească viaţa. Duioasa lui mamă adăugă:

iubitul meu, îndată ce mânia fratelui tău se va potoli, voi trimite să te caute. Câteva luni vor trece repede, iar tu vei reveni în braţele noastre. Dar de vei rămâne aici, viaţa îţi va fi totdeauna în primejdie, căci, deşi Salomeea zice că Isav, din pricina iubirii tatălui său, nu se va răzbuna pe tine cât va trăi el şi va aştepta să treacă şi zilele de jale de după moartea lui, nu ştim dacă acest soroc nu i se va părea

prea lung pentru a-şi îndeplini răzbunarea. întărâtat de Iudita, poate chiar şi acum te caută în odaia ta. Pleacă, aşadar, fiul meu şi, mântuindu-te pe tine, mântuieşte-mă şi pe mine!

pleacă! zise patriarhul. Nu mai adăuga şi altă nedreptate la cele ce i-ai făcut fratelui tău, dând pricină ca sângele-ţi să cadă asupra capului său! Dar mai înainte de a ne despărţi, apropie-te, stai în genunchi şi dă-mi mâinile!

Patriarhul spunea acestea cu o răceală prefăcută, dar când simţi tremurul lui Iacov şi auzi suspinele lui, se îmblânzi şi urmă cu un glas mai dulce şi întrerupt:

145

binecuvântarea lui Dumnezeu să fie cu tine, fiul meu, şi cu copiii tăi, ca să poţi vedea născându-se din ei un popor mare, care să moştenească pământul în care tu eşti străin şi pe care Dumnezeu l-a dat tatălui meu, Avraam! Du-te la Padan-Aran, în casa lui Batuel, tatăl mamei tale, şi alege-ţi o soţie dintre fetele lui Laban, fratele Rebecăi. Ia cu tine ceea ce vei socoti că-ţi va face trebuinţă: slugi, avere, animale şi merinde. Fereşte-te cât vei putea de hetei şi cananeii Nu intra în casele lor, căci ştii ce vrăjmăşie este între noi! Înfrânează-ţi mâhnirea şi nu te supune durerii nemângâiate! Vorbele bătrânilor sunt sfinte. Ascultă-le pe ale mele şi-ţi vor potoli deznădejdea. Acum te căieşti de răul ce l-ai făcut. Eu îţi spun că păcatul ţi se va ierta şi te vei reîntoarce la mine. Du-te cu Dumnezeu, fiul meu! Mila Domnului, Apărătorul nostru al tuturor, să te ferească de nenorocirile viitoare precum te-a scăpat acum de la moarte!

Iacov îşi îmbrăţişă tatăl, îşi apăsă buzele pe mâinile lui şi i le udă cu lacrimi, după care se sculă şi se aruncă în braţele mamei sale. Amândoi păziră mult timp o tăcere emoţionantă, iar, în cele din urmă, Iacov se smulse din braţele mamei lui şi ieşi din odaie.

Patriarhul şi soţia sa, obosiţi de stările silnice lăuntrice ce le-au încercat, gemură şi suspinară. Dar liniştea nevinovăţiei, unită cu dumnezeiasca înştiinţare că îl va revedea pe Iacov, nu întârzie să-şi răspândească influenţa binefăcătoare asupra duhului lui Isaac. Cu Rebeca însă nu era aşa. Ea simţea ruşinea înşelăciunii şi, neputând să se hotărască să-şi mărturisească greşeala, murmura împotriva lui Isav, care a pricinuit această despărţire grozavă. Aceste plângeri nedrepte aţâţară mânia bărbatului ei, care-i răspunse cu asprime:

146

eu nu dezvinovăţesc pe acela care caută să verse sângele fratelui său, dar tu, femeie, ai înarmat mâna lui Isav împotriva vieţii lui Iacov.

femeie, repeta Rebeca. Femeie. O, Isaac, niciodată până în ziua aceasta nu m-ai numit aşa. Eu am făcut ceea ce am socotit că este drept. încă de la naşterea celui mai mic fiu al nostru, Dumnezeu i-a dat moştenirea şi eu i-am asigurat-o. Care este, aşadar, crima mea? Aşteptam să primesc încuviinţarea ta, laudele tale, dar iată răsplătirea ce o primesc!...

Patriarhul se îmblânzi auzindu-i glasul cel sugrumat de durere şi zise:

dar pentru ce nu m-ai întrebat şi pe mine, Rebeco? Pentru ce ai săvârşit o astfel de faptă fără să-mi dai de ştire? Niciodată, după socoteala mea, n-ai ascuns nimic de mine. E târziu acum, prietena mea, să te slujeşti de făţărnicie împotriva bărbatului tău.

Rebeca nu răspunse nimic. îşi aduse aminte de sfaturile mamei şi oftă adânc.

eu n-aş vrea să te supăr, urmă Isaac, dar judecă singură, Rebeco, socoteşte urmările faptei tale! Ai pierdut iubirea fiului tău celui mai mare, ai făcut un vrăjmaş copilului tău, tu, care n-ai avut niciunul. Ai semănat vrajba şi ura între fraţi, pierzîndu-ţi fiul cel mai tânăr pentru totdeauna.

Aceste vorbe îngheţară inima Rebecăi. Ea strigă cu un glas slab:

pentru totdeauna? Pentru totdeauna ai zis, Isaac? Ce, nu-mi voi mai vedea fiul? Aceasta este pedeapsa mea? Nu se va mai întoarce? Vorbeşte! De ce taci? Bărbatul meu, stăpânul meu! O, Isaac! Ştiu că vorbele îţi sunt prooroceşti. L-am pierdut pe Iacov al meu? Dar el încă n-a plecat şi nici nu va pleca. îl voi căuta şi-l voi opri. Şi dacă

147

furiosul Isav stăruieşte în mânia sa, să vină să-l omoare în braţele mele.

Luând candela ce era pusă pe masă, trecu în odaia lui Iacov. Auzind paşi, îşi închipui că încă este cu putinţă să-şi oprească fiul, care îi era mângâierea bătrâneţilor, iar inima i se zbătea de bucurie.

fiul meu! strigă ea şi, aşezând candela pe vatră, înaintă iute şi apucă de mână pe un om care sta în picioare la capătul patului.

Moartea i s-ar fi părut mai puţin grozavă decât făptura ce i se înfăţişă atunci înaintea ochilor. Din

mâna pe care ea o apucase, a căzut o sabie goală, iar cu cealaltă aruncă pe pat aşternutul pe care-l ridicase mai înainte.

fiul tău? răspunse el cu un glas lin şi solemn. Mai sunt eu fiul tău?...

Aproape leşinată de spaimă şi de groază căzuse pe pat. El se uită la ea mult timp în tăcere, tăcere care pentru ea era mai înfricoşată decât dacă el ar fi început s-o învinovăţească.

rebeco! zise Isav, iar această vorbă îi pătrunse inima mâhnind-o cumplit. Oh, eu nu ştiam că tu mai poţi dori să te numesc „mamă”. Cu ce te-am vătămat şi prin ce ţi-am pierdut iubirea?... Nu vrei să vorbeşti?

Se aşeză lângă ea şi urmă:

pentru că m-ai văzut vesel şi, câteodată, fără nicio grijă, ai socotit să mă ispiteşti dacă pot simţi întristarea? Cu toate că sunt distrat şi neatent, nu pot lăsa pe cineva să jefuiască în linişte ceea ce este al meu. Tu ştii că îmi iubeam fratele. Trebuia ca el să mă înşele, să caute să mă ruineze şi să-mi răpească ceea ce preţuiam mai mult decât stăpânirea pământului Canaan: binecuvântarea tatălui meu? O, binecuvântare, care, după ce se dă o dată, nu se mai poate lua înapoi. Când voi deveni tată, nu voi avea nicio binecuvântare să las copiilor mei, precum Terah a

dat lui Avraam, acesta lui Isaac, iar Isaac trebuia să mi-o dea mie, celui întâi-născut. Dar acum mi-a răpit-o. Eu te iert, mamă, căci te-ai înşelat în iubirea ta pentru fiul tău cel mai tânăr, dar ar fi trebuit să-ţi aduci aminte că şi eu sunt fiul tău. Spune-mi unde... dar nu, tu nu-mi vei spune unde l-ai ascuns.

Rebeca, încurajată de vorbele lui cele blânde, era aproape gata să-i spună că Iacov a plecat, dar temându-se ca nu cumva Isav să se ia după el şi să-l găsească, s-a păzit să-i destăinuie locul unde s-a dus şi ceasul în care a plecat.

Furia calului rănit, care aleargă pe câmpul de luptă călcându-i în picioare pe cei morţi şi pe cei muribunzi, răgetul înfricoşatului rinocer atunci când, fugind după namila de elefant, îl vede că scapă în mijlocul mai multor elefanţi, al căror număr îl sperie şi nu cutează să se lupte cu ei, nu sunt mai înfricoşate ca strigătul pe care Isav l-a scos când a auzit că Iacov a fugit.

a plecat! strigă el, aruncându-se departe de pat. A fugit! Totdeauna a fost înşelător, vânzător şi mişel. Fiindcă el a scăpat de răzbunarea mea, vreau să mi-o vărs spre lucrul mâinilor lui. Dumbrava pe care a sădit-o noaptea trecută o voi smulge din rădăcini şi o voi da pradă focului. Şi când voi vedea că ramurile cele verzi sunt răsturnate în pulbere, mi se va părea că-mi văd vrăjmaşul căzut la picioarele mele. Şi în timp ce focul va mistui copacii, voi umple fântâna cu sângele vacilor lui. Versavia va răsuna de răgetul lor şi voi împrăştia prîmprejur trupurile lor cele sfârtecate. Atunci când toate dovezile iubirii noastre vor fi nimicite, mă voi sili să uit că am avut vreodată un frate.

Speriat de sunetul glasului său, Isaac se sculă din pat cu ajutorul slugilor lui. Tulburarea sufletului, însufleţindu-i pentru o clipă puterile, îndepărtă slugile şi intră singur în odaie.

isave! zise el. Iubitul meu Isav, vrei să-mi dai mâna să mă sprijini? Nu pot sta în picioare, iar vederea îmi este aşa de slabă, încât nu ştiu unde merg.

Isav, care tocmai voia să iasă pe cealaltă uşă în clipa în care intrase Isaac, se întoarse şi-l duse la patul pe care şedea Rebeca, a cărei durere se apropia de nebunie. Patriarhul îl luă de mână pe fiul său, luă şi mâna soţiei sale şi se sili să le unească. Isav însă şi-o retrase pe a sa.

nu, nu, tată, strigă el, eu sunt pentru mama o pricină de spaimă! Ea mă urăşte, iar eu trebuie să mă depărtez de ea pentru totdeauna.

ascultă-mă, fiul meu, Isav! zise bătrânul patriarh. Stai şi ascultă-mă. Îţi repet de faţă cu mama ta ceea ce trebuie să ţi se întâmple! Tu te vei bucura de rodirea îmbelşugată a pământului şi de rouă cerului. Te vei hrăni cu sabia şi va veni timpul când vei dobândi libertatea, scăpând de jugul fratelui tău.

dar nu l-ai făcut tu domn şi stăpân, zise Isav, şi nu m-ai dat tu pe mine lui ca să-i fiu slugă? Nu sunt eu străin şi alungat din pământul strămoşilor mei?... O, Iacove, fărădelegea ta nu va rămâne nepedepsită! Şi tu vei găsi vânzători. Tinereţea ţi-o vei petrece în robie. Vei suferi arşiţă şi sete ziua, iar răceala nopţii îţi va îngheţa mădularele. Somnul va fugi de la tine departe. Capul ţi se va pleca sub povara ostenelii... Eu sunt oare pricina suferinţelor lui?

nu! răspunse patriarhul. Tu eşti pricina suferinţelor tale, adăugă el cu solemnitatea unui judecător. Stai aici, Isave, şi nu te duce până ce nu mă vei asculta până la capăt! Spune-mi, cine este acela care

şi-a jertfit fericirea viitoare pentru pofta unei clipe? Cine a înşelat mai multe generaţii ale copiilor săi, lepădându-se astfel de moştenirea sa? Şi cine, pentru a-şi împlini o plăcere grosolană, a chemat cerul ca mărturie că se leapădă de binecuvântarea
150
mea? Află acum că această binecuvântare şi tot ce stăpânesc eu nu se poate împărţi şi că, vânzând pe cea dintâi, ai pierdut toate drepturile pentru cealaltă. Cine, în sfârşit, este acela care, nebăgând în seamă sfaturile părinţilor lui, a luat de soţie o idolatră fără ştirea lor, întorcându-se de la Dumnezeul Cel viu şi nevrând să-L mai cinstească, iar pentru a plăcea soţiei sale celei necredincioase îşi pleacă genunchii înaintea unui chip cioplit? Du-te, aşadar, la dumnezeii tăi de casă şi îndreaptă-ţi către ei plângerile cele amare! Du-te şi te închină la statuile cele de argint topit şi sileşte-te prin rugăciuni şi tămâie să le înduplеci să-ţi ajute în nedreptatea ce ţi s-a făcut! Dacă ele totuşi vor rămâne surde la glasul unui închinător atât de credincios, întoarce-te către idolul tău cel favorit! El poate va avea milă de lacrimile tale şi-ţi va mângâia sufletul!

Patriarhul băgând de seamă, după expresia feţei sale, că ironia învârtoşează inima lui Isav, schimbă tonul vorbirii şi urmă cu seriozitate:

când ţi-am zis, mama ta şi eu, să ne întrebi despre alegerea unei soţii, ne-ai lepădat rugăminţile cu zâmbetul tău dispreţuitor, bătându-ţi joc şi nesocotind hotărârea cea mai sfântă şi cea mai importantă a vieţii. Nu te-ai sfiit să ne zici, fără respect pentru mama ta, că femeile sunt numai jucării, nişte creaturi neînsemnate făcute să slujească numai pentru plăcerea de o clipă, nişte fiinţe care nu sunt în stare să aibă asupra noastră nici cea mai mică influenţă. Cu toate acestea, dacă ai fi luat o soţie virtuoasă, ai fi putut să fii şi tu virtuos. Alegându-ţi însă o tovarăşă necredincioasă, ai devenit şi tu la fel. Influenţat de una dintre aceste fiinţe, pe care le socoteai neînsemnate, era să devii un ucigaş, un criminal ticălos. De aceea copilul pe care soţia ta îl poartă în pântece nu va vedea lumina, iar tu, Isave, mult timp vei fi fără copii.
151

Aceste dojeni şi această osândă îl izbiră pe Isav ca o lovitură de trăsnet, el răspunzînd:

am păcătuit greu. Pedeapsa mea este dreaptă şi cunosc din lucrurile acestea că L-am mâniat pe Dumnezeu... Dar oare Iacov este dezvinovăţit prin greşelile mele? Nu. Niciodată nu va dobândi iertarea de la mine. Cu toate acestea, nu te teme de nimic! Nu-l voi urmări, dar să nu nădăjduieşti că voi suferi să se întoarcă. Bine a fost numit Iacov, căci de două ori m-a înşelat. Este adevărat că i-am vândut dreptul meu de întâi-născut şi am pecetluit târgul cu jurământ, dar eu totdeauna am crezut că a vrut numai să mă ispitească. Chiar şi atunci când râdea de mine numindu-mă Edom, ziceam în mine: „Niciodată Iacov nu se va folosi de neghiobia şi nerozia mea”, n-am căutat niciodată să-i fac nedreptate, ci dimpotrivă, i-am dat orice, mai înainte de a-mi cere, citindu-i în ochi dorinţele inimii. O, nu! adăugă el cu întristare. Nu, căci dacă sufletul lui s-ar fi arătat descoperit în privirile sale, aş fi învăţat să mă feresc de viclenia lui.

Isav se pregătea să iasă din odaie, când Rebeca, apucându-l de haină, strigă:

fiul meu! Isave al meu!

El se întoarse. Simţind deodată şi iubire şi mânie, sta nehotărât.

dacă m-ai iubit vreodată, zise Rebeca, dacă sânul meu te-a hrănit, dacă ţi-am fost vreodată scumpă... Ştiu că sunt vinovată, dar dacă poţi, mai iubeşte-mă, o, Isave! O, fiul meu!

Glasul durerii pătrunse în inima fiului ei şi firea birui. Deschizându-şi braţele, cuprinse pe mama sa şi-şi amestecă lacrimile cu ale ei.

iubita mea mamă, scumpul meu tată, să uităm trecutul! Dar fie-vă milă de mine şi nu mai numiţi niciodată înaintea mea numele cel urât al lui Iacov!
152

Patru zile au trecut de când fugarul a părăsit ţara filistenilor. Niciodată mai înainte nu se depărtase de corturile tatălui său, nici chiar pentru o călătorie de scurt timp. Acum însă trebuia să treacă singur şi pe jos printr-o ţară necunoscută, căci, după ce o slugă l-a înştiinţat că se apropie Isav, a fugit numaidecât, neluând cu sine altceva decât numai o mică traistă cu merinde.

Cu cât se depărta mai mult de Versavia, sufletul i se umplea de întristare. Mii de spaime îi cuprindeau duhul gândindu-se la primirea pe care i-o va face fratele mamei sale când îi va afla pricina fugii.

— Dacă unchiul meu Laban se va declara împotriva mea, unde-mi voi afla odihna? îşi zicea primejduitul tânăr.

Ferindu-se cu grijă de oraşele şi satele cananeilor, se oprea adeseori la adăpostul întunericului vreunei păduri sau pe vârfurile cele ascuţite ale stâncilor. Când a ajuns de a zărit la orizont oraşul Luţ, amurgul serii l-a înştiinţat să-şi caute un loc retras, unde să poată petrece noaptea fără teama de a fi descoperit de locuitori sau de călători. O vale îndepărtată i se înfăţişă vederii, dar pentru a ajunge acolo trebuia să treacă un râuleţ zgomotos şi să sară peste o prăpastie ce se deschidea înaintea sa. Puse un picior tremurător pe un arbore aruncat de-a curmezişul prăpastiei. Râul cădea cu mare zgomot, formând o cascadă înspumată, după care săpa o albie largă şi adâncă. Uimit de mugetul apelor, înspăimântat de vederea adâncimii celei negre, cu părul şi hainele jilave de aerul cel umed ce-l împresura, trecu de cealaltă parte şi se grăbi să ajungă la vale.

Mult ostenitul Iacov se uită împrejur şi, alegându-şi un loc unde ar putea să-şi odihnească mădularele cele istovite până a doua zi, se trânti pe pământ. De-a dreapta lui erau mai mulţi mărăcini, iar la stânga o piatră mare. îşi întinse haina şi, punându-şi traista şi toiagul lângă sine, îşi

dezlegă încălţămintele ca să-şi uşureze puţintel picioarele cele umflate.

Uliul, întinzându-şi aripile, trecu pe deasupra capului său. Auzi şuierăturile cele subţiri ale şerpilor şi-i văzu intrând în crăpăturile stâncilor. Ţipătul struţului răsuna în pustie, iar răgetul tigrului tulbura din când în când liniştea nopţii. Liliacul şi bufniţa se întorceau la cuiburile lor cele singuratice, iar greierele şi sobolul treceau poteca de-a curmezişul. în fiecare suflare a vântului i se părea că aude gemetele tatălui şi suspinele mamei sale şi, prin întunericul cel gros, deosebea figura cea înfricoşătoare a lui Isav, care îşi cerea, cu un glas mai înspăimântător decât tunetul, dreptul de întâi-născut şi binecuvântarea.

le va primi, le va primi pe amândouă, strigă Iacov. Nu voi mai vedea niciodată soarele, noaptea aceasta, care a adunat toate grozăviile sale pentru ca să mă sperie. Se vor termina deodată şi viaţa, şi înşelăciunea, şi necazurile mele. Greşeala mea a fost mare, o, Dumnezeul meu! Dar numai eu singur am fost ucigaş, mama mea n-a greşit decât din iubire pentru mine. Iart-o, Doamne! Mângâie bătrâneţea tatălui meu. Iar dacă glasul unei fiinţe atât de vinovate, atât de pierită prin viclenie şi prin cruzime poate să ajungă până la tine, ascultă rugăciunea mea, ascult-o numai de data aceasta! Umple de binecuvântări pe acest frate iubit, care a avut dreptate să se întărâte asupra mea! Varsă asupra capului celui scump al lui Isav darurile Tale cele mai frumoase şi mai bune! Dă-i sănătate şi bogăţie! Desparte-l de idolatri şi înalţă-l mai presus de vrăjmaşii lui! Fă ca soţia sa să devină iubita inimii lui, iar el să trăiască cinstit, în îmbrăţişările copiilor lui! Binecuvântează-l, Stăpâne, binecuvântează-l pe Isav al meu, ale cărui fapte bune se ridică acum împotriva mea! Am rănit adânc pe acela care mă iubea. Sunt urgisit de acela pe care-l iubesc. O, mişelul de mine! O, vânzător ce sunt înveninat

ca un şarpe! Groaza acestei nopţi triste covârşeşte groaza fărădelegii mele. Ea cheamă asupra mea răzbunarea Cerului. Vai, rugăciunile mele nu vor ajunge până la tronul lui Dumnezeu. Cererile mele sunt zadarnice. El nu mă ascultă. Numai pe mine nu vrea să mă asculte.

Punându-şi capul pe piatră, rămase mult timp pradă tuturor grozăviilor deznădejdii. Fiecare murmur al vijeliei îl făcea să tremure. Câteodată dorea să se deschidă pământul şi să-l ascundă în cele dinăuntru ale lui.

Nefericitule, poţi tu crede că Dumnezeu nu-ţi primeşte rugăciunile, căinţa şi sufletul cel mâhnit care doreşte să se întoarcă la Dânsul? Împrăştiaţi-vă, nori întunecoşi, iar tu, scânteie sfântă, asemenea razei care a luminat haosul când Dumnezeu a făcut lumina, străbate întunericul şi descoperă ochilor păcătosului, care se pocăieşte, minunile celeilalte lumi!

Rezemaţi pe pământ, doi stâlpi de foc se înalţă şi se pierd în cer, uniţi pe toată lungimea lor prin trepte de asemenea de foc. Iacov văzu o scară făcută de Dumnezeu, pe care se coborau şi se suiau trimişii cei nemuritori ai Lui. Veşmintele lor cele albe ca zăpada fâlfâie în atmosfera cea îmbălsămată. Cununi de amarant le împodobesc cârlionţii părului frumos. Cei care coboară îşi domolesc cu încetul strălucirea, iar când zboară să împlinească poruncile Celui Prea înalt, se fac nevăzuţi ca părticelele străvezii care ies din razele soarelui. Când se întorc pe calea cea sfântă, strălucirea lor creşte până când, ajungând sus, sunt înghiţiţi de o flacără de lumină, a cărei strălucire n-o pot suferi ochii omeneşti.

Privirile duhurilor cereşti nu strălucesc toate de aceeaşi iubire. Pe chipurile serafimilor se deosebesc lesne feluritele însărcinări ce li s-au încredinţat. îngerii morţii se coboară şi, la întoarcerea lor de la muritori, unii dintre ei se mâhnesc, căci sunt singuri, iar alţii, strălucind de
155
bucurie, duc în patria cerească sufletele care s-au mântuit. Slujitorii răzbunării sunt încununaţi cu fulgere şi înarmaţi cu trăsnete. Cu toate că nu se întorc sus decât numai după ce au descărcat pedepsele asupra păcătoşilor şi au turnat asupra capetelor neamurilor vinovate bicele grozave ale războiului, foametei şi ciumei, Iacov tremură când trec pe lângă el, iar lucirea cea scânteietoare a săbiei celei înfocate a lui Mihail umple inima sa de groază.

Acest Arhanghel, zărindu-l pe Iacov, îşi iuţeşte zborul şi, arătându-i scara, îi spune că fiecare treaptă este un heruvim arzător şi fiecare heruvim o virtute: cea dintâi este credinţa, care, printr-o sporire dumnezeiască, duce până în sânul Celui veşnic... O ceată de mângâietori dulci se pogoară de acolo. Aceştia sunt serafimii mijlocitori. Apoi se depărtează, dar unul dintre ei se opreşte lângă fiul adormit al lui Isaac. Ţine în mână un lanţ format din stele, de care atârnă o cădelniţă strălucitoare. Serafimul strânge în ea dorinţele, suspinele, lacrimile lui Iacov şi, întinzându-şi aripile cele de aur, se duce să le depună la picioarele Celui Atotputernic.

Deodată o scânteie vie luminează cerul şi pământul. Duhurile cereşti se închină şi îşi acoperă feţele. Se aude glasul Celui Prea înalt:

eu sunt Dumnezeul lui Avraam şi al lui Isaac. Pământul unde eşti, ţi-l voi da ţie. Seminţia ta se va întinde la răsărit şi la apus, la miazănoapte şi la miazăzi şi toate neamurile pământului se vor binecuvânta întru tine. Eu sunt cu tine. Te voi păzi pretutindeni unde vei merge şi te voi întoarce în acest pământ, pentru că nu te voi lăsa până când nu voi împlini toate câte am făgăduit moşului tău, Avraam.

Un cântec fermecător a curmat tăcerea cea solemnă care a urmat după glasul lui Dumnezeu. Miriade de îngeri făcură să răsune harfele lor cele de aur cântând imne pline
156
de mărire în cinstea lui Iahve, Părintele celor milostivi şi al păcătosului ce se pocăieşte.

Iacov se deşteptă. Luna lucea sus pe cer. Căzu în genunchi şi stătu mult timp cufundat întru sine. Uitându-se împrejur, răsuflă încet ca şi cum s-ar fi temut să nu-l audă cineva.

cât de măreţ este locul acesta! zise el. Aceasta este poarta cerului!

Tăcu, pentru că nu putea afla cuvinte prin care să exprime ceea ce simţea în inima sa. Căzu cu faţa la pământ şi se închină lui Dumnezeu. După aceea, ridicând piatra pe care îşi odihnise capul şi deschizându-şi traista, scoase un vas plin de untdelemn şi turnă pe acest altar.

— De acum înainte, acest loc se va numi Betel, căci acesta este templul Domnului, zise el. Această piatră va sta mărturie a legăturii pe care a binevoit Cel Prea înalt s-o facă faţă de mine. Zeciuiala din toate câte-mi vei da, va fi a Ta, Doamne, Dumnezeul meu! Fă să mă întorc cu pace în casa tatălui meu şi să-mi văd fratele, pe Isav!

O, cât a părut de frumos locul acesta ochilor lui Iacov! Cerul fără nori, luminat de lucirea cea argintie a lunii, se răsfrângea în cascadă şi în râuleţ. Aici valea era acoperită de spice coapte, mai încolo creştea scorţişoara sălbatică şi alte flori mirositoare. Pomi, încărcaţi cu cele mai frumoase roade, i se înălţau împrejur. Culese piersici mirositoare şi lămâi răcoritoare, bău apă din izvor şi când părăsi valea, ca să-şi urmeze drumul printre munţii Caldeii, inima îi era plină de nădejde şi de recunoştinţă.

Plecaţi urechea la sunetele cele vesele ce se aud dinspre ţarinile cele roditoare ale lui Laban! în timp ce secerătorii strâng spicele şi leagă snopii, femeile, şezând împrejurul lor, le înveselesc munca prin cântece, iar copiii îşi petrec timpul cu jocuri nevinovate. Unii culeg macul şi floarea grâului pentru a împleti cununi, alţii suflă în măciulia cea
157
rotundă a pălămidei, silindu-se s-o ţină în aer, iar cei mai isteţi, despoind gardurile de murele cele roşii, le vopsesc obrajii prietenilor.

Aproape de intrarea în ţarinile acestea este un puţ, unde locuitorii din Haran vin seara să-şi adape turmele. Fiindcă se apropie ceasul al şaselea, păstorii şi copiii vin o mulţime acolo şi aşteaptă să se strângă toţi. Din înălţimea aceasta se văd pământurile lui Laban. Fiecare îi arată vecinului său câte un prieten sau câte o rudă care se îndeletniceşte cu munca cea folositoare a secerişului.

strigătele lor de bucurie mă înveselesc, zise bătrânul păstor Asbel către soţia sa Tafana, care şedea lângă el torcând lâna unui miel, din care socotea să facă o haină nepotului ei, băiatul fiicei sale. Noi am trimis la secerişul lui Laban cinci copii de-ai noştri cu copiii lor şi patru fete, care toate sunt mame. Aceasta ne arată că noi nu mai suntem tineri, iubita mea Tafana.

este adevărat, răspunse ea, că este mult de când trăim în această lume. Cu toate că anii noştri sunt în număr mare, toţi au trecut ca o zi frumoasă de vară. Furtunile şi durerile nu ne-au tulburat liniştea vieţii care a fost dulce şi veselă, niciodată n-am văzut pe faţa ta întipărindu-se mânia şi, când am plâns vreodată, bunătatea ta, Asbel, mă făcea să mă liniştesc. Asbel o strânse de mână, zicându-i:

fie ca aceste vorbe, iubita mea, să le poţi repeta şi în ceasul morţii tale!

— După aceste hohote zgomotoase de râs este lesne de înţeles că Laban nu este la ţarină, zise un păstor, căci el s-ar plânge că lucrătorii pierd timpul cu râsul. Oare nu e Lia, cea care toarnă vin dintr-un vas şi le dă pe rând tuturor secerătorilor? La fel a făcut şi frumoasa Rahila mai înainte. Dacă ea a lăsat ţarina ca să-şi adune turma, niciun tânăr din cetate nu va întârzia să vină să-i dea ajutor.

158

ştiu, Asbel, dacă vederea Rahilei nu deşteaptă şi în tine simţămintele de plăcere şi durere pe care le încerc eu ori de câte ori o văd, zise Tafana. Găsesc în ea o mare asemănare cu dorita noastră prietenă, scumpa Rebeca, lucru care mă mâhneşte, căci îmi aduce aminte de zilele cele frumoase ale tinereţii mele. Când aceste amintiri îmi umplu sufletul, zic întru sine-mi: „Negreşit, încă n-am îmbătrânit!”, dar dacă-mi privesc faţa cea searbădă şi zbârcită în apa cea limpede a râului, atunci, Asbel, mă întreb: „Am fost oare vreodată tânără?”.

vederea Rahilei produce aceleaşi simţăminte şi în mine, răspunse bărbatul ei, cu toate că eu socotesc că ele nu seamănă întru totul. Rahila este cu mult mai tânără decât era Rebeca atunci când a plecat. Eu cred că ea este de-o vârstă cu fiul nostru, Siram. Da, Rahila trebuie să aibă paisprezece ani. Este înzestrată cu o energie fără margini, cu o veselie minunată, ce e atât de amăgitoare în primăvara vieţii! Statura ei este elegantă şi mlădioasă. Când aleargă, picioarele ei abia ating pământul, iar ochii cei albaştri, strălucitori şi mari îi sunt acoperiţi de nişte gene lungi şi negre, care le dau o expresie plină de veselie, iar câteodată dulce şi gingaşă. Rebeca, dacă-ţi aduci bine aminte, era liniştită şi gânditoare. Vorbea încet şi în toată persoana ei era multă nobleţe şi vrednicie. Statura ei era puţin mai înaltă decât a Rahilei. Când deschide gura, te simţi sub puterea ei, iar când inima ei se interesează de ceea ce vorbeşte, un rumen viu şi strălucitor îi vopseşte obrajii şi buzele. Dar de ce zâmbeşti, iubita mea Tafana?

tu mă faci să zâmbesc, răspunse ea, căci ai uitat că au trecut anii şi o descrii pe Rebeca precum era atunci, şi nu precum este acum. Cu toate acestea, nici eu nu mi-o pot închipui altfel decât precum era în tinereţea ei. Dacă am putea-o vedea acum pe Rebeca, am putea afla degrabă schimbările pe care timpul le-a făcut cu noi.

159

este adevărat, zise Asbel, că pomii care ne adumbresc coliba şi-au dat de multe ori roadele, iar de multe ori s-au împodobit cu flori noi de când prietena noastră a lăsat Padan-Aranul, ca să se ducă să se mărite cu fiul lui Avraam.

iubita noastră Rebeca! strigă Tafana. Ea este fericită, trăieşte încă, după cum ne-au spus negustorii sirieni care au venit de curând din Canaan. Binecuvântată cu iubirea bărbatului ei, are doi copii scumpi. O, Rebeco, izvorul fericirii mele, tu meriţi toate cinstele ce încununează bătrâneţile tale! îmi închipui bucuria ta de mamă şi mă împărtăşesc cu tine de dulcile tale simţăminte. Pentru că, într-adevăr, ce pot fi mai dulci decât mângâierile gingaşe ale unor copii virtuoşi?

cine este acel străin care vine, lasă drumul cel mare şi vine-ncoace? Se opreşte ca şi cum s-ar teme să nu greşească drumul. Se pare că este ostenit.

Călătorul se apropie şi, uitându-se la turmele ce erau împrejurul puţului, se adresă către Asbel:

spune-mi, te rog, de unde eşti?

sunt din Haran, răspunse păstorul. Dar, mi se pare, tinere, că eşti ostenit. Glasul îţi este slab şi tremurător. Vino şi şezi puţin cu noi!

îl cunoşti pe Laban, fiul lui Batuel? întrebă Iacov. După ce se închină lor cu respect, şezu între amândoi bătrânii.

da, îl cunosc, fără îndoială, răspunse Asbel. Dacă vei aştepta puţintel aici, îl vei vedea degrabă, căci toată ziua veghează asupra păstorilor şi lucrătorilor săi, iar de nu va veni curând, te voi duce eu

singur la casa lui.

Inima lui Iacov bătu între îndoială şi nădejde. Oftă adânc şi, ridicându-şi ochii, se uită împrejur, apoi toată atenţia i se pironi asupra unei tinere fete care cobora pe coasta dealului.

160

Un crin falnic, încărcat de rouă dimineţii, se pleacă şi se reazemă de tulpina sa până când razele soarelui, împrăştiind aburii dimineţii şi pătrunzând în paharul florii, îi zvântă lacrimile, îl învie şi-l fac să împrăştie un miros desfătător. Tot astfel şi tânărul călător îşi uită toată osteneala şi mâhnirea la vederea frumoasei fecioare ce i se arătă.

Tunica ei cea albă era strânsă împrejurul mijlocului cu un brâu mai roşu decât garoafa. încălţămintea ei era de aceeaşi culoare. O simplă ramură de iasomie îi împodobea capul, strângându-i frumoşii cârlionţi ai părului celui negru, dintre care unii scăpau şi fâlfâiau pe umerii şi gâtul ei, ai căror albeaţă soarele n-o înnegrise. Braţele ei cele frumoase şi netede erau de asemenea goale, iar în mână ţinea un toiag cu care îşi conducea turma înainte.

Copiii păstorilor, zărind-o de departe pe fecioară, se sculară, strigând de bucurie, şi îi alergară înainte. Unii i se agăţară de haine, alţii o apucară de mâini, iar cei mai mici, care rămăseseră în urmă, îşi întindeau braţele ca să-i ceară fiecare cea dintâi sărutare.

Asbel şi Tafana se uitară la Iacov. Ei citiră în inima lui cea tânără şi zâmbiră.

această fată prea frumoasă este Rahila, fiica lui Laban, care duce turma tatălui său la adăpătoare, zise păstorul.

numai pe ea o are? întrebă încet Iacov.

nu, răspunse Tafana. Mai are una mai mare, numită Lia, nu e frumoasă, dar o laudă toţi pentru blândeţea, chiverniseala şi minunata ei isteţime, în toate lucrurile care se cuvin mai mult unei femei. Tânăra Rahila, care este copilă încă, şi ea cunoaşte foarte bine cea mai mare parte dintre aceste lucruri. Ea a tors inul şi a ţesut pânza din care îi este făcută tunica, iar cu sucul stors din florile grădinii ei şi-a vopsit încălţămintea şi brâul cu acel

161

roşu strălucitor. Ştie să mulgă oile, să scoată unt, să facă şi caş. De când răsare soarele, o vedem stând pe lângă lucrători, strângând flori de portocal, spălând rufele la râu sau mânând turma la păşune. Ea sărează măslinele, usucă strugurii la soare şi pregăteşte curmalele pentru iarnă. Cu toate că se sileşte mult să-şi împlinească îndatoririle, găseşte timp să se îndeletnicească şi cu muzica. Totdeauna veselă şi mulţumită, le răspândeşte bucuria în toată casa şi alungă întristarea. Dar iată, Laban vine-ncoace. După faţă se pare că este trist.

Fecioara, înconjurată de copii şi de oi, sosise la puţ, când iată că şi tatăl ei o ajunse.

rahilo, zise el, tu ai poruncit să nu omoare becaţele şi potârnichile? I-am dojenit pe lucrători că lucrează prea încet, iar ei mi-au spus că tu le-ai poruncit să secere cu băgare de seamă şi să cerceteze grâul mai înainte de a-l secera. în felul acesta m-ai făcut să pierd mai multe ceasuri din munca lor, căci abuzând de porunca ta, au petrecut în lene un timp atât de scump.

tată, răspunse fata plecându-se la fiecare învinovăţire, aceste păsări frumoase vor scăpa şi ne vor împodobi ţarinile, iar lucrătorii vor scăpa de primejdia de a se înfierbânta prea tare din pricina lucrului. Grâul, tată, va sta netăiat numai până mâine.

stai, zise Laban, am să-ţi zic şi alt lucru. Văd ţarina acoperită cu spice şi când îi dojenesc pe secerătorii care leagă snopii, din pricina nepăsării lor, ei mă încredinţează că tu ai fost în ţarină încă de când s-a făcut ziuă şi pe acei snopi care ţi se păreau mai mari, tu, în înţelepciunea ta, îi mai micşorai scoţând spice din ei şi le aruncai pe jos, zicând: „Lăsaţi acestea pentru sărmani!”.

dar, tată, ce seceriş de grâu sau de orz este acela fără sărmanul cel vesel? întrebă Rahila. Trebuie să aibă şi el partea sa. Toamna trecută, săracii din Haran murmurau

162

împotriva ta, zicând: „Ce folos este că ne ducem în ţarinile lui Laban? Nu lasă să găsim nici măcar un spic!”. Mie nu-mi place să îi aud murmurând împotriva ta, tată. La secerişul din anul acesta le-am spus astfel: „Nu vă atingeţi de snopi, ci adunaţi numai spicele ce le veţi găsi risipite, căci eu mă voi îngriji să găsiţi toţi din destul!”. M-au ascultat şi acum te binecuvântează. Mie-mi place, tată, să aud cum oamenii te binecuvântează.

Laban zâmbi şi în zadar se sili să scape de sărutarea pe care ea i-o dădu, luându-l de gât.

-De nu m-aş teme că mă va învinovăţi mama mea, Zafira, pentru că te dojenesc, nu ţi-aş ierta

aceste lucruri, zise Laban. În timpul culesului viilor îmi împarţi strugurii celor dimprejurul nostru. Când se culeg măslinele, le porunceşti slugilor mele să lase trei părţi din ele în copaci şi îi chemi pe străini să-mi mulgă vacile, oile şi cămilele. Fructele din grădinile mele, împărţite la toţi copiii din vecinătate, n-au căzut niciodată de vânt. Cea mai mare parte dintre micuţii pe care îi iubeşti sunt îmbrăcaţi cu lână de la oile mele, iar dacă vătaful meu porunceşte să pună, fie şi numai pentru un minut, botniţa la boul care treieră, tu i-o iei numaidecât. Când mă gândesc la risipa făcută de tine, mă mir cum mi se înmulţesc avuţiile şi nu se micşorează.

tată, răspunse ea, tocmai datorită acestei risipe se înmulţesc averile tale! Aceia care au hrănit pe săraci totdeauna au fost fericiţi. Eu sunt pricina acestor sporiri ale tale şi nu dau decât numai pentru ca să înmulţesc bogăţia ta.

oh, tu ştii foarte bine să chibzuieşti, răspunse Laban. Sora mea, Rebeca, era tot aşa. Paguba ce o făcea ea, totdeauna era un câştig. Dar nu mai am ce spune. Du-ţi turma la adăpătoare şi numără dacă ai atâtea oi câte ţi-am

163

încredinţat! Doresc să le văd înmulţindu-se în fiecare zi, iar nu prăpădindu-se cu totul.

Pe când Laban se pregătea să plece, Rahila îl privi cu fiască dragoste şi îi zise:

deşi tatăl meu mă dojeneşte, nu se poate stăpâni să nu zâmbească şi bag de seamă că în adâncul inimii sale îi place ce fac eu.

o, frumuseţe fără cusur! Bunătate încântătoare! strigă Iacov, care asistase la convorbirea dintre tată şi fiică. Acesta nu este aerul cel dispreţuitor al Iuditei, nici moleşeala Salomieei, ci o bunătate şi o veselie curată, o energie şi o vioiciune, care, potolite cu anii, vor deveni izvorul a mii de virtuţi. Găteala nu îi este nici prea ţipătoare, nici neîngrijită, ci curată şi simplă ca sufletul ei.

frumoasă Rahila, vino aici! zise Asbel. Am să-ţi spun ceva ce-ţi va face plăcere.

nu, nu! răspunse fata râzând şi făcând să-i cadă pe obraji cârlionţii părului ei. Nu, nu, bunule Asbel, crede-mă! Ştiu ce vrei să-mi spui, căci de mai mult de cinci ani te-am auzit în toate zilele repetând istoria tinereţii tale. Şi de ar trebui s-o mai aud încă zece ani de acum încolo tot n-aş putea să o iubesc mai mult pe mătuşa mea Rebeca, să-l dispreţuiesc pe bătrânul Zibeon şi să cinstesc statornicia ta pentru Tafana. Cu toate acestea, dacă-ţi face plăcere voi mai asculta încă o dată istorisirea despre tinereţile tale.

încântaţi de veselia ei, bătrânul Asbel şi soţia sa îşi deschiseră braţele s-o primească, iar ea alerga să-i îmbrăţişeze când, zărind un străin, se opri deodată şi se uită la el cu luare aminte. Iacov, uimit, se ridică în picioare. Ochii lui îi întâmpinară pe ai ei. El şi-i plecă în jos. Simţămintele care se năşteau în el îl făceau sfios, iar Rahila nu cunoştea nici măcar numele iubirii. Smulgând un trandafir alb dintre florile ce le purta, îi smulgea repede petalele,

164

fără să bage de seamă la păstorii care-i aduceau aminte să se ducă să mâne oile la adăpătoare. Oaia ei favorită îşi atingea capul de genunchii ei şi, uitându-se la ea, începu să zbiere, ca şi cum ar fi învinovăţit-o pentru această întârziere. Pătrunsă cu totul de privirea tânărului străin, sta nemişcată, privind cu o simplitate plină de farmec chipul cel deosebit a lui Iacov. Acesta se apropie de ea. Ii dădu în lături uşor pe păstori şi, punând mâinile pe piatra ce acoperea puţul, o rostogoli la o oarecare depărtare. După aceea, luând toiagul Rahilei, mână oile şi le duse să bea din izvor. Această faptă îi plăcu fecioarei, dar nu-i pricinui mirare, căci era obişnuită să vadă pe toţi tinerii, locuitori din Haran, certându-se între ei, care să îi arate mai întâi acest semn de respect.

Dându-i toiagul, Iacov băgă de seamă că ochii ei erau pironiţi asupra lui. Ea şi-i întoarse şi iarăşi se uită la el cu mai multă băgare de seamă.

tu ai plâns, tinere, zise ea, ochii îţi sunt roşii şi înfocaţi.

Apoi întorcându-se către Tafana, adăugă:

îmi vine şi mie să plâng, atât de mult mă pătrunde durerea altuia. Eşti galben, străine, şi aş zice că-ţi este foame, dacă hainele tale n-ar fi atât de frumoase şi bogate. Tu eşti tânăr, tatăl meu, Laban, este bătrân, dar semeni cu el. O, cât de mare este asemănarea aceasta! De ai fi bătrân ca el, într-adevăr Aş zice că-mi eşti tată.

Din ochii lui Iacov curseră lacrimi. O îmbrăţişa şi-i zise:

şi pe tine, de n-ai fi tânără ca zorile primăverii, te-aş numi „mamă”, căci glasul, statura şi căutătura sunt ale mamei mele, Rebeca, sora tatălui tău, Laban. Eu sunt Iacov, cel mai tânăr dintre fiii Rebecăi

şi vin din casa lui Isaac, tatăl meu, care locuieşte în Canaan. Lasă-mă, iubita mea Rahila, să pecetluiesc întâlnirea noastră cu o sărutare.
165
Rahila scoase un ţipăt de bucurie şi, smulgându-se din braţele lui Iacov, alergă să-l caute pe tatăl ei, lăsându-l pe Iacov în braţele lui Asbel şi ale Tafanei, care îl strângeau cu cea mai mare bucurie la piept pe fiul iubitei lor Rebeca.

fiul surorii mele! strigă Laban. Apoi se uită la el cu băgare de seamă. Aşa este cu adevărat, căci în trăsăturile tale le regăsesc pe toate ale Rebecăi. Vino în braţele mele, iubitul meu, şi spune-mi!... Dar de ce această întristare? Pentru ce această privire obosită? De ce eşti singur? De ce n-a venit şi fratele tău Isav cu tine? Dar lasă, îmi vei deschide inima ta acasă. Tu ai trebuinţă de odihna şi de mângâierea pe care le vei găsi la mine.

Iacov îi mulţumi oftând şi merse dus de Laban şi de Rahila, care, fericită îi ţinea mâna lui cea tremurătoare într-a ei. Asbel şi Tafana îi însoţiră ca să afle ştiri noi despre prietena tinereţii lor. Până şi copiii, târând toiagul şi traista lui Iacov, îi urmară până la casa lui Laban, împrejurul căreia se adunară păstorii, secerătorii şi vecinii traşi de nădejdea de a-l vedea pe fiul iubitei lor Rebeca. Cu toţii erau nerăbdători să-l primească pe tânărul călător la Padan-Aran.

Sfârşitul părţii întâi

PARTEA A II-A

CARTEA a V-a

ISAV

Sumarul

Maraham, sirian bogat, fură cămilele lui Zamalah, negustor sărac muntele Galaad jocurile celor mai tineri fii ai lui Iacov gad se însoţeşte cu ei ruvim îl recomandă pe Zamalah ocrotirii tatălui său descrierea caracterelor deosebite ale fiilor lui Iacovsolii trimişi la Isav se întorc de la Seir. iacov împarte slugile şi turmele sale în mai multe cete şi le trimite înainte
durerea şi frica luifiul său, Zabulon, se rătăceşte
iacov, înconjurat de familia sa, îi descrie bucuriile copilăriei sale sosirea lui Isav întâlnirea fraţilor
isav îi făgăduieşte lui Zamalah că-l va apăra maraham vine să ceară dreptate împotriva amoreilor

Vânturile mugesc în pustie. Vârfurile munţilor, şesul câmpiilor, coastele cele abrupte ale dealurilor sunt acoperite cu zăpadă. Undele cele repezi ale râului nu mai curg cu zgomot, Iordanul fiind împiedicat să curgă, căci duce pe deasupra apelor lui sloiuri de gheaţă care-i opresc repeziciunea. Vântul acvilon de la miazănoapte suflă peste poienile muntelui Galaad, răstoarnă iarba cea înaltă, împrăştie deoparte frunzele şi mugurii şi smulge din tulpina arborilor ramurile ce se clatină. Dacă vrei să te adăposteşti de aerul cel rece şi pătrunzător, călătorule sărac, întoarce cu părul înlăuntru pielea de căprioară cu care eşti îmbrăcat, pentru ca astfel căldura părului să-ţi învie mădularele cele îngheţate!

Cu cât înainta ziua, vijelia se micşoră, vântul se schimbă şi soarele, străbătând norii care-l întunecaseră dimineaţă, încălzi atmosfera şi înmuie pământul cel îngheţat. Sloiurile de gheaţă care atârnau de copaci se prefăcură în ploaie. Zăpada, care se topea, făcea peste tot mii şi mii de pârâiaşe. Verdeaţa primăverii se arătă iarăşi şi Iordanul începu să curgă din nou cu un murmur plăcut peste câmpie.

Zamalah, care suferise frigul nopţii, se simţi biruit de căldura din miezul zilei. Razele cele fierbinţi ale soarelui, devenind din ce în ce mai nesuferite, făcură ca el să-şi lase cele două cămile să bea apă din râu şi să pască iarba de pe maluri, iar el se întinse să doarmă sub frunzele abia apărute ale unui castan. Unde ţi s-au dus simţirile cele rătăcite şi în ce loc te-a aruncat închipuirea? Îţi închipui în vis că-ţi vinzi marfa la târgul din Egipt? Eşti mulţumit de câştigul tău şi te pregăteşti să te întorci la Ermon încărcat, după obicei, de produsele Egiptului? Sărac nenorocit, nu vezi primejdia care te ameninţă! Deschide ochii şi uită-te împrejurul tău! Vai, cămilele tale au pierit. Suie dealurile, străbate şesurile deschizându-ţi drum prin mijlocul pădurii
168
şi caută-ţi comorile! Nenorocitule Zamalah, n-aveai altă bogăţie decât aceste animale şi povara lor, pe care un sirian ticălos ţi le-a furat în timp ce dormeai!

unde mă voi duce? Încotro-mi voi îndrepta paşii mei? strigă el alergând într-o parte şi-n alta. Câteodată ridică glasul ca să-l audă cămilele şi să vină la el, alteori se opreşte şi cercetează pământul,

nădăjduind că le va putea descoperi urmele picioarelor, dar pământul cel pietros nu primise nicio întipărire de picior, iar el rătăci mult timp fără să ştie încotro să apuce. în sfârşit, ajunse la un şes nisipos, pe suprafaţa căruia deosebi urmele unei caravane. Luându-se pe urmele ei, ajunse după două ceasuri o ceată de negustori ce călătoreau cu cămilele. Inima lui Zamalah bătea de nădejde în clipa când se apropie de omul pe care-l socoti drept căpetenie a celorlalţi. îl întrebă dacă n-a întâlnit animalele ce le-a pierdut, tremurând de bucurie şi de frică.

nu, răspunse trufaşul Maraham, n-am întâlnit cămile rătăcite. Dar cu toate că nu le-am văzut, nu mă îndoiesc că le vei găsi dacă le vei căuta cu stăruinţă şi osârdie.

Maraham se grăbea să-şi ajungă tovarăşii, când Zamalah, aruncând priviri triste asupra animalelor ce treceau pe lângă el, fu izbit de asemănarea a două cămile, aşezate în mijlocul caravanei, cu cele ale lui. Nu putea să se înşele, pentru că el le crescuse, atâţia ani le hrănise cu mâna lui, dormea lângă ele, încuraja iuţimea lor cu mângâieri şi le îndulcea durerile pricinuite de sete sau de osteneală prin vorbe dulci.

După ce se încredinţa că sunt ale lui, se retrase câţiva paşi şi le strigă cu glas mare. îndată cămilele tresăriră şi îşi întoarseră capetele spre locul unde era vechiul lor stăpân. Cei ce le mânau, în zadar se sileau să le ţină. Ele rupseră căpestrele şi se apropiară de Zamalah.

Maraham, văzând că minciuna şi înşelăciunea lui s-au descoperit, îşi descărcă mânia asupra adevăratului stăpân al animalelor şi-l umplu de ocări. Zamalah, încercând să arate că nu el a recunoscut cămilele, ci ele l-au recunoscut pe el, era învinovăţit că a folosit magia haldeiască pentru a le vrăji.

sunt ale mele, îţi zic, vrăjitor viclean! strigă Maraham. Tu, care ştii să descânţi şerpi, ai fermecat şi cămilele mele. Vin din Egipt şi mă întorc în Siria, iar aceste cămile sunt încărcate cu marfa pe care o negustoresc. Lasă-ne şi caută-ţi de drum!

o, stăpâne, zise cu umilinţă Zamalah, îngenunchind înaintea marelui Maraham de la Damasc, nu mi le lua, căci altfel voi muri! Tu eşti puternic, ai bogăţii cu îmbelşugare şi aceste turme sunt ale tale. Eu n-am nimic pe lume decât aceste două cămile. De zece ani au călătorit cu mine între Egipt, Ermon şi muntele Cârmei. Aduc de la ţărmurile de apus ale Mării Roşii balsam, orez, trestie de zahăr, linte, grâu, pepeni şi primesc în schimb produsele pământului meu natal, n-am rude, nici copii, nici fraţi. Aceste două cămile sunt singurii mei prieteni şi, dacă vrei să te uiţi în ochii lor, vei putea citi iubirea ce o au faţă de mine.

ei bine, zise atunci sirianul, cu ce sunt încărcate aceste animale despre care zici că sunt ale tale?

La aceste vorbe, ochii heteului scânteiară de nădejde, iar el se grăbi să răspundă, în simplitatea inimii lui, căci Zamalah era simplu ca o potârniche ce se lasă prinsă de păsărar.

stăpâne, sunt încărcate cu banane, vanilie, cafea, care fac să se nască bucuria în suflet şi alungă întristarea, cu bumbac, smirnă şi tămâie de Liban şi cu alte lucruri preţioase la egipteni, pentru care ei dau plată bună. Pe lângă acestea, mai duc, stăpâne, merindea ce am luat-o pentru călătorie: un sac de grâu măcinat, un vas de curmale şi un

ulcior cu bureţi fierţi cu foi de dafin, care-mi plac mai mult decât bucatele cele gustoase. Cu toate că nu îndrăznesc să aduc înălţimii tale nişte daruri aşa de ticăloase, o parte din marfa mea va fi a a ta, dacă îţi vei lăsa sluga să-şi urmeze în pace drumul. în fiecare zi îi va ruga pe zeii lui să te binecuvânteze.

ascultă-mă, aşadar, răspunse Maraham, dacă vorbele tale sunt adevărate şi dacă povara acestor animale este aceea despre care ai spus, atunci zic şi eu că ale tale sunt cămilele, iar de nu va fi aşa, apoi n-ai niciun drept asupra lor.

Şi întorcându-se către slugile lui, le porunci să dezlege legăturile şi să arate ce este în saci. Aceştia ascultară şi le arătară ochilor plini de mirare ai lui Zamalah nisip de aur, pietre de la Bezoar, cristal, abanos, mărgăritare, mărgean, fildeşi de elefant, mosc, lemn roşu şi chihlimbar cenuşiu.

Zamalah, uitându-se mult la aceste comori, nu-şi putu stăpâni necazul şi se tânguia că a căzut în laţul cel întins de Maraham. Ideea că i s-a schimbat povara îi veni în minte şi negăsind vorbe ca să-şi exprime dispreţul şi mânia sa, aruncă asupra sirianului o căutătură necăjită. După aceea, aruncându-se pe spinarea uneia dintre cămile, o luă pe cealaltă de căpăstru. îndemnate de glasul lui, cămilele se

pregăteau să fugă către pădure, când Maraham îl lovi pe Zamalah cu dosul săbiei şi-l răsturnă la pământ. în clipa aceea, slugile lui înaintară, înconjurară credincioasele animale, le traseră după ei şi galopară peste câmpie, făcându-se nevăzuţi, acoperiţi fiind de norii de praf.

Pe vârful unui deal trei copii frumoşi stau în picioare şi se ţin de mână. Părul lor cel galben flutură în bătaia vântului şi zefirul se joacă în faldurile tunicilor lor. Braţele lor netede sunt mai albe decât fulgii lebedei şi mai curate decât fildeşul. Aşteaptă cu nerăbdare semnul spre a ţâşni. Alergarea începe. Toţi trei pornesc în aceeaşi clipă. Abia ating iarba cu picioarele lor cele uşoare, biruind

171

toate piedicile. Aceşti copii nesocotiţi însă n-au prevăzut că, odată porniţi pe coastă la vale, nu se vor mai putea opri. Se străduiesc în zadar să nu treacă dincolo de ţinta ce şi-au propus-o. După aceea, cu strigăte de bucurie în care se amestecă frica, se silesc să se oprească unul pe altul. Cad, în sfârşit, pe iarbă şi se rostogolesc până la poalele dealului.

Copiii îşi fac o idee slabă şi trecătoare despre primejdie. După ce s-au dezmeticit din spaima în care-i aruncase iuţimea fugii, se uitară împrejur şi văzură că se află într-o ţarină acoperită cu lucernă şi bob înflorit. Mişcările şi săriturile neîncetate pe care le făceau iepurii şi pisicile sălbatice au atras atenţia copiilor. Atunci li se înfăţişă un nou fel de joc.

La glasul celui mai mare se sculară toţi şi începură o vânătoare nevinovată, care n-a ţinut mult, căci locuitorii cei fricoşi ai bălăriilor, fiind alungaţi din culcuşurile lor paşnice, au fugit în vizuini şi nu s-au mai arătat. înşelaţi în nădejdea lor, micii vânători începură să strângă scoici, pe care lacul Hineret le aruncă pe malurile lui. Apoi începură să alerge după şopârla cea verde ca smaraldul, după greieri şi după insecte cu aripi lungi şi argintii, până când, nemaiputând de râs şi de oboseală, se trântiră pe iarbă, expunându-şi mădularele cele înfierbântate la vântul cel răcoritor al mării.

Somnul se făcu stăpân peste ei, pe rând, dar cel mai mic, neavând răbdare să stea mai mult în aceeaşi poziţie, se sculă şi, smulgând câteva mănunchiuri de iarbă, acoperi cu ele obrazul celorlalţi. Aceştia îi mulţumiră că îi apără de arşiţa soarelui, dar el căuta să le tulbure odihna. Mişcându-şi încet degetele cele mici pe braţele goale ale celorlalţi sau apăsând cu mâinile pleoapele lor cele închise, le strigă la ureche cu un glas neschimbat: „Dormiţi, fraţii mei, dormiţi!”.

172

Deodată, un strigăt ce părea că vine din vârful dealului îi deşteptă cu totul.

pe tine te strigă, Isahare! zise cel mai mare.

ba nu, pe Asir, zise cel mai mic.

ba nu, pe Neftali, zise şi celălalt.

Zăriră apoi pe cineva care cobora în vale şi Neftali strigă:

e Gad, fratele nostru. Să ne ascundem după tufa aceasta ca să nu ne găsească!

Glasul băiatului care îi striga pe fraţii lui răsuna necontenit în luncă. Dar după ce nu-i zări nicăieri, se opri şi mai înălţă o dată glasul. După care, apucat de o frică neaşteptată, aflându-se singur, începu să plângă, până când râsul cel vesel şi înfundat al copiilor îi descoperi locul unde se ascunseseră. Atunci faţa lui Gad se înveseli, iar ochii lui exprimau importanţa noutăţilor pe care voia să le împărtăşească.

care dintre voi va ghici cine este acum la tatăl nostru? zise el.

Mulţumit de mirarea şi curiozitatea pe care le aţâţaseră vorbele lui, le spuse fraţilor că Laban a lăsat Padan-Aranul ca să se ia pe urmele lui Iacov. Descrise nu numai întâlnirea lor, ci repetă şi vorbele fiecăruia, imită sunetul glasului şi al mişcărilor lor, până şi privirile lor. Când îl înfăţişa pe Laban imputând cu mânie lui Iacov, ginerele lui, că a plecat fără să-i dea de ştire, când, schimbând tonul, imita pe umilitul Iacov, care se ruga şi se silea să îmblânzească, prin cuvintele lui, mânia unchiului său.

Copiii stăteau nemişcaţi şi ascultau cu băgare de seamă povestirea lui Gad, urmărindu-i cu ochii toate mişcările. După ce au terminat, au început să vorbească cu o isteţime copilărească despre urmările ce le-ar putea avea plecarea lor cea pe furiş din Mesopotamia. Vorbeau încă despre

173

aceasta, când Neftali le arătă un nor de fum amestecat cu flăcări, care se ridica din înălţimile unde locuiau ei.

În spaima lor, îşi închipuiră că Laban a dat foc corturilor pe care le avea tatăl lor, dar Gad, bucurându-se de această privelişte, le zise:

acum sunt încredinţat că Laban a primit să se împace cu tatăl nostru, Iacov. Focurile acestea sunt de la un altar. Să îngenunchem, fraţilor! în timpul în care ei jertfesc, să ne înălţăm şi noi mâinile şi inimile către Domnul şi să-L rugăm să îi binecuvânteze pe moşul nostru, Laban, şi pe iubitul nostru tată, Iacov, şi să nu îngăduie ca vrajba să-i dezbine!

După ce au îndeplinit această datorie evlavioasă, se luară după Gad şi ajunseră în vârful muntelui Galaad, unde văzură pe un altar de piatră oasele cele arse ale jertfelor, amestecate cu cărbuni stinşi.

Intrând în cercul ce era format împrejurul altarului, copiii cercetară feţele tuturor celor care erau de faţă, încercând prin această să ghicească dispoziţia duhului fiecăruia. Pironindu-şi ochii asupra lui Laban, alergară să se arunce în braţele lui, pe care le întindea către ei.

unde ai fost, micule derbedeu? îl întrebă Lia pe Isahar, punându-l pe genunchii ei. După aceea, întorcându-se către ceilalţi trei, le spuse primejdia în care vor cădea de se vor depărta de corturi într-o ţară străină, unde nu vor putea găsi, ca la Padan-Aran, un prieten la fiecare ceas care să-i aducă la mama lor.

Fără a lua prea mult în seamă aceste cuvinte, nerăbdătorul Isahar se luptă până ce scăpă din mâinile mamei sale şi alergă înaintea lui Dan şi a lui Levi, care, punând de mai înainte un laţ, ca să prindă un pui de cerb pestriţ, acum îl prinseseră, şi-l târau după ei de brâiele lor, ce le înnodaseră pe după gâtul cerbului. Copiii erau încurajaţi la această faptă de barbarie de către Simeon, ale cărui strigăte de

bucurie ajunseseră până la urechile lui Ruvim, care se juca pe iarbă cu sora sa, Dina, şi cu cei mai mici fraţi ai lor, Iosif şi Zabulon. înduioşat de silinţele făcute de micul animal ca să scape şi necăjit pentru fapta cea crudă a fraţilor lui, Ruvim se duse către ei şi le arătă cu degetul ochii cerbului, care erau gata aproape să-i sară din cap, din pricina sugrumării cu brâul. Băgând de seamă că învinovăţirile lui nu produc niciun efect, se duse să-l caute pe Iuda, care şedea între Laban şi tatăl său, şi-i şopti la ureche câteva vorbe.

Asemenea unui leu tânăr, care, deşteptându-se de mugetul unei vijelii, iese încet din culcuşul lui şi înaintează maieştuos sub adăpostul pădurii, Iuda se sculă şi se apropie de fraţii lui. Nu le zise nimic, ci puse numai o mână pe capul nevinovatului animal şi, cu cealaltă trase cuţitul ce-l avea atârnat la brâu şi tăie în două legătura care-l strângea, lăsând cele două capete în mâinile lui Dan şi ale lui Levi. încredinţând animalul îngrijirii lui Ruvim, se întoarse paşnic şi tăcut la părinţii lui, plecându-şi iar urechea la vorbele lor.

După ce puiul de cerb îşi redobândi puterile, Ruvim îl duse la poalele muntelui Galaad. Se uită cu bucurie la el cum sare de sprinten şi fuge într-un desiş întunecos şi stufos, unde omul n-a pătruns niciodată.

— Acum ai scăpat de cursa înşelătorului viclean, îi zise el. Mâna aceluia căruia îi place să verse sânge nu te poate ajunge. Păzeşte-te, aşadar, animalule nevinovat, şi să nu îţi mai părăseşti culcuşul cel întunecos şi teme-te să nu mai cazi iarăşi în puterea celui înrăutăţit!

Se opri. Un glas clar şi tânguietor repeta după el: „Cursa înşelătorului viclean... Puterea celui înrăutăţit”. Ruvim tresări şi, uitându-se împrejur, văzu nu departe un om şezând jos, pe iarbă, care, părând că nu bagă de seamă mirarea copilului ce se uita la el, mânca cireşe sălbatice.

străine, îi zise fiul lui Iacov, de poftă sau de nevoie mănânci aceste poame crude?

şi de una şi de alta, răspunse celălalt fără să-şi ridice capul. După aceea repetă oftând: „Totodată şi înşelător, şi viclean”.

nu mă numi aşa, zise tânărul. Cum pot merita o asemenea învinovăţire eu, care nu te cunosc? Mai bine pune-mă la încercare. Dacă-ţi este foame, noi avem acasă cu ce să te hrănim. Dacă ai trebuinţă de îmbrăcăminte, tatăl meu îţi va da şi vei găsi un adăpost sub corturile lui. Având, aşadar, hrană, îmbrăcăminte şi adăpost, ce-ţi va mai lipsi?

Străinul, lăsând să cadă poamele ce le ţinea în mână, îşi acoperi faţa şi răspunse suspinând:

chiar de aş vrea toate aceste lucruri, tot aş plânge pierderea iubitelor mele cămile.

Mişcat de simplitatea durerii lui, Ruvim şezu lângă el şi-l rugă să-i deslușească pricina necazului său.

Zamalah îi povesti atunci cum l-a furat negustorul sirian şi zugrăvi trista lui stare prin cuvinte care mişcară inima lui Ruvim.

dacă dobândirea unui prieten poate oarecum să te despăgubească de paguba ta, îi zise copilul, odihneşte-te şi mângâie-te prin vorbele mele. Aceia care au trebuinţă de ajutor să fie siguri că vor dobândi de la tatăl meu, Iacov, tot ce vor dori. El este bun şi compătimitor cu slujitorii lui. Braţele sale sunt întotdeauna deschise celor nenorociţi. Mâhnitul nu-şi mai simte durerile când este lângă dânsul. Vino, aşadar, cu mine, şi nădăjduiesc că degrab vei afla fericirea!

Ruvim, luându-l de mână pe Zamalah, care era nehotărât, se silea să-l înduplece să meargă după el, când, nu departe de locul unde se găseau, îi zăriră pe ai lui. Ei erau instalaţi pe un deal care, fiind mai bine adăpostit decât

înălţimile muntelui Galaad, îl aleseseră ca să aşeze corturile pe el. Le ridicaseră la marginea pădurii care acoperea coasta dealului şi se întindeau în jos până-n luncă. Neputând să-l înduplece pe Zamalah să vină cu dânsul, Ruvim îl lăsă. Dar după un minut se întoarse cu tatăl lui, care, adresându-se heteului mâhnit, îi zise că, dacă nu-i va putea face cuvenita izbândire, de acum înainte el va fi un mădular cinstit al casei sale.

Laban nu îi lăsă pe locuitorii muntelui Galaad să doarmă mult. De cum văzu că se crapă de ziuă şi auzi cântecul ciocârliei de dimineaţă, se şi sculă, chemă slugile şi le porunci să se pregătească pentru întoarcerea la Padan-Aran. Intră în cortul lui Iacov, pe care-l găsi sculat şi, aşezându-se lângă el, îi zise:

aş vrea să-ţi vorbesc, fiule, dar mai înainte de toate îţi cer să nu te superi pentru vorbele mele.

Iacov strânse mâna socrului său între ale lui şi şezu ascultând cu băgare de seamă pe bătrân.

noi am trăit împreună douăzeci de ani, urmă Laban, mi-ai slujit paisprezece ani pentru amândouă fetele mele şi şase pentru animalele tale. Poate îţi meritam învinovăţirile pentru asprimea mea, dar această ceartă s-a sfârşit. Ne-am iertat unul celuilalt greşelile. Poveţele ce vreau să ţi le dau să fie chezăşia împăcării noastre. Temându-mă atâta să nu pornesc gelozia dintre cele patru femei ale tale, nu ţi-am vorbit niciodată despre copiii lor. înainte de a ne despărţi, poate pentru totdeauna, lasă-mă să-mi deschid inima ca să te poţi folosi de cele ce am băgat de seamă. Cercetează iarba pe care stăm! Nu vei găsi două fire asemenea. Caracterele copiilor tăi sunt tot aşa de deosebite. în timpul în care tu erai ocupat la câmp cu grija turmelor, ei creşteau împrejurul meu, iar eu îi cercetam în pace. Ascultă dar despre cercetările mele, pentru ca să ştii cum să-i cârmuieşti, căci precum plantele diferite cer diferite moduri de

cultivare, tot aşa şi fiecare din aceşti copii trebuie crescut deosebit, după ceea ce făgăduieşte. Ruvim, cel întâi născut al tău, este acum aproape de treisprezece ani. Caracterul lui este blând ca zefirul vieţii, dar e mai nestatornic ca soarele primăverii. E slab, nehotărât, iar virtuţile îi devin nefolositoare din pricina nestatorniciei şi nestăruinţei. După acesta, vine Simeon. Vai, am fost adeseori martori la fapte crude şi barbare, care m-au încredinţat că inima lui este înrăutăţită. Îi place să vadă sânge. Unul dintre jocurile lui favorite este să vadă un animal slab că suferă mii de chinuri. Priveghează asupra lui, Iacove, nu cu îndelunga răbdare a unui tată, ci cu asprimea unui judecător! Nu lăsa să te orbească multa iubire ce ţi-o arată! Te iubeşte, fără îndoială, cu o căldură fără hotar. Chiar şi eu l-aş cinsti mai mult dacă n-aş fi băgat de seamă că această iubire a lui este izvorul a mii de răutăţi. Poate el suferi să te vadă mângâindu-i pe fraţii lui? El pizmuieşte până şi sărutările ce le dai copiilor de ţâţă. Cuvintele lui sunt pline de trufie şi de dispreţ. Duhul lui este întunecat şi trist. Inima îi este învârtoşată şi fără milă. El priveşte cu o bucurie ce nu e firească cerul negru şi ameninţător. Fulgerele îl veselesc mai mult decât razele soarelui şi preţuieşte mai mult vijelia care vine înaintea unei vremi urâte decât vânturile cele dulci ale apusului.

Levi are un suflet împietrit, dar înainte de a da lovitura de moarte se întreabă pe sine: „Ce folos voi avea din aceasta?”. El a împlântat fluturele într-un mărăcine pentru ca să-i poată smulge aripile. A tăiat albina în două, ca să-i poată suge mierea. A prins peştele, ca să-i ia solzii cei strălucitori. A jupuit iepurele, pentru că îi poftea pielea. El nu este neomenos din plăcere, dar îndată ce va afla că se poate câştiga ceva, Levi niciodată nu va zăbovi să verse sânge.

Să ne ocupăm acum de Iuda. El este mai presus de fraţii lui cu statura şi cu frumuseţea, întru toate covârşeşte

pe toţi copiii ce i-am văzut, cu virtutea, cu curajul şi cu tăria. Inima îi este cu adevărat

împărătească şi ochiul lui ce scânteiază de foc şi de înţelepciune este mai pătrunzător decât al vulturului. Cuvintele sale sunt drepte şi cu judecată. Vorbeşte rar, dar cine va îndrăzni să-i zică atunci când o face: „Aceasta nu va fi aşa!” sau „Aceasta nu este aşa!”? Tinerii pe care el îi stăpâneşte cu autoritatea cuvintelor lui nu îndrăznesc să-l contrazică şi nici bătrânii nu pot, căci îi simt adevărul vorbelor. Am auzit câteodată că este învinovăţit pentru semeţia lui şi m-am silit să cercetez dacă această învinovăţire este dreaptă. Silinţele mi-au fost însă zadarnice, căci deşi este tânăr, privirile lui cele măreţe mă pătrund. Liniştea şi vrednicia lui mă umplu de respect şi nu ştiu ce anume, măreţ şi solemn, care emană din toate lucrările lui, mă aruncă în nedumerire şi mirare.

Dan, al cincilea fiu al tău, este cumpătat şi înţelept de minune. Cu toate acestea, înţelepciunea lui nu-mi place, căci seamănă cu a şarpelui. Se exprimă anevoie. Vorbele lui sunt dulci ca mierea, dar să te fereşti de el, de i-ai făcut, cumva, vreo nedreptate! Fugi de mângâierile lui! Cutremură-te când zâmbeşte şi fereşte-te de îmbrăţişările lui ca de săgeata cea otrăvitoare a aspidei! Nu te teme însă că te va lovi în faţă! Dan nu ştie să se răzbune în acest fel, dar înfricoşează-te de cuţitul asasinului. Fiind încredinţat, ca şi fraţii lui, că naşterea lui este mai prejos decât a fiilor tăi cei legiuiţi, în loc de a da cinstea celor cărora li se cuvine, el este foarte bănuitor, înşelător şi mişel.

Aceeaşi pricină, lucrând asupra unei firi împotrivitoare, are un efect cu totul deosebit şi îl face pe Neftali neclintit în părerile sale, totdeauna gata a crede că a râs cineva de el şi totdeauna aplecat să răzbune nedreptăţi închipuite. Neftali este o stâncă ce se va împotrivi şi valurilor mării, şi furtunii. Pizmătăreţ ca dromaderul pe care nici rugăminţile, nici loviturile nu-l pot face ascultător, copilul acesta

este îndrăzneţ şi nu se înduplecă. întâlnirea cu un şarpe înfricoşat nu-l face să părăsească poteca ce şi-a ales-o.

Inima lui Gad este nevinovată. Cugetele lui sunt drepte şi curate. Cu toate acestea, nu este fără cusur. Vorbeşte mult şi-i place să-şi audă sunetul glasului. Această greşeală ar fi un lucru mic, dacă el n-ar fi aplecat să râdă de alţii. Acest obicei urât îi înnegreşte calităţile cele bune. Nu l-ai văzut tu însuţi imitând mişcările şi glasul celor care-l înconjoară? Femeilor le place acest fel de talent şi-l consideră ca o dovadă de fineţe şi vioiciune, dar eu îţi zic să înfrânezi acest rău. Încurajându-l, vei obişnui duhul lui să se deprindă cu lucruri de nimic. Va descoperi secretele inimii şi, repetând tot ce poate auzi şi vedea, va semăna pretutindeni nemulţumirea şi ura.

Cât despre ceilalţi copii ai tăi, sunt prea mici pentru a-i judeca. Adu-ţi aminte, însă, fiule, că sământa cuprinde în ea planta ce trebuie să crească. Forma, culoarea şi mirosul ei sunt închise aici şi numai singură, mâna timpului le dezvoltă.

îţi mulţumesc, tată, că mi-ai încredinţat cugetele tale, zise Iacov, şi îţi făgăduiesc că îţi voi urma sfaturilor, căci ştiu că toţi copiii mei îţi sunt scumpi ca şi cum ar fi ai tăi.

am păcătuit adeseori înaintea Domnului, zise Laban. Şi tu, fiul meu, Iacov, ai săvârşit o greşeală în tinereţea ta, care te-a alungat din casa tatălui tău. Dar cu toate că noi amândoi suntem slabi şi supuşi greşelii, nu trebuie să suferim răul în copiii noştri, căci atunci ne facem de două ori vinovaţi. Sileşte-te, aşadar, fiule, să-l supui pe cel îndărătnic, să înfrânezi nebuna deşertăciune a celui ce-şi bate joc de alţii, să-l pedepseşti pe cel crud, să-l răsplăteşti pe cel care face binele, să-l încurajezi pe cel sfios şi să-l dai de gol pe cel înşelător. Dar, înainte de toate, o, Iacove, îngrijeşte de tine însuţi! Cercetează-ţi înclinările şi, dacă vei descoperi cea mai mică părtinire, sileşte-te să o

înăbuşi! Cârmuieşte-ţi familia cu dreptate, cu statornicie şi cu blândeţe! Această sarcină este grea, dar ca să nu semeni dihonia şi gelozia între fraţi, cel rău trebuie să-ţi fie la fel de scump ca şi cel drept. Zi-i: „Nu te pedepsesc pe tine, ci cusururile tale. Nu mai greşi şi veţi fi toţi la fel de iubiţi!”. Porunceşte celor două femei, care s-au împărtăşit cu Lia de cinstea patului tău, să fie supuse în toate lucrurile soţiilor tale celor legiuite! Fă ca acestea să le cârmuiască cu blândeţe şi cu omenie! în felul acesta vei face între mamele copiilor tăi legături de supunere şi iubire şi, prin această unire, îţi vei pregăti fericirea bătrâneţelor. Dumnezeul Cel Bun şi Milostiv să-mi audă rugăciunile, fiul meu, iar tu să te afli degrabă în braţele tatălui tău, Isaac, şi să o strângi la inima ta pe buna şi scumpa mea Rebeca!

Laban încetă să mai vorbească, iar Iacov îi întoarse îmbrăţişările cu cea mai vie iubire. Laban se sculă şi, deschizând uşa cortului, o văzu pe Lia care-l aştepta afară cu copiii. îndată ce-l văzură, alergară întru întâmpinarea lui şi i se agăţară de gât.

dar unde este fiica mea cea mai mică? întrebă el. Unde este Rahila? Pentru ce nu este aici, să ne luăm cel din urmă rămas bun?

o, tată! strigă un glas îndurerat.

Iar Rahila, ţinând pe fiul ei în braţe, veni şi căzu aproape leşinată în braţele lui. Laban îi îmbrăţişă pe amândoi şi-i binecuvântă. După aceea, încercă să-şi facă drum prin această mulţime iubită şi numai cu mare silinţă putu să scape de cei pe care-i iubea.

Iacov l-a însoţit până la altarul de piatră, unde jertfiseră ziua trecută. Laban şi el îşi împreunară mâinile şi reînnoiră cu solemnitate jurământul de prietenie ce-l făcuseră.

fie ca acest stâlp să ţină atât cât şi al lui Sit, care se înalţă şi astăzi în şesurile răsăritului! şi fie ca unirea noastră să fie veşnică! Când vom fi departe unul de altul,

Domnul va priveghea asupra noastră. Şi-l voi chema judecător de le vei necăji pe fetele mele sau de-ţi vei alege alte soţii afară de Lia şi Rahila.

binecuvântarea Domnului să se coboare asupra mea şi asupra familiei mele, zise Iacov, atâta timp cât voi păzi jurământul meu, iar această piatră să mărturisească împotriva mea de voi trece vreodată peste ea cu gândul să te vatăm. Dumnezeul lui Mahor, al lui Avraam şi al lui Isaac să te binecuvânteze, o, tată!

asemenea şi pe tine, fiul meu! răspunse Laban.

Se îmbrăţişară din nou şi se despărţiră. Laban apucă drumul către Mesopotamia, iar Iacov se întoarse la corturile sale.

Mâhnirea pe care o simţeau Lia, Iacov şi copiii pentru plecarea rudei lor s-a împrăştiat prin bucuria că s-au împăcat şi prin nădejdea de a se revedea degrabă. întristarea însă care sfâşia inima Rahilei alungase de la dânsa toată bucuria şi nădejdea. îl încredinţă pe fiul ei, Iosif, bilhei şi se uită la plecarea tatălui ei cu sângele cel rece al deznădejdii, până când coasta dealului îl ascunse, după care se întoarse în cortul ei copleşită de o durere tăcută, nemişcată şi îngheţată. Sta nesimţitoare la mângâierile surorii sale şi la îngrijirile femeilor ce erau împrejurul ei.

Iacov, intrând la dânsa, îi văzu chinul sufletului, îi scoase din cort pe toţi cei ce erau înlăuntru şi, după ce rămase singur cu Rahila, şezu, puse capul pe pieptul ei şi aşteptă în tăcere până ce-şi va veni în simţiri. Ea făcu o mişcare. Oftările deveniră mai dese. Inima i se bătea cu mai multă putere. Strigăte înfundate îi ieşeau din gură, iar suspinele şi lacrimile sale o chemară la viaţă.

iubita mea, Rahila, zise în sfârşit Iacov, draga mea, dă-mi voie să te las şi să-ţi uşurez chinul chemându-l înapoi pe tatăl tău! N-ar fi trebuit să se poarte aşa cu noi. Să mă alerge până aici cu atâta iuţeală şi pe urmă să se

întoarcă aşa de curând. Voi trimite să-l caute. Ştiu că se va îndupleca de rugămintea mea şi se va întoarce la noi. De ce să nu meargă cu noi la Versavia? De ce să nu vină şi să-şi vadă sora, de care s-a despărţit de un mare număr de ani, şi pe tatăl meu, care arde de dorinţa să-l vadă? Nu ne va lăsa aşa, ci se va întoarce, sunt sigur.

Ochii Rahilei înviară. Ea îi mulţumi iubitului ei, Iacov, cu un zâmbet uşor, iar bucuria ce o simţea creştea odată cu încredinţarea că tatăl nu i se va împotrivi dorinţelor. Dar abia dădu Iacov poruncă uneia dintre slugile lui să alerge după Laban, că Rahila îl apucă de mână chiar în clipa când încăleca pe cal. Privirile îi erau rătăcite şi strigă cu un glas pătrunzător:

oh, nu, nu! Nu te duce, te rog! Nu-l chema înapoi pe tatăl meu! Presimt că nu-l voi mai vedea, dar cu toate acestea, nu trebuie să-l chemăm înapoi.

După aceea, întorcându-se către Iacov, adăugă:

ai uitat de acela care vine de la miazăzi? Aşteptăm în fiecare zi şi în fiecare ceas şi în fiecare minut întoarcerea solilor ce i-ai trimis la Edom. Poate că ne vor aduce veste că se apropie fratele tău, Isav cel furios şi nemilostiv... De se va întoarce tatăl meu, poate să cadă şi el sub sabia lui cea ascuţită... Nu, nu! Acest tată iubit trebuie să se ducă la Padan-Aran în siguranţă. Isav va găsi aici destule jertfe ca să-şi sature mânia.

Vorbele Rahilei, care-i aduceau aminte lui Iacov despre primejdia uitată, prin aflarea lui Laban de faţă, îi îngheţă inima cu o groază fără de veste. îşi împreună mâinile şi le înălţă către cer, apoi chemă cu un glas îndurerat pe Dumnezeul Cel Atotputernic, Care Singur putea să-l scape. Strigătele copiilor însă îi vestiră sosirea lui Itamar şi a altor soli trimişi de Iacov în pământul în care locuia

atunci Isav. Caii cei iuţi, scăldaţi în spumă şi abur, după ce depuseră
183
toate eforturile ca să mulţumească nerăbdarea călăreţilor, ajunseră, în cele din urmă, în câmpia de la Ramot-Galaad.

Familia îngrijorată ieşi înaintea trimişilor şi-i întrebă, tremurând, despre ceea ce văzuseră. Unul dintre ei începu să vorbească, deşi Itamar îi făcuse semn să tacă, şi, întorcându-se către Iacov, care rămăsese încremenit în acel loc, îi zise cu glas mare:

fratele tău, Isav, vine întru întâmpinarea ta cu patru sute de războinici.

Un cedru măreţ domneşte de mult timp peste munţii care l-au văzut născându-se. Vârful lui se înalţă către cer şi ramurile sale, care se întind împrejur, dau umbra lor tânărului mirt care îi creşte la picioare. A venit ceasul în care acest arbore împărătesc trebuie să cadă. Braţul tăietorului este ridicat, iar loviturile lui răsună din deal în deal. Cu toate acestea, el stă ţeapăn şi neclintit. Securea fatală însă i-a pătruns până la rădăcini şi toate frunzele i s-au veştejit. S-a dat cea din urmă lovitură. S-a auzit un geamăt surd şi trist, iar împăratul pădurilor a căzut, sfărâmând sub greutatea lui tinerele tufe, care se silesc să-l sprijine. Acest Iacov căzu cu faţa la pământ, deşi femeile şi copiii se străduiau în zadar să-l ridice.

Numai Zamalah singur nu cunoştea pricina acestei tulburări, a acestor priviri pline de întristare, a acestei scene de durere, la care el era martor. Neştiind cum s-o afle, se amestecă în mulţime şi aşteptă cu nerăbdare să se lămurească pe deplin.

oare ce se întâmplă? întreabă acest om nemângâiat.

Iacov îşi simţi mâinile strânse între ale Rahilei şi ale Liei. Văzu că lacrimile lui Ruvim îi udau faţa, pe Iuda că îi sprijinea capul, iar pe ceilalţi fii şi pe slugi, cum i se strângeau împrejur, voind parcă să-i ajute.

Amintirea trecutului se întoarse cu toate puterile ei. Cu cât slăbiciunea lui pierea, frica îi creştea.
184

ceasul ispăşirii! Ceasul cel de netrecut şi grozav iată că a sosit! zise Iacov. Acest ceas a întârziat douăzeci de ani. A fost aşteptat atâta timp şi este atât de înfricoşat. O, Isave, pedeapsa îmi va covârşi greşeala, căci prin aceste fiinţe iubite mi-am înmulţit viaţa! Luându-le şi lor vieţile, mă vei face să mor cu o mie de morţi. Numai eu singur am păcătuit. Sabia ta să mă izbească numai pe mine. Va trebui ca aceste fiinţe nevinovate să se jertfească pentru păcatul săvârşit de tatăl lor? Isav, în furia sa, nu-mi va ucide copiii şi pe mamele lor? Sunteţi toţi aici? Nu lipseşte vreunul? Să vă mai văd o dată pe toţi adunaţi. Apropiaţi-vă, scumpele mele comori, daruri binecuvântate de Dumnezeu! Unde este fiica mea, Dina? Daţi-mi-l pe cel mai mic dintre fiii mei ca să-l ascund la sânul meu!

Zamalah, a cărui mirare creştea la fiecare vorbă a lui Iacov, se apropie de Itamar şi-l rugă să-i risipească nedumerirea. Vătaful se învoi şi, povestindu-i pricina dihoniei ce era între cei doi fraţi, se grăbi să se ducă la stăpânul lui, care începuse să se liniştească puţin.

— O, ticăloşie! strigă Zamalah rămânând singur. Cât de întinsă este împărăţia ta! Nedreptatea şi viclenia triumfă între fiii oamenilor. Aşadar, nu sunt singura fiinţă ce suferă pe pământ. Sirianul care m-a înşelat nu-mi era frate. El nu m-a lipsit de dreptul de întâi născut. Isave! Sărace Isave, vătămarea ce ţi s-a făcut a fost mare, dar răzbunarea îţi va fi înfricoşată! Nu pot să te osândesc. Te-a furat, te-a batjocorit, te-a trădat. Nici eu nu-l pot ierta pe sirian. Nu, niciodată nu-l voi ierta. El mi-a forat cămilele pe care le mângâiam şi pe care le iubeam ca pe copiii mei. Doi copii nu mi-ar fi putut fi mai scumpi decât cămilele mele. Ele erau averea mea, moştenirea mea şi singura mea bogăţie. Unde sunt ele acum? Acel om nu poate avea milă de ele. Poate că ele suferă de foame şi de sete. Poate că le deşală cu poverile şi le asupreşte cu bătăile. Dar nu, trebuie să
185
aibă o inimă prea împietrită să chinuie aceste animale credincioase, îl voi urmări. Nu mă voi lăsa. Mă voi înarma să vărs sângele vicleanului care-mi pricinuieşte durere. Ochii mei vor privi cu bucurie la agonia lui şi-i voi da mădularele lui cele sluţite câinilor înfometaţi şi corbilor văzduhului.

Astfel Zamalah se aprindea de mânie, gândindu-se la paguba ce a suferit-o. în nebunia lui, alerga prin corturi şi, pentru prima dată, în sufletul său, îşi făcuse loc o grozavă dorinţă de răzbunare.

După ce se liniştiră în el cele dintâi tulburări pe care i le produsese vestea cea nenorocită a trimisului, Iacov îşi plecă în jos capul, fiindu-i ruşine că s-a arătat aşa de slab înaintea familiei sale, înmulţind în ea groaza şi mâhnirea. Aducându-şi aminte de făgăduinţele Celui Atotputernic şi de

neapărata trebuinţă de a folosi toate mijloacele pentru a preveni primejdia care îl ameninţa, se întoarse liniştit către Itamar şi-i porunci să repete tot ceea ce ştia. Vătaful îl ascultă şi mai adăugă că Isav, deoarece se oprise la Versavia venind dinspre Seir, oricât s-ar grăbi, nu putea ajunge la Galaad mai înainte de a doua zi. Uşurat de frica unei nenorociri grabnice, Iacov, după ce se gândi o clipă, se retrase câţiva paşi pe o mică înălţime şi îşi ridică deasupra capului un toiag de abanos împodobit cu aur. La acest semn lucrătorii, slugile şi păstorii alergară şi se strânseră împrejurul stăpânului lor, gata fiind să-i asculte poruncile. După ce le spuse ceea ce trebuie să facă, se împrăştiară şi aleseră dintre animalele lui Iacov cinci sute optzeci de capete, atât vaci, cât şi tauri, asini, cămile, oi şi capre. Fiecare fel îl deosebiră, după care aşteptară poveţele stăpânului lor.

mergi înainte, zise Iacov celui dintâi, lasă o depărtare potrivită între turme, iar atunci când îmi vei întâlni fratele, Isav, şi te va întreba cine eşti şi de unde vii şi ale cui sunt animalele, tu să-i răspunzi: „Sunt ale lui Iacov, slugii tale, şi sunt un dar ce ţi-l trimite ţie, stăpânului său. El vine în

urma noastră, căci a zis: «îi voi trimite înainte darurile menite pentru fratele meu, ca să-i îmblânzesc mânia înainte de a mă înfăţişa înaintea lui. Poate că nu le va lepăda!”.

Slugile, primind toate aceeaşi poruncă, plecară mânându-şi animalele. După ce se depărtară cât să nu se mai vadă, Iacov se întoarse către aceia care rămăseseră şi-i împărţi în două cete.

dacă Isav va omorî o parte dintre voi, să fie măcar câţiva care să scape, zise el. Ţie, Itamare, îţi încredinţez adevărata mea bogăţie, soţiile şi copiii mei. Du-i de-a lungul râului Iaboc şi sileşte-te să ajungi înaintea nopţii pe celălalt mal al Iordanului! Plecaţi toţi, căci el vă va ajunge!

Şi porniră toţi, lăsându-l pe Iacov cu Itamar.

fiindcă suntem singuri, îi zise Iacov, spune-mi curat şi nu ascunde nimic din ceea ce ai văzut şi auzit de la Edom! Nu tăinui nimic! N-am nicio nădejde şi prin urmare, nici frică. Toate mă încredinţează că o să pierim degrab. Cu toate acestea, sunt hotărât să-mi urmez drumul. O izgonire prelungită din scumpa mea ţară este pentru mine o nenorocire mai grozavă decât moartea, iar tu ai fost martor că femeile mele au ales ca mai bine să treacă peste toate primejdiile decât să simtă durerea de a se despărţi de mine. Spune-mi, mi-ai văzut fratele? Ce a zis? Figura lui era ameninţătoare? Care îi era expresia ochilor şi a buzelor când mi-a auzit numele? Care îi erau simţirile inimii? Tu trebuie să le fi citit pe faţa sa. Oh, de ce n-am putut să-l văd eu în clipa aceea!?

Stăpâne, îi răspunse Itamar, noi nu l-am văzut pe fratele tău. Linişteşte-ţi tulburarea! Ascultă-mă şi vei afla tot ce s-a întâmplat. Când am ajuns la locuinţele lui, care sunt mari şi falnice, am dat în mâinile străjerilor ce erau afară praştiile şi cuţitele noastre, ducându-ne fără arme până în mijlocul cetăţii. Dar în loc să-l găsim acolo pe Isav şi pe ostaşii lui, am fost înconjuraţi de femei, de copii mici

şi de robi, care, la rugămintea noastră, ne duseră înaintea blândei lor stăpâne, frumoasa şi sfânta lui soţie.

frumoasă, sfântă şi blândă? repetă Iacov cu mirare. Am socotit totdeauna, Itamare, că tu eşti prieten al adevărului şi că dispreţuieşti meşteşugul cel slugarnic al linguşirii. Cum se poate să-mi descrii astfel pe soţia fratelui meu?

ştiind ce părere ai despre ea, stăpâne, răspunse vătaful, cea mai bună dovadă pe care pot să ţi-o dau despre iubirea mea de adevăr şi despre curăţia inimii mele este aceea de a-ţi repeta că regina de la Seir este blândă, vrednică de iubit şi virtuoasă. Ea ne-a spus că fratele tău s-a dus cu trupele lui să facă război în pământul horinilor. Acest popor necredincios, stricând pacea şi călcând cele din urmă jurăminte ale lui, a intrat cu putere în pământurile lui Isav, a junghiat animalele lui şi i-a luat robi pe mai mulţi dintre supuşii lui, precum şi pe femeile lor. Ea abia îşi isprăvi vorba, când deodată am auzit strigătele de biruinţă ale războinicilor. Veniră însoţiţi de robii veseli, pe care îi scăpaseră de jugul unui popor sălbatic şi barbar. Voinicii biruitori bine înarmaţi, învârteau cu o mână deasupra capetelor lor săbiile goale mânjite de sângele celor vicleni, iar cu cealaltă frângeau cu zgomot paloşele celor biruiţi, aruncând departe bucăţile şi strigând cu glas mare că braţul căpeteniei lor este totdeauna nebiruit.

da, este nebiruit, spuse Iacov, căci Domnul se luptă lângă el.

noi am încercat să vorbim, urmă Itamar, dar în mijlocul acelui zgomot şi ai acelei învălmăşeli nimeni nu voia să ne asculte. Am stat nehotărâţi până când, zărind un soldat stând lângă o fântână şi

spălându-şi sângele cu care îi erau stropite mâinile, ne-am apropiat de el şi-i spuserăm solia cu care tu ne-ai însărcinat. în zadar i-am repetat vorbele noastre de mai multe ori, închinându-ne de fiecare dată până la pământ, căci el părea că nu ne aude, ci continua
188
să-şi spele sângele şi praful cu care era acoperit şi căuta să vadă dacă nu este rănit. în sfârşit, se duse ca o săgeată, iar noi am rămas singuri. Soldatul se întoarse cu aceeaşi iuţeală şi ne strigă de departe: „întoarceţi-vă la cel care v-a trimis şi spuneţi-i că Isav, mai marele nostru, vine în fruntea a patru sute dintre noi. Grăbiţi-vă! în noaptea asta ne vom opri la Versavia, dar vă vom ajunge mai înainte de a sosi voi în Galaad”. Soldatul se făcu nevăzut. în clipa aceea răsună o trâmbiţă, căreia îi răspunse o muzică războinică amestecată cu strigăte puternice şi pătrunzătoare de bucurie. Un porumbel sălbatic, care zbura demult deasupra noastră, ameţit de acest zgomot înfricoşat a căzut mort la picioarele noastre. Iartă-mă, stăpâne, dacă-ţi mărturisesc că, speriaţi de o astfel de privelişte nemaivăzută de nişte păstori ca noi, şi izbiţi de această povestire trăită, am fugit de acolo în grabă temându-ne să nu ne cheme înaintea căpeteniei lor, despre care se spunea că sosise. Ajungând la străjeri ni s-au dat armele, iar unul dintre ei zise: „Abia s-a terminat războiul acesta şi începe altul. Trâmbiţele vestesc că oastea este aprovizionată şi se formează din nou. Tăcere... Au semnalul plecării. Caii sunt aşezaţi în linie şi armata se apropie”, noi n-am mai auzit nimic, căci am pornit în grabă pe drumul care ne-a adus aici.

Itamar făcu o pauză.

asta e tot ce doream să ştiu, zise Iacov întristat. Du-te ca să-mi ajungi din urmă familia!

După ce rămase singur, stătu câtva timp privind cum merg cei pe care îi trimisese înainte. Unii se pierdeau în umbrele serii ce creşteau necontenit, alţii treceau câmpia cea întinsă, iar cei care plecaseră mai pe urmă, coborau încet pe potecile cele întortocheate ale dealului.

Colina pe care se afla el domnea peste o mare întindere de câmp. Se uită cu un ochi posomorât la munţii cei acoperiţi de negură. Cele din urmă raze ale soarelui vopseau
189
cu un roşu stins aburii cei albicioşi ce se ridicau din lacuri şi bălţi, iar fumul care se înălţa învârtindu-se din colibele împrăştiate printre copaci lua de asemenea o culoare mai închisă.

Lucrătorul cel vesel desprinde de la plug şi de la car caii cei obosiţi şi boii cei osteniţi. Ducând la grajd aceste animale paşnice, le mângâie şi le încurajează cu glasul lui. Croncănitul cel cobitor al ciorii care se întoarce la cuibul ei, atârnat în vârful pinilor, se împleteşte cu glăsuirea cea dulce, dar tristă, a copiilor, care se silesc să alunge păsările de la sămânţa de curând aruncată în pământ. Peste puţin sunetele nu se mai aud, iar o tăcere adâncă se întinde peste toate.

Iacov căzu într-o melancolie adâncă. Sufletul lui gemea sub o povară mare. Durerea şi frica îl cuprinseră, simţindu-se căzut în împărăţia morţii.

o, izvor de lumină şi de viaţă, strigă el întinzându-şi mâinile către soarele care apunea, nu mă lăsa pradă întunericului şi deznădejdii! Norul cel întunecos care aduce trăsnetul înaintează... Unde să fug? Unde să mă ascund?... Opreşte-te, o, soare! înrâurirea ta cea binefăcătoare să mă întărească în ceasul cel înfricoşat care se apropie! El însă se apropie de hotarul care desparte cerul de pământ. Discul lui s-a ascuns pe jumătate. încă o dată, adio!... Vai, s-a făcut nevăzut pentru totdeauna!

Se opri. Îşi acoperi faţa cu amândouă mâinile.

o, Isave, Isave, de ce vii împotriva mea cu un număr aşa de mare de oameni, când tu singur faci cât o oaste? Domnul a dat sabia în mâna ta. El Singur ţi-a atârnat scutul de braţul cel puternic şi El te acoperă cu aripile Sale. De ai fi venit şi singur cu o astfel de înfricoşare, ai fi secerat lesne crinii mei cei fără pată, ai fi semănat câmpiile de la Galaad cu trandafirii mei cei abia îmbobociţi şi ai fi sângerat apele Iordanului cu ei. O, Isave, aş primi lovitura
190
ta de moarte căzând la picioarele tale şi binecuvântând răzbunarea ta! De aş fi fost nevinovat, nu mi-ar fi păsat de ura ta. Dar vai, vai! Se poate ca Isav să mă urască dacă nu l-aş fi vătămat? Trebuie să-i merg în întâmpinare scăldat în lacrimi şi cu capul acoperit de cenuşă. Dar ce zic eu? Cu ce mă folosesc făgăduinţele Domnului dacă mă supun astfel deznădejdii? Moşul meu, Avraam, şi tatăl meu, Isaac, n-ar fi lepădat cuvintele cele mângâietoare ale Celui Atotputernic, căci erau convinşi, în credinţa lor cea fierbinte, că El le va împlini. Dar sunt eu oare un Avraam sau un Isaac? O, nu! Sunt un păcătos ticălos, care, deşi este iertat de Cel Prea înalt, prin milostivirea Sa, nu poate afla iertare în adâncul

inimii lui.

în timp ce încă vorbea, îl apucă un tremur fără veste. Se pregătea să-şi caute de drum, când, spre marea lui mirare simţi că o putere mai mare îl opreşte, nişte mâini nevăzute îl apucară de umeri şi, cu un picior aşezat împotriva piciorului său, stându-i împotrivă cu toate silinţele lui, se luptă cu acest potrivnic necunoscut.

Familia lui Iacov şi slugile lui se adunaseră oprindu-se pe malul dinspre apus al Iordanului, pe marginea căruia Zamalah rătăcea gânditor şi deznădăjduit. Prea sfios pentru a îndrăzni şi prea delicat pentru a se amesteca cu aceia care-l înconjurau, fără să fie poftit, se simţea singur în mijlocul celor ce-l primiseră, ceea ce-i pricinuia aţâţarea mâniei împotriva sirianului, care, lipsindu-l de neatârnarea sa, l-a adus la umilitoarea nevoie de a primi mila unui străin.

Duhul lui Ruvim se îndeletnicea demult cu alte lucruri şi, pe când nestatornicul tânăr îşi uitase datoriile ospitalităţii faţă de Zamalah, Iuda a prins de veste şi s-a apropiat de el cu Asir.

191

de nu va îngriji cineva de aceşti copii, zise el, mă tem să nu se rătăcească de la corturi. Iată unul pe care ţi-l încredinţez şi pe care îl voi cere de la tine la sfârşitul călătoriei noastre. Priveghează cu grijă asupra lui, căci vei răspunde pentru el.

Şi punând mâna copilului într-a lui Zamalah, zâmbi cu blândeţe şi se depărtă. Bunătatea lui Iuda n-a fost zadarnică pentru săracul heteu. Simţirea i se deşteptă şi, strângându-l pe Asir în braţe, un oftat de recunoştinţă îi ieşi din piept.

Zamalah simţi că s-a format o legătură între el şi familie şi se sili să-l veselească pe copil prin povestiri despre întâmplări ce socotea că-l interesează, făgăduindu-i că după ce se va face ziuă îi va aduce un cuib de veveriţe. Prin aceste vorbe amăgitoare, Zamalah îi câştigă iubirea lui Asir. Când Bilha veni să-l cheme din partea mamei sale, copilul se împotrivi la această poruncă şi, apucându-l de gât pe noul lui favorit, zise că el voieşte să doarmă lângă iubitul lui Zamalah. Mica gâlceavă ce se ivi din pricina aceasta se curmă printr-un strigăt dureros ce ieşi din corturile unde locuiau femeile.

Slujnica se grăbi să se întoarcă la stăpâna sa însoţită de Zamalah şi Asir. Intrând înăuntru văzură la lumina candelei pe Lia, care se silea să se desprindă din mâinile femeilor ce erau cu ea. Părul ei cel lung şi negru îi cădea pe obrazul galben şi istovit. Picioarele îi erau goale, iar hainele în neorânduială. Ochii ei priveau rătăciţi şi durerea îi înecă glasul.

iubita mea, zise Rahila, luând-o de mână, rămâi cu noi, te rog! Aşteaptă puţin. Slugile se vor întoarce degrabă, îl vor găsi pe copil. Nu poate să fie departe de aici. Ţi-ai rănit picioarele vrând să mergi prin bălării în puterea nopţii. Rămâi cu mine, dragă Lia, până când cele mai tinere slugi ale noastre vor merge să-l caute pe Isahar.

192

Au băgat de seamă că Isahar lipsea de mai multe ceasuri. Fiecare ceată socotind că este în cealaltă, n-a prins de veste până când se adunară toţi la ceasul cinei şi atunci aflară că nimeni nu l-a văzut de când a trecut râul Iaboc. Suindu-se pe malurile cele înalte ale râului, copilul pierduse un sac de scoici şi neputându-i îndupleca pe cei pe care îi rugase să se întoarcă cu el ca să-l caute, s-a întors singur. După o lungă căutare, şi-a găsit comoara, dar cât de mare i-a fost spaima când, uitându-se împrejur, se văzu părăsit. Uimit, nefiind în stare să meargă, a început să geamă, dar sunetele cele slabe ale glasului său nu ajungeau până la cei cu care era. Plin de îndoială şi de frică a început să alerge, plângând şi ţipând, dar fiecare pas al lui îl depărta de aceia pe care-i căuta.

Lia întristată se lăsă dusă de Rahila până la patul ei pe care se aşeză. Trecând de la deznădejdea cea mare la o nesimţire întunecată, oprindu-şi răsuflarea, cu capul lăsat în jos, îşi pleca urechea la cel mai mic zgomot şi cu ochii pironiţi la uşa cortului, tresărea la cea mai mică mişcare. După ce l-a dat pe Asir, care adormise în braţele bilhei, Zamalah luă două torţe de lemn cu răşină şi plecă pe urmele copilului rătăcit.

Aerul era rece, pământul acoperit cu ceaţă şi nu se vedea nici lună, nici stele. Lumina focurilor împrăştiate pe câmp şi a torţelor care se arătau câteodată printre copaci în depărtări străbătea tot ţinutul.

Slujnicele se aşezaseră între Lia şi uşă ca s-o oprească pe stăpâna lor să iasă afară precum voise să facă atunci când aflase că Isahar lipseşte. Rahila, şezând lângă ea, îl ţinea pe cel mai mic dintre fiii Liei, care dorea să-i ia locul lui Iosif. Meftali era culcat cu capul pe genunchii ei, iar ceilalţi copii, aşezaţi unul peste altul la picioarele ei, erau cufundaţi în cel mai adânc somn.

193
Zamalah a fost cel dintâi care îl întâlni pe Iacov din coace de Iordan. La lumina torţei sale îl văzu înaintând către corturi şi deosebi pe figura lui o expresie de bucurie şi de veselie mai mult decât omenească. Zamalah, mirat la vederea acestei stări de fericire, îi aduse la cunoştinţă cu părere de rău vestea cea tristă. Spunându-i despre pierderea lui Isahar şi despre durerile Liei, lăsă o torţă în mâinile lui Iacov şi o apucă pe altă potecă.

Nădejdile cele bune pe care le primise Iacov de la îngerul lui Dumnezeu, cu care se luptase până la al treilea ceas şi pe care îl silise să-l binecuvânteze după ce l-a biruit, pieriră într-o clipă.

blestemul lui Isav începe să se împlinească, strigă el. Până acum, când nu aveam nimic, n-aveam nici ce să pierd. Acum, însă, când am comori bogate, le voi vedea împuţinându-se câte puţin şi voi rămâne singur să gem pe ruinele fericirii mele trecute.

Iacov intră în pădure. Ciripitul înfundat al păsărilor pe care le deşteptă tulbura pacea nopţii. Pătrunzând mai adânc, auzi strigătul bufniţei şi ale altor păsări ale întunericului.

Cu toate că era foarte mult ocrotit de Dumnezeu, Iacov era şi el om. îl apucară presimţiri triste. O teamă grozavă i se înstăpâni peste simţuri. Voia să meargă mai înainte, dar tulburarea nu-l lăsă. încercă să iasă din pădure, dar se rătăcise şi nu mai cunoştea drumul pe care ajunse până acolo.

Un vârtej de vânt îi stinse torţa mai de tot. Pipăia din copac în copac. Hainele i se agăţau de mărăcini şi abia putu să-şi facă drum prin bălăriile umede, când îl descoperi pe Isahar la picioarele lui.

Un călător, ocolind o stâncă, vede un şarpe întins înaintea sa. Culorile cele schimbătoare, strălucirea cea vie a solzilor îl izbeşte cu groază. Sângele îi îngheaţă în vine. Ridică mâinile către cer şi nu îndrăzneşte nici să meargă
194
înainte, nici înapoi, temându-se să nu deştepte monstrul cel adormit. Atârnând între îndoială şi frică, stă în loc până când, nebăgând de seamă nicio mişcare, prinde curaj şi trece pe lângă el. îşi mai întoarce o dată ochii asupra acelui obiect de spaimă şi vede ieşind din coastele lui cele deschise un roi de viespi. Îl mai priveşte încă o dată. De câtă greutate nu se uşurează văzând că numai pielea şarpelui i-a pricinuit atâta groază.

Acestea erau cugetele lui Iacov, gândind că Isahar poate fi mort, dar mare îi fu bucuria văzând că doarme.

itamare, au găsit copilul? îl întreabă Rahila pe vătaful ce intră în cort.

stăpânul meu vine, răspunse el, şi Isahar este cu dânsul. Rahila se uşură prin lacrimile vărsate la auzul acestei veşti bune, dar Lia nu plânse nicidecum, pentru că ea se îndoia de aceste vorbe şi continua să asculte cu băgare de seamă. Un glas de copil se auzi afară. Rahila nu-l recunoscu, dar mama lui tresări. Se sculă, se aruncă spre uşă, luă copilul din braţele lui Iacov şi leşină.

duceţi-o pe patul ei, zise el către femeile lui, şi după ce-şi va veni în simţiri puneţi copilul lângă ea!

dar care poate fi pricina? strigă Simeon în mijlocul fraţilor săi. Mă duc să-l întreb pe Iuda, care era cu Itamar, când îl întâlni pe tatăl nostru în pădure. Spune-mi, Iuda, ştii din ce pricină tatăl nostru merge şchiopătând?

nu, răspunse Iuda, dar nici nu caut să cercetez ceea ce tatăl nostru, în înţelepciunea lui, judecă să ascundă de noi. Tot ce ştiu este că la numele de Iacov i s-a mai adăugat şi numele de Israel, tare cu Dumnezeu. Nu i s-a întâmplat nicio nenorocire. Schimbarea ce s-a făcut în persoana şi cu numele lui este o taină sfântă pe care nu caut s-o cercetez.

Fraţii tăcură şi-i întoarseră spatele cu dispreţ.

Zorile se iviră şi cu toate că afară de copii, toţi călătorii au petrecut noaptea fără somn, nimeni nu voia să doarmă.
195
Israel, şezând între cele două femei ale lui, se uita pe rând la leagăne, la cei doi copii pe care îi avea de la ele. îl ţinea pe Asir pe unul dintre genunchii săi, iar pe Isahar pe celălalt, în vreme ce Neftali se silea să-i alunge pe aceşti mici favoriţi, ca să se împărtăşească şi el de mângâierile tatălui lor.

Mădularele animalelor ce s-au junghiat sunt întinse înaintea focurilor aprinse în afara corturilor. Se coc şi azime de grâu curat, iar slugile, după ce au muls vacile, aduc vasele cu lapte cald şi pregătesc mâncarea de dimineaţă. Făgăduinţele îngerului lui Dumnezeu au întărit inima lui Iacov, care se uită

la cei dimprejurul lui cu o însufleţire nouă. Mai mulţi dintre ei îi erau datori cu viaţa, toţi îi erau datori cu iubirea şi recunoştinţa lor şi, pentru aceasta, îi cereau îngrijirea, apărarea şi ocrotirea. Ochii lui se scăldară în lacrimi. O rază de bucurie străluci peste el şi uită pentru scurt timp de furtuna care se auzea în depărtare.

ce deosebire este între pământul acesta şi cel de la Padan-Aran! băgă de seamă Ruvim. Aici nu găsim acea felurime bogată, acele grădini încântătoare cu care suntem obişnuiţi. Tot pământul este întins şi uniform.

nici mie nu-mi place acest pământ, adăugă Simeon. Aici nu văd nici prăpăstii adânci, cu povârnişuri repezi, nici munţi înalţi. în zadar caut vârfuri măreţe, acoperite cu zăpadă veşnică, şi văi strâmte şi adânci, pe care le întunecă vârfurile cele înalte ale stâncilor. N-am văzut crânguri întinse şi pustii. N-am auzit mugetul cascadelor. Deluşoarele care se ridică ici şi colo nu covârşesc cu înălţimea nici cele mai mici coline ale noastre. Arborii, în cea mai mare parte, sunt plopi sădiţi la rând. Chiar şi gardurilor le-au dat o formă nemaivăzută şi ciudată. Pământul este împărţit în ţarini mici, iar pretutindeni natura pare roasă şi băgată în lanţuri.

196

această parte a pământului Canaan este una dintre cele mai populate, zise Iacov. N-au lăsat sterp niciun loc, care poate să răsplătească munca lucrătorului, iar când omul are trebuinţă de pământ, este normal ca natura să-i dea drepturile sale. Lucrarea pământului este foarte încurajată aici, fiindcă mai toţi locuitorii sunt negustori.

Iar noi, păstorii, ne îndeletnicim numai cu păşunile şi de aceea pământul acesta are o înfăţişare aşa de deosebită.

Fără aceasta, pământul Canaan ar covârşi cu frumuseţea pământul de la Padan-Aran. Când vom trece la amaleciţi,

Ruvim va găsi locuri mai bine cultivate decât grădinile Caldeii, iar Simeon va afla frumuseţile sălbatice, de care se mira atât de mult în Mesopotamia, cu nimic mai prejos decât cele de la Gherar. Este o vale la Versavia, prin care curge râul Bezor. Aceasta este, după părerea mea, un rai pământesc. Tatălui meu, Isaac, îi plăcea să stea acolo, când era tânăr, iar eu am petrecut acolo multe ceasuri fericite.

Copiii ascultau cu bucurie vorbele tatălui lor. Îl rugau să le descrie valea cea frumoasă, iar mamele zâmbeau văzându-le curiozitatea.

o primăvară veşnică domneşte în acel loc, zise Iacov, căci este adăpostit de vânturile cele reci ale iernii şi de arşiţa verii, de colinele cele înalte, ce sunt acoperite cu verdeaţă şi încununate cu pini falnici. Niciodată nu culegeam de acolo vreun rod, fără să întorc pământului celui roditor sământa sau sâmburele. Şi, în scurt timp, acel loc s-a umplut de copaci roditori. La poalele colinelor sunt mai multe peşteri, căptuşite cu muşchi, unde adeseori m-am adăpostit de ploaie şi de razele cele arzătoare ale soarelui. Intrarea în aceste peşteri este oprită prin viţe de iederă, încolăcite pe lângă tufe de trandafiri, care formează un voal strălucitor. Am învăţat curpenul alb să se suie pe măslinii sabatici.

I-am arătat viţei de vie să se agaţe de trunchiul ulmului bătrân, încât strugurii se ascundeau sub frunzele lui cele

197

gălbui. Şezând pe o înălţime cu iarbă la umbra lămâilor, a portocalilor şi a mirtului, înconjurat de o mulţime de flori mirositoare, stam câteodată de când se lumina de ziuă şi până la răsăritul lunii, ascultând murmurul pâraielor, respirând adierea cea dulce a zefirului încărcat cu mireasma plantelor, privind numeroasele stoluri de lebede, care se opreau din zbor ca să-şi ude aripile cele argintii în lac. Oile mele, sătule de iarbă, mi se strângeau împrejur şi păreau că-mi ascultă cântecele ce mi le inspira această privelişte desfătătoare. Vârstă fericită, când fericirea este pretutindeni, în flori, în roade, în păsări! Dar aceste plăceri sunt numai ale tinereţii. Cu ce mă folosesc toate acelea acum, când găsesc în toate fiinţele iubite, care mă înconjoară, un izvor nesecat de fericire?

Iacov încetă să mai vorbească, uitându-se cu gingăşie la copiii şi la soţiile sale.

oh, cât de mult mi-ar plăcea valea de la Versavia, unde tatăl meu şi-a petrecut timpul tinereţii! zise Ruvim, îmi voi duce turmele acolo şi voi sădi pe malurile râului care o udă copăceii pe care i-am adus din Mesopotamia.

Copiii cei mai mici repetară cuvintele lui Ruvim, dar Iuda păstră tăcerea.

dar tu, fiul meu, nu te-ai bucura şi tu să vii să locuieşti în locul unde m-am născut? îl întreabă

Israel. Nu cumva în adâncul inimii tale îţi pare rău de câmpiile cele frumoase ale Caldeii?

O rumeneală vie se ivi pe obrajii lui Iuda, care răspunse:

numai o dorinţă am, tată. Gândurile îmi merg înainte şi se opresc într-un singur loc. Arată-mi muntele Moria ca să mă sui în vârful lui şi să mă ating de altarul unde tatăl tău, Isaac, a fost adus jertfă lui Dumnezeu de Avraam!

Iacov se uită la figura cea însufleţită a tânărului şi nu-şi ridică ochii de la el decât atunci când Lia se întoarse către patriarh, zicându-i:

cât de mult ne cresc interesul şi emoţia gândindu-ne că tu ai umblat pe aceste locuri tânăr, singur şi mâhnit!

arată-ne, Israele, toate locurile însemnate de amintirile tale! zise Rahila. Ajungând la Betel, du-ne la piatra pe care ţi-ai odihnit capul în noaptea în care ţi s-a arătat vedenia cea minunată, pentru ca să aruncăm flori împrejurul ei şi să o stropim cu miere şi cu vin. Atunci, pentru prima dată de la plecarea noastră din patrie, voi face să răsune harpa mea. Astfel voi acompania cântecele cele dulci ale copiilor noştri, care vor lăuda bunătatea lui Dumnezeu, Cel Care ţi-a mântuit viaţa de o moarte sigură, iar nouă ne-a dat binecuvântarea iubirii tale.

Iacov strânse mâinile femeilor lui între ale sale şi se plecă să-l mângâie pe Iosif, când deodată auzi strigăte puternice. în clipa aceea, Itamar veni la uşă cu spaima zugrăvită pe obraz.

un nor de praf se vede, iar dinspre miazăzi vine o ceată numeroasă de călăreţi, zise el.

Unul dintre păstorii cămilelor, lungindu-şi gâtul pe deasupra umărului vătafului, adăugă:

lăncile lor strălucesc în lumina soarelui. Se aud sunetul trâmbiţei, nechezatul cailor şi zgomotul tobelor.

Un al treilea îşi făcu loc printre ei şi strigă:

vine! Isav este aici!

Iacov făcu semn copiilor să se depărteze. Se sculă, voind să vorbească, dar nu scoase niciun sunet din gură, cu toate că buzele lui se mişcară. O sudoare rece îi scaldă trupul şi figura lui luă o culoare galbenă.

ridicaţi corturile! strigă Itamar.

Glasul lui răsună peste câmpie, iar toate corturile se strânseră. Atunci văzură că se apropie oastea şi căpetenia ei cea înfricoşătoare.

Pământul gemea sub paşii cei grăbiţi ai cailor, care, întorcându-se de la războiul cu horimii, ardeau de nerăbdare

să reînnoiască bătălia. Se ridicau în două picioare, săreau, muşcau frâiele cele albe de spumă şi-şi scuturau coamele cele bogate. Nori de fum ieşeau din nările lor, care păreau aducători de moarte şi de ucidere. Războiul întipărise pe obrajii soldaţilor încălecaţi pe ei o înfăţişare crudă şi o linişte ameninţătoare. De pe caii lor se uitau la familia cea speriată a lui Iacov, precum leoparzii privesc, de pe o înălţime, oile pe care sunt gata să le sfâşie.

Iacov îşi alinie mica sa trupă cu îngrijorare. De o parte şi de alta a bilhei îi aşeză pe amândoi fiii ei, Dan şi Neftali. După ea, eraZilpa cu Gad şi Asir. Lia cea slabă era sprijinită de Iuda, care îl ducea pe Zabulon. Cu ochii pironiţi pe figura cea galbenă şi sfârşită a mamei sale, Iuda părea să uite că şi el este aproape să-şi piardă viaţa. De-a dreapta lui mergea Ruvim, ţinând pe Dina în braţe. După ei, veneau Levi şi Simeon, ducând pe Isahar. în urmă, venea Rahila cu Iosif, pe care-l ţinea la piept.

Erau aşezaţi astfel, în urma lui Israel, ca nişte jertfe pregătite pentru arderea de tot. Sunetul armelor amestecat cu strigătele ostaşilor le umplu inimile de groază. Deodată zgomotul se linişti. Se dădu poruncă de descălecare. Toţi ascultară şi fiecare oştean îşi ţinea calul de frâu, fiind atenţi la glasul celui care poruncea.

Mădularele căpeteniei sunt tari şi ţepene. Barba şi părul lui, negre ca abanosul, îi dau fizionomiei o expresie sălbatică, îndulcită de o nobleţe şi o nevinovăţie care biruieşte bănuiala, precum şi de acea mândrie care se naşte dintr-o putere şi o libertate fără margini. Stătu nemişcat, privind la slugile care îi treceau încet pe dinainte şi i se închinau cu respect. După aceea se întoarse către un om, care aştepta în apropiere într-o adâncă umilinţă.

Timpul făcuse o mare transformare în persoana lui Iacov. Frumuseţea lui se schimbase. Statura înaltă şi graţioasă i se subţiase mult. Iubirea ce o simţea pentru Rahila

200
îi îndulcise necazurile celor dintâi şapte ani pe care îi petrecuse la Laban, încât trecuseră pentru el ca o zi. Dar apoi grijile, privegherile şi ostenelile i-au secat puterile, i-au supt obrajii şi i-au întunecat strălucirea ochilor. Trăsăturile lui cele prelungi şi fine exprimau o melancolie plăcută, care îi atrăgeau şi pe străini aşa încât oricine se înduioşa la auzul glasului său celui slăbit şi umil. îşi ridicase capul ca să se mai închine o dată, când Isav văzu pentru prima dată faţa cea tristă şi obosită a fratelui său celui iubit. Se repezi către el cu braţele deschise şi îl strânse la inimă cu nespusă dragoste pe cel prigonit.

Toate cele petrecute îl sleiseră pe Iacov. Puterile îl părăsiseră. Capul i se plecă pe pieptul lui Isav şi ar fi căzut, dacă fratele lui nu l-ar fi sprijinit. Isav îşi lipi obrazul înfocat de faţa cea îngheţată a lui Iacov şi cu sărutări fierbinţi acoperi buzele cele învineţite. Se uita la el mut şi îi scălda cu lacrimile lui chipul cel palid şi neînsufleţit. în sfârşit, Iacov îşi veni în simţiri şi, abia deschizându-şi ochii cei slabi, îi întoarse către Isav, care, rănit de bucurie prin această privire, căci se temuse să nu-i fi ieşit sufletul, îl îmbrăţişă din nou şi plânse.

Femeile şi copiii înaintară. Slujnicele şi copiii lor i se închinară lui Isav până la pământ. Lia şi Rahila îngenuncheară la picioarele lui şi-i dădură pe cei doi copii mici. El îi luă în braţe, le sărută buzele deschise şi umede, le ridică de jos pe mamele lor şi îi mângâie pe Neftali şi Isahar.

în timp ce Isav se îndeletnicea cu acestea, Iacov îşi ridică ochii spre el. Cât de mare îi fu mirarea când îl văzu atât de puţin schimbat! Avea aceeaşi nobleţe. Privirea şi gesturile lui exprimau aceeaşi curăţie a inimii, iar cu cât îl privea mai mult, cu atât se întreba dacă au trecut cu adevărat douăzeci de ani de când s-au despărţit.

Mii de amintiri îi umplură sufletul la vederea fratelui său, iar când, aducându-şi aminte de îngrozirea ce-l
201
ameninţase, îl văzu că le îmbrăţişează pe soţiile sale, îi mângâie copiii, care i se îmbulzeau împrejur, îi binecuvântează pe aceia care îşi întindeau către el mânuţele, că îi încurajează prin vorbele şi privirile lui pe fiii lui cei mai mari, nu mai putu să-şi stăpânească simţămintele de bucurie, de recunoştinţă şi de iubire. Isav, auzind strigătul cel tânguitor ce-i ieşise mai mult din inimă decât din gură, se aruncă în braţele lui Iacov, care-l strânse suspinând la piept:

iubitul meu Isav!

iubitul meu Iacov!

Au fost singurele vorbe ce au putut să şi le mai spună pentru mult timp.

iubitul meu frate, scumpul meu Iacov, zise Isav, tot trecutul cel trist s-a uitat. însă n-am dat uitării veselia copilăriei noastre, petrecerile noastre împreună şi iubirea ce am avut-o unul pentru altul. De multe ori mi-am adus aminte cu plăcere de sfaturile tale pline de înţelepciune şi bunătate, precum şi de privirile tale cele blânde. Darurile pe care mi le-ai făcut în vârsta cea tânără sunt totdeauna pentru mine lucrul cel mai scump. Îţi aduci aminte de dumbrava pe care ai sădit-o şi unde ne-am văzut pentru ultima oară? N-am lăsat pe nimeni niciodată să rupă nici măcar o ramură. Niciodată securea n-a vătămat niciunul dintre arborii tăi. Acum s-a făcut pădure, în mijlocul căreia este izvorul în care am obiceiul să mă scald în toate zilele. Când las colinele de la Seir ca să vin la Versavia, când ajung acolo, totdeauna mă afund în apa cea limpede. Vacile pe care le-am luat de la Amor, cananeul, pentru a te bucura atunci, s-au înmulţit şi s-au făcut cirezi multe. Vei mânca din carnea lor, vei bea din lapte, iar dorinţele tinereţii tale se vor împlini. Primind aceste daruri le-am binecuvântat şi de aceea s-au înmulţit. Dar spune-mi, frate, ale cui sunt aceste cămile, capre, oi şi vaci ce le-am întâlnit pe marginea râului?
202
acestea sunt darurile pe care le-am hotărât pentru tine, stăpâne, răspunse încet Iacov. Le-am trimis înainte ca să vorbească în favoarea mea.

pentru mine? zise Isav. Am destule, frate, ţine-le pentru tine.

o, Isave, adăugă Iacov, nu lepăda smeritele mele daruri! Te-ai arătat pentru mine ca un înger de bunătate şi milostivire. Primeşte, aşadar, aceste daruri şi nu le dispreţui, căci nici după ce mă vei ierta nu voi putea fi cu inima împăcată, dacă le vei lepăda. Uite ce S-a milostivit Domnul să facă, pentru mine, cu toată nevrednicia mea! Şi cu ce îmbelşugare m-a binecuvântat! Nu sunt mulţi ani de când am trecut râul acesta cu un toiag în mână, iar acum iată-mă pe malurile lui înconjurat de mulţime. Turmele mele acoperă aceste câmpii întinse. Primeşte, aşadar, stăpâne, darurile ce ţi le-am trimis,

pentru ca sufletul meu să-şi găsească odihnă!
Isav îl îmbrăţişă în semn de învoire, iar Iacov se simţi uşurat.
Războinicii cei viteji, mulţumiţi de fericitul sfârşit al expediţiei lor, căci omenia şi blândeţea se unesc armonios cu tăria şi curajul, făcură să răsune văzduhul de mii de strigăte de bucurie. Fiecare îşi aruncă pavăza cea grea şi împlântă împrejurul ei suliţa şi lancea. Atârnă arcurile şi tolbele de ramurile arborilor. Caii, uşuraţi de frâie, se împrăştiară pe câmp, iar stăpânii lor se amestecară cu păstorii şi cu slugile, care se grăbiră să pregătească cele cuvenite pentru oaspeţii lor.
Rahila, înaintând, luă mâna lui Isav şi, împreunând-o cu a bărbatului ei, îi zise:
tot ceea ce vezi aici, este al tău, nobilul nostru frate! Deşi nu tu ne-ai dat viaţă, prin milostivirea ta, ne-ai cruţat-o pe aceea pe care o avem. Ne temeam de răzbunarea ta, dar cuvintele tale au fost pline de iubire. Noi aşteptam
203
să ne jertfeşti răzbunării tale, dar tu ne-ai deschis braţele. O, zi prea frumoasă, plină de iubire şi de pace!
cel Prea înalt a zâmbit la împăcarea noastră, adăugă Lia. Suspinele inimilor recunoscătoare sunt o tămâie vrednică de Tine, o, Dumnezeul meu? Tu ierţi pe cel păcătos, iar cel ce arată milostivire va afla milă în ochii Tăi.
Isav se uită la Lia şi la Rahila cu blândeţe. încântat de frumuseţea celei din urmă, puse mâna pe umărul lui Iacov, zicându-i:
— Când ai lăsat Versavia, erai singur, mâhnit, fără mângâiere, dar acum te întorci cu două soţii iubite, înconjurate de copii frumoşi. Cât de mult se va veseli tatăl nostru de întoarcerea ta! El ştie că tu ai părăsit Padan-Aranul şi acum numără ceasurile ce vor trece până în clipa în care toţi ne vom întâlni. El se apropie de mormânt, unde, precum vei fi aflat, fără îndoială, iubita noastră mamă se odihneşte de mult.
Pentru a risipi norul de durere care se puse pe faţa fratelui său, la auzul acestor vorbe, Isav adăugă în grabă:
moştenirea pământului Canaan este a ta. Eu mi-am statornicit locuinţa în pământul Seir.
nu, nu, răspunse Iacov, tu eşti cel mai mare, ai toate virtuţile tatălui nostru şi puterea trebuie să fie a ta. Luna n-a murmurat împotriva lui Dumnezeu pentru că a făcut soarele mai înainte. Iar eu, în loc să mă plâng că sunt mai tânăr, am cinstea să mă supun stăpânirii aceluia care s-a arătat aşa de nobil şi de mărinimos. Crede-mă, frate, Adam văzând pentru prima dată raiul pământesc nu s-a bucurat atât, precum mă bucur eu, acum, că te văd iarăşi!
— Sunt cu adevărat cel mai mare, răspunse Isav, dar tu vei moşteni, după făgăduinţa Domnului precum El a zis. Cât despre mine, mi-am aşezat stăpânirea în Edom, în ţările cele frumoase de la miazăzi, care sunt scumpe pentru un vânător îndrăzneţ. Cel Atotputernic mi le-a dăruit şi
204
niciun om nu poate să treacă peste hotarele ei, fără voia mea. Locurile în care vom locui se pare că sunt alese într-adins pentru noi. Mie îmi place să întind arcul şi să învârt sabia, iar pământul de la Seir este plin de animale fioroase, cărora le voi declara război. Tu vei locui într-o casă fără acoperiş cu păşuni grase, al cărei pământ produce chiar şi fără a fi cultivat, viţa de vie, măslinul şi grâul. Pentru aceste câmpii frumoase n-aş da plăcerea de a alerga în pădurile mele cele întunecoase mistreţul, lupul, ursul, hiena. Dacă neînfricatul vânător n-ar micşora în fiecare zi numărul acestor animale fioroase, ele ar coborî mulţime în ceasurile nopţii din locurile stâncoase unde îşi au sălaşele, ca să se sature de sângele turmelor şi al păstorilor, fără apărare. Îţi aduci aminte de Iudita, soţia mea?
o, frate, oare cum mă va primi ea? întrebă Iacov.
n-ai auzit că Iudita nu mai este? A murit acum vreo câţiva ani de durere că n-a putut ţine pe unul dintre copiii ei. Linişteşte-ţi temerea şi pentru Salomeea pe care, crudule Iacov, ai lepădat-o cu nemilostivire! Ea a luat de bărbat un negustor bogat de la Salem, care a întors-o la cinstirea Dumnezeului Celui Viu. Voiam s-o iau eu de soţie, dar văzând că însoţirea cu fetele din Canaan nu place tatălui meu, am luat-o de soţie pe Mahalat, fiica lui Ismail şi a Azarei. De ar fi trăit Iudita, poate că aş fi venit împotriva ta, aprins de focul răzbunării, dar iubita mea Mahalat este o apărătoare puternică şi o prietenă plină de respect pentru tine. Abia a vrut să mă lase să descalec de pe cal la întoarcerea mea. Atâta nerăbdare avea ca să-ţi vin în întâmpinare. Te numeşte fratele ei cel scump şi vărul cel iubit, pe care arde de nerăbdare să-l vadă. Grăbeşte-te, dar, să vii cu mine la Edom, ca să

îmbrăţişezi pe buna mea Mahalat şi pe numeroşii mei copii, cu care a binevoit Cerul să mă binecuvânteze în această a doua căsătorie a mea.
205

şi tu eşti, aşadar, tată, iubitul meu Isav? Oh, cât îmi vor fi de scumpi copiii tăi! Ce bogăţii se pot compara cu aceste comori?

copiii tăi sunt frumoşi, zise Isav, uitându-se la copii cum se joacă pe iarbă, dar cel mai mare îi covârşeşte pe toţi cu darurile şi cu nobleţea.

acela pe care mi-l arăţi acolo nu este cel mai mare, cu toate că este cel mai înalt, zise Iacov. Acela este Iuda, al patrulea fiu al meu, podoaba Padan-Aranului şi favoritul iubitului meu Laban.

acesta trebuie să lase grijile păstoreşti şi să înveţe să se slujească de arc, de praştie şi de lance, zise iarăşi Isav uitându-se la Iuda. Acesta este un vultur împărătesc pe care vreau să-l cresc pentru biruinţe. îl voi învăţa să îmblânzească calul cel neînvăţat, să schimbe mersul bătăliilor şi-l voi face căpetenia unei oştiri strălucite. Dar cine este omul acela care vorbeşte cu Iuda? şi acela este una dintre rudele tale?

nu, răspunse Iacov. Acela este un heteu, pe care, nu departe de aici, l-a înşelat şi l-a furat un negustor din Damasc.

Iacov se pregătea să facă ştiută fratelui său cursa întinsă de Maraham lui Zamalah, dar se opri deodată. O roşeaţă uşoară îi cuprinse obrajii, zicându-şi întru sine: „Oare se cuvine ca greşitul ce a dobândit iertare să se facă pârâtor?”.

Isav însă, fiind mărinimos şi fără răutate, n-a priceput pricina tulburării lui Iacov, ci mila lucrând în el, iubirea, îl chemă pe Zamalah cu glas mare şi-i porunci să-i spună cine este. încurcat, cu sfială şi respect, fricosul străin rămase nemişcat până când Iuda îl duse lângă Isav, care, băgând de seamă tulburarea în care se afla, se silea să-i insufle curaj. Luându-l de mână îi vorbi cu un glas vesel:
206

până când slugile fratelui meu vor pregăti mâncarea pentru vânătorii cei flămânzi, tu să stai lângă mine şi să-mi spui cum ţi-au furat cămilele!

Zamalah, încurajat de blândeţea privirilor şi a gesturilor lui Isav, îi povesti viclenia cu care l-a înşelat Maraham şi-i arătă semnul rănii pe care acela i-l făcuse în frunte trântindu-l la pământ. Isav îl întrebă numele acelui om înrăutăţit, iar Zamalah îi răspunse că nu-l cunoaşte, dar după vorbele pe care le-a auzit de la el socoteşte că este un sirian din Damasc ce se ducea în Egipt.

două cămile? strigă Isav. Aceasta este toată paguba ta? Mie de mi-ar fi furat şi o sută de turme, desigur, aş fi căutat să mă răzbun, dar nicio asemenea pierdere nu m-ar fi făcut să am o înfăţişare atât de tristă şi de obosită.

stăpâne, dar dacă n-ai fi avut pe lume decât numai aceste două cămile, pe care, furându-ţi-le, te-ar fi lăsat cu totul gol, sărac lipit pământului, ce ai fi făcut?

ce, aşa ţi s-a întâmplat ţie? îl întrebă Isav cu blândeţe. Ei bine, linişteşte-te! Fratele meu ţi-a luat pricina asupra lui, iar eu te socotesc vrednic de ocrotirea mea şi voi încerca să-ţi alin nenorocirea. Când vei fi cu mine în Edom. îţi voi da să alegi trei dintre caii cei mai iuţi şi zece dintre cămilele mele cele mai frumoase... Dar tot mai eşti îndurerat? Cum trebuie să tălmăcesc eu aceste oftări şi lacrimile care îţi curg din ochi?

iartă-mi slăbiciunea inimii mele, stăpâne, şi nu-ţi retrage de la mine darurile! însăşi recunoştinţa mă face să vărs lacrimi. Cât pentru oftările mele, acestea mi se nasc din durere. Eu sunt sărac şi necunoscut. N-am nici rude, nici prieteni şi cu toate că am o inimă care ştie să iubească, nimeni nu mi-a căutat iubire, nici m-a îmbiat cu a sa în schimb. Când într-o inimă este iubire, trebuie să se alipească de ceva. Cămilele mele erau tot ce iubeam şi iubirea noastră a devenit reciprocă. Nu sunt trei luni de când ele
207
m-au scăpat de o ceată de ismailiţi, care se războiau atunci cu neamurile răsăritului, iar cămilele mele nu şi-au micşorat fuga până ce au căzut de oboseală, dar atunci eram în siguranţă. De ai fi văzut cum mă priveau când le sărutam pe frunte, când am alergat la izvor să caut apă ca să le adăp, în timp ce ele zăceau la pământ abia suflând de oboseală! Iar acum acele dragi izbăvitoare, aceşti prieteni credincioşi, se află într-o robie crudă. Nu, stăpâne! De mi-ai da chiar şi stăpânirea acestui pământ, de mi-ai da chiar şi aceste turme numeroase, aş lăsa toate bogăţiile şi m-aş duce să le caut pe acelea pe care le-am pierdut.

Tânguirea cea compătimitoare a lui Zamalah aprinse inima cea simţitoare a lui Isav care, apucându-l de mână, îi zise:

voi merge cu tine să căutăm cămilele, vrednicul meu prieten. Vom umbla toate ţările de la Etiopia până la Ind. Voi cerceta munţii, văile, pădurile, peşterile şi pustiile. Vom cerceta turmele celui necredincios, ale arabului nomad şi ale negustorului. Toţi vor fi supuşi cercetării tale la umbra acestei săbii şi jur pe rana lată pe care mi-a făcut-o în coastă cuţitul cel mare al unui filistean că de se vor găsi cămilele tale, ţi se vor da înapoi. Bucură-te că ai umblat totdeauna pe calea dreptăţii, căci dacă acela care te-a înşelat s-ar afla aici, chiar de ar fi regele ţărilor de la miazănoapte, capul i-ar cădea chiar sub ascuţişul săbiei mele şi l-aş rostogoli în această prăpastie de alături. Tu, săracule nenorocit, urmă el, scoţându-şi inelul şi brăţările de aur, primeşte această arvună a făgăduinţelor mele! După ce-ţi vei afla cămilele, îţi voi da o sută de bani de argint ca să-ţi cumperi o altă marfă, căci vreau să devii negustor bogat.

Zamalah nu răspunse nimic. împărţit între îndoială şi nădejde, sta nemişcat ţinând în mână acele daruri preţioase, când un oştean veni şi-i zise lui Isav:

208

stăpâne, acolo este un om care cheamă numele tău cu strigăt mare.

Atenţia tuturor celor ce erau de faţă se pironi asupra persoanei pe care o arătă oşteanul, dar Zamalah o atrase iar asupra lui. Brăţările îi căzură din mâini, îngălbeni, iar teama covârşind respectul, îl apucă pe Isav de mâini şi, alipindu-se de el, strigă:

iată-l, vine! Scapă-mă, stăpâne! Acesta este! Acesta este sirianul despre care ţi-am vorbit, Nu i-a fost destul că mi-a furat cămilele, acum vine poate să mă şi omoare.

linişteşte-te! îi răspunse Isav. Gândeşte-te cât îţi e de fără de temei frica! Poate şoimul să răpească fluierarul pe care l-a apucat vulturul? Treci la spatele meu să nu te vadă!

Maraham se apropie. Tulburarea şi deznădejdea se zugrăveau în privirile lui.

nu voi întreba care dintre voi este viteazul Isav de la Seir, zise el uitându-se la amândoi fraţii. Îl cunosc după statura lui cea nobilă şi războinică. Pleacă-ţi urechea la glasul meu, o puternice Isave, şi nu lepăda rugămintea ce-ţi fac! Mai înainte cu puţine ceasuri eram unul dintre cei mai bogaţi negustori ai Damascului, iar acum sunt ruinat cu totul. Cunoşti vrăjmăşia care este între iebusei şi amorei. M-a prins o ceată a acestora din urmă, aproape de malurile Himeretului, când mă întorceam în patria mea. Fără să cerceteze de ce naţie sunt, au năvălit asupra mea ca valurile unui râu zgomotos şi mi-au răpit cămilele, comorile, caii şi slugile. M-au lăsat aproape mort pe pământ, eu scăpând de grozăviile robiei. Deznădăjduit din pricina acestei înfricoşate nenorociri, plin de necaz împotriva acestei mari nedreptăţi, căci eu nu sunt iebuseu, am umblat rătăcind la întâmplare, când, zărindu-i de departe pe războinicii tăi, am venit până aici cu nădejdea că voi găsi pe cineva care să mă răzbune împotriva vrăjmaşului nostru comun. Cu toate că tu nu eşti din neamul acelora pe care-i căutam,

209

te rog totuşi să-mi dai ajutorul tău. Ia-ţi suliţa şi pavăza, nobile războinic de la miazăzi, înarmează-te cu sabia şi, ca un dumnezeu răzbunător, aleargă în urma acestor tâlhari!... Nu zăbovi! Poţi să-i ajungi mai înainte de a sosi ei în pustie, căci după ce vor intra în ea, se vor împrăştia ca grindina în ocean. Pleacă, aşadar, îndrăzneţule Isave! Fă să curgă sângele celor vinovaţi. Întoarce-te biruitor şi-ţi voi lăsa zeciuială din toate cele redobândite!

Apoi tăcu. Isav continuă să-l privească liniştit. Maraham, plin de mirare pentru această părută nesimţire, repetă rugăminţile sale cu o umilinţă sporită, temându-se că nu va izbuti în demersul său.

acesta este regele cel războinic de la Edom? zise Maraham, văzând că Isav nu i s-a plecat rugăminţilor. Acesta este stăpânitorul cel înfricoşat de la Seir, apărătorul celor nevinovaţi, sprijinitorul dreptăţii? Acesta este biruitorul înfricoşaţilor horimi şi răzbunătorul cel înspăimântător al gersonenilor? M-au jefuit de tot ce aveam. Am venit să cer ajutor de la tine. Poţi să lepezi rugăminţile unui nenorocit? Dacă nu vrei să mergi tu singur împotriva amoreilor, lasă-mă pe mine să-ţi comand oştirile! M-au vătămat, iar braţul aceluia care mă poate răzbuna este nebiruit. Lasă-mă să mă pun în fruntea lor şi jur încă o dată că a treia parte dintre prăzi va fi a ta, dacă oştenii tăi îmi vor face dreptate împotriva acelei bande de tâlhari!

Maraham încetă iar să mai vorbească. Isav îi răspunse rece:

eu nu pot să merg, iar oştenii mei nu te vor asculta, dar am unul care-ţi va face dreptate.

Retrăgându-se atunci puţin, îi arătă cu degetul pe Zamalah.

cunoşti pe acest om? îl întrebă.

Maraham îşi aruncă ochii asupra heteului şi-l apucă frigul cel îngheţat al morţii. Şovăi, căzu la pământ şi se
210
sili să îmbrăţişeze genunchii lui Isav, care-l respingea cu dispreţ.

Statura lui Isav părea că se mai înălţă. Toate trăsăturile lui exprimau o mânie întunecată care aducea vinovatului o pedeapsă grabnică. Fulgere îi ieşeau din ochi. La vederea săbiei lui celei strălucitoare, toţi au încremenit de spaimă şi de groază.

-Ticălosule! strigă el, uitându-se la Maraham, care era căzut la picioarele lui. Acest om n-avea altceva nimic, fără numai două cămile, iar tu cu vicleşugul şi puterea l-ai jefuit şi i le-ai luat. Amoreii ţi-au făcut vreodată atâta rău cât ai făcut tu acestui heteu? Pe lângă acestea, uită-te şi la rana din frunte! Nu i-ai făcut-o tu? Tu ai ridica şi viaţa aproapelui tău, dacă moartea lui ar folosi planurilor şi lăcomiei tale, iar dacă cineva se atinge de un fir de păr din capul tău, chemi cerul şi pământul să te răzbune. El a suferit mai mult decât tine, pentru că a pierdut tot, însă pe tine nu te-au rănit precum tu însuţi mărturiseşti. Ai zis că sunt spaima celor răi şi apărătorul celor nevinovaţi. în numele acestor cuvinte sfinte îţi sunt dator cu o pedeapsă. Această sabie este apărătoarea dreptăţii. A venit timpul să-l răzbun pe cel năpăstuit şi să stârpesc un tâlhar ca tine!

Înspăimântatul Maraham se cutremură la auzul acestui glas înfricoşat. Tăvălindu-se în pulbere, căuta să scape de lovitura fatală. Toţi cei dimprejur aşteptau în tăcere. Nimeni, afară de oşteni, nu îndrăznea să ridice ochii asupra lui Isav.

Iacov îndrăzni să arunce o privire asupra fratelui său, pe care-l văzu hotărât pentru răzbunare, dar întorcându-se numaidecât, îşi ascunse faţa după umărul Rahilei, zicând:

dumnezeule Mare, dacă mă primea pe mine aşa!

Isav, învârtindu-şi sabia în aer, se trase înapoi câţiva paşi şi tocmai se pregătea să-l lovească pe Maraham, când Zamalah, insuflat deodată de o milă dumnezeiască, se repezi
211
la el şi-i ţinu mâna. Această mână puternică pe care nicio caznă sau silă n-a putut-o dezarma cândva se deschise încetişor. Zamalah îi luă sabia şi i-o băgă în teacă, adresându-i-se astfel lui Maraham:

de te-aş fi întâlnit azi dimineaţă, după răsăritul soarelui, sângele tău ar fi curs. Dar mai târziu am văzut o pildă de milostivire care nu se poate uita. în amărăciunea sufletului meu am jurat să fac cu tine, de te voi găsi vreodată, ceea ce va face Isav cu fratele lui. Te-am găsit şi nu vreau să-mi calc jurământul. Apoi întinzându-i mâna, a adăugat: Te iert, pentru că şi Isav l-a iertat pe Iacov.

CARTEA a VI-a

IOSIF

Sumarul

Imnul lui Iosifpoveţele ce i le dă lui Veniamin; Iuda îl dezvinovăţeşte pe Iosif pe care fraţii lui îl certaseră; Aniversarea naşterii lui Ruvim serbată de Israel şi Lia haina cea pestriţăIosif povesteşte visele sale culesul viilorcomunitatea câştigă pe Ezrael păcătosulcâmpiile de la Dotan sosirea lui Iosiffraţii săi uneltesc împotriva lui îl aruncă mai întâi într-o groapă după aceea îl scot de acolo pentru ca să-l vândă unor ismailiteni tânguirea lui Ruvim

arderea pădurii planurile lui Iuda se zădărnicesc

întoarcerea fraţilor la Versavia cu haina cea pestriţă stropită cu sânge de ţap învinovăţirile ce le face Iuda

Păsările se deşteaptă şi dau bineţe zorilor celor roşiatice prin cântece vesele. îşi lasă cuiburile ca să se ducă să caute pe câmp grăuntele cel încă verde şi să-l aducă puilor. Cu câtă băgare de seamă se învârtesc împrejurul tufei, unde sunt ascunşi, temându-se să nu fie văzuţi, iar astfel să expună tânăra familie la o primejdie sigură.

Soarele se înalţă deasupra munţilor încununaţi cu frunzele cele triste ale cedrilor şi aureşte cu razele sale strălucitoare câmpiile cele înflorite, grădinile cele pline de roade şi strugurii cei îngălbeniţi ai viei. Mugetul vacilor, behăitul oilor şi lătratul câinilor credincioşi fac să răsune dealurile. Păsărilor, opriţi-vă din zbor! O tăcere lungă să urmeze acestor murmure amestecate fără ca nimic să nu tulbure sunetele cele melodioase care ies din dumbrava aceasta!

Un preludiu, asemenea cu acela al cântărilor îngereşti, se aude şi după el, urmează acorduri cereşti.

Din când în când nişte sunete line şi armonioase insuflă o dulce alinare, care, câteodată, luându-şi zborul spre înălţimi, umple sufletul de o răpire sfântă. Un glas dumnezeiesc, ce însoţeşte harfa, cântă laude Ziditorului, folosind schimbări minunate. Pe urmă, înălţându-se deodată, se pare că vrea să străbată tăria cerului şi să se amestece cu imnele duhurilor cereşti. Apoi cântările se domolesc, imitând pe ale privighetorii la apropierea dimineţii. Se opresc, stingându -se puţin câte puţin.

Ramurile sălciei plângătoare care forma bolta de unde ieşea această melodie se desfăcură, iar Iosif apăru ţinându-l de mână pe Veniamin. Se părea că un înger povăţuieşte prin crugurile cereşti un heruvim frumos.

Iosif, în vârstă atunci de şaptesprezece ani, unea în persoana sa toate calităţile strămoşilor săi. Avea maieştatea lui Avraam, simplitatea cea plăcută a lui Isaac şi măreţia
214
cea smerită a lui Iacov. Sufletul lui era plin de credinţă şi de iubire pentru Dumnezeu, de compătimire pentru oameni, de umilinţă şi de răbdare în vreme de ispită.

o, ce zi fericită! zise el, ridicându-şi frumoşii săi ochi către cer. Zi scumpă, care l-ai văzut născându-se pe fratele nostru, Ruvim! O, soare, străluceşte şi mai mult şi te veseleşte, căci tu ai luminat virtuţile aceluia a cărui naştere o prăznuim! Să împodobim nebunaticele noastre oi cu cununa de flori! Apropiaţi-vă, blânde păsări, şi uniţi cântecele voastre cu ale noastre, pentru ca să serbăm ziua în care s-a născut Ruvim! Veniţi şi vă aşezaţi în această dumbravă, voi, care aveţi pene vii şi strălucitoare, care covârşesc tot ce poate vedea cineva mai frumos, şi beţi picăturile cele limpezi de rouă de pe fiecare frunză! Porumbei cu aripi albastre, fazani strălucitori, păsări ale raiului, alergaţi toate degrab! Şi tu, Phoenixule, rege al mulţimilor înaripate, ale căror pene măreţe, împodobite cu mii de culori, sunt desăvârşite, şi a căror strălucire întunecă luceafărul dimineţii, ieşi din locaşurile tale cele triste şi vino în acest loc! Tu eşti unic, iar ziua aceasta este fără asemănare. Ea este o constelaţie strălucitoare de lumină, căci aceasta este ziua naşterii lui Ruvim.

eu îl iubesc pe Ruvim, murmură încet micul Veniamin, căci mă ridică deasupra capului său ca să pot culege dude şi alune. Dacă obosesc, mă ia în braţe. Când îmi îngheaţă mâinile, mi le bagă în sânul lui. Eu nu îl iubesc însă nici pe Simeon, nici pe Levi. Ei omoară capre, sugrumă porumbei şi când cânt mai tare, îmi zic să tac. Nu, nu-i iubesc nicidecum!

oh, nu zice aşa, iubitul meu Veniamin, răspunse Iosif. Aceştia sunt oameni mari. Au multe lucruri cu care se îndeletnicesc şi pentru care li se tulbură duhul. Oile se rătăcesc sau se fură. Izvoarele seacă sau grindina strică holdele. Toate aceste întâmplări nenorocite le ating
215
caracterul şi schimbă bunătatea firească a inimilor. Tu eşti copil încă, iar cea mai mare parte din zi ţi-o petreci jucându-te. Şi eu sunt încă tânăr şi datoriile mele sunt puţine şi mici. Orele trec fără să ne aducă supărări sau griji. Trebuie, aşadar, să fim îngăduitori faţă de fraţii noştri, să le fim recunoscători pentru bunătatea lor şi răbdători faţă de capriciile lor. Simeon are dreptul să-l iubim cu cea mai mare căldură, căci el este totdeauna pe lângă bătrânul nostru tată. Cât despre Levi, tu nu ştii cât datorez eu curajului şi iubirii lui. Eram abia de vârsta ta, iubitul meu Veniamin, când m-a scăpat din ghearele unui leopard care a intrat în grajd, unde dormeam lângă un pui de cerb, care era preferatul meu. Dar iată-i pe toţi fraţii noştri, afară de Iuda şi de Gad, care se duc la locurile de păşunat! Haide să ne aruncăm în braţele lor şi să-i rugăm să guste din mâncarea pe care le-am făcut-o sub salcie, iar ca să-i veselim, eu le voi cânta imnul meu de dimineaţă.

Strângând ramurile cele lăsate în jos ale sălciei, le atârnă de migdalii vecini, lăsând să se vadă ce este înăuntrul bolţii. De jur împrejur era o laviţă de muşchi, iar pe covorul de verdeaţă din mijloc, erau întinse bucatele pe care Lia le pregătise pentru a-i ospăta pe fraţii lor. Pe frunzele cele late de platan se vedeau poame de pin aurit, pepeni, rodii despicate, smochine şi portocale. Fiecare coş de poame era împodobit cu flori, iar nucile de cocos erau pline de lapte, vin, miere şi sirop de curmale. în timp ce Iosif se îndeletnicea să rânduiască aceste bucate cu gust, Veniamin îşi punea micile lui degete pe coardele harfei şi râdea de sunetele cele urâte ce ieşeau din ea.

Fraţii se apropiară. Veniamin şi Iosif le alergară întru întâmpinare. Când ajunseră la intrarea bolţii, Iosif le arătă prânzul şi-i pofti să se împărtăşească de el, iar micul copil îi supără pe toţi, pe rând, agăţându-se de hainele lor.
216

iubiţii mei fraţi, nu este oare astăzi ziua naşterii lui Ruvim? Uitaţi-vă la această coroană de stejar

împodobită cu ghindă, închipuire a puterii şi a îmbelşugării! Simeon va împodobi fruntea lui Ruvim cu ea, iar fiecare dintre noi se va sili să îl întreacă pe celălalt în iubirea şi respectul cu care îi suntem datori celui întâi născut al tatălui nostru.

Toţi se supuseră dorinţei plăcutului tânăr, în afară de Simeon, care, smulgând din mâna lui Iosif coroana ce i-o întinsese, strigă:

dă-te în lături, şarpe târâtor! Nu te apropia, linguşitor mişel! Faţa ta exprimă iubire, dar în inima ta este ură! Uită-te la el, Levi! N-ai jura că el ne iubeşte? Da, el se furişează pe lângă noi, ne acoperă cu sărutări. Murmurând cu un glas dulce: „Fratele meu! Iubitul meu Simeon! Scumpul meu Levi!". Blestemate să-i fie buzele şi inima lui cea necredincioasă!

Speriat, tulburat, fericitul Iosif rămase fără glas. Ruvim, întrebând care este pricina, Levi îi răspunse:

vrăjmăşia ce ne poartă acest copil şi răul ce ne pricinuieşte influenţa lui asupra tatălui nostru sunt mai mari decât poate să-şi închipuiască cineva. Poţi să crezi una ca asta, Ruvim? El ne-a pârât lui Israel, tatălui nostru, şi i-a atras mânia asupra capetelor noastre. Când ne-am dus spre odaia tatălui nostru ca să primim binecuvântarea de dimineaţă, la uşă ne-am întâlnit cu Gad, care ne-a spus că mânia lui Iacov s-a aprins împotriva noastră şi ne-a sfătuit să nu ne înfăţişăm înaintea lui ca să nu ne ruşineze cercetându-ne şi să ne încarce de mustrări.

gad a spus adevărul, adăugă Neftali, căci el a auzit ceea ce acest vânzător i-a descoperit aseară tatălui nostru. El ne-a spus cuvânt cu cuvânt tot ce a bârfit acesta şi astfel i-a demascat viclenia.

217

şi aceasta e tot? întrebă Ruvim. Mai bine învinovăţiţi-l pe Gad, care face astfel de slujbe, gândindu-se să spună şi cele mai mici greşeli comise de tânărul Iosif.

o, Ruvime, strigă Isahar, mă mir de orbirea ta! Tu îi ierţi greşeala şi ne acuzi pe noi ca să-l dezvinovăţeşti pe el?

nicidecum, răspunse Ruvim, nu-l apăr pentru altceva, ci numai deoarece îi cunosc nevinovăţia inimii. Ştiu că el este departe de tot răul, că niciodată nu va semăna cu dinadinsul vrajba între noi şi că nu va încerca nicicând să aducă mânia tatălui nostru asupră-ne.

Zabulon îl ascultă şi-i răspunse în bătaie de joc:

nu, negreşit. Iosif a căutat să mărească iubirea tatălui nostru faţă de noi, atunci când i-a spus că am dat foc nutreţului, că am dat înapoi semnele de hotar ale ţarinilor noastre, că am doborât gardurile, că am trimis catârii noştri să pască în ţarina lui Escol şi că am pus să se bată oile cu câinii.

dar voi aţi făcut într-adevăr aceste lucruri? îi întrebă Ruvim.

şi ce dacă le-am făcut? răspunse Dan. De ce roşeaţa necazului colorează faţa ta, lesne crezătorule Ruvime? Cu toate că tatăl nostru este stăpânit de nerăbdarea obişnuită bătrânilor, tu ascultă motivele care ne-au îndemnat să facem aşa şi ne vei da dreptate imediat. Nutreţul putrezise din pricina ploilor din urmă şi ar fi putut, fără acea măsură luată de noi, să le pricinuiască o boală molipsitoare vitelor. Gardul l-am doborât alungând un râs, care făcuse stricăciune în staulul oilor. Cineva ne-a înştiinţat că vecinul nostru, Escol, nu vrea să-i fie cosite ţarinile cele pline de trifoi, pentru ca să îngraşe pământul cu el. Noi, pentru a opri acest abuz cumplit, ne-am trimis acolo catârii ca să pască. De gâtul berbecului nostru celui mai tare, am legat un câine, care de multă vreme era spaima oilor noastre. Ba smulgea lâna de pe oi, ba le necăjea neîncetat cu urletele

218

lui şi de aceea l-am pedepsit prin berbecele cel tare. Acum ai auzit şi poţi judeca. Iată faptele pe care el le-a prezentat ca fiind crime şi pentru care părinţii noştri ne mustră că suntem cruzi, nelegiuiţi şi înşelători.

sângele îmi fierbe în vine, când mă gândesc că noi nu mai putem afla odihnă nici ziua, nici noaptea, strigă Simeon, pe când altădată zâmbea privind la faptele noastre. Trăiam fericiţi şi mulţumiţi cât timp Iosif era încă copil şi nu putea pârî. Dar acum, când poate vorbi, vedea, asculta...

Şi întorcându-se apoi cu o înfăţişare sălbăticită către tânărul care tremura, urmă:

cum îndrăzneşte cineva să te trimită la noi când suntem în ţarinile de păşunat? Nu ştie că pe câmp sunt tâlhari şi fiare sălbatice? Tatăl tău nu se teme că te va pierde? Şezi acasă! Şezi lângă inima lui, pe care numai tu singur o stăpâneşti! De ce oare Levi nu te-a lăsat în gura leopardului?

Iosif, speriat de gesturile cele ameninţătoare ale lui Simeon, îşi ridică ochii rugători către Ruvim, dar încremeni văzând expresia răcelii şi a asprimii ce i se zugrăvise pe faţă.

— Tinere, ai făcut rău căutând să semeni vrajbă între tatăl şi fraţii tăi, zise slabul Ruvim. Şi de vei continua să faci aşa, te vom despărţi de Veniamin ca să nu o ia pe urmele tale şi să atragă şi asupra lui mânia noastră. Nu îţi înţeleg purtarea, Iosife. Nu-mi place nicidecum şi nu aşteptam de la tine să fii atât de nemulţumitor.

o, Ruvime, şi tu te întorci împotriva mea? strigă Iosif plângând.

— Plângi, zise Dan. Plângi până ce ţi se vor înroşi ochii! Pe urmă, du-te la tatăl tău, care, mângâindu-l pe iubitul său fiu, îi va afla pricina mâhnirii, a plângerii lui şi dacă ceilalţi fii ai lui l-au mai necăjit pe preferatul său cel scump.

Aşa îşi bătea joc Dan de el, când, deodată, încetând ironia, adăugă cu blândeţe:

dar trebuie să socotim că Iosif este copil încă şi de aceea trebuie să-i iertăm greşelile cele nesocotite ale vârstei lui celei tinere.

Fraţii se mirară de această schimbare grabnică, dar, întorcându-se, descoperiră pricina şi fiecare, în afară de Ruvim, se pregătea să plece văzându-l pe Iuda venind către ei. Glasul lui însă îi opri să se împrăştie.

După ce îi întrebă dacă au adunat turmele, dacă au dat porunci păstorilor şi dacă au pregătit toate pentru călătoria la Sihem, ce trebuiau să o facă a doua zi, se întoarse către Iosif, zicându-i:

Îţi laud grija cu care ai privegheat asupra secerişului, dar fiindcă mai este încă mult grâu împrăştiat prin şură, întoarce-te acolo şi îngrijeşte-te să se strângă! Cu toate că secerişul este foarte îmbelşugat, se poate ca anii următori să nu fie la fel de roditori. Trebuie, aşadar, să fim prevăzători. Cea mai mare dovadă de recunoştinţă ce o putem da lui Dumnezeu este să ne bucurăm de facerile Lui de bine, să le împărţim cu cei săraci şi, în sfârşit, să nu le risipim nebuneşte.

Băgând de seamă lacrimile ce udau obrajii lui Iosif, asemenea unor picături de ploaie în potirul unui trandafir, Iuda se uită la fraţii lui şi, ghicind numaidecât pricina, îl rugă pe Iosif să se ducă cu Veniamin la tatăl lor. Tânărul ascultă şi se închină. Ceilalţi desigur că s-ar fi împrăştiat, dacă ochiul cel poruncitor al lui Iuda nu i-ar fi oprit.

cine a aţâţat această mânie? îi întrebă el. Spune-mi tu, Ruvime!... Dar, o, frate, cel ce se reazemă în tine este ca şi cum s-ar sprijini într-o trestie slabă! Vorbeşte tu, Asire! Tu eşti prieten al păcii. Spune-mi ceea ce s-a întâmplat pentru ca să încerc a reîntemeia pacea între voi!

iartă-mă, răspunse modestul Asir, dar pentru a păstra această pace nu vreau să fiu pârâtor, nici al lor, nici al lui Iosif! Iată că vine Gad. El îţi va spune mai bine decât

oricare dintre noi ceea ce doreşti să ştii, căci el a aprins flacăra gâlcevii.

Gad ajunse în mijlocul lor, smeritul Gad, pentru care tulburările altora erau întotdeauna mai importante decât ale lui.

alergaţi cu toţii acasă, strigă el, şi veţi vedea un lucru vrednic de mirare. Ţesătura este atât de subţire ca şi pânza de păianjen, culorile covârşesc cu strălucirea pe cele ale curcubeului şi mireasma care iese din ea...

taci, năucule şi limbutule, îl întrerupse Iuda, şi priveşte-ţi fapta pe feţele acelora care îţi sunt împrejur! De ce furia geloziei este zugrăvită pe fruntea lui Simeon şi expresia cruzimii pe a lui Levi? De ce obrazul nobilului Ruvim este înroşit de ruşine şi al lui Neftali galben de mânie? De ce, Isahar, căruia nu-i pasă de nimic, se vede că este tulburat? Şi de ce Dan se lipeşte de mine ca iedera împrejurul stejarului?

Gad, care ghici îndată pricina, îi răspunse cu sfială că de ar fi ştiut că fraţii lui se vor întărâta aşa de tare împotriva lui Iosif, nu le-ar fi spus nimic, căci el nu voieşte răul tânărului.

-Te cred, răspunse Iuda, care se îmblânzi la această dezvinovăţire, dar ce folos avem că inima ta este fără fiere, dacă nu-ţi păzeşti gura? Nu ştii cât de mult a întărâtat pe fraţii tăi, împotriva lui Iosif, nebăgarea ta de seamă?

După aceea, adresându-se către toţi, le zise:

Iosif nu v-a pârât. Aseară eram de faţă când a venit Escol să i se plângă tatălui nostru de voi. Văzându-l pe Iosif în necaz, îl pârî că şi el a fost în numărul acelora care i-au pustiit ţarinile, cu toate că el n-a luat parte la această faptă urâtă. Israel şi cu mine l-am silit atunci pe Iosif să mărturisească ceea ce din bunătate ţinuse în taină până atunci. Adevărata lui vină ar fi fost dacă ar fi ascuns asemenea crime, căci s-ar fi făcut părtaş la ele. Voi aţi prăpădit nutreţul de iarbă al vitelor noastre şi mai mulţi

snopi de grâu!
221
De va mai lovi foametea această ţară, veţi putea schimba nisipul în grâu? Voi aţi tras înapoi semnele de hotar ale ţarinilor! Dacă iebusenii ne-ar face nouă aşa, care suntem străini în Canaan, n-am mai avea drept de a ne plânge şi a cere dreptate. Voi aţi pus câinii să sfâşie un berbec! Să nu mai murmuraţi dacă în viitor oile vor rămâne sterpe! Fiind totdeauna în gâlceavă, v-aţi stricat cu totul şi nu aveţi milă de fratele vostru, care este încă un copil. El nu merită ura voastră, căci niciodată n-a descoperit tatălui nostru ameninţările şi înjurăturile cu care îl încărcaţi în toate zilele. Dar, băgaţi de seamă, de veţi stărui în aceste simţăminte urâte, eu însumi mă voi face vinovat, de voi tăcea! Iubiţi-l pe Iosif precum vă iubeşte şi el sau, dacă nu, îi voi spune lui Israel pizma ce o aveţi asupra lui, pentru că mă tem ca nu cumva aceasta să devină pentru el un izvor de nenorociri!

Neftali îi spuse atunci lui Iuda, imputându-i, că Iosif îl ascultă pe el în toate lucrurile, iar lor nu se supune.

şi cum sunt poruncile pe care le dau eu? întrebă Iuda. Vi le voi spune, ca să le comparaţi cu ale voastre. Eu îi zic să se scoale înainte de răsăritul soarelui, să îndrepteze plugul, să îngrijească de turmele ce i s-au încredinţat, să stăpânească, în lipsa voastră, slugile cu blândeţe şi seriozitate, să asculte de tatăl şi de mama sa şi să-i respecte, să-i dea lui Veniamin pildă de toate virtuţile, să-i socotească pe alţii totdeauna mai vrednici ca el, să răsplătească prin faceri de bine răul ce-i vine de la alţii şi să-şi pună nădejdea în Dumnezeu. După cum zice Neftali, Iosif mă ascultă într-adevăr întru toate. Spuneţi, acum, ce i-aţi poruncit voi?

Fraţii tăcură, iar Iuda începu:

poruncіţi-i cămilei să stea, să îngenuncheze, să se scoale şi să pornească la drum şi va asculta! Dar dacă-i porunciţi să sfâşie o oaie?... Haideţi, fraţilor, mergeţi şi adunaţi turmele!
222

Cât timp trăi Rahila, Lia avea numai o parte din iubirea şi încrederea lui Israel. Dar, după moartea surorii sale, ea îi domnea singură peste inimă. Câştigase această norocire datorită unei viclenii nevinovate. Vorbea necontenit cu patriarhul despre unele scene din tinereţea ei şi, mai cu seamă, despre acelea care-i aduceau aminte de scumpa lui, Rahila.

tu nu mă iubeşti, îi zise Lia lui Veniamin, care se silea să se suie pe genunchii ei. După aceea, întorcându-se către Iacov, care îl ţinea cu o mână pe Iosif de mijloc, îl întrebă care dintre amândoi copiii seamănă mai mult cu mama lor. Patriarhul, punându-şi mâna pe capul lui Veniamin, zise oftând:

copil dulce a cărui naştere a costat viaţa Rahilei! Ochii lui au acelaşi foc şi aceeaşi expresie ca cei ai surorii tale. Nu voi uita niciodată cea dintâi privire ai ei, care a făcut inima să-mi bată cu atâta bucurie, când am ajuns fugar şi deznădăjduit la puţul din Padan-Aran.

ah, cât de bine îmi aduc aminte de ziua aceea, zise Lia. Eram în câmp, la secerători, când Rahila, rănită de iubire, a alergat să-mi vestească venirea ta. în timp ce eu, măreaţă şi serioasă, mă sileam să fiu liniştită, deşi nu puteam, şi mă uitam la tine pe furiş, sora mea, cu o simplitate plină de farmec, se agăţase de braţul tău şi se silea să te uşureze de osteneală.

cu toate că Veniamin al nostru a moştenit privirea cea încântătoare a iubitei mele Rahila, Iosif îi seamănă mai mult, iar în fiecare zi, asemănarea aceasta devine mai izbitoare. O, Lia, ce m-aş face eu dacă aş pierde copilul acesta? Nu-mi place creşterea lui cea iute, această roşeaţă grabnică care-i colorează obrazul la cea mai mică mişcare dinlăuntru şi gingăşia deosebită a mădularelor lui. N-are puterea şi tăria unui copil de vârsta sa. Iar câteodată, când mă uit la
223

el vai, ce amintire dureroasă! îmi aduc aminte de Rahila, cu puţin timp înaintea morţii ei.

unde se duc fraţii mei mâine de dimineaţă şi ne lasă în vremea cea frumoasă a culesului viilor? întrebă Veniamin.

Lia îi aminti că apa Hebronului fiind foarte mică, iar ploile foarte rare, locurile de păşune sunt aşa de uscate, încât fraţii lui au hotărât să-şi ducă turmele la Sihem, un loc aşezat între muntele Ebal şi Garizim, unde se găsesc iarbă cu îmbelşugare şi ape foarte bune.

Copilul îşi arătă mulţumirea, aflând că şi Simeon şi Levi vor lipsi mai multe zile. Era cât pe ce să-i povestească mamei sale felul în care a fost tratat Iosif, dacă printr-o privire şi o mişcare fratele său nu i-ar fi poruncit să tacă. Cu toate acestea, Veniamin, imitând cu o simplitate copilărească gestul

lui Iosif, descoperi pe jumătate ceea ce acela voia să ascundă, căci luând o înfăţişare matură şi serioasă, îşi scutură micul său cap încărlionţat şi-şi puse degetul pe buzele sale cele pe jumătate deschise.
Pentru a atrage atenţia părinţilor asupra altui lucru, Iosif îl rugă pe Israel să-i spună taina îndeletnicirii lui de dimineaţă şi-l întrebă când îi va lăsa, pe el şi pe Veniamin, în odaia aceea în care nu aveau voie să intre de mai mult timp. înainte ca patriarhul să-i răspundă, se auziră afară glasurile fraţilor, iar Lia se sculă, zicând:

iată, fiii noştri, care se întorc de la câmp! Haide, stăpâne, să luăm parte la ospăţul ce l-am pregătit în cinstea scumpului nostru Ruvim!

Când trecu pe la fereastră, îi văzu pe fraţi şezând în cerc, pe iarbă, împrejurul unui vas, unde-şi spălau picioarele, după obicei, înaintea cinei. În timp ce ei se spălau, Iosif ieşi din casă, se apropie de Levi şi, punând un picior în pământ, îi spălă picioarele, cu toate că fratele lui nu voia să-l lase şi ştergându-i-le cu pulpana tunicii sale, i le sărută şi-i legă încălţămintea. Această faptă pricinui un murmur
224
de mirare şi de încântare printre fraţi, încât zâmbete dulci însufleţiră trăsăturile lui Israel şi ale Liei, care erau martori la această scenă. Levi îl ridică pe Iosif cu dragoste, îl îmbrăţişă şi-l duse în casă.

Patriarhul, binecuvântând bucatele, şezu în capul mesei. Lia şi Dina, fiica ei, se aşezară de-a stânga. După ele veneauZilpa şi Vela. Cei doisprezece fii luară loc după vârstă, în afară de Iuda, care totdeauna şedea de-a dreapta lui Israel, privilegiu pe care i-l dăduse tatăl lui şi pe care nu i-l discuta nimeni.

în această zi consfinţită bucuriei, mânia, învinovăţirile şi pizma trebuie să se uite! zise Iacov. Iubirea şi unirea să domnească între noi! Numai fratele meu, Isav, mai lipseşte, ca să ne facă fericirea desăvârşită! Sunt treizeci de ani, Ruvime, de când pentru prima dată ţi-am dat scumpul nume de fiu. De atunci Dumnezeu te-a încărcat cu darurile Lui. Fie ca şi de acum înainte să te apere, iubitul meu fiu, pentru ca, atunci când îmi vei avea vârsta, să te bucuri de fericirea ce o simt eu văzându-mă înconjurat de atâţia fii nobili şi frumoşi! Fiecare dintre voi, fiii mei, trebuie să-şi adauge la sărbătorirea acestei zile cântecele şi veselia, urmând pilda mamei lui Ruvim, care a tăiat viţelul cel gras.

n-am lăsat într-adevăr nimic pentru a-i face cinste celui întâi născut fiu al nostru, zise Lia, dar bag de seamă că pofta lui Veniamin n-a fost întrebată. Nu văd aici bucatele cele dulci şi mirositoare care-i plac lui mai mult.

întorcându-se atunci către Iosif, îl întrebă ce a făcut cu poamele cele uscate, pe care tânărul său vecin, Tersa, i le-a încredinţat când a plecat în ţinutul Madian. Răspunzând tânărul că sunt aşa cum le-a lăsat, Lia zise către Iacov:

mă tem să nu se strice şi să se prăpădească. Mi se pare că am putea să le aducem la masă, punându-le în locul lor pe acelea pe care le-au păstrat slujnicele mele, pe care le vom da tânărului Tersa când se va întoarce. De ce roşeşti
225
aşa, Iosife? Din ce pricină eşti încurcat şi tulburat? Vorbeşte, fiul meu! Nu se poate?

nu, mamă, răspunse tânărul, căci aceste poame mi le-a încredinţat mie. Aş putea să iau din ele fără să-i spun, aş putea să le schimb fără să ştie Tersa, aş putea să fac cu ele orice, fără ca el să se supere, dar cu toate acestea, aş osândi această faptă în adâncul inimii mele.

dar dacă ţi-aş zice sau ţi-aş porunci? îl întrebă patriarhul.

prietenul şi tatăl meu, mi-ai spus de o mie de ori să respect ceea ce mi s-a încredinţat. Acela care mi-ar zice să fac altfel, chiar tatăl meu de ar fi, nu mi-ar mai fi prieten şi aş putea să nu-l ascult fără să am păcat.

vino în braţele mele, fiul meu! Vino la această inimă pe care o umpli de bucurie! îţi mulţumesc, iudo, căci ţie îţi este dator acest copil cu virtuţile lui. Acum vreau, Iosife, să-ţi răsplătesc credinţa, descoperindu-ţi ceea ce de mult timp am ascuns de tine. Sigur că Ruvim se împărtăşeşte de bucuria ta. Am ales această zi, care ne este scumpă tuturor, pentru a-ţi da o dovadă de iubirea mea.

Şi, desfăcându-i pulpanele veşmântului lung, scoase un obiect lucrat de mai multe săptămâni în ceasurile lui cele libere şi, ridicându-l deasupra capului, desfăcu o tunică împestriţată cu mii de culori. Panglici multe, purpurii, galbene, albastre, verzi şi roşii brăzdau albeaţa cea strălucitoare ai acestei

haine.

iosife, zise patriarhul, această haină ţesută de mâinile mele este închipuirea a ceea ce eşti tu. Fiecare culoare îmi înfăţişează una dintre rarele tale calităţi. în ele văd ascultarea, dreptatea, cumpătarea, înţelepciunea, curăţia şi nevinovăţia. Primeşte-o, aşadar, fiul meu, şi poart-o cât timp vei fi vrednic de ea De nu vei îngriji să practici măcar una dintre virtuţile acestea, aceasta, care acum este pentru tine o haină de mărire, va deveni o haină de batjocură. Umilinţa

226

te-a făcut vrednic de această cinste. Fii, aşadar, smerit şi păstrează pentru totdeauna această mărturie a iubirii mele!

Iosif, care la început privise cu uimire şi mirare la acest dar neaşteptat, se închină adânc la aceste vorbe neaşteptate. Israel l-a îmbrăcăt cu tunica şi, scoţând din sânul lui un vas mic, turnă pe capul lui Iosif vreo câteva picături de esenţă de chihlimbar, care răspândiră într-o clipă un miros desfătător.

nu voi încerca să-ţi mulţumesc, tată, zise tânărul, temându-mă să nu întunec strălucirea acestei zile frumoase prin lacrimi.

Lia îl sărută pe obrazul strălucitor, iar Dina îşi ridică voalul pentru a se mira de noua lui podoabă. Veniamin se luă după dânsul strângând, în mâinile sale mici, pliurile tunicii.

Israel se uită când la Iosif, când la fiii lui, cu nerăbdare, aşteptând aprobarea faptei sale.

această tunică este frumoasă şi vrednică de cel ce o poartă! strigă Ruvim.

şi tatăl nostru şi-a potrivit bine darul, zise Iuda. Veniamin este încă mic. Lui Zabulon niciodată nu i-a păsat de găteală, iar ceilalţi fraţi ai mei, fiind bărbaţi, dispreţuiesc podoabele cele deşarte. Această dovadă de bunătate nu se putea cuveni decât vârstei şi gustului simplu ale lui Iosif.

Şi eu am fost odată de vârsta lui, murmură Simeon.

Ceilalţi nu ziseră nimic.

Patriarhul, poftindu-l pe Iosif să şadă lângă dânsul, el nu voi zicând:

nu, tată, eu sunt cel mai tânăr, în afară de Zabulon şi de Veniamin, lasă-mă să slujesc fraţilor mei, căci tu m-ai încărcat cu mai multă cinste decât meritam.

O privire aprobatoare a lui Iuda a fost răsplătirea lui. Îndoindu-şi silinţa ca să slujească familia, n-a vrut să ia nimic de pe masă, până când, ascultând de rugăminţile Liei,

227

a băut dintr-o cupă vin de finic şi a mâncat o turtă, stând în picioare.

Astfel, blândeţea şi modestia lui Iosif alungară, pentru o clipă, mânia şi gelozia din inimile lui Simeon şi ai lui Levi, dar acestea nu îl putură îmblânzi pe pizmaşul Dan. Calităţile cele plăcute ale lui Iosif erau pentru el un izvor de neodihnă necurmată. Privind frumuseţea tânărului, simţea cum îi creşte ura şi se hotărî să întunece, prin oarecare nori, acest ceas de fericire. De fapt, nebăgarea de seamă a lui Gad îi dăduse degrabă prilej pentru aceasta.

cine a văzut o haină mai frumoasă? strigă Gad. Eu am văzut-o întâi şi mi s-a părut asemenea penelor celor felurite ale strălucitorului papagal. Nu ţi-am povestit eu, Iosife, o oarecare mărire neaşteptată, când mi-ai povestit azi-dimineaţă visul tău? Vorbele mele iată că s-au împlinit, căci toţi cei dimprejurul tău îţi privesc cu mirare tunica cea împodobită.

un vis al lui Iosif prevestitor de mărire! strigă Dan.

ce, nu ţi l-a povestit? întrebă Gad.

Şi adresând tuturor celorlalţi aceeaşi întrebare, adăugă imediat;

ei bine, vi-l voi spune eu! Vă voi povesti şi visul lui din noaptea trecută. Iosif mi le-a povestit pe amândouă, rugându-mă să i le tâlcuiesc. Şi am făcut-o, neştiind nimic de cinstea pe care i-o pregătea tatăl nostru.

de ce să le ascultăm din gura ta, când Iosif este de faţă? zise Dan. Spune-ne, Iosife, ce-ai visat? Nu te tulbura! zise vicleanul. Nu-ţi suntem şi noi fraţi, ca şi Gad? De ce nu ne încredinţezi şi nouă tainele tale, ci numai lui singur? Spune-ne acele vise, iubitul nostru, ca să încercăm a ghici ce prevestesc!

Iuda şi Ruvim, vorbind cu Dina şi cu mama lor, n-au auzit această discuţie, pe care Asir o judecă aspru. Temându-se că nu cumva să se tulbure liniştea, voi să se

228

împotrivească dorinţei lui Dan, dar acesta, sprijinit de Neftali, stărui şi, unindu-şi şi patriarhul rugămintea cu ale lor, Iosif se pregătea să le îndeplinească dorinţa. Un foc sfânt îi ardea în obraz.

Privind de jur împrejur, la fraţii şi la tatăl lui, care şedeau înaintea sa, le zise:

mi se părea, în visul meu cel dintâi că, aflându-ne cu toţii la legat snopi de grâu într-o ţarină, snopul meu s-a ridicat deodată în picioare, iar ai voştri i se închinară înainte. Iar în această noapte am mai visat că soarele, luna şi unsprezece stele mi se închinau.

Iosif tăcu şi cinci dintre fraţii lui se sculară repede.

Bucuria şi mirarea, amestecate cu o cinstire tainică, se zugrăveau în ochii lui Iacov, privindu-l pe tânăr. Când însă se uită şi la ceilalţi fii ai lui, îşi schimbă expresia. Strălucirea lor pieri, iar faţa i se îngălbeni. Apoi se adresă îndată lui Iosif cu o asprime rece ca gheaţa:

ce înseamnă acest vis al tău? îi zise el. Îţi închipui că o să mă vezi pe mine, pe mama ta şi pe fiii mei căzând la picioarele tale? Visele sunt adeseori un şir de gânduri cu care ne îndeletnicim peste zi. Dacă astfel sunt ale tale, mai bine ar fi fost să nu te fi născut. Toţi fraţii tăi sunt mai mari decât tine, atât cu înţelepciunea, cât şi cu vârsta. Până când nu te vei încredinţa despre acest adevăr, îţi poruncesc să nu te mai apropii de mine, căci nici mândria, nici semeţia nu ţi le voi încuraja.

Nefiind în stare să aştepte efectul produs de vorbele sale asupra lui Iosif, ieşi, urmat de Iuda care numai el singur i-a citit în inimă.

Adam, când a auzit osânda hotărâtă lui de însuşi Dumnezeu, şi Lot, în clipa când n-a aflat-o lângă sine pe soţia sa, n-au fost cuprinşi de o mai mare groază şi durere, precum a fost Iosif atunci. Pătruns de părere de rău că a ascultat de îndemnul lui Dan şi copleşit de povara înfruntărilor tatălui său, nu putu nici să se mişte, nici să vorbească.

229

Dan, crezând că pilda lui Israel i-a dat dreptul de a-şi descărca tot veninul inimii asupra nevinovatului tânăr, începu să-şi bată joc de Iosif de faţă cu Lia.

simeoane, Neftali, Zabuloane, Levi! strigă el. Ce înseamnă aceste priviri întunecate? împotriva cui hrăniţi voi atâta neîncredere şi ură? împotriva lui Iosif? Plecaţi-vă mai bine genunchii şi închinaţi-vă lui, căci snopul său, simbol al măririi şi al îmbelşugării, s-a înălţat deasupra snopilor noştri! Plecaţi-vă înaintea lui, stele ale lui Israel! Şi tu, soare, coboară-te din înaltul cerului pentru a te închina la acest judecător neînşelat, la acest stăpânitor puternic, ale cărui picioare nu se înjosesc să calce pe pământ şi al cărui cap este înconjurat de meteoriţi strălucitori, care cu o mână ţine trăsnetul şi cu cealaltă ambele capete ale curcubeului!

priviţi suveranul naturii! zise după aceea Neftali, cu un râs batjocoritor. Prin cuvânt tămăduieşte bolnavi, cu privirea alungă diavolii, iar suflarea lui dă viaţă morţilor îngropaţi în mormânt. Ştim noi când va veni ceasul triumfului său? Poate că în clipa în care vorbim, cununa de mărire i se pregăteşte în cer şi poate că acesta este cel din urmă prânz la care nişte smeriţi muritori ca noi sunt primiţi să se împărtăşească cu acest model sfânt de virtuţi, mai înainte de a se duce să-şi ia tronul lui cel veşnic. Cădeţi-i dar la picioare! Plecaţi-vă până în ţărână înaintea acelui căruia i se închină soarele, luna şi stelele şi rugaţi-l să vă mântuiască!

Aceste vorbe înveninate aprinseră şi mânia lui Simeon şi a lui Levi. Turbarea lui izbucni în cuvinte aspre:

vei domni tu peste noi? Vei fi tu judecător şi stăpân al fraţilor tăi? Slava lui Israel se va întina cu atâta ocară? Vom deveni noi supuşii unui ipocrit slab şi linguşitor, tânăr într-adevăr, dar albit în meşteşugul făţărniciei?

Plin de îndoială şi de groază, Iosif îşi ridică ochii asupra Liei. Văzându-i braţele deschise ca să-l primească, alergă

230

să se arunce şi să scape la pieptul ei ca un porumbel rătăcit, care scapă din ghearele vulturului...

o, mamă, suspină tânărul, niciodată n-am avut vreun gând rău împotriva fraţilor mei!... De nu-i iubesc şi nu-i cinstesc...

scumpul meu fiu! îi zise ea. Iubitul meu, Iosife, de mult te cercetez şi te-am văzut răsplătindu-le cu iubire batjocurile, primindu-le cu umilinţă înfruntările nedrepte şi suferind cu o blândeţe îngerească ameninţările lor. Poartă-te totdeauna aşa! Bunătatea îţi va triumfa asupra împietririi lor.

După aceea, adresându-se Velei, îi zise:

îţi poruncesc să-ţi foloseşti toată influenţa asupra fiilor tăi, Dan şi Neftali, iar dacă nu pot să-l iubească, măcar să arate respect faţă de fiul Rahilei, care ţi-a fost stăpână. Tu şi fiii tăi sunteţi născuţi ca să-i slujiţi!Zilpa, priveghează şi tu asupra lui Gad şi Asir, fiii tăi! Nu-i lăsa să devină răzbunători,

căci jur aici, înaintea voastră, că de se va întâmpla una ca aceasta, voi întrebuinţa toată puterea ce o am asupra inimii bărbatului meu ca să alung pe cel vinovat din casa lui Israel.

Cei patru fraţi, nemaiîndrăznind să-şi arate mânia şi bănuielile lor, au plecat însoţiţi de mamele lor, după această ameninţare înfricoşată, iar Lia, chemându-şi fiii împrejur, li se plânse cu vorbe dulci:

simeoane, Levi, Isahare, Zabuloane, ascultaţi-mă! Dacă o străină mi-ar fi încredinţat fiul ei ca să-l ocrotesc, m-aş fi silit, cu ajutorul lui Dumnezeu, să merit încrederea pe care a avut-o în mine şi aş fi purtat grijă de acea încredinţare sfântă. Gândiţi-vă, aşadar, la mărimea îndatoririlor cu care m-am însărcinat! Aceştia, adăugă ea, arătându-le cu degetul pe Iosif şi pe Veniamin, care adormise în braţele lui Ruvim, sunt fii ai tatălui vostru, copii ai soţiei sale prea iubite, ai dragei sale Rahila, pe care a văzut-o şi a iubit-o

231

înaintea mea. şi această Rahila a fost sora mea, tovarăşa tinereţii mele şi prietena mea, pe care o plâng de atâtea ori. La naşterea lui Veniamin, după cum ştim toţi, a murit. Când era să-şi dea sufletul, mi-a încredinţat copiii ei, zicându-mi: „Iubita mea soră, tu le vei sluji lor de mamă!”. I-am strâns pe amândoi la piept. Ea a început să zâmbească şi a încetat din viaţă. Iubirea pe care ei o au către mine dovedeşte cu câtă credinţă mi-am împlinit făgăduinţa. Cât timp iubirea lor va lua pildă de la a mea, nu mă tem că se va micşora. Mângâie-te, fiul meu, Iosife! Voi vorbi diseară cu tatăl tău şi te va ierta. Domnul nu te pierde din vedere, fiul meu, şi cu toate că lasă câteodată ca necazul să cadă greu asupra noastră, nu va întârzia însă să vină în ajutorul nevinovatului asuprit.

Luându-l pe Iosif de mână, Lia ieşi din odaie, urmată de Dina şi de Ruvim, care îl ducea pe Veniamin ce adormise.

Făgăduinţele primăverii se împlinesc. Propteşte crăcile cele plecate, lucrătorule vesel, căci se vor rupe sub greutatea lor, mai înainte să culegi fructele cu care ele sunt încărcate! Strânge şi castanele pentru provizia de iarnă! Nucii şi-au dat rodul, coaja cea verde-gălbuie s-a desfăcut, iar pământul este acoperit de nuci. întinde paturi de muşchi la rădăcina acestor pomi mari, pentru ca fructul să cadă fără să se zdrobească.

Ce desfătări aparte urmează unele după altele în această lume minunată, pe care mâinile Ziditorului au împodobit-o cu atâta măreţie! Nădejdea, bucuria şi îmbelşugarea umplu zilele omului. Seamănă, iar după aceea nădăjduieşte. Vede colţul şi se bucură. în sfârşit, culege răsplata ostenelilor lui. Nădejdea de peste tot anul se materializează toamna. Iarna lămureşte. Primăvara făgăduieşte. Vara desăvârşeşte. Toamna împlineşte.

232

După ce şi-au adus Celui Veşnic mulţumirile cele de dimineaţă, patriarhul şi soţia sa lăsară cortul în care familia avea obiceiul să se adune pentru ceasul rugăciunii, cu gând să se ducă la vie. Acolo, în afara gardurilor celor înalte, lucrătorii, femeile şi copiii lor aşteptau sosirea stăpânului lor, pentru care se păstra cinstea de a tăia primul strugure.

Atraşi de glasul dulce al lui Veniamin, Israel şi Lia se opriră înaintea uşii odăii lui Iosif şi, fără să fie simţiţi, l-au văzut pe micul copil atârnat de gâtul fratelui său, care şedea pe marginea patului, unde pentru prima dată petrecuse o noapte fără somn. Iosif îl ruga în zadar pe Veniamin să se ducă la vie şi pe el să-l lase aşa, necăjit, pentru că nu putea să se împărtăşească de plăcerile zilei până nu-l va ierta tatăl lui. Veniamin însă nu voia nicidecum, ci spunea că rămâne şi el acasă, cu fratele lui, nume prin care îl deosebea totdeauna pe Iosif de ceilalţi fii ai lui Israel, pe care îi numea doar cu numele lor. Iacov şi soţia lui curmară această ceartă din iubire, arătându-li-se fără veste. Iosif se sculă numaidecât, având o înfăţişare tristă, dar respectuoasă.

de unde-ţi vine această descurajare, fiul meu? întrebă patriarhul. De ce eşti îmbrăcat aşa de îngrijit? Unde este darul pe care ţi l-am făcut? Ce s-a făcut cu tunica ta cea strălucită?

tată, cum aş putea să port această haină, închipuirea atâtor virtuţi, când am meritat mânia ta?

în durerea lui îşi aplecă fruntea la pământ în semn de supunere. Văzând aceasta, Veniamin suspină şi, cu toate că nu ştia prea bine pentru ce plânge Iosif, căzu şi el în genunchi lângă fratele lui şi îmbrăţişă picioarele lui Israel.

Lia privea cu drag aceste fiinţe iubite, iar Iacov mulţumea cerului că i-a dăruit astfel de comori. Ridicând pe tânăr, îl îmbrăţişă şi-i zise:

fiul meu, fraţii tăi s-au dus. Au plecat de la Hebron mai înainte de a se face ziuă cu turmele lor la Sihem.

233
Grăbeşte-te, aşadar, şi vino la vie cu noi, unde sunt numai bucurie şi veselie!

Iosif se grăbi să asculte şi, venind lângă tatăl lui, îl strânse pe Veniamin în braţe.

te-a iertat, frate, zicea copilul sărutându-l pe obraz şi ştergându-i cu mâinile lui cele mici lacrimile de care era plin, fără să se gândească la ale lui care încă mai curgeau. Te-a iertat, dar acum mă vei lăsa să tai eu cel dintâi strugure, nu-i aşa? O, buna mea mamă, de acum mă voi putea juca şi voi putea mânca struguri!

iubitul meu, zise Lia, fiind aşa de mic, dai o dovadă atât de minunată de iubire frăţească?

Şi, şezând pe pat, îl puse pe genunchii ei, adăugând:

iosif a primit de la tatăl lui răsplata blândeţii sale. Vreau să-ţi dau şi eu ţie una.

Şi zicând aceasta, desfăcu de la gâtul ei un lanţ de păr castaniu, împodobit cu agrafe de briliant, şi-l puse la gâtul lui Veniamin.

de mult mă tot superi să-ţi dau această podoabă, zise ea, dar fiindcă nu ţi-am dat-o ca să-ţi satisfac dorinţa de a te împodobi, ţi-o dau acum, pentru a-ţi răsplăti generoasa iubire ce ai arătat-o faţă de Iosif. Să ştii că acesta este părul mamei tale, Rahila, care, cu puţine clipe înainte de a închide ochii pentru totdeauna, m-a rugat ca să i-l tai şi să ţi-l dau ţie când vei fi ajuns la vârsta la care îl vei putea preţui. Acest dar, iubitul meu Veniamin, nu este o jucărie, ci o amintire foarte scumpă. Păstrează-l şi de câte ori te vei uita la el, gândeşte-te la scumpa ta mamă! Uită-te, stăpâne, urmă Lia, adresându-se lui Iacov, care, împreună cu Iosif, urmăreau ce efect vor produce aceste vorbe asupra copilului, uită-te, dacă se poate exprima o mai mare simţire! îmi făgăduieşti, aşadar, adăugă ea, întorcându-se către Veniamin, că nu te vei despărţi niciodată de el, că nu-l vei
234
pierde, că nu-l vei strica, că nu-l vei schimba şi nu-l vei da nimănui, oricine va fi acela?

Apucând lanţul cu amândouă mânuţele şi strângându-l din toate puterile la inimă, copilul răspunse:

nu-l voi pierde, nici nu-l voi schimba şi nu-l voi da nimănui, fără numai fratelui meu.

Răspunsul provocă mirarea lor şi-i făcu să zâmbească. Înainte de a ajunge la vie, auziră strigătele de bucurie insuflate de nădejdea unui cules frumos. La vederea patriarhului, strigătele încetară, nu de frică slugarnică, ci din respect şi cinstire. Mulţimea se despărţi numaidecât în două părţi. Toţi se închinară, iar el trecu prin mijlocul lor, salutându-l pe fiecare printr-o înclinare binevoitoare, printr-o mişcare a capului sau printr-o vorbă încurajatoare. Itamar deschise poarta şi Israel intră, însoţit de Lia şi de cei doi fii ai lui şi urmat de o mulţime numeroasă, între care erau şi copii, a căror bucurie deveni nemărginită pentru că au pătruns în acel loc, care pentru ei era un rai pământesc.

în mijlocul viei se înălţa un turn de piatră în care se aflau teascurile. De jur împrejurul clădirii, viile aşteptau culesul. Frunzele late nu-şi mai puteau ascunde strugurii cei copţi pe care i-au apărat de ploaie şi de suflarea cea puternică a vântului. Iacov a ales şi a tăiat din viţă strugurele cel mai frumos. Îl duseră apoi la teasc pe o prăjină ce abia o purtau doi oameni, şovăind sub greutatea sa. în clipa când trecură pe dinaintea lui Iosif, le porunci să oprească pentru ca Veniamin să poată culege vreo câteva boabe, ceea ce şi făcu plin de bucurie copilărească. Şi mâncând îşi arătă mirarea de ce n-au rămas şi fraţii lui la Hebron ca să ia parte la această veselie neasemănată.

După ce mâncară din acest strugure gustos, toţi se împrăştiară prin vie, iar culesul începu. Bucuria strălucea pe feţele tuturor şi fiecare lăuda pe întrecute facerile de bine ale toamnei.
235

Nu este, aşadar, nimic care să tulbure această veselie generală? Nu este nicio faţă pe care să se arate suferinţele sufletului? Priviţi acolo, la vale, la un culegător! Obrazul îi este galben şi hainele numai zdrenţe. Vrea să se amestece printre culegători, dar toţi fug de el, privindu-l cu dispreţ sau cu groază. încercă de mai multe ori să se apropie de ei, dar de peste tot era alungat, deşi făcu aceasta cu umilinţă. Copleşit de ruşine şi de durere, renunţă la silinţele lui cele nefolositoare şi se retrage într-o parte singuratică şi depărtată a viei. Săracule ticălos, mângâie-te, căci Iosif s-a uitat la tine de multă vreme şi îi întrebă despre tine pe cei dimprejur!

acela de care fugim este Iezrael păcătosul, care din răutatea sufletului său a făcut mai mult rău, în zece zile, decât vecinii lui în mai mulţi ani. A rătăcit călători, a pus în primejdie zilele orbului, a secerat grâul care nu era al lui, a umplut puţurile de nisip şi de pietre, a jertfit unui idol, a bătut pe vechiul lui stăpân şi n-a ascultat de cuvintele mamei sale, de aceea fug de el toţi cei care se tem de

molima răutăţii.

Iosif a tăcut. Mergea umplându-şi coşul, când, ridicându-şi capul, văzu că este departe de ceilalţi, însă aproape de Israil, care se apropia câte puţin de el. L-a văzut pe Iosif vorbind cu culegătorii şi, după privirea ochilor lui, a ghicit despre cine vorbiseră. După ce a stat puţintel, Iosif, fără să se uite la el, ci continuând să culeagă, i-a zis:

cred că ai aflat ce vorbesc ceilalţi despre tine? Este adevărat că ai făcut aceste lucruri?

Israil nu răspunse nimic. Cosorul pe care-l ţinea îi căzu din mână şi, continuându-şi lucrul, lacrimi mari îi curgeau din ochi. Pentru a-şi ascunde tulburarea, îşi piti capul printre frunzele de viţă, dar suspinele pătrunseră în urechea lui Iosif, iar pieptul lui, care se zbătea, îi descoperi chinurile inimii sale.

236

Punându-şi coşul jos, Iosif îl luă pe Israil de mână. Cei care se uitau la el de departe, văzând fapta aceasta, alergară să-i spună lui Iacov:

fiul tău vorbeşte cu un păcătos! strigară ei.

Dar patriarhul le răspunse cu blândeţe:

ei bine şi ce rău vedeţi în aceasta? Oare voi nu ştiţi că sunt două feluri de păcătoşi: păcătoşi împietriţi şi păcătoşi care se pocăiesc? Dacă acela despre care vorbiţi ar fi din numărul celor dintâi, Iosif ar fi venit să-mi spună, în loc să vorbească cu el. Şi cu toate că sunt slab şi supus căderii în greşeală, la vârsta mea pot vorbi cu cei răi, netemându-mă că mă vor strica. Cât despre păcătoşii cei din urmă, eu însumi l-am învăţat pe Iosif să-i trateze cu blândeţe şi să-i asculte. Dacă pocăinţa place Aceluia Care este izvorul a tot binele, cu ce îndurare trebuie s-o primim noi, care în fiecare zi călcăm legile dumnezeieşti ale Celui Prea înalt, cu gândul şi cu fapta? Poate că voi toţi sunteţi fără greşeală, dar eu, dacă cele dintâi greşeli ale mele ar fi primit pedeapsa ce o meritau, n-aş mai respira acest aer curat, n-aş mai putea răbda mustrările ce mi le-ar face sufletul meu cel vinovat, nici nu m-aş mai putea veseli, văzând în feţele voastre ruşinea deşteptată în voi de spusele mele.

Iosif se apropie aducând pe Iisrail, care, neputând suferi ca Iacov să se uite la el, i se aruncă la picioare, strigând:

o, stăpâne, fie-ţi milă de mine! Cu toate că nu sunt vrednic să intru în ţarina ta şi să mă amestec printre slugile tale, ascultă rugămintea mea! Nu mă alunga! Nu mă lepăda de tot, pentru iubirea fiului tău!

tată, te rog, înduplecă-te şi-l primeşte sub ocrotirea ta! zise şi Iosif. Fie-ţi milă de el şi ridică-l din ţărână, căci geme în amărăciunea sufletului său pentru relele ce le-a făcut!

scoală-te! zise patriarhul. Fiindcă-ţi recunoşti greşelile tale şi cu adevărat te căieşti de ele, în loc să-ţi închid

237

poarta viilor mele ca unei slugi netrebnice, te primesc, iar acela care nu va vrea să se însoţească cu tine mă nesocoteşte pe mine. Nu mai rătăci în calea nedreptăţii şi te voi privi de acum înainte ca pe unul ce s-a întors către Dumnezeu şi către oameni!

Israil sărută picioarele patriarhului. Udă cu lacrimile sale pe cele ale lui Iosif, mijlocitorul lui, care, strângându-l în braţe, îi zise:

chiar astăzi vei intra în familia noastră. Iar ţie, bunule Itamar, îţi voi răsplăti cu prisosinţă pentru că ai dat de lucru acestui străin sărac, căci prin aceasta nu numai că l-ai scăpat de ticăloşie, ci şi din prăpastia răutăţii.

Culesul cel vesel a ţinut trei zile. După aceasta culegătorii stoarseră strugurii. Râurile de must curgeau în toate părţile, încât buţile cele mari se umplură cu prisosinţă.

Lucrul din ziua a şasea era aproape să se isprăvească, când Lia îl rugă pe Iosif să aleagă din strugurii ce i-a uscat la soare vreo câţiva dintre cei mai frumoşi şi să-i ducă în dar vecinului lor, Manoah, care îl cinstea mult pe Iosif şi care căuta să-i dobândească iubirea trimiţându-i adeseori daruri preţioase.

manoah, zise Iosif după ce s-a gândit puţin, are vii, grădini, ţarini sădite cu măslini. Şi de n-ar avea, ar putea să-şi procure toate roadele pământului, căci este bogat. Dar cunosc un bătrân sărac pe care l-am întâlnit ieri uitându-se lacom peste gardurile care înconjoară viile noastre. L-am poftit să intre înăuntru împreună cu mine, dar n-a vrut, zicându-mi: „Aceasta nu se poate fără ştirea şi îngăduinţa tatălui tău!”. Acest sărac locuieşte în bordeiul cel mic de lângă bolta mea de sălcii

plângătoare. Oh, mulţumesc, dragă mamă! îţi citesc în ochi învoirea. Crede-mă, laudele ce-mi aduc cei mari ai pământului nu mă bucură atât, precum mă bucură binecuvântarea nenorocitului al cărui necaz sau sărăcie am putut să le uşurez!
238
cât s-ar fi mândrit sora mea că te are de fiu, iubitul meu Iosif! cugetă Lia, văzându-l că se duce să pregătească darurile. Care ar fi fost simţămintele ei de mamă, când ale mele se apropie de slăvire? O, Rahilo, de ce n-ai trăit să vezi frumuseţea şi virtuţile copilului tău?

Iosif, umplând un coş mare, se întoarse, urmat de două slugi care îl duceau şi apucă pe drumul către săracul păstor, însoţit de Lia şi de Veniamin, care, sărind şi râzând, plin de bucurie, alergă înainte pentru a vesti darul nobilului său frate.

O verdeaţă vie acoperă câmpiile Dotanului. Izvoare curate şi limpezi ies din pădure şi curg şerpuind pe şes.

Acolo, răspândiţi, sunt culcaţi pe iarbă şapte dintre fiii lui Iacov. O parte dintre oi pasc iarba cea crudă, altele îşi potolesc setea pe marginea apei, iar caprele, nemulţumindu-se cu valea cea netedă, se suie pe coastele cele abrupte ale dealurilor să caute timian sălbatic, sărind peste vârfurile cele ascuţite ale stâncilor care, de jos, par a fi spânzurate în aer. Nerăbdătorul Zabulon, care le urmărea cu ochii, ostenit de lenea sa, se sculă şi le strigă să-l aştepte. Nebăgând în seamă primejdiile prăpăstiilor deschise sub picioarele lui, sărind peste adâncurile cele întunecate, îndrăzneţul tânăr ajunse nebunaticele animale şi, silindu-se să le întreacă şi pe cele mai îndrăzneţe, se aruncă dintr-o stâncă în alta până când ajunse la vârfurile care se pierdeau în nori.

Asir, prieten al singurătăţii, îşi lăsă fraţii, care rar îi băgau de seamă lipsa, şi se adânci într-un tufiş des, unde se lăsă în voia gândurilor. Isahar, totdeauna fără grijă, îl rugă pe Gad să ia seama de turma lui, după care, întinzându-se, se predă somnului.

aceşti nori joşi şi grămădiţi, oare nu prevestesc apropierea unei vremi urâte? zise Ruvim către Neftali. Orizontul
239
pare a fi încărcat, iar cometa care s-a arătat noaptea trecută dinspre miazăzi este un prevestitor sigur al unei nenorociri înfricoşate.

chiar de ar fi aşa, n-ar fi un lucru înţelept să lăsăm aceste păşuni îmbelşugate mai înainte de a le paşte turmele noastre, zise Iuda. După ce vom isprăvi aici, ne vom întoarce pe malurile Iordanului, căci mă tem să pătrund mai adânc în acest pământ. Heveii nu ne iubesc. Ei ne-au şi zis să ieşim din această ţară şi, dacă ne-am împotrivi, ar putea să se înarmeze şi să vină împotriva noastră.

Astfel vorbeau păstorii între ei, când, deodată, oile încetară să mai pască şi se strânseră în grabă. Câinii alergară spre animalele cele fricoase pregătindu-se să le apere. Zabulon, speriat, se aruncă din vârfurile munţilor, agăţându-se din când în când de trunchiuri de copaci bătrâni şi lăsându-se să cadă din stâncă în stâncă. Isahar, tresărind, se deşteptă, iar Asir, tulburat de gânduri, ieşi din tufiş şi veni către fraţii lui, care, plini de mirare şi de frică, căutau să descopere pricina acestei învălmăşeli

De după dealurile dinspre miazănoapte se ridică un nor gros de fum, după care urmară flăcări care, alungate de vânt, se întinseră cu o iuţeală înspăimântătoare peste câmpuri, păşuni, şesuri şi văi, mistuind iarba, fânul de curând cosit, grâul, ţarinile nesfârşite de orez, meiul, legumele şi inul.

Fraţii, încremeniţi de spaimă, priveau posomorâţi la înaintarea focului, pe care numai forţa cerului putea s-o mai oprească, când, deodată, auziră strigăte de bucurie. Trei oameni se arătară pe vârful unui deal vecin, slobozindu-se în fugă spre şes, pe care îi recunoscură ca fiind Simeon, Levi şi Dan.

Necăjit de veselia lor, Ruvim îi înfruntă, zicând:

o asemenea privelişte ar trebui să vă smulgă lacrimi în loc de veselie. Cum e cu putinţă să vă bucuraţi de această nenorocire? Mai bine să cădem cu faţa la pământ înaintea
240
Celui Prea înalt şi să-L rugăm să potolească puterea vântului şi să trimită ploaie ca să curme această pustiire!

de ce suntem atât de vrednici de dojana, Ruvime? întrebă Dan. Puteam noi prevedea că o singură scânteie pe care am făcut-o să sară dintr-o piatră, cu cuţitul meu, va aduce atâta prăpăd? Noi am făcut foc în aria omenosului heveu, care a trimis ieri să ne poftească să ieşim din ţarinile lui. Am făcut aceasta numai cu scopul de a alunga un dihor, care se ascunsese printre snopii de grâu, când, într-o clipă, mai înainte de a putea stinge noi flăcările, le-a luat vântul cel rău şi, ridicându-le pe aripile lui

cele întinse, le împrăştie până departe, un râs diavolesc precum acela al satanei când a văzut-o pe Eva nenorocită cu desăvârşire, încheie vorbele lui Dan.

Pătrunşi de groază, păstorii rămaseră uimiţi, dar Simeon, băgând de seamă că mânia lui Iuda va izbucni, hotărî s-o împrăştie sau să-i slăbească efectul. împietrindu-şi inima şi înarmându-se cu o neruşinare îndrăzneaţă, strigă cu un glas care-i făcu pe toţi să îngălbenească, în afară de Iuda:

ascultă-mă, fără să-mi tai vorba! Puterea ta se apropie de sfârşit. Domnia ta este nimicită. Noi ţi-am sfărâmat lanţul. Află, aşadar, că eu şi Levi suntem mai mari decât tine şi că nu vom mai suferi să te ridici împotriva noastră! Tu, care totdeauna în lipsa tatălui nostru, domneşti peste noi! Tu, stea întunecată şi slabă, care nu poţi lumina mai departe de Israil, soarele nostru! Noi nu ne vom mai supune dojenilor şi poveţelor aceluia care ne este dator cu respect şi ascultare!

frate, îi zise Asir, în mânia ta ai întrecut hotarul! Dacă cel mai tânăr este dator celui mai mare cu respect şi ascultare, atunci Ruvim are dreptul să le ceară şi de la tine şi de la noi toţi.

ruvim? strigă Levi. Să ascultăm de un cameleon? Să respectăm o suflare, o pană, o spumă? Ruvim este foarte îndărătnic până când este înduplecat. Este statornic în

părerile lui cât timp nu-i clatină cineva statornicia. Este hotărât şi credincios cât timp nu se face cineva stăpân peste duhul lui, cel lesne crezător. O, ce om puternic, pe care o lacrimă îl poate birui şi o privire îl poate stăpâni!

Iuda nu deschise gura, dar retrăgându-se la o oarecare depărtare, îşi luă tunica de pe umeri şi, apucând-o cu putere, o sfâşie de sus până jos.

aşa mă despart şi eu de voi, precum se despart aceste două părţi ale hainei, zise el arătând fâşiile ce le ţinea în mâini. Suntem despărţiţi şi nu ne vom mai uni niciodată. Vă lepăd pentru totdeauna departe de mine.

Fâşiile hainei căzură pe pământ, iar el se depărtă, urmat de şase dintre fraţii lui, lăsându-i pe vinovaţi smeriţi şi deznădăjduiţi.

Iuda, ştiind că fapta cea nelegiuită şi crudă a lui Dan va întărâta neamul ţării aceleia ca să se răzbune, se sui în vârful unui deal, de unde putea să vadă peste toată câmpia. Şi adresându-se către fraţii cei mai tineri, le arătă mărimea crimei şi-i sfătui să nu se unească cu aceia ale căror inimi păreau şi mai mult stricate, decât a fi gata spre a se putea îndrepta.

ei v-au amăgit de multe ori, zise el, şi v-au împins să cădeţi în nişte greşeli pentru care aţi gemut mai pe urmă. Nu vă încredeţi, aşadar, în puterile voastre, că vă veţi putea împotrivi pildelor lor, căci cuvintele lui Dan sunt înşelătoare şi stăpânirea lui Simeon şi a lui Levi este înfricoşată! Pe viitor, fugiţi de ei, aşa cum aţi fugi de pierzarea voastră, căci făcând în alt chip, când nici nu veţi gândi, veţi fi înşelaţi de unul sau târâţi de ceilalţi doi ca să săvârşiţi nedreptăţi, pentru care în zadar vă veţi mai căi, fiindcă nu veţi putea dobândi iertarea.

Fraţii cei mai tineri ascultară sfaturile lui Iuda. Unii dintre ei îi făgăduiră că le vor urma, dar toţi, în afară de Ruvim,

se însoţiseră prea mult timp cu nevrednicii lor fraţi pentru a se putea despărţi cu totul de ei.

Vânturile se liniştiră. Focul se împuţina cu încetul. Se stinse şi lăsă să se vadă o mare întindere de pământ gol şi pustiu. Priviră cu întristare pustiirile focului, când Gad, care se oprise în vârful dealului, îi chemă făcându-le semn cu mâna ca să meargă în locul unde era el.

veniţi aici, fraţilor, strigă el. Spuneţi-mi ce se vede acolo? şi continuă, arătând spre miazăzi: Uitaţi-vă pe acea colină verde, unde luceşte soarele, nu deosebiţi ceva? Mi se pare că este un alcion, căci mi s-a întâmplat adeseori să văd această pasăre frumoasă jucându-se aşa în razele miezului zilei, zburând pe câmp, atingând cu aripile ei suprafaţa lacurilor, desfăcându-şi la lumina zilei penele cele frumoase. Obiectul care le atrăsese luarea aminte se mişcă.

ochii tăi, Gad, trebuie să fie tulburi, strigă Zabulon, dacă tu iei o fiinţă omenească drept pasăre. Acesta este un tânăr. Cu cât se apropie, mi se pare că este bine făcut şi frumos. Făcu o pauză. Dar, pe numele cel scump al mamei mele, acesta este..., dar nu se poate. Şi cu toate acestea...
Da... acesta este Iosif.

iosif! strigă Ruvim. Nu se poate... Singur, aşa departe de Hebron?

Se pogorî în grabă în vale, unde se adunaseră fraţii, care, recunoscându-l pe Iosif, printre dealuri, îl aşteptau să sosească.

iată visătorul! zise Simeon. Favoritul, pârâtorul, ticălosul spion, a cărui limbă este otrăvită. Vine îmbrăcat cu tunica cea strălucită!

tatăl nostru l-a trimis să cerceteze ce greşeli am mai făcut şi să asculte plângerile pe care locuitorii acestor ţări le fac împotriva noastră, zise Levi. Nu putea să găsească un timp mai potrivit. Pământul este pustiu şi acoperit de cenuşă. Inul şi grâul ce s-au prăpădit sunt atâtea dovezi de
243
plângere pe care i le vor povesti, rugându-l să se ducă să-l cheme pe tatăl nostru în ajutorul lor. Mă căiesc de această faptă, căci a fost zadarnică, fiindcă n-am tras niciun folos din ea. Pe lângă aceasta, Iosif, după ce se va întoarce, îl va întărâta împotriva noastră pe Israil, care va arunca blestem asupra capetelor noastre.

dar se poate ca Iosif să nu se mai întoarcă, zise Dan luând o înfăţişare indiferentă. Drumul este lung şi semănat cu primejdii. De aici şi până la Hebron sunt fiare sălbatice, prăpăstii, bălţi ascunse sub pământ. Când soseşte ceasul, putem scăpa de el. Poate că nu îl va mai vedea pe Israil şi atunci cugetele lui cele viclene nu ne vor face niciun rău. Mai mult aş vrea moartea decât blestemul unui tată care întotdeauna este ascultat şi care descinde din neam în neam. Ce ură pricinuieşte nevrednicul pârâtor, care caută ziua şi noaptea să tulbure pacea familiilor! Dar după ce limba tace, buzele sunt închise pentru totdeauna, inima este cufundată într-un somn adânc...

Din ochii lui Simeon ieşiră fulgere. Pe trăsăturile feţei sale învineţite i se zugrăveau gândurile. Îi luă de mână pe Dan şi pe Levi şi-i trase după o stâncă de la intrarea în pustie.

Iosif ajunsese la poalele dealului şi, trecând valea, apucă pe şes. Văzând pe fraţii lui că îi vin înainte, le zâmbi, iar privirea lui exprima iubirea şi veselia de care era cuprins. Iuda şi Ruvim, împinşi de iubirea lor cea covârşitoare, îi întrecură pe ceilalţi şi ajunseră degrabă la tânăr.

bine ai venit, Iosife! îi zise Ruvim. Bine ai venit, frate! Prin venirea ta ne-ai făcut o bucurie neaşteptată. Spune-ne, iubitul meu, cum se află tatăl nostru, mama şi sora mea? Ca să vii la noi ai făcut o călătorie lungă şi ostenitoare, iubitul meu Iosif!

aşa este, răspunse tânărul. Dar aş fi venit şi mai de departe ca să mă bucur de această fericită întâlnire. O,
244
Ruvime, şi tu, dragul meu Iuda, cum mi se zbătea inima când v-am văzut de departe că vă uitaţi la mine din vârful dealului aceluia!

După aceea le spuse că, isprăvindu-se culesul, strângându-se măslinele şi terminându-se secerişul, tatăl său, nemaiavând trebuinţă de slujbele lui pentru vreo câteva zile, i-a poruncit să vină la Sihem ca să vadă cum i se află fraţii şi turmele şi să-i aducă veşti de la ei. Astfel Israel şi Lia socoteau că, prin această dovadă de iubire şi de respect, va câştiga iarăşi iubirea fraţilor lui. Le-a spus că în prima noapte a dormit la Efrata, în casa unuia dintre prietenii lui Iacov, iar dimineaţa a mers la monumentul ce este înălţat deasupra mormântului mamei sale, Rahila. De asemenea, sosind la Sihem, mirarea şi necazul lui au fost mari, negăsindu-şi acolo fraţii, dar aflând de la un om, pe care-l găsise rătăcind pe câmpuri, că s-au dus cu turmele la Dotan, a hotărât să-şi urmeze drumul, încurajat de nădejdea că vederea lui le va face bucurie tuturor.

şi bine ai gândit, iubitul meu Iosif, îi zise Ruvim, îmbrăţişându-l din nou. Mulţumirea că te văd îmi umple sufletul de o bucurie nespusă. Dar tu, iudo, de ce nu vorbeşti nimic? De ce nu-i zici: „Bine ai venit sănătos!”? Ce cuget apăsător ţi-a cuprins sufletul şi pentru ce te uiţi la el cu atâta nelinişte?

nu ştiu, Ruvime, răspunse Iuda. Sufletul meu este tulburat şi plin de întristare. Iosife, dacă nu ne-ai aflat la Sihem, de ce nu te-ai întors la Hebron? Vai, de ce n-ai făcut aşa? Drumul până la Sihem este scurt şi fără primejdii, îl cunoşti, căci l-ai străbătut de multe ori cu noi. Oamenii care locuiesc între Sihem şi Hebron sunt prieteni ai tatălui nostru, care te cunosc şi pe tine. El n-a întrevăzut nicio primejdie lăsându-te să mergi singur, dar nu te-ar fi trimis niciodată la Dotan. Tânăr, fără apărare, fără călăuză, fără slugi şi fără merinde, să întreprinzi o asemenea călătorie?
245
Ţinutul acesta este departe de al nostru. Drumurile sunt nesigure, semănate cu prăpăstii şi locuite de idolatri, care ne vor răul.

o, iudo, nu-l necăji cu dojenile tale! zise Ruvim. El s-a expus la multe primejdii venind aici, dar pricina este iubirea lui pentru noi. Dumnezeu l-a apărat de tot răul, cu toate că a fost singur şi fără ajutor. Acum, după ce a sosit la noi, n-are de ce să se mai teamă de vreo primejdie. Nicio nenorocire

nu i se poate întâmpla.

Iuda, apăsat de nişte presimţiri grozave, clătină capul cu întristare, zicând:

siguranţa stă şi doarme deasupra unei stânci, dar această stâncă este aşezată deasupra gurii unui vulcan.

Îmbrăţişează-l, Iuda! adăugă Ruvim. O vorbă rece sau o privire indiferentă din partea ta îl vatămă mai mult decât ocările celorlalţi.

da, într-adevăr, zise Iosif, dar Iuda niciodată nu-l dojeneşte pe nedrept. Tatăl meu mi-a poruncit să mă duc la Sihem şi apoi să mă întorc acasă. N-am ascultat şi văd că am greşit.

În zadar îl rugă Ruvim pe Iuda să-l îmbrăţişeze pe Iosif. O strângere rece de mână a fost tot ce a putut dobândi de la el, căci sufletul lui Iuda era foarte apăsat. Atât de mult îl iubea pe Iosif şi atât de mult se înspăimânta de ceasul cel rău care se apropia.

Iosif, trăgându-şi mâna sa dintr-a lui Iuda, se duse să-i întâmpine pe ceilalţi fraţi care se apropiau şi pe care Simeon, Levi şi Dan îi ajunseseră din urmă. Dan, ieşind din mijlocul celorlalţi, îl îmbrăţişă zicând:

bine ai venit, Iosife!

iubitul meu frate! strigă Iosif. Şi voi, scumpii mei Simeon, Levi şi Neftali! Cât de mare îmi este bucuria că vă văd pe toţi! Sunt multe săptămâni de când aţi plecat de la Hebron. Eu am lăsat casa pentru ca să văd cum vă aflaţi voi

şi turmele voastre. M-am dus la Sihem, din porunca tatălui meu, dar iubirea mea pentru voi m-a adus până la Dotan. Nu vă pare bine de aceasta? Nu-mi răspundeţi nimic? Oare numai Dan singur să-mi zică: „Bine ai venit sănătos, Iosife!”? Aceasta este primirea voastră? Dacă voi nu vreţi să mă îmbrăţişaţi, lăsaţi-mă cel puţin să vă îmbrăţişez eu, căci tatăl meu şi mama mea mi-au poruncit să fac aceasta din partea lor.

Fraţii îi ascultară vorbele cele pline de iubire, îi primiră îmbrăţişările, dar niciunul nu i le întoarse.

de ce tăceţi? îi întrebă Dan. Nu sunteţi mândri şi recunoscători pentru bunătăţile acestui ales, care a părăsit sânul tatălui şi a trecut printr-o ţară necunoscută, ca să vă viziteze? Drumurile sunt pline de primejdii, dar cu toate acestea, el le-a biruit pe toate pentru ca să vă vadă. Uf, fraţilor, nu vreţi să-l salutaţi pe Iosif, favoritul tatălui nostru, podoaba de la Mamvri, pe acela care covârşeşte cu sfinţenia pe toţi fiii oamenilor? Eu am plecat adeseori urechea la sunetele cele fermecătoare ale glasului său, până când sufletul meu a rămas în extaz... Sunetele pe care le scoate din harfa sa ar face să curgă lacrimi din ochii Rahilei, mama lui, care l-a învăţat această artă dumnezeiască, de care chiar şi Iubal ar rămâne uimit.

nişte fiinţe ca noi, alcătuite din ţărână smerită, ar trebui să-l primească în genunchi pe acela pe care-l slăvesc stelele cerului. Pentru a-i lumina drumul, o cometă prevestitoare a viitoarei lui slave s-a arătat noaptea trecută pe cer. Priviţi această stea, care, peste puţin, trebuie să se înalţe şi să lumineze cu strălucirea milioane de închinători căzuţi înaintea sa. Nimic nu este cu neputinţă înaintea Celui Atotputernic. La glasul Domnului, picătura de ploaie se preface în diamant, iar zidurile puternicului Babilon se sfărâmă, săpate fiind de nişte animale slabe.

Ruvim, ale cărui mădulare tremurau şi abia se mai ţineau pe picioare, îl luă pe Iuda de mână şi-i arătă figura lui Simeon. Iuda, retrăgându-se vreo câţiva paşi, strigă:

fiecare dintre voi să-mi dea arma sa!

Dar niciunul nu se mişcă, ci toţi se priviră unul pe altul cu un aer liniştit şi hotărât. Iuda văzu atunci, cu o mâhnire şi o groază ce nu se pot descrie, că puterea ce o avusese asupra fraţilor lui atâţia ani nu o mai are acum. După o tăcere lungă şi înfricoşătoare, i se adresă lui Ruvim, care era galben şi tremura:

ce înseamnă această spaimă? De ce te temi? Să nu facă vreun rău acestui tânăr? O, alungă-ţi frica! Nu se vor atinge nici măcar de un fir din capul lui. Nu este oare fratele lor? Nu este sângele lor? Nu este pentru prima dată când l-au împresurat cu învinovăţirile şi ameninţările lor. Lasă-i să-şi verse mânia! Respectul şi supunerea lui Iosif faţă de ei este mare şi iar rabdă cu tărie orice zic dânşii. Linişteşte-ţi, aşadar, temerea, Ruvime, şi nu ocărî omenia lor printr-o frică zadarnică!

Iosif, vrând să adevereze vorbele lui Iuda, se apropie de Levi şi, cu o iubire plină de respect, voi să-l ia de mână, dar acest om, cel mai fioros din trupa denaturată, îl lovi în cap. La acest semn, asupra

căruia se învoiseră dinainte, fraţii se adunară şi formară un cerc împrejur. Atunci se auziră aceste strigăte dureroase:

— O, Levi, Levi! Simeoane, pentru numele cerului, ce vrei să faci? Bagă-ţi sabia în teacă, doar nu vei vrea să mă omori? Oh, nu mă omorî!... O, Dumnezeule!... Ce vrei să faci?... Eu vă iubesc pe toţi... iudo, Ruvime, unde sunteţi?... Scăpaţi-mă!... Scăpaţi-mă din mâinile lor!

În timp ce nenorocitul Iosif alerga dintr-o parte în alta, încercând să scape din mijlocul lor, ca o oaie care geme şi-şi caută păstorul, Iuda, adunându-şi puterile, desfăcu cercul şi îl acoperi cu mâinile lui pe tânăr, care zăcea la pământ

trântit de mâna cea ticăloasă şi barbară a lui Neftali. Ruvim pătrunse şi el în mijloc, după Iuda, şi căzând la picioarele lui Simeon strigă:

eu sunt cel mai mare dintre voi şi, cu toate acestea, iată-mă la picioarele tale. Nu-ţi astupa urechea de la glasul meu! Gândeşte-te la părul cel alb al tatălui nostru, la iubirea mamei noastre! Dacă-i veţi lipsi de acest copil... Oh, lăsaţi această hotărâre înfiorătoare şi nu ispitiţi răzbunarea Domnului!... De veţi stărui... De veţi săvârşi această nelegiuire, ea se va afla în pământul în care locuieşte Israil şi veţi fi alungaţi de acolo cu blesteme. Unde va fi atunci moştenirea noastră?...Toţi câţi sunt aici l-au purtat pe Iosif în braţe... Toţi pe întrecute au sărutat acest copil atât de iubit. Gândiţi-vă la pricina care l-a adus aici la noi! Aşa îi răsplătiţi voi iubirea? Acela care-şi petrece viaţa omorând sau jertfind poate târî mielul până la locul osândei, dar dacă nevinovatul animal lasă păşunea şi se duce după el, nu va fi un gâde aşa de crud ca să-l omoare. Oh, vă rog, nu săvârşiţi această nelegiuire! Să n-o săvârşiţi! Temeţi-vă ca nu cumva o pedeapsă grabnică să cadă asupra capetelor voastre!

scoală-te, Ruvime! zise Iuda. Scoală-te, te rog, căci poziţia ta cea umilită le aţâţă dispreţul! Acum se deșteaptă temerea mea, când autoritatea ta, ca cel întâi-născut, caracterul tău cel sfânt, ca întristător al nostru şi reprezentant al tatălui nostru sunt cu totul nimicite şi nebăgate în seamă de ei. Cât timp se luptă cineva împotriva mâniei, poate nădăjdui că va restatornici pacea, dar când această patimă este însoţită de împietrire, atunci toate silinţele sunt zadarnice. O, oamenilor, ascultaţi-mă! Voi, adunaţi toţi la un loc, sunteţi însetaţi de sânge, dar fiecare dintre voi singur s-ar înfricoşa la ideea de a săvârşi o astfel de nelegiuire. Simeoane, mă adresez mai întâi ţie ca şi către o căpetenie a fraţilor tăi care-ţi imită faptele, unii din simpatie, alţii din frică. Dacă tu crezi că firea-ţi este crudă şi că eşti hotărât

să asculţi de înclinările tale, te înşeli, căci între noi toţi nu este o inimă mai plină de iubire pentru tatăl nostru decât a ta. Numai gelozia care se naşte din însăşi această iubire ţi-a înarmat braţul împotriva acestui tânăr. Poţi omorî tu, aşadar, acest tată, pe care ştiu că-l iubeşti mai mult decât viaţa ta? Omoară pe Iosif şi Israil moare!

Simeon băgă sabia pe jumătate în teacă.

levi, urmă Iuda, mă întorc acum spre tine! Cum ai putut tu lua hotărârea cea străină să verşi sângele aceluia pe care-l preţuiai mai mult decât toţi? Nu lua o înfăţişare mirată! Crezi că n-am băgat eu de seamă de mult la cugetele tale cele tainice? Iosif este un obiect de închinare pentru tine. Și pe bună dreptate, căci ce poate fi mai scumpă decât fiinţa căreia i-ai salvat viaţa? Cu primejdia vieţii tale, prin vitejia ta l-ai scăpat de la o moarte grozavă, dar pentru că este de partea lui Ruvim, ţi se aţâţă gelozia, pe care o confunzi cu ura. Şi te asigur, ca să-l dezvinovăţesc pe Iosif de nedreptatea ce socotești că îţi face, că dacă tu nu te-ai fi dedat cu totul la cele rele, el nu te-ar fi ocolit niciodată. Acest lucru nu l-a făcut de la sine, ci ascultând de poruncile mele. De câte ori nu l-am auzit cum pomenea în rugăciunile lui de Levi, izbăvitorul său!

Arma pe care Levi o tot scotea şi o băga în teacă, îi căzu din mână.

şi pentru ce Dan ar pizmui darurile personale ale lui Iosif? adăugă Iuda. O asemenea slăbiciune s-ar putea scuza dacă Dan ar fi urât sau cu o figură pocită, dar dacă el singur ar putea să se vadă cu ochii lui, precum îl vedem noi, n-ar pizmui pe nimeni, nici chiar pe Iosif, care n-are mai mult decât el, fără numai copilăria cea trecătoare a vârstei sale prunceşti. Natura l-a umplut pe Dan cu toate darurile ei.

cât despre voi, fraţilor, văd mila zugrăvită pe feţele voastre. Băgaţi-vă săbiile în teci! Ele n-au fost făcute să omorâţi un copil, ci ca să vă apăraţi de puterile cele silnice

şi să junghiaţi sfintele jertfe în cinstea Stăpânului, Care ne priveşte din înălţimea tronului Său, înconjurat de vrednicii de pomenire şi cinstire strămoşii noştri, Avraam şi evlaviosul Isaac.

După aceste vorbe, urmară nehotărârea, îndoiala şi o tăcere adâncă, pe care în cele din urmă o curmă neîmpăcatul Neftali.

ce aţi hotărât, aşadar, fraţilor? Acesta este scopul tuturor hotărârilor noastre? Statornicia voastră a slăbit înaintea lacrimilor lui Ruvim şi a cuvintelor celor viclene ale lui Iuda. Acest om trufaş, care, sfâşiindu-şi tunica, a făcut jurământ că se va despărţi de noi şi care acum este departe de casa sa, departe de tatăl său şi de slugile sale, îi roagă pe aceia pe care mai înainte îi dispreţuia cu atâta semeţie!... Dar, credeţi-mă, acest vlăstar al arborelui lui Israil, care acum se pleacă de nevoie, se va ridica după întoarcerea noastră la Hebron şi, prin silinţele lui, va despărţi de tulpină, ramurile cele slabe care-l înconjoară. Lăsaţi-vă cârmuiţi de duhurile voastre cele schimbătoare, plante rătăcitoare! Cât despre mine, eu rămân statornic ca steaua miezului nopţii. învârtoşată ca o stâncă, inima mea se va putea sfărâma, dar nu se va înfricoşa. M-am gândit la ceea ce mi-aţi propus, iar hotărârea mea n-o pot clătina nici toate linguşirile cele isteţe ale lui Iuda şi nici suspinele cele femeieşti ale lui Ruvim.

statornicie slăvită şi vrednică de a fi imitată, strigă Dan. Ascultaţi-mă şi pe mine, fraţilor! Aduceţi-vă aminte de cele mai de pe urmă vorbe ale lui Levi! Nu ne-a înfăţişat el cu limba cea de foc a adevărului supărările ce ne-a făcut să le suportăm de atâţia ani iubirea cea oarbă a lui Israil pentru acest copil, ale cărui silinţă şi mulţumire sunt să ne înjosească înaintea lui? Ce a devenit pentru noi această locuinţă, care altădată ne era atât de scumpă? Un loc de chin şi de groază. Tremurând când păşim pragul, suntem siliţi, înainte de a ne înfăţişa la tatăl nostru, să trimitem o slugă

251

pentru a afla cum ne va primi. Dojenile şi ameninţările ne aşteaptă la uşă, iar cea mai bună primire a noastră este o tăcere rece, care de o mie de ori este mai grea decât mânia. Dumnezeu, văzând aceste lucruri, S-a milostivit, din pricina durerilor noastre şi, ca să ne răzbunăm pentru atâtea nedreptăţi, ni l-a dat pe Iosif în mâinile noastre într-un chip minunat dacă ţinem seama de mărimea iubirii şi a grijii lui Israil faţă de favoritul lui.

nu vorbi mai mult! strigă Simeon. Hotărârea este luată. Acest cuvânt din urmă are în sine mai multă putere decât toate celelalte împreună. Cel Prea înalt, întru înţelepciunea Sa, l-a despărţit pe tată de favoritul său cel iubit, l-a scăpat de primejdiile călătoriei şi l-a adus la noi ca să-l jertfim mâniei noastre celei drepte. Vom lepăda, oare, sfatul Domnului şi, lăsându-l pe vrăjmaşul nostru să scape, ne vom expune urmărilor ce le va aduce acest plan nepus în lucrare când va fi cunoscut la Hebron? Nu. Nu mai putem răbda. Este mai bine să spargem oul cel urât asemenea înţeleptului ihneumon[1], decât să avem vreodată a ne lupta cu înfricoşatul crocodil.

Simeon tăcu, iar vorbele sale fură primite de toţi. Atunci deznădejdea lui Iuda ajunse la punctul cel mai înalt, iar agonia lui Ruvim cumplit de dureroasă. Unul îl strângea pe Iosif în braţele lui, celălalt îşi frângea mâinile, îmbrăţişa genunchii fraţilor săi, se silea să le ia armele, suspina, se ruga şi plângea, dar, în zadar. După ce s-a încredinţat de zădărnicia rugăminţilor lui, Ruvim zise:

nu vă mai rog pentru viaţa sa, căci văd foarte bine că moartea lui este hotărâtă. Dar, o, Simeoane, nu-i vărsa sângele! Tot ce vă rog este să nu-i vărsaţi sângele. La o milă de loc de aici, acolo jos, la intrarea în pustie, este o groapă

[1] Ihneumon — mic manifer carnivor, din Africa şi Asia, asemănător cu nevăstuica, uşor de domesticit, utilizat la distrugerea şerpilor şi a şoarecilor şi considerat animal sfânt de vechii egipteni.

252

adâncă. Aruncaţi-l acolo şi lăsaţi-l să piară! Frigul, foamea, setea şi durerea îi vor scurta degrabă viaţa. Atunci dorinţa voastră va fi împlinită. El nu se va mai întoarce la tatăl său şi voi nu vă veţi mânji mâinile cu sângele lui. O, Iosife, fratele meu, ce va zice tata când ne vom întoarce acasă fără tine? Jertfă nevinovată, nu poţi mişca spre milă pe ucigaşii tăi?... Dar ce vor să facă?... O, Dumnezeule puternic!... Pentru ce aceste arme? Iosife, iubitul meu!... Vor avea atâta cruzime?

Ruvim îl ţinea strâns pe Iosif la piept, iar Iuda, cu ochii ridicaţi la cer şi cu mâinile întinse, chema cu fierbinţeală numele Celui Atotputernic:

grăbeşte de-Ţi trimite aici îngerii, Stăpâne! zicea el. Grăbeşte-Te ca să poată opri un omor înfricoşat! Şi dacă, după hotărârile Tale cele tainice, acum părăseşti nevinovăţia, aceste duhuri cereşti să primească sufletul lui cel fără pată şi să-l ducă la Tine pentru a primi răsplata durerilor sale!

După câteva minute de sfătuire în care se credea că părerea lui Asir, a lui Isahar şi a lui Gad

biruieşte, Levi şi Simeon îl apucară pe Iosif şi-l despuiară de tunică, nelăsându-i decât o cămaşă de pânză. Îl legară cu o funie peste mijloc şi-l târâră către pustie. Iosif se lupta, se agăţa de mâinile lor, de genunchii lor, de hainele lor şi încerca să se ţină, spre a nu fi aruncat în prăpastie, precum o turturică nenorocită se zvârcoleşte în mâinile păsărarului. Dar el pieri deodată de pe faţa pământului, iar glasul său cel tânguitor nu se mai auzi.

Iuda, ce rămăsese mai în urmă, aprobând amânarea ce o dobândise Ruvim, se sfătui cu el despre mijloacele de care s-ar mai putea folosi. Văzând că turbarea fraţilor lui încă nu s-a potolit şi închipuindu-şi că nu-l vor lăsa pe copil nici măcar acolo unde l-au aruncat, îl sfătui pe Ruvim să abandoneze câmpul pe motiv că se duce să aducă acolo catârii.
253
După ce aceia nu-l vor mai putea vedea, să alerge în fuga mare la Bastaar, oraş de la miazănoapte, aflat la depărtare de mai multe mile, unde să povestească locuitorilor ceea ce s-a întâmplat şi să înduplece pe vreo câţiva dintre ei să vină cu el ca să-l izbăvească pe Iosif şi să-l scape de orice silnicie.

Ruvim lăudă acest plan şi, grăbindu-se să-l pună în lucrare, îi lăsă lui Iuda grija de a priveghea asupra fraţilor lui. Aceştia mâncau şezând aproape de groapă. Iuda, plin de mâhnire, nu voi să stea împreună cu ei, ci se aşeză la o oarecare depărtare, ca să ia aminte la mişcările lor şi să-l apere, pe cât îi va sta în putinţă, pe sărmanul tânăr. După câtva timp, zgomotul glasurilor, care creşteau şi mişcările fraţilor îl făcură să-şi închipuie că este ceartă şi neunire între ei. Se uită, ascultă cu băgare de seamă şi se încredinţă, în sfârşit, că cearta s-a isprăvit. Apoi Simeon se sculă şi alergă spre groapă cu un cuţit în mână. Ajunse la marginea gropii, dar mai înainte de a se coborî în ea, Iuda se aruncă asupra lui şi, apucându-l de mână, se sili să-i smulgă arma, zicându-i:

o, Simeoane, pentru bătrâneţea tatălui nostru celui scump, pentru iubirea mamei noastre, ascultă-mă! Tu îmi eşti frate, frate adevărat. Acelaşi sân ne-a hrănit pe amândoi. Ascultă-mi, dar, glasul şi fugi de fiii slujnicelor, de vicleanul Dan, de îndărătnicul Neftali, de Gad şi de Asir care, prin mişeleştile lor sfătuiri şi prin ticăloasele lor uneltiri, ţi-au aţâţat mânia! Fratele meu, Simeoane, ascultă-mă, te rog! Nu face asta! Oh, nu face!... Nu pot să-l mai ţin, strigă Iuda, luptându-se cu toată puterea cu Simeon. Ţineţi-l, ţineţi-l!... Asire, Zabuloane, Levi, Isahare, ajutaţi-mă! Pentru numele cerului, ajutaţi-mă să-l ţin pe acest ucigaş!

Fraţii îl auziră şi nu putură sta nepăsători la chinul lui. Uitându-şi mânia toţi, ca şi cum ar fi fost înţeleşi, căzură asupra lui Simeon, pe care îl dezarmară şi îl târâră departe de groapă.
254
Abia se isprăvi această luptă, că Zabulon, ridicându-şi ochii, strigă:

-Tăcere! Ce văd acolo? O mulţime de cămile şi de oameni. Aceştia sunt negustori madianiţi. Se pare că vor să lase drumul ca să se ducă spre groapa pe care o socotesc a fi un puţ... Dar nu, ei nu caută apă, căci trec şi ne salută cu un semn de pace.

Madianiţii abia pieriră din vedere, când lui Iuda îi veni în grabă o idee izvorâtă dintr-o temere înfricoşată ca, mai apoi, să nu fie prea târziu spre a fi pusă în lucrare. Prevăzând că fraţii nu şi-au lăsat decât pentru vreo câteva clipe cugetul crud şi că în nerăbdarea de a ridica viaţa lui Iosif vor face nefolositoare întoarcerea şi ajutorul lui Ruvim, socoti a fi un rău mai mic a-l vinde pe tânăr ca pe un rob. Cu cât se gândea mai mult la acest mijloc, cu atât îi părea mai rău că a pierdut un minut atât de preţios, căci socotea că de va dobândi de la ei învoirea la aceasta, mai apoi nimeni nu va îndrăzni să alerge după negustori, căci ideea de a-l mai lăsa pe Iosif singur în groapă măcar o clipă, nici nu-i veni în minte. O, Providenţă! Cât de sfinte şi minunate sunt căile Tale! Pe când Iuda se afla pradă părerii de rău şi fricii, o a doua caravană se văzu de departe.

După o scurtă rugăciune către Dumnezeu, Iuda, plin de râvnă şi nădejde, se întoarse către Levi şi-i zise cu o linişte prefăcută:

-Te întreb: „Ce folos este a-l omorî pe Iosif şi cum se va putea ascunde acest omor?”. Nu. Vinde-l acestor călători, dar mâna ta să nu-l lovească, căci îţi este frate, iar sângele lui va striga împotriva ta.

Iuda nu mai zise nimic, dar cuvintele îi fură ascultate. Fraţii se traseră la o parte cu Levi şi vorbiră împreună... sfătuire înfricoşată de care atârna întreaga viaţă a lui Iosif!... în sfârşit, ei îl trimiseră pe Dan la străini, care rămase
255
puţin timp cu ei, iar mai apoi, se întoarse făcându-le semn fraţilor să se apropie.

noi suntem o ceată de ismailiteni de la Galaad, zise căpetenia caravanei, al cărui nume era Adar. Marfa noastră se alcătuieşte din aromatele, balsamul şi smirna pe care le ducem în Egipt. Cu toate că noi negustorim mai cu seamă cu aceste mărfuri, nu ne împotrivim a cumpăra şi robii ce ni se aduc, numai preţul lor să nu fie prea mare. Spuneţi, aşadar, pe cine aveţi să vindeţi, precum şi suma ce o cereţi.

acela pe care vi-l dăm este un tânăr de şaptesprezece ani. Daţi-ne douăzeci de arginţi şi va fi al vostru!

Un murmur se ridică din partea negustorilor când auziră acest preţ care, după părerea lor, era mai mare decât făcea un om, şi încă tânăr. Dar Adar, după oarecare ezitări, răspunse:

douăzeci de arginţi? Fie, douăzeci. Ei bine, eu scot banii şi dacă mi se va părea că tânărul preţuieşte atât, îl voi cumpăra.

Dan, Simeon şi Levi alergară la groapă să scoată nenorocita jertfă, iar Adar, scoţând o pungă mare de piele de capră, numără încet banii în legătura uneia dintre slugile lui. Pe când el se îndeletnicea cu aceasta, un ismaelit cu o figură blândă şi omenoasă ieşi din mulţime şi, uitându-se la Adar, îi zise:

o, stăpâne, aceasta este făgăduinţa ta? Aşa păzeşti jurământul ce l-ai făcut în faţa cerului, când robul cel tânăr, pe care l-ai cumpărat mai înainte de acesta, a murit scoţând un ţipăt când a văzut turnurile de la Memfis? Plin de părere de rău pentru pierzarea aceluia şi pătruns încă şi de compătimire, gândindu-te la durerea pe care a simţit-o pentru robia lui, nu te-ai jurat atunci că nu vei mai cumpăra alt rob? N-avem noi destule produse ale pământului pentru a le schimba pe obiecte de artă şi lucruri meşteşugăreşti, fără a mai fi nevoie să facem negustorie şi cu oameni? Dacă

eşti surd la mustrările dreptăţii, nu-ţi închide inima la strigarea omeniei! Gândeşte-te la grozăviile robiei Egiptului, la caracterul cel tiranic şi crud al acestui popor! Gândeşte-te la nenorociţii care, fiind vânduţi din lăcomia pentru bani sau din ură, gem în durerile unei robii înfricoşate, pe care numai moartea singură poate s-o sfârşească. Copiii trişti ai nenorocirii, ei nu cunosc altă bucurie decât o scurtă uşurare a necazurilor lor. Gândeşte-te la marele număr al acelora care au pierit în cazne! Gândeşte-te la stăpânul cel nemilostiv şi beat de o putere fără hotar, la zgarda de la gât plină de cuie de fier ascuţite, la bicele cele pline de sânge, care sunt instrumentele pedepsei lor. Poţi să nădăjduieşti astfel la o izbândire norocită în călătoria ta? Aşteaptă mai bine să vezi nisipul pustiei ridicându-se împotriva noastră şi îngropând în acelaşi mormânt şi pe cumpărător şi pe rob.

iată douăzeci de arginţi! zise Adar. Arătaţi-mi acum pe cel pe care vreţi să-l vindeţi, dar nu întârziaţi, căci soarele a apus şi vreau să ajung în oraşul vecin mai înainte de a ne apuca vijelia ce ne ameninţă.

Fraţii, scoţându-l pe Iosif din groapă, îl duseră la ismaeliţi, însă Adar, necăjit, strigă:

ce înseamnă această bătaie de joc? Evrei semeţi, voi ne opriţi din drum cu nădejdea unui târg! Şi ce aveţi de vândut? Un schelet mârşav, un trup în care abia mai este o scânteie de viaţă. Sunteţi siliţi să-l sprijiniţi. Ochii îi sunt închişi, capul îi este pe umăr şi pielea îi este galbenă ca moartea. Douăzeci de arginţi, evrei ticăloşi? Îngropaţi-l voi în nisip, căci eu nu vreau să mă încarc cu înmormântarea lui. Să ne căutăm de drum, prieteni! îmi pare rău că bună-credinţa mea cea nesocotită a pricinuit această întârziere.

Negustorii se îndepărtară, când Iuda, aruncându-şi ochii asupra feţelor fraţilor lui, citi cu spaimă pe ele că moartea

lui Iosif este hotărâtă. Alergă după Adar şi, apucându-l de mână, îi zise:

întoarce-te, căci nu ştii ce lepezi! Uită-te la acela pe care nu vrei să-l cumperi! Cercetează-l de aproape pe acela pe care îl dispreţuieşti! De ai fi văzut pe acest tânăr mai înainte cu vreo câteva ceasuri, cincizeci de măsuri de aur nu ţi-ar fi părut un preţ mare. Dar uită-te la el cum învie! Aerul cel curat i-a dat o nouă viaţă, ochii i se deschid. Priveşte-i statura, trăsăturile, obrazul şi buzele care se roşesc încet! Aceste daruri ar fi puţin lucru, dacă virtuţile lui n-ar covârşi orice preţ. Sufletul său este plin de înţelepciune, este sârguitor, cumpătat, curajos, supus şi credincios, iar pentru un stăpân îngăduitor este o comoară de un preţ nespus. Ia-l, ismaelitene! Dă banii, încheie târgul, pleacă cu el şi numele lui să nu se mai pomenească în Canaan!

o, Tată Ceresc, strigă nenorocita jertfă, ce-am auzit? Iuda a vorbit? Acesta este cel care mă vinde ca pe un rob? Ah, aşadar sunt pierdut!... Unde este Ruvim?

Iosif îşi aruncă ochii cei stinşi împrejur şi, nevăzând pe Ruvim, îşi închină capul şi-şi încrucişă mâinile pe piept.

-Nu mai este niciun ajutor pentru mine pe pământ. Iuda s-a unit cu aceia care mă prigonesc. Sunt vândut de Iuda, iar Ruvim m-a părăsit! Mă las în mâinile Tale, o, Dumnezeul meu! Fă cu mine ceea ce va plăcea înţelepciunii Tale! Ia-mă, pedepseşte-mă, dar nu mă părăsi niciodată! Iartă-le tot răul ce-mi fac, căci ei nu ştiu cât de mult i-am iubit! Nu ştiu ce fac.

Adar ascultă sunetele cele dulci ale glasului lui Iosif. îi cercetă privirile şi mişcările şi, după ce acesta încetă să vorbească, strigă văzându-i pe ceilalţi negustori apropiindu-se iute:

robul este al meu! Eu am vorbit mai întâi ca să-l cumpăr. Evreilor, nu-i ascultaţi pe alţii! Luaţi banii, robul este al meu!

258

în timp ce Adar număra repede banii în poala hainei lui Levi, Elifaz, bunul ismaelit, luând mâna lui Iosif, o strânse între ale sale şi, privindu-l cu bunăvoinţă şi milă, îi zise:

tinere sărman, povesteşte-mi, copilul meu, cum ai căzut în puterea acestor oameni? Te-ai născut rob sau te-au cumpărat de la vreun neam străin? Sau ai fost robit într-o bătălie? N-ai tată, prieteni, ca să te apere de turbarea lor? Vorbeşte, copilul meu! Cine este acela al cărui glas puternic a încheiat târgul cu Adar?

este Iuda, iar toţi ceilalţi sunt fraţii mei. Toţi suntem fii ai unui tată.

Elifaz tresări şi, ridicându-şi ochii la cer, strigă:

fraţii tăi? Dumnezeul lui Ismail, unde sunt fulgerările Tale?

Lăsându-l atunci pe Iosif, se întoarse cu un aer necăjit spre Iuda, care, ascultându-i mustrările cu linişte, îi răspunse cu un glas stins, trăgându-l la o parte:

îţi sunt îndreptăţite ocările şi le găsesc binevenite, căci în nevinovăţia inimii tale crezi că ai dreptate să mă urăşti. Te-am ascultat cu răbdare, bunule străin, acum ascultă-mă şi tu! Află că eu l-am vândut pe acest copil numai ca să-l scap. L-am supus robiei numai ca să-i mântuiesc viaţa, pentru ca să-l scap de aceia pe care-i vezi acolo, care, cuprinşi de ură împotriva acestui preferat al tatălui nostru, se juraseră să-l omoare. De n-aş fi zărit caravana voastră, sângele lui ar fi curs. Ce puteam eu împotriva a opt? Lasă acum să-l ducă stăpânul tău cu sine, căci mai înainte de împlinirea lunii, eu voi fi în Egipt cu suma de bani pentru răscumpărarea sa. Stăpânul lui îl va pune într-o cumpănă, iar eu voi pune în cealaltă aur. Şi dacă din pizmă sau altă pricină nu va vrea să se despartă de el, ceea ce nu o va face de va fi lacom de bani, mă voi da şi eu rob.

Elifaz, văzând sinceritatea lui Iuda, îl luă de mână şi se plânse că, nefiind şi el mai mult decât o ticăloasă slugă a lui

259

Adar, nu putea uşura robia tânărului până în clipa în care se va răscumpăra. în timpul acesta se auzi un strigăt dureros. Târgul se încheiase. Iosif, văzându-l pe ismaelit venind să-l ia, se trase înapoi speriat şi, în deznădejdea sa, alergă şi se aruncă la picioarele lui Simeon, zicându-i:

o, frate, nu mă lăsa pe mâinile acestor oameni! Fie-ţi milă de tinereţea mea! Frate iubit, nu-mi dispreţui lacrimile! Nu fi surd la rugăminţile mele! Nu mă lua de lângă tatăl meu!...Tatăl meu va muri, sunt încredinţat... Şi mama mea va muri de durere, de mă veţi depărta de ea... Va muri şi Veniamin... Dane, Neftali, Isahare, Zabuloane!... Levi, o, Levi, tu care m-ai iubit, fie-ţi milă de mine! Este încă timp, scapă-mă!... Cum puteţi să nu plângeţi văzând chinul sufletului meu?

întreg trupul său era scăldat cu totul în sudori reci. Făcu cea din urmă încercare aruncându-se la pieptul lui Iuda, dar Adar şi slugile sale îl apucară şi, ridicându-l pe mâini, îl puseră pe o cămilă. Iuda nu aştepta altceva decât numai să-l vadă în mâinile negustorilor şi, părăsindu-l, numaidecât o luă de-a dreptul peste câmp.

Iosif, cu faţa scăldată în lacrimi, îşi întindea necontenit mâinile către fraţii lui. Când îi ruga pe ismaeliţi să stea, crezând că fraţii săi îşi vor schimba gândul, când îi striga pe fraţi prin cuvintele cele mai dulci şi le adresa rugăminţile cele mai umilicioase. Fără să simtă nicio milă pentru durerea lui, călătorii îşi mânau cămilele înainte, urmându-şi drumul către Egipt.

Ruvim, izbutind prin rugăminţi şi făgăduieli să-i înduplece pe patru dintre locuitorii de la Batsaar să se înarmeze şi să vină cu el la Dotan, sosi aici către al zecelea ceas. Noaptea fiind întunecoasă şi calea nesigură, luară torţe aprinse. Ajungând la câmp, Ruvim îl strigă pe Iuda din toate puterile, dar o tăcere adâncă domnea peste tot.

ajutaţi-mi să găsesc intrarea cisternei care este aşezată la intrarea în pustie!

Oamenii se duseră iute la locul arătat, ridicându-şi torţele.

iată sânge, zise unul dintre ei. Iarba este plină de el, scoate aburi, se vede că s-a vărsat acum, de curând.

un pârâiaş de sânge curge de-a lungul acestei ridicători şi se împleteşte cu apa izvorului, zise altul, aflat la o oarecare depărtare. Urmele merg către pustie şi se înfundă aici, la intrarea unei cisterne. Aceasta este groapa în care au aruncat copilul?

însufleţit de o nouă nădejde, Ruvim se plecă pe marginea gropii strigând:

iosife, unde eşti? Iosife, frate, eşti aici? Vorbeşte, iubitul meu! Nu te teme de nimic, Ruvim te strigă! Vorbeşte, Iosife!

Oamenii, strângându-se împrejurul lui, îşi aplecară torţele şi se uitară în adâncul cisternei.

groapa este goală, ziseră toţi într-un glas. Ruvim căzu fără simţire.

îl luară în braţe. Alergară să aducă apă de la izvor şi-l întoarseră la viaţă. Dar, venindu-şi în simţiri, se lăsă cu totul pradă durerii sale, smulgându-şi părul, sfâşiindu-şi hainele şi grămădindu-şi ţărână pe cap.

iosif nu este aici, strigă el. Eu unde să mă duc? O, tată, cum mă voi arăta înaintea ta? Ce răspuns voi da când mi-l vei cere pe fiul tău? O, Simeoane, crudule Simeoane, cum ai putut omorî atâta frumuseţe, atâtea daruri, atâta nevinovăţie? Pieptul lui cel tânăr a fost străpuns, iar sângele său cel scump adapă fiarele sălbatice. De ce am lipsit eu? Aş fi putut să-i aud cel din urmă suspin şi să-i primesc cea din urmă îmbrăţişare... Cârlionţii părului său ca spicul de grâu sunt plini de ţărână. Ochii nu i se mai deschid la lumina zilei, iar în locul sunetelor dulci ale glasului său s-a aşternut

o tăcere veşnică... L-am pierdut pentru totdeauna pe acela care mă iubea. O, Iosife! O, frate!... Lăsaţi-mă, nu mă mai mângâiaţi, nu vă siliţi să mă faceţi să-mi uit durerea! Mai bine căutaţi pe acela care plânge pentru moartea unui frate ca să vină şi să plângă împreună cu mine! Dar, vai, nu veţi găsi pe nimeni a cărui durere să fie la fel cu a mea, căci eu l-am pierdut pe Iosif! O, pământ sfinţit! Fierul plugului îţi va despica sânul? Iarba cea udată cu sângele lui va cădea sub coasa cea grosolană? Nu! Locul unde a murit el, arborii care au fost martorii chinurilor sale din urmă, pârâul care a auzit cel din urmă suspin al lui, trebuie să fie sfinţite. Voi cumpăra acest câmp cu aur. Aici, pe marginile cele sângerânde, voi înălţa un altar, iar când anul, isprăvindu-şi cursul, va aduce iarăşi această zi tristă, voi veni aici. Nu voi aduce mielul cel nevinovat sau porumbelul cel blând pentru ca această jertfă să nu se asemene prea mult cu a lui Iosif, ci pe mormântul cel gol al tău, o, fratele meu, voi depune florile cele tinere ale primăverii: viorele, trandafiri curaţi şi cei dintâi muguri ai copacilor noştri.

Ruvim tăcu şi-şi înclină capul în piept. Oamenii, speriaţi de faţa cea posomorâtă a cerului, se sfătuiră cum l-ar putea face pe mâhnitul frate să părăsească acest loc.

prieteni ai mei, le zise el, ridicându-se în picioare, acela a cărui inimă este sfâşiată nu se teme de furtuna care bubuie împrejurul lui. în asemănare cu tulburarea sufletului, vijelia este numai o suflare. Daţi-mi o torţă aprinsă ca să văd drumul, iar voi întoarceţi-vă acasă! Cât despre mine, vai! Nu mai am trebuinţă de ajutorul vostru. Duceţi-vă! Luaţi catârul meu, vindeţi-l şi împărţiţi banii între voi! Peste puţin vă voi trimite o mai mare răsplătire.

Străinii îl rugară să se întoarcă cu ei în oraş şi să petreacă noaptea în una dintre casele lor, dar el, cufundat în durerea sa, nu-i auzi. Temându-se ca să nu i se întâmple vreo primejdie pe drum, se luară după el şi nu-l pierdură

din ochi, decât numai după ce îi ajunse pe fraţii lui, care se duceau spre Hebron. Abia atunci aceia, întorcându-se, luară drumul spre Bastaar.

Ruvim, judecând că Asir, cu caracterul său, este cel mai puţin vinovat de uciderea lui Iosif, îl întrebă unde este Iuda.

ne-a lăsat de mai multe ceasuri, îi răspunse tânărul, şi nu ştim unde s-a dus.

Surd la glasul fraţilor care îl rugau să nu nesocotească furtuna ce se apropie, urmându-şi drumul, Ruvim îi lăsă zicându-le că nu vrea să se mai însoţească cu o ceată de ucigaşi de frate. Ei se uitară după el până ce torţa lui se pierdu în întuneric, după care se opriră adunându-se împrejurul lui Dan, ce îi chemă.

aţi auzit cuvintele lui Ruvim? le zise el. Puteţi judeca după ele dacă planul meu a izbutit sau nu. El a văzut negreşit locul unde am junghiat ţapul şi a socotit că sângele acestuia este sângele lui Iosif. De ce nu l-am putea înşela şi pe Iuda, făcându-l să creadă că Iosif nu mai trăieşte? Fiţi siguri, fraţilor, că motivul lui Iuda, înduplecându-i pe ismailiteni să-l ia pe copil, a fost întemeiat pe nădejdea că îl va răscumpăra din robie! Dar dacă îl vom putea înşela, aducând drept dovadă a morţii lui Iosif tunica lui stropită cu sânge de ţap, va crede că, după ce el s-a depărtat de noi, am luat copilul de la călători şi l-am omorât. Atunci nimic nu ne va mai tulbura liniştea. Ruvim şi Iuda vor rămâne încredinţaţi că el a pierit de mâinile noastre, iar noi îi vom spune tatălui nostru că l-au mâncat fiarele sălbatice. Să nu vă temeţi că ei vor spune altfel! Nu. Iuda şi Ruvim îl iubesc pe Israil prea mult spre a putea să ne pârască lui.

să fim, aşadar, credincioşi cuvântului acestuia, adăugă Levi. Niciunul dintre noi să nu dea pricină de bănuială prin privirile, vorbele şi insinuările lui că Iosif trăieşte, căci atunci Iuda îl va răscumpăra şi-l va aduce înapoi la Israil.

263

Atunci nenorocirile ce le-am suferit până acum vor începe iar cu şi mai multă asprime.

iosif nu va trăi mult, zise Simeon, şi să scape de robie, îi va fi cu neputinţă. Nu s-a văzut niciodată niciuun rob întors din robia Egiptului. Cu toate acestea, să ne făgăduim toţi că nu vom descoperi nimic din cele întâmplate în pustie! Vorbele simple nu sunt de ajuns. Să jurăm, aşadar, că vom fi credincioşi, orice se va întâmpla, şi că vom păzi taina aceasta nedestăinuită! Întindeţi mâna ca mine şi faceţi un jurământ solemn!

— Dar pe ce sau pe cine vom jura? întrebă Asir.

Simeon voi să-i răspundă, dar nu putu decât să îngâne câteva vorbe, după care, oprindu-se, zise:

nu vom jura!

Şi fiecare dintre ei îşi întoarse faţa în tăcere.

Stihiile se pregătesc să se războiască. Focuri galbene, verzi, vestitoare de nenorocire, brăzdează cerul. Nu se mai văd nici luna, nici meteoriţii scânteietori, nici stelele strălucitoare. Se aude un vuiet îngrozitor. Acesta este tunetul cel de departe, care bubuie apropiindu-se. Deodată un zgomot mai puternic imită vuietul a mii de care ce trec pe gheaţă. Vânturile se ridică din toate părţile şi se silesc să împrăştie norii cei încărcaţi de aburi. în zadar însă, căci ei se îngrămădesc, se izbesc şi încep asaltul cel înfricoşat. Apele, ieşind afară din matca lor, curg peste tot. Văzduhul murmură şi talazurile lui izbesc cerul. Pământul crapă, ameninţând că voieşte să înghită tot. Stâncile, smulse din rădăcina lor, se sfărâmă în bucăţi. Arborii, care de mai multe veacuri s-au împotrivit puterii vijeliilor, acum se dezrădăcinează şi sunt luaţi de vârtejuri. Oile şi câinii care urlă cad izbiţi de moarte de fulgerele ce au pătruns în sânul întinsei păduri. Un arbore uscat s-a despicat în două. Trăsnetul a lovit un stejar bătrân. Flăcările înconjoară crăcile sale cele nenumărate, iar focul, purtat de vânturile cele puternice, îşi

264

întinde pustiirea. Pădurea arde. Frunzele şi ramurile trosnesc în flăcări. Se înalţă suluri de fum. Aerul este plin de scântei şi de lumina lemnelor care ard, iar norii reflectă văpaia. Furtuna domneşte în toată puterea ei.

Din cuiburile cele aprinse se văd zburând cârduri de păsări. Unele scapă, dar cele mai multe, ameţite de spaimă sau ajunse de flăcări, scot ţipete jalnice, se zvârcolesc şi mor mistuite. Munţii răsună de grozava lovire a stihiilor cu care se împreună răgetul animalelor, ce se deşteaptă din pricina acestui zgomot. Leul, răgind de durere, iese din tufişul ce fumegă şi cade în mijlocul turmei. Tigrul, speriat, se aruncă între oi, fără să se gândească la prada sa. Ursul, al cărui păr arde, urmează tigrului şi se cufundă în apele cele tremurătoare. Şarpele, pe jumătate ars, îşi ridică privirea şi, când vrea să muşte, viaţa îi iese din trup. Cirezi de bivoli, turme de elefanţi şi herghelii de cai sălbatici se aruncă printre tufe, răsturnând şi călcând în picioare, în fuga lor, cerbii, caprele şi ciutele ce li se află în drum.

îngălbeniţi şi tremurând, păstorii cad cu faţa la pământ. Simeon singur a rămas în picioare. împrejurul braţului său era înfăşurată tunica umedă încă de sânge. Cu toate că era cuprins de o groază tainică, a mers până a dat de un pârâu umflat de ploaie. S-a oprit şi, rezemându-se de un arbore, se uita la furtună, privelişte care poate înspăimânta chiar şi inima celui drept. Lumina focului şi a fulgerelor înfricoşătoare covârşea lumina soarelui, dar o lumină şi mai vie îl înconjura pe Simeon. Văzu un înger înarmat cu o sabie. Focuri înspăimântătoare îi ieşeau din aripile întinse. Figura sa era

ascunsă în nori, iar glasul îi răsuna ca tunetul.

simeoane, mâinile tale sunt nevinovate, dar inima ta a vărsat sânge! Cel Prea înalt, în răzbunarea Sa, priveşte voinţa, şi nu fapta. Pregăteşte-te de judecată!

Apa pârâului a fugit şi a pierit în aburi. Pietrele şi pietricelele care-i formau albia semănau cu rubinele cele
265
strălucitoare. Iarba se aprinse sub picioarele lui Simeon. Tufele arseră. Toiagul lui se prefăcu în cărbune, iar arborele de care era rezemat se risipi în cenuşă. Fraţii îl găsiră pe pământ, fără simţire. Hainele lui erau arse, părul capului pârlit, iar faţa îi era acoperită de răni adânci.

l-a izbit trăsnetul! strigă Neftali.

Lăsând câmpul Dotanului, Iuda călătorise cu cea mai mare iuţeală şi, după sosirea sa la Hebron, trimise în taină să-l caute pe Itamar, căruia îi povesti tot ce s-a întâmplat, precum şi planul ce l-a făcut, jurându-i să nu-i spună lui Israel că s-a întors. După aceea îi porunci să aleagă zece dintre slugile lui, să le dea cai iuţi, merinde, arcuri şi săgeţi şi să-i aducă din comoara tatălui său două sute de bani de aur. Bătrânul vătaf ascultă îngrozit această povestire, dar nădejdea că Iuda îi va ajunge pe ismaeliţi mai înainte de intrarea lor în Egipt, îl însufleţi degrabă.

Aurul, slugile şi caii au fost aduşi numaidecât înaintea lui Iuda, care aprobă alegerea oamenilor şi le cercetă armele.

trebuie să trecem peste o mare întindere de pământ, le zise el, şi de vom întâlni tâlhari, ne vor izbi cu sălbăticie ca să ne ia marea sumă de bani ce-o avem asupră-ne.

După ce înfăşură banii între celelalte lucruri, se pregăti să plece urmat de viteaza sa ceată. Cu o mână ţinea frâul calului, în timp ce cealaltă îi era udată de lacrimile bătrânului vătaf, care îl ruga pe Dumnezeu să-i binecuvânteze călătoria şi să se întoarcă cu copilul ce-l pierduseră. Dar în clipa în care Iuda voia să încalece pe neastâmpăratul său cal, Ruvim i se înfăţişă înainte. Neputând să vorbească de durere, îl luă pe Iuda de gât şi, mai înainte ca acesta să-şi arate mirarea pentru înfăţişarea lui cea tristă şi mâhnită, îi zări pe fraţii care veneau spre casă. Levi mergea înaintea lor ducând haina cea mânjită cu sângele lui Iosif. Frâul căzu
266
din mâna lui Iuda. Trecu câtva timp până ce tulburarea sufletului său îl lăsă să rostească vorbe întrerupte numai de durerea şi de tulburarea sa:

aşadar, aţi săvârşit această crimă cumplită? le strigă el. După ce m-am depărtat de voi, aţi luat copilul de la ismailiteni şi l-aţi omorât! O, oameni ai sângelui! Voi nu mai sunteţi fraţii mei! Ce aţi găsit în el care să nu fi fost curat şi neîntinat? Ce aţi văzut la el care să nu fi fost vrednic de mirare? Era un înger în trup omenesc, iar voi l-aţi jertfit răzbunării voastre nedrepte. Satana a intrat în voi! Dane, şarpe viclean, ce-ai făcut? Neftali, unde este Iosif? Levi, arată-mi pe acela pe care-l iubeai! Pe acela care, cu blânda lui supunere, se silea totdeauna să-ţi îmblânzească mânia. Simeoane, tatăl tău îţi cere iubitul, pe scumpul lui fiu!

mergeţi toţi, zise Ruvim, mergeţi şi pregătiţi giulgiurile şi hainele cele triste de îngropare! Pregătiţi mormântul! Deschideţi pământul ca să băgaţi în el pe nenorocitul vostru tată! Israile, fiii tăi te-au omorât!

prefăcuţilor, le zise Iuda, ce înseamnă aceste priviri pocăite? Oare ele ne vor întoarce pe acela pe care l-aţi răpit? Atunci, când era să săvârşiţi nelegiuirea, trebuia să vă gândiţi la căinţa ce trebuie să urmeze! Cu cine vă veţi însoţi de acum înainte? Unde vă veţi aşeza locuinţa? Unde vă veţi găsi soţii? La vederea ucigaşilor, trandafirii iubirii de pe trăsăturile lor vor pieri ca să facă loc expresiei groazei şi a dispreţului. Puteţi nădăjdui că cerul vă va da copii vouă, care aţi omorât pe Iosif? De ce ne înfăţişaţi înaintea ochilor această dovadă a nelegiuirii voastre? Vai, toate culorile ei s-au amestecat şi s-au făcut una!

ce faptă v-a învăţat să faceţi duhul vostru cel diavolesc! zise Ruvim. Ce veţi zice tatălui vostru? Că pe Iosif l-au mâncat fiarele sălbatice? Puteţi înşela astfel bătrâneţea lui Iacov, dar nu ne veţi putea înşela pe Iuda şi pe mine!
267

nu! adăugă Iuda. Nu, oameni cruzi! Să nu credeţi asta niciodată! Dar cu toate că vă cunosc crimele, cu toate că ştiu toată greutatea lor, aţi avut dreptate să vă credeţi siguri. Dacă aş spune tatălui meu că nu fiarele sălbatice, ci fiii lui l-au junghiat pe Iosif, l-aş omorî. Frica de o astfel de nenorocire îmi

porunceşte tăcere. însă când Israil se va odihni între cei morţi, le voi spune tuturor această faptă, voi dezvălui nelegiuirea voastră tuturor locuitorilor pământului, iar atunci veţi simţi ceea ce poate răzbunarea Domnului.

Glasul cel vesel al lui Iacov, care îl chema pe Iosif, se auzi în odaie.

de ce te opreşti aşa, fiul meu? Vino, repetă patriarhul, vino, iubitul meu Iosif, şi nu mă face să aştept!

Fraţii tresăriră, dar, întăriţi în hotărârea lor, se pregătiră să-i spună povestea cea mincinoasă. Luându-se după Levi, care ţinea haina desfăcută, se duseră încet spre uşă. în sfârşit, intrară.

Iuda şi Ruvim rămaseră afară. S-a lăsat o tăcere lungă şi înfricoşată... Au plecat urechea şi au ascultat chinuiţi de durere, până când, auzind un ţipăt jalnic şi înecat, se întoarseră şi plânseră în hohote, cu lacrimi amare.

CARTEA a VII-a

VENIAMIN

Sumarul

Temniţa statului de la Memfis tânguirea lui Cabris

prinţesa Asineta, soţia guvernatorului Egiptului, eliberează mai mulţi prinşi căinţa lui Simeon; Kemnis, ofiţerul Curţii îi povesteşte prinţesei Asineta primirea ce a făcut-o Zafnat-Paneah păstorilor evrei; Ea întâlneşte pe malurile Nilului o tânără pereche de meşteşugari, pe care foamea i-a adus la cea mai din urmă ticăloşie, şi le făgăduieşte că le va trimite ajutorfraţii care se întorc în Canaan sunt urmăriţi de Piektaben

paharul se găseşte în sacul lui Veniamin sala Sfatului-asineta îl mustră pe bărbatul ei că s-a folosit de vicleşug şi tiranie veniamin este adus legat Iosif se descoperă fraţilor lui bordeiul ţesătorului întoarcerea evreilor în pământul Canaan măsurile cele înţelepte luate de Veniamin; Sosirea lui Israel în Egipt

temniţa este curăţată? întrebă Oram, căpitanul cel dintâi al păzitorilor. Grăbiţi-vă, căci prinţesa Asineta trebuie să sosească aici la al doisprezecelea ceas, iar umbra cadranului ne arată că acest ceas se apropie! Aşezaţi în fiecare sală căţui! îngrijiţi-vă să puneţi foc în ele, miresme şi aromate! Să se pună peste tot tămâie şi smirnă, iar prinşii să stea în fumul acestora ca hainele să li se umple de aceste arome!

Abia sfârşi cuvântul că păzitorii începură să alerge dintr-o parte în alta, grăbindu-se să-i împlinească poruncile: deschiseră ferestrele cele înalte, îngrădite cu fier, pentru a lăsa să circule aerul cel curat prin săli, aşezară pe jos rogojini făcute din trestia ce creştea pe marginea râului, stropiră cu apă de cuişoare peste tot şi aşezară pe pereţi mănunchiuri de isop. Temniţa era plină de o mireasmă plăcută şi un mare număr de torţe aprinse împrăştia întunericul cel obişnuit, când, nişte strigăte puternice vestiră sosirea prinţesei.

Vinovaţii începură să tremure la auzul acestui zgomot. Fiecare dintre ei îşi aducea aminte de pricina închiderii lui. Unii strigau: „Scăparea mea nu este departe!”, iar alţii ziceau oftând: „Pentru mine nu mai este libertate!”.

între aceştia din urmă, era şi un egiptean bătrân numit Cabris. întins pe o laviţă, într-un colţ al temniţei, îşi rezema în mână obrazul galben şi veşted. Vârsta îi despuiase creştetul capului de păr, iar barba albă i se pogora până la brâu.

de ce vânturile de la miazănoapte nu zguduie temeliile acestor ziduri şi nu răstoarnă porţile care mă lipsesc de aer, lumină şi libertate?... Nilule dulce, apa ta era albastră şi malurile tale acoperite cu in. Păşunile cele verzi ale Egiptului celui vesel se întindeau până departe, iar cerul lui fără nori strălucea ca un safir scânteietor. Dar acum, toată natura trebuie să fie schimbată. O, cerule, oare nu îţi voi

mai vedea întinderea cea nemărginită? Nu voi mai saluta nicicând luceafărul de seară? Nu voi mai privi răsăritul şi apusul soarelui? Ah, păsărilor, care spintecaţi aerul cu zborul vostru cel iute, cât pizmuieşte sufletul meu zborul vostru cel fericit! Şi voi, animale sălbatice, care străbateţi pădurile rumegând frunza de pe tufe şi dormiţi în vizuini întunecoase, voi nu aveţi niciun hotar dorinţelor voastre! Traiul meu este mai ticălos decât al celei mai nevrednice târâtoare. Gângania cea slabă, şopârla care locuieşte în ape mocirloase, viermele cel dezgustător, care se târăşte pe pământ, toate sunt obiectul pizmei mele. Cu toate că sunt cele mai de pe urmă fiinţe, ascultă cel puţin mişcările

naturii. Dar eu, eu care am respirat aerul cel curat al munţilor, care, sărind din deal în deal, puteam zice privind la un punct de la orizont: „Mă voi duce şi acolo”, eu, care n-aveam altă povaţă, altă lege decât voinţa mea, sunt osândit să trec pragul cel îngust al unei temniţe luminate de o lumină tristă, iar aducerea aminte de libertatea pierdută măreşte groaza situaţiei mele. Fiecare zi adaugă la amărăciunea pedepsei mele. Lacrimile mi se amestecă cu băutura. Somnul îmi este tulburat de vise cumplite, iar vederea suferinţelor tovarăşilor mei de nenorocire îmi sfâşie inima.

Cel mai tânăr dintre păzitori, auzind tânguirea lui Cabris, îi spuse:

mângâie-te, cinstite bătrâne, căci închisoarea ta se va sfârşi în curând. Se apropie o altă primăvară. Astăzi este sărbătoarea ce se prăznuieşte în tot Egiptul pentru noul timp şi pentru steaua Sirius, care îl vesteşte. Adu-ţi aminte de obiceiul acestei epoci vesele! Nu-l vor lăsa, cu toată foametea ce domneşte în acest pământ. Nu ştii tu că Faraon, împăratul nostru, i-a dat voie lui Putifar, arhiereul de la Iliopolis, să elibereze şase prinşi şi că acest om sfânt a dat demult acest privilegiu, atât de scump inimii lui, fiicei sale, Asineta, soţia guvernatorului Egiptului? Ziua aceasta, fiind

271

a noua aniversare de când bărbatul ei a scăpat chiar din această temniţă, numărul celor ce se eliberează s-a întins la zece. Ea se plimbă acum prin sălile de sus, dând libertate celor pe care-i consideră că merită. O aşteptăm aici din clipă în clipă. Când va afla pricina închiderii tale, poate că şi tu vei fi unul dintre aceia pe care-i va elibera.

ah, am suferit mult încrezându-mă în asemenea nădejdi amăgitoare! Tu eşti bun, foarte bun, dar nu te vei mira de necredinţa mea, când îţi voi spune că fostul căpitan al păzitorilor mi-a adresat aceleaşi vorbe acum un an. Când, la cea din urmă sărbătoare a lui Sirius, această fată a lui Putifar a venit aici, m-a văzut, a întrebat de pricina închiderii mele, m-a plâns şi mi-a zis: „Eşti liber!”, dar de atunci au trecut douăsprezece luni. Durerea mea a devenit mai amară din cauza acestei aşteptări crude, iar făgăduinţa că sunt liber m-a făcut să simt mai mult greutatea lanţurilor mele. Nu, eu trebuie să putrezesc aici! Să putrezesc pentru totdeauna în această închisoare! Dar de ce această idee îmi aduce spaimă? Nu sunt eu la sfârşitul vieţii mele? N-am nimic aici pe pământ: nici soţie, nici copii, nici prieteni. Toţi, toţi au murit înaintea mea. Şi cu toate acestea, să mor în temniţă, laolaltă cu criminalii?

Cabris se opri. De afară se auzi un zgomot. Vinovaţii se strânseră şi îşi pironiră ochii pe uşa care, deschizându-se încet, lăsă să fie văzută Asineta stând deasupra scării.

Hainele ei de purpură cusute cu aur atârnau până la pământ. Un şirag de mărgăritare era împletit în cosiţele părului ei, acoperit pe jumătate de o coroană falnică. Un voal transparent îi flutura în unde graţioase pe umeri. Brăţări scumpe îi împodobeau mâinile şi un brâu de ametist îi încingea mijlocul. Ţinea de mână doi copii frumoşi, Efraim şi Manase. Tunicile lor erau de purpură. La gât aveau lanţuri de mărgăritare împodobite cu diamante. Fetele de cinste ale prinţesei, îmbrăcate în haine albe, cusute cu argint,

272

stăteau înapoia ei. Cu toate că nu erau urâte, niciuna nu-i semăna la frumuseţe, la nobleţe şi la măreţie.

Asineta coborî treptele şi fu întâmpinată de Oram, care, după ce i se închină până la pământ, se grăbi să înceapă cercetarea, pentru a nu o ţine prea mult timp pe prinţesă într-un loc ale cărui grozăvii nu le-ar fi cunoscut, dacă dorinţa de a face bine n-ar fi adus-o aici.

Fiindcă Faraon şi slujitorii templelor aveau obiceiul de a lăsa căpitanului paznicilor să aleagă pe prinşii pe care voia să-i ierte, Oram îl aduse pe unul pe care îl socotea vrednic de favoarea aceasta. Asineta se uită la el şi băgă de seamă că, deşi îşi lăsa ochii în jos, zâmbea mulţumit. întrebând de pricina pedepsirii lui Oram, îi răspunse că l-a adus în temniţă un slujitor al templului lui Apis, care, trecând pe câmp, l-a văzut săvârşind cruzimi cu o oaie, căreia i-a scos un ochi...

— Nu-mi spune mai mult! îl întrerupse Asineta. Nu-mi vătăma urechile cu povestirea unei neomenii crude!

Tăcu şi trecu la alt vinovat.

cine este acest om care, având o înfăţişare obosită, pare că fuge de mine şi caută să se ascundă după camarazii lui? întrebă ea.

acesta este un cărămidar, prinţesă, răspunse ofiţerul. Are un caracter pizmătăreţ şi crud. Pe când el şi cu un alt lucrător întindeau cărămizi să se usuce la soare, s-a ivit o dispută între ei, iar acesta l-a vătămat pe aproapele lui. Stăpânul său l-a dat în mâinile noastre, ca să-şi ia pedeapsa pentru pornirea lui mânioasă.

ei bine, slobozeşte-l pe acest prins şi opreşte-l pe celălalt! zise Asineta. Omul se poate apăra împotriva semenului, dar oaia nu poate cere dreptate. Suferim cu anevoie să-şi bată cineva joc de noi, dar animalul fără apărare nu are niciun părtinitor.
273

Rotindu-şi ochii împrejur, zări un om tânăr care şedea lângă nişte tăciuni aprinşi. Hainele lui, asemenea unei pânze de corabie înecate de furtună, atârnau zdrenţuite pe el. Fără să se arate că o vede pe prinţesă, continua să mănânce cu o nepăsare prefăcută rămăşiţele mesei sale de dimineaţă. Păzitorul, prevăzând dorinţa prinţesei, îi spuse că acesta este Ofrast de la Ptubrita. Devenind mai demult stăpân al unor bogăţii nenumărate, după moartea unei rude, ar fi căzut în cea mai mare sărăcie din pricina neorânduielilor lui, dacă prietenii săi, nădăjduind să-l poată îndrepta, nu i-ar fi luat toate mijloacele care-i puteau mulţumi iubirea de risipă.

povestirea nebuniilor lui ar fi prea lungă, adăugă căpitanul, şi pe lângă acestea, prinţesă, repetându-le, mă tem ca nu cumva să mă învinovăţeşti că sunt mincinos, căci sunt de necrezut. Dacă hainele sale nu-i plăceau, le arunca în foc. Când vinul şi bucatele i se păreau rele, le arunca în fântâni. Când îşi lucra ţarinile, în locul unui singur grăunte el băga un spic, iar câteodată un snop întreg. în locul unei seminţe sau al unui sâmbure, el împlânta pomi încărcaţi cu roade. în fiecare zi îi umpleau băile cu ape mirositoare şi cu lapte proaspăt muls. Odăile lui erau semănate cu flori de prin grădini. Creştea cu mare cheltuială crocodili tineri, hrănea un şoim favorit cu viermi de mătase. Ştergea vitele şi animalele lui de casă cu mirodeniile cele mai scumpe.

n-aş fi crezut până acum că temniţa împărătească este o casă de nebuni, zise Asineta. Ofrast de la Ptubrita? I-am cunoscut pe părinţii lui şi o iubeam în chip deosebit pe mama sa. Scrie-i numele între cei eliberaţi!

Abia isprăvi prinţesa vorbele acestea, că vinovatul, dezmeticindu-se din prefăcuta sa nepăsare, se ridică de pe scaun şi, uitându-se la Oram cu mândrie, aruncă în foc rămăşiţele bucatelor lui, răsturnă cu o lovitură de picior
274
ulciorul cu apă ce era lângă el şi se pregătea să se dezbrace de zdrenţe, când Asineta îl opri, zicându-i:

— Stai, copil stricat şi nebun, numele tău încă nu este scris şi chiar de ar fi scris, l-aş şterge. Păstrează aceste haine ticăloase! Vei avea să-ţi slujească drept îmbrăcăminte încă un an. Păsările s-ar fi hrănit cu fărâmăturile de pâine pe care tu le-ai aruncat în foc, iar în timpul secetei din urmă, stăpânitorul Faraon ar fi dat fântâni de vin în schimbul apei pe care ai vărsat-o. Rămâi aici până vei cunoaşte preţul lucrului pe care-l pierzi atât de uşor! Îţi repet că am iubit-o pe mama ta şi pe tine te-am mângâiat adeseori în copilărie. Aşadar, nu aştepta de la mine nici nebăgare de seamă, nici părtinire. Dacă nu ţi-aş preţui folosul în viitor, te-aş slobozi numaidecât, dar, pentru binele tău, trebuie să întrebuinţez asprimea cu tine. După ce singurătatea şi sărăcia îţi vor îndrepta greşelile, îi vei mulţumi cerului pentru asprimea mea.

Un om atrase luarea aminte a prinţesei. Acesta era învinovăţit de sacrilegiu, pentru că luase de deasupra pietrei unui mormânt o parte din bucatele pe care le puseseră prietenii mortului. Drept dezvinovăţire el zicea că le luase pentru ca să hrănească o fiinţă leşinată de foame. Asineta răspunse că această apărare i-ar acoperi crima, dacă ar putea aduce un martor ca să dovedească adevărul.

nu am alt martor decât pe mine singur, zise el cu linişte. M-am culcat în mijlocul mormintelor trei zile şi trei nopţi, murind de foame. Dacă nu m-aş fi luptat cu corbii pentru această hrană stricată, n-aş fi trăit până acum ca să rog milostivirea ta.

Ochii Asinetei se umplură de lacrimi. Luând sulul de papirus pe care Oram însemna numele celor eliberaţi, se întoarse către vinovat şi, întrebându-l care-i este numele, îl trecu pe listă.
275

îmi pare rău acum, zise Asineta văzând că numărul hotărât s-a împlinit. Acest vinovat este al zecelea căruia i-am dat libertate. Toţi cei care rămân trebuie să aibă răbdare până la reîntoarcerea serbării lui Sirius.

Câte un oftat adânc ieşi din pieptul fiecărui vinovat, iar Asineta le răspunse la fel, cu un oftat adânc. Uitându-se încă o dată împrejurul ei, îl zări pe bătrânul Cabris. Pătrunsă de părerea de rău că a slobozit oameni tineri şi sănătoşi, iar un bătrân zace în temniţă, se întoarse către el, zicându-i:

o, străine, ce-ai făcut ca să meriţi o asemenea osândă? Ce vină ai săvârşit pentru ca perii tăi cei

albi să nu-ţi poată mijloci iertare? Spune-mi, săracule necăjit, pentru ce eşti aici, căci cu toate că nu mai stă în puterea mea să te slobozesc, doresc să ştiu cine eşti şi care-ţi este patria. La bătrâneţe ţi-ar trebui o locuinţă bună, un foc ce arde în vatră, un pat liniştit, haine călduroase, hrană sănătoasă, îngrijire şi milă. Anii tăi cer toate acestea. Pentru ce, dar, eşti închis în această casă a durerii, atât de întunecoasă şi atât de tristă, unde n-ai nici reazem şi nici mângâiere? La sărbătoarea din primăvara trecută, am scos din această temniţă un bătrân vinovat. Era de vârsta ta. Ii semeni, dar eşti mai slab ca acela, faţa ta mai veştedă, ochii tăi mai înfundaţi. Oram, spune-mi, de ce omul acesta este aici?

pentru o datorie faţă de un negustor de la Memfis, zise căpitanul. Se împrumutase de la el cu o sumă de bani ca să-l îmbălsămeze pe unicul său fiu şi n-a putut s-o plătească.

Mirarea Asinetei se mări la auzul acestor vorbe.

de-mi aduc bine aminte, aceasta era pricina închiderii şi aceluia pe care l-am slobozit anul trecut. S-ar părea... O, nu! Negreşit nu este acela!

Dar când auzi de la tânărul căpitan că nu se înşală, ea fu mişcată până la lacrimi.

sărman bătrân, câte vor fi fost suferinţele tale şi ce ai gândit tu despre mine? Fostul păzitor trebuie să răspundă pentru aceasta. Neîngrijirea mea de a-mi împlini datoria cu care m-am însărcinat te-a făcut să suferi alte douăsprezece luni în temniţă şi, după o detenţie atât de lungă, fiecare ceas care trecea, în această aşteptare grea, cred că a adăugat mult la chinurile tale. Dacă n-aş avea putere să te slobozesc, cât de mare mi-ar fi mâhnirea! Dar, mulţumită lui Isis, tu nu eşti criminal! Indatoratule nenorocit, aurul poate să-ţi întoarcă viaţa şi libertatea! De ce nu pot face la fel cu voi cu toţi, nenorociţilor? Dacă aş vărsa comorile mele în aceste săli, uşile de fier s-ar deschide şi, devenind liberi, poate că v-aţi afla iarăşi fericirea pierdută.

Mişcaţi de vorbele şi privirile prinţesei, vinovaţii suspinară plângând pentru greşelile lor. Asineta îşi trase voalul pe ochi şi stătu mult timp fără să mai poată vorbi. După aceasta, adresându-se lui Cabris, îi zise:

data trecută când am venit aici, am poruncit să te slobozească. Acum nu voi porunci, ci te voi scoate eu singură dintre aceste ziduri.

Copiii prinţesei luau aminte la ceea ce se întâmpla cu o atenţie amestecată cu groază. Vederea cea vrednică de plâns a celor închişi, bicele, zgărzile cele de fier şi lanţurile care erau bătute în zid le insuflau atâta spaimă, încât nu îndrăzneau să se depărteze de mama lor nicio clipă, ci, ţinând-o de haină, stăteau lângă ea urmărindu-i mişcările. Atunci, Asineta, aplecându-se către ei, le zise:

cu toate că sunteţi foarte tineri, puteţi înţelege aceste lucruri şi să cugetaţi la ele. Când veţi începe o faptă bună, luaţi aminte, fiii mei, să n-o lăsaţi neisprăvită! Nu uitaţi niciodată de împlinirea datoriilor care vi s-au încredinţat! Cel ce voieşte să facă binele nu trebuie să doarmă! Sclipirea licuriciului piere când se află în nemişcare şi-i revine lumina când se mişcă. Dacă vreţi să ajutaţi vreun sărac, daţi-i

voi înşivă ceea ce aţi hotărât! Dacă vreţi să sprijiniţi pe cel ce şovăie, întindeţi-i mâna! De veţi slobozi vreun închis, nu ieşiţi înaintea lui, ci după el! Numai procedând în acest fel, veţi fi siguri că dorinţele voastre se vor împlini.

Manase şi Efraim se dezlipiră de mama lor. Cel dintâi îi luă de mână pe doi dintre cei liberaţi, iar fratele lui pe tânărul cărămidar. Prinţesa i se adresă acestuia cu o asprime rece, sfătuindu-l ca în viitor să-şi frâneze pornirea mâniei şi să-şi aducă aminte că niciunui vinovat nu i-a dăruit libertatea de două ori. Venind după aceea la bătrânul egiptean, a cărui inimă era pătrunsă de bucurie şi de recunoştinţă, îi zise cu bunătate:

îţi sunt datoare mult, bătrânule tată, dar tu îmi vei ajuta să-mi plătesc datoria.

Asineta se pregătea să plece, când Manase, arătându-i cu degetul un colţ întunecat la capătul temniţei, o făcu să-şi îndrepte privirile către un om legat în lanţuri, care şedea pe nişte trestie aşternută pe pământ. O candelă mică ardea îi deasupra capului. Asineta se apropie, iar Oram îi spuse că acesta este un străin, dintr-o ţară îndepărtată, fiind închis în locul acela de mai multe săptămâni.

ni s-a poruncit să-l tratăm cu blândeţe, o informă căpitanul, numai să-l împiedicăm să scape. Dar, după ce am încercat în zadar să-i îmblânzim prin tratamente uşoare caracterul cel nesupus şi sălbatic, ne-am văzut siliţi să-l legăm cu lanţuri bătute-n perete. Chiar şi atunci era cuprins de asemenea crize de furie, încât ne temeam pentru viaţa lui. Asemenea unui leu prins în cursă, se arunca cu capul şi mădularele de pietre şi îşi imputa nenorocirea împăratului nostru, zeilor Egiptului, păzitorilor lui,

tovarăşilor săi de nenorocire şi sieşi însuşi, cu cele mai defăimătoare vorbe posibile, pe care i le dicta mânia. Această furie, asemenea unui foc mistuitor care a prăpădit tot, s-a potolit repede. De atunci încoace păzeşte o tăcere adâncă. Nu vrea nici să
278
se scoale, nici să se uite, nici să mănânce, ci stă totdeauna nemişcat ca o statuie neînsufleţită.

e străin, zici tu? spuse Asineta. Ştii de ce naţie este?

este păstor evreu, de neam nevrednic ca şi meseria sa, zise Oram. A venit din Canaan, căci singurele nenorociri ce le aduce vântul de la răsărit nu sunt numai lăcustele.

oram, zise prinţesa, nu se cuvine omului viteaz şi generos să râdă de surzi, de morţi sau de aceia care nu ne înţeleg limba. Continuă!

acest om şi nouă fraţi de-ai lui au venit aici sub pretext că vor să cumpere grâu, dar de fapt, mai mult pentru a ne cerceta pământul. Au fost bănuiţi că sunt o ceată de spioni şi reţinuţi trei zile. Acesta a fost ales dintre ceilalţi şi aruncat în temniţă, unde trebuie să stea până când i se vor întoarce fraţii cu cel mai tânăr frate al lor, pe care ei ziceau că l-au lăsat în casa părintească. Dacă tânărul acela va veni cu ei în Egipt, atunci se va vădi că ei au grăit adevărul şi îl vor lua pe acest frate al lor, iar de nu, i se va tăia capul ca unui înşelător.

Asineta îşi zise întru sine: „Am început să iubesc această naţiune Canaan. Cât de dulce mi-e cuvântul acesta în urechi! De câte ori n-am auzit descriindu-se cu entuziasm frumuseţile acestui pământ: dealurile, văile, păşunile, fântânile, atât de deosebite de cele monotone ale Egiptului”! Apoi adăugă cu glas tare:

zici că acest păstor este pârât că ar fi spion? Cu toate acestea, păstorii sunt buni, blânzi şi vrednici de iubire. Ei nu cunosc nici vicleşugul, nici înşelăciunea, iar viaţa le este simplă şi cinstită ca şi îndeletnicirile lor. Cu toate că mânia lui Faraon s-ar putea să cadă asupra mea, eu vreau să-l slobozesc pe acest om, deşi s-a împlinit numărul celor ce trebuie liberaţi.

Evreul cel prins îşi ridică privirea, înţelegând că prinţesa vine către el, şi, ghicindu-i intenţia, căzu la picioarele ei.
279

inima mea se mişcă când mă gândesc că acesta nu este cel dintâi evreu care a fost închis între aceşti pereţi, zise Asineta. Străin, despărţit de alţii, învinovăţit pe nedrept, picioarele lui au fost înlănţuite cu fiare şi au purtat mult timp aceste obezi. Oare acesta nu poate fi şi el nevinovat? Oricum, îl voi duce înaintea bărbatului meu, care îi va cerceta vina ce i se aduce. înţelepciunea lui este mare şi nu poate greşi în hotărâri. Va cunoaşte mai bine decât oricine dacă acest evreu este vinovat de crima pentru care este pârât.

milostivă prinţesă, răspunse Oram, chiar bărbatul tău l-a pus la închisoare pe acest om. Din porunca puternicului Zafnat-Paneah, acest spion este aici.

Nădejdea Asinetei se zădărnici auzind acestea.

adevărat? zise ea. Atunci te deplâng. Dacă eşti pârât de Zafnat-Paneah, eşti vinovat, ai greşit, căci Osiris, izvorul a tot binele, n-are mai multă dreptate sau milostivire decât guvernatorul acestui pământ.

Îl lăsă şi se duse spre uşă însoţită de copiii ei, femeile sale şi de cei eliberaţi. Ajungând la cea din urmă treaptă, îşi mai aruncă o privire lungă şi tristă asupra evreului care, luându-se după ea, târând după sine lanţurile lui cele grele, se aşezase în genunchi cu mâinile întinse către ea. Aceasta oftă şi, făcându-i cu mâna un semn de adio, se duse.

Întemniţaţii care fuseseră trecuţi cu vederea de Asineta, văzând că li se închid uşile temniţei, se împrăştiară lăsându-se pradă mâhnirii. Iar Simeon, căci acesta era numele prinsului pus în lanţuri, rămase singur, pradă deznădejdii, şi stătu mult timp adâncit în gânduri.

tu eşti vinovat! strigă el în cele din urmă. „Tu ai greşit!” mi-a zis ea. Este adevărat, iar greşeala mea este grozavă. Cu toate că timpul trece, bogăţiile se înmulţesc, cinstirile se grămădesc asupra criminalului, dar să nu se mângâie ca şi cum nedreptatea lui este uitată. Douăzeci şi trei de ani au trecut din ziua în care am strigat: „Sângele nevinovăţiei să
280
cadă asupra capului meu!”. Cu toate acestea, cât de fericit am fost în acest timp! înconjurat de bogăţiile mele, de soţiile şi de copiii mei, de câte ori n-am zis lui Iuda: „Unde este răzbunarea pe care mi-ai prezis-o? De ce întârzie atât?”. O, păcătosule necredincios şi semeţ, răzbunarea este în mâinile

Aceluia care Singur cunoaşte timpul când trebuie să lovească. Acest timp a venit şi trăsnetul a izbit. Un şir lung de ani am rătăcit într-o negură întunecoasă, care, împrăştiindu-se deodată, m-a lăsat să văd adâncul ce mi s-a deschis sub picioare. Smuls din mijlocul copiilor mei, din patria mea, de la tatăl meu, învinovăţit de acest guvernator semeţ al Egiptului şi ferecat din porunca lui ca un rob nevrednic, aruncat într-o temniţă întunecoasă, încărcat cu lanţuri, maltratat şi batjocorit de aceşti egipteni trufaşi, n-aştept altceva, decât numai moartea, căci fraţii mei nu vor mai veni. Nu. Tatăl meu nu se va despărţi de Veniamin, temându-se să nu i se întâmple vreo nenorocire, iar temerea lui, vai, este întemeiată. Acum descopăr toate grozăviile crimei mele. Lipsit pentru totdeauna de copii simt ce a suferit tatăl meu când i-am smuls din braţele sale pe acela al cărui nume nu-l pot pronunţa fără să mă cutremur. Simt de asemenea ceea ce trebuie să fi suferit această jertfa a pizmei mele, când, răpit din braţele tatălui său, ale mamei sale şi ale lui Veniamin, a fost vândut ca un rob la ismaeliţi, dus într-un pământ străin şi poate silit, deşi era credincios închinător al adevăratului Dumnezeu, să îmbrăţişeze credinţa cea urâtă a idolatrilor. Nu i-am băgat în seamă lacrimile. Inima îmi râdea la rugăminţile lui şi-mi băteam joc de chinurile sufletului său. El a murit de mult în robie, dar eu nu pot muri. Duh ceresc, din înălţimea tronului tău lasă să cadă o privire milostivă asupra fratelui tău celui deznădăjduit, care se căieşte de ceea ce a făcut! Iartă-mă, o, Dumnezeule al părinţilor mei! Mâna Ta s-a îngreuiat asupra mea, dar eu mă închin hotărârilor Tale. Tu m-ai atras din sânul unei siguranţe amăgitoare şi
281
necazul mi-a adus aminte de crima mea. Petrecând săptămâni întregi în întuneric, durerea şi neodihna m-au făcut să privesc cele dinăuntrul meu şi mi-a deşteptat părerea de rău în inimă. Nu mă lepăda, o, Dumnezeule Prea înalte! Nu depărta de la Tine o inimă înfrântă de durere şi, ori de voi muri, ori de voi trăi, nu mă lepăda de la faţa Ta!

Simeon încetă să mai vorbească căzând cu faţa la pământ, încât sala răsună de zgomotul lanţurilor lui. Sfârşit de nemâncare, de slăbiciune şi de marea tulburare a duhului său, somnul i se făcu curând stăpân peste toate simţurile.

în vis îşi închipuia că stă în picioare lângă mormântul Rahilei de lângă Betleem. Tăria cerului se deschise şi din înălţime se pogorî o sferă de lumină ce se apropie încet de el. în mijlocul acestei sfere, Simeon deosebi, sub forma unor umbre strălucitoare, sufletele unei mulţimi de oameni care, în viaţa lor, au călcat poruncile lui Dumnezeu, dar mai apoi s-au pocăit. Privindu-l cu un zâmbet încurajator, aceste suflete îi arătară doi îngeri, care coborau spre el, având aripi de foc. Unul ţinea o cunună de spini din care curgeau picături de sânge şi fiecare picătură, udând capul lui Simeon, îi pătrundea în suflet, tămăduindu-l. Celălalt răsucea o ramură de finic şi, împletind din ea o cunună, o puse pe capul lui Simeon. Sfinţii ridicară glasul lăudând pe Cel Atotputernic, după care se înălţară, învăluiţi de o lumină strălucitoare, iar tăria cerului se închise din nou în urma lor.

Simeon se deşteptă. Nu mai văzu nici duhuri cereşti, nici heruvimi înfocaţi, dar sunetele cele fermecătoare ale cântărilor tot se mai auzeau. Nişte acorduri dulci şi prelungite se răsfrângeau sub bolţile temniţei. Plin de mirare, se aşeză jos şi ascultă cu luare aminte. Candela se stinse şi sunetele se auzeau din ce în ce mai încet. Socotind că vreun întemniţat a încercat, prin aceasta, să-şi alunge urâtul sau că prin această muzică s-a serbat vizita ce o făcuse
282
Asineta, Simeon se culcă iar, silindu-se să adoarmă, când sunetul unor paşi mai uşori ca ai cerboaicei, care se duce să-şi aşeze puiul pe un culcuş de frunze departe de ochiul cel pătrunzător al vânătorului, îi ajunse la ureche. Auzi un oftat slab, iar obrazul şi pleoapele sale fură acoperite cu sărutări înfocate.

Cu o mirare crescândă, el se sculă întinzându-şi mâinile. în clipa aceasta poarta temniţei se deschise şi un ofiţer coborî înăuntru. Punând jos lampa ce o ţinea în mână, desfăcu lanţurile lui Simeon zicându-i:

vino după mine, evreule! Fraţii tăi s-au întors din Canaan şi l-au adus şi pe fratele tău cel mai mic. Vino, aşadar, înaintea guvernatorului, care te aşteaptă în sala Sfatului!

în interiorul zidurilor cetăţii, aproape de turnul dinspre miazăzi, se înălţau casa şi grădinile lui Zafnat-Paneah. O alee mărginită de zăbrele şi împodobită cu o mulţime de pomişori ducea din curtea dinafară a acestei strălucite locuinţe la o dumbravă de portocali, în mijlocul căreia era o sală circulară de granit roşu înconjurată de o mulţime de flori din cele mai frumoase. Aici se vedeau înflorind aloea, liliacul, iasomia, narcisul, cardanaua şi floarea cea înmiresmată a raiului.

Pereţii dinăuntru ai acestui foişor desfătător erau din marmură albă lustruită. în mai multe locuri,

arta zugravului imitase piatra de culoarea viorelei cu vine de aur. Pe pardoseala de cedru erau diferite chipuri de argint şi de sidef. Perne din pene de lebădă, clădite una peste alta şi îmbrăcate cu pânzeturi bogat înflorate, erau aşezate de jur împrejurul sălii chemând la odihnă. La un capăt era o fântână, a cărei apă limpede, fiind aruncată în sus, cădea ca o ploaie într-un bazin de marmură. în mijloc, era o masă de fildeş frumos cioplită şi sprijinită de heruvimi lucraţi cu mare meşteşug şi podoabă. De o parte a intrării, erau nişte vase mari conţinând aromate puternice, iar de cealaltă, vase

de aur pline cu parfumuri plăcut mirositoare. Perdelele uşii şi ale ferestrelor erau de un albastru deschis, împodobite cu stele strălucitoare. Găitane de mătase slujeau pentru a putea fi deschise, lăsând să se întrevadă albia cea liniştită a Nilului, acoperită de nalbă înflorită, de clopoţei viorii, de lotuşi şi de alte plante ce cresc în apă.

Asineta, lăsând la o parte pompa măririi, se ducea adeseori în acest loc, ca să guste aici în pace plăcerile singurătăţii. Bărbatul ei venea în acest loc pentru a mai răsufla de grijile guvernării. Aici îi mângâia, fără să-l vadă cineva, pe iubiţii lui fii. Îi învăţa îndatoririle şi se amesteca în jocurile lor. Câteodată, petrecând multe ceasuri într-o convorbire plăcută, şedea lângă soţia lui, cercetând cu interes deosebit mişcarea degetelor ei destoinice, care încercau să imite pe pânză sau pe mătase forma şi culorile florilor ce i le culesese el. Alteori ea torcea lână lungă şi moale ca mătasea de capră de Angora sau, amestecând in cu bumbac, ţesea o pânză călduroasă şi uşoară.

După ce s-a sfătuit cu ofiţerii curţii lui Faraon asupra soartei prinşilor pe care i-a eliberat, prinţesa strânse mai multe dintre femeile ei şi veni cu ele la această locuinţă singuratică, unde, în timp ce fiecare se îndeletnicea cu lucrul ce-i plăcea mai mult, Asineta asculta cu o ureche atentă povestirea unuia dintre ofiţerii bărbatului ei, care-i vorbi despre felul în care fuseseră primiţi, în decursul acelei zile, păstorii evrei, după sosirea lor din Canaan.

domnul Zafnat-Paneah se suia în carul lui pentru a se duce să viziteze noile magazii ce s-au înălţat aproape de palatul regelui, zise Kemnis, când îi văzu venind pe aceşti străini. Trimiţând numaidecât să-l caute pe vătaful casei, îi porunci să-i primească în lipsa lui şi să pregătească un ospăţ, pentru că şi el va mânca cu ei. Carul şi însoţitorii săi s-au îndepărtat, iar Nectaben s-a dus în întâmpinarea evreilor. Unul dintre ei, închinându-se înaintea vătafului până

la pământ, îi spuse următoarele: „Stăpâne, tu ştii că noi am venit în Egipt întâia oară ca să cumpărăm bucate, însă la întoarcere, când ne-am oprit să dăm de mâncare cămilelor noastre, fiecare dintre noi şi-a găsit banii în gura sacului. Acei bani i-am adus acum împreună cu o altă sumă mai mare, pe care am hotărât-o pentru a cumpăra bucate, căci foametea încă mai domneşte în pământul Canaan. Te rugăm, aşadar, să nu te mânii pe noi, fiindcă noi nu ştim cine a pus banii în sacii noştri!”. Nectaben le răspunse atunci cu blândeţe în limba patriei lor: „Pace vouă! Nu vă temeţi de nimic! Dumnezeul vostru şi Dumnezeul părinţilor voştri v-a dat comori fără ştirea voastră”.

dar, spune-mi, l-au pus în libertate pe cel ce era în temniţă? îl întrerupse Asineta.

da, răspunse ofiţerul. Şi întâlnirea acestuia cu fraţii săi, care priveau cu mirare schimbarea trăsăturilor lui, a fost interesantă şi mişcătoare. Nectaben i-a dus în casă, unde şi-au spălat picioarele şi au pregătit darurile ce le aduseseră din ţara lor: mirodenii, miere, balsam, smirnă, nuci şi migdale. La amiază, stăpânul meu s-a întors. Păstorii fiind duşi înaintea lui s-au închinat până la pământ şi i-au dat cu smerenie darurile lor. Bărbatul tău le-a vorbit cu bunătate, dar cu toate că prin vorbele lui cele blânde încerca să le risipească frica, mai mulţi dintre ei tremurau şi toţi se închinau până la pământ la fiecare cuvânt al lui. „Tatăl vostru este sănătos?” i-a întrebat el. „Bătrânul despre care mi-aţi vorbit, mai trăieşte?”. Atunci ei au răspuns: „Sluga ta şi tatăl nostru mai trăieşte şi este sănătos”. Zafnat-Paneah, plimbându-şi privirea peste figurile lor, se opri îndeosebi asupra celui mai tânăr dintre fraţi. L-a privit cu interes, precum şi noi toţi, care eram de faţă acolo, pentru că nu văzusem niciodată un tânăr mai frumos decât el. Cu toate că statura lui este înaltă şi mlădioasă, este plină de măreţie. Fizionomia sa exprimă deopotrivă aerul sever al unui războinic şi umilinţa unui

păstor. Poziţia capului transmite nobleţe şi graţie. Rume nul obrazului şi al buzelor sale contrastează cu faţa lui cea arsă de soare. Părul lui castaniu deschis este scurt şi creţ. în ochii săi se află un foc şi o privire care dovedesc curajul şi un dispreţ mărinimos faţă de tot ce este urât şi de rând.

de ce n-am fost şi eu martoră la cele ce-mi povesteşti? zise Asineta. Ei bine, dar cum s-au purtat

păstorii la ospăţul ce le-a fost oferit de bărbatul meu?

veselia în care a decurs a alungat în cele din urmă supărătoarea sfială care-i stăpânise până atunci, răspunse Kemnis. Au mâncat şi au băut vinuri dulci, iar voia bună a luat locul întristării. Puternicul guvernator al Egiptului, privindu-i cu luare aminte, se părea că îşi uitase de puterea lui. Se părea că le studiază deosebitele caractere din trăsăturile fiecăruia. Era unul căruia stăpânul meu îi arăta respect. Ai fi zis că acesta lăsase sceptrul pentru a lua toiagul păstoresc. Vorbea puţin şi mânca şi mai puţin. Ochii îi erau adeseori pironiţi asupra aceluia care ieşise din temniţă şi a cărui tristeţe nu se îndepărtase cu totul. Unii ascultau muzica, alţii, uimiţi de podoabele cele strălucitoare ale mesei, le arătau cu sfială vecinilor vasele de aur, tăvile de argint, cupele cele sculptate cu meşteşug, lingurile şi farfuriile care, prin noutatea, valoarea şi forma lor cea cu ales meşteşug le aţâţau mirarea. Puţini dintre ei vorbeau cu plăcere, mai cu seamă, unul dintre ei, iar toţi păreau că sunt mulţumiţi de primirea guvernatorului, care se silea, prin ospitalitatea sa, să şteargă neplăcerea bănuielilor de mai înainte.

o, cât de mult te invidiez pentru ceea ce ai văzut! îi zise Asineta. îmi voi mustra bărbatul că nu m-a poftit şi pe mine la această scenă încântătoare. Spune-mi, te rog, le-a vorbit în limba evreiască?

nu, a răspuns Kemnis.

mă mir. Cât despre mine, eu aş fi avut plăcerea să le vorbesc în limba lor.

286

întrebând după aceea dacă fraţii se vor întoarce în patria lor şi aflând de la Kemnis că ei se pregătesc să părăsească Egiptul, Asineta îl însărcină pe acest ofiţer să se ducă să-l caute pe Zafnat-Paneah şi să-i spună că-l ruga pe el ca, în unul dintre momentele lui de odihnă, să vină în pavilionul din grădini, unde îl va aştepta împreună cu fiii ei, după ce se vor fi dus de la dânşii învăţătorii lor. Pe când Kemnis se ducea să-şi împlinească misiunea, ea pornise, însoţită de femeile sale, către malurile Nilului.

Ţară frumoasă, ce s-a făcut cu rodnicia ta? Câmpiile tale cele întinse, acoperite de în au pierit. Spicele de grâu, orz, orez şi mei nu se mai văd legănându-şi paiele lor cele mlădioase. Sunetul secerilor şi glasul secerătorilor veseli nu se mai aud. Nu se mai săvârşeşte sărbătoarea secerişului. Hambarele sunt închise. Fierul plugului rugineşte. Sapa, de acum înainte, nu mai este de niciun folos, iar boul nu mai poartă jugul. Tot pământul este sec şi sterp. Dar nu murmura, Egipte! Tu eşti binecuvântat între ţări! Priveşte ţările vecine, uită-te cum înaintează foametea şi moartea! Ca nişte monştri urâţi şi cumpliţi se plimbă prin lume, de la răsărit la apus, şi de la miazănoapte la miazăzi. Iarba s-a uscat. Verdeaţa s-a veştejit. Oile părăsite caută păşune şi, negăsind nicăieri, se întorc la păstori, zbiară jalnic şi mor lângă ei. în această deznădejde generală, neamurile dimprejur vin mulţime în Egipt, ale căror hambare s-au umplut în timpul celor șapte ani de îmbelşugare mulţumită prevederii şi înţelepciunii guvernatorului! Egiptenii cei norociţi sunt scăpaţi de nenorocirile foametei, iar celelalte naţii, negândindu-se, în timpul îmbelşugării decât să trăiască veselindu-se, cad acum izbite de coasa cea nemilostivă a morţii.

Asineta se plimba deja de vreo câteva minute pe ţărmul râului, când văzu un om care venea din partea opusă. Sprijinea paşii şovăitori ai unei tinere femei, ce ţinea un copil la pieptul pe jumătate dezgolit. în momentul când trecură pe

287

lângă ea, Asineta băgă de seamă gălbeneala şi deznădejdea întipărite pe feţele lor.

-Judecând după graba acestor oameni, s-ar părea că se străduiesc să meargă la vreun ospăţ, le zise prinţesa femeilor ei, dar trăsăturile lor le trădează durerea ce-i stăpâneşte. Opreşte-i, Amito, şi întreabă-i unde se duc!

Tânăra fată ascultă, dar străinii îşi urmară drumul cu ochii parcă pironiţi asupra unui obiect îndepărtat asemenea corăbiei care, fiind izbită de furtună în timpul nopţii, se sileşte să ajungă la port mai înainte de a o înghiţi valurile cele mânioase.

Asineta îi privi oftând şi zise:

îngerii îmbracă adeseori formă omenească pentru a cerceta milostivirea muritorilor. Fie şi numai acest motiv, ar trebui să ne îndemne să-i ajutăm pe cei nenorociţi. Dar, vai! Nişte fiinţe cereşti ar putea să se ascundă sub atâta ticăloşie? Obrajii acestor nefericiţi sunt scofâlciţi şi galbeni. Negreşit, ei sunt jertfe ale biciului care ne pedepseşte. Mai strigă-i o dată, Amito, şi roagă-i să stea! De ce se sfiesc?... De unde le vine această tulburare?... Oare se feresc de mine? Dar, oare, foamea cunoaşte respectul?... Poate că strălucirea hainelor mele le pricinuieşte frică. De va fi aşa, mai bine mi-ar folosi

să mă îmbrac în pânză simplă decât să-i sperii pe aceia care au trebuinţă de ajutor.

Întorcându-se, aşadar către ei, adăugă:

vorbiţi, vă rog! Spuneţi-mi, cine sunteţi şi unde vă duceţi? Mulţi dintre săracii acestei ţări nu s-au sfiit să mi se adreseze, căci cu toate că este grâu în Egipt, trebuie bani pentru a-l cumpăra, afară numai dacă strigările nenorocitului nu vor ajunge la urechea guvernatorului.

Bărbatul, ascultând vorbele cele din urmă, răspunse în grabă:

— Şi noi ne ducem să ne aruncăm la picioarele guvernatorului. Nu mai avem altă scăpare. Eram ţesător din

copilărie. Soţia mea torcea lâna oilor şi trăiam liniştiţi din rodul ostenelilor noastre, când foametea cea înfricoşată, pustiind ţara, a răpit câştigul meşterului. De doi ani ne luptăm să ne ţinem viaţa, dar puterile noastre s-au sfârşit puţin câte puţin. Nemâncarea şi plânsul ne-au întunecat ochii. Copleşiţi de ticăloşie, eram pregătiţi pentru moartea ce se apropia când, naşterea acestui copil, ne-a rechemat la viaţă. Ne-am dus să-i rugăm pe prietenii şi vecinii noştri să aibă milă de noi...

Tânărul făcu o pauză.

înţeleg tăcerea ta, îi zise Asineta. Candela care ardea în vremea fericirii s-a stins când a sosit noaptea durerilor. Dar, spune-mi, crezi că vei fi primit şi înfăţişat înaintea guvernatorului?

da, negreşit, răspunse bărbatul, care se numea Mecrenie, plin de încredinţare. Nu l-am văzut niciodată pe puternicul Zafnat-Paneah, dar aceia care-l cunosc mi-au vorbit despre el. El îi mângâie pe cei nenorociţi. Privirile lui cele blânde şi dulci vindecă rănile sufletului. Porţile palatului său sunt deschise totdeauna pentru ca gemetele săracului să ajungă până la dânsul. Cel năpăstuit îi cere dreptate şi o dobândeşte. Mâna lui este deschisă pentru cel sărac, iar săracul găseşte în ea viaţă. Îi primeşte înaintea lui pe toţi cei care-i cer milă, fie supuşi, fie străini, de la sacerdotul regal şi până la smeritul păstor.

Aceste laude drepte îi umplură de bucurie inima Asinetei, care-i răspunse:

tot ceea ce ai zis este adevărat, tinere, şi l-ai zugrăvit bine pe bărbatul meu.

Ţesătorul şi soţia lui tresăriră aflându-i rangul ocrotitoarei, închinându-i-se până la pământ.

trebuinţele voastre sunt grabnice, adăugă prinţesa. Nenorocirea s-a îngreuiat asupra voastră. Mă aşez în locul guvernatorului, în lipsa lui şi deoarece vă cunosc durerea,

vreau s-o uşurez fără de întârziere. Spuneţi-mi, unde locuiţi?

Mecrenie se întoarse şi îi arătă pe malul râului un mic sălaş, care altădată slujea de adăpost pentru oi.

am venit din partea dinspre mare, unde locuim, zise el, iar aseară ne-am odihnit în acest sălaş pustiu, unde socotim să mai stăm vreo câteva zile, pentru că ne adăposteşte de ploaie şi de vânt.

întoarceţi-vă! le zise Asineta. Voi veni şi eu în urma voastră şi vă voi aduce tot ce vă lipseşte.

O roşeaţă uşoară de mulţumire coloră obrazul lui Mecrenie, iar soţia lui zâmbi puţintel şi-şi strânse copilul la piept.

Asineta îi urmări cu privirea şi-i văzu intrând în sărăcăcioasa lor locuinţă. Apoi, adresându-se Amitei, pe care o iubea mai mult decât pe toate dintre femeile ei, îi zise:

grăbeşte-te şi du-te la palat, prietena mea! Trimite-mi bucate delicate şi hrănitoare! Slugile să aducă, de asemenea, un aşternut şi haine. Te voi aştepta aici până ce te vei întoarce. Ce pereche nenorocită! urmă ea, după ce se depărtă Amita. Abia au intrat în viaţă şi s-au şi sfârşit de durere. Deşi sunt tineri, erau gata să moară, dacă pruncul ce s-a născut nu i-ar fi readus la viaţă. Jertfe triste ale sorţii poate că aveţi mai mulţi tovarăşi de nenorocire! De ce nu sunt toţi adunaţi aici? Le-aş dărui aceleaşi ajutoare pe care vi le dăruiesc şi vouă... Dar de ce Amita se întoarce aşa de curând?

Tânăra fată se apropie însoţită de Kemnis.

prinţeso, zise ea, l-am căutat pe stăpânul meu, după cum mi-ai poruncit şi am aflat de la ofiţerii casei sale că în clipa aceasta este la rege. Pe când veneam să-ţi spun aceasta, l-am întâlnit pe Putifar, cinstitul tău tată, care acum se află în pavilionul din grădină şi doreşte să vorbească cu tine

despre un lucru de mare importanţă, de aceea, te pofteşte să te duci la el fără întârziere.

spune-i tatălui meu că nu voi zăbovi să-l ascult! zise Asineta. Vezi, aşadar, că nu pot să mă duc la aceşti nenorociţi precum am vrut, de aceea ţie, prietena mea, îţi încredinţez această sarcină sfântă

şi sunt sigură că o vei împlini cu credinţă. Păzeşte-te dar să nu faci precum fac eu! Nu te lăsa în nădejdea altuia, ci, în timp ce eu mă duc să văd pentru ce mă cheamă tatăl meu, tu să duci de mâncare acestui tânăr şi femeii sale! Şi bagă de seamă să nu mănânce mult deodată! Nu-i aşa că vei face toate acestea, iubita mea Amita?

cinstita mea stăpână, poruncile tale sunt sfinte pentru mine, îi răspunse fata, iar dorinţa mea pe care o simt ca pe o bucurie să mângâi degrabă această pereche nenorocită mă supune unei îndoite datorii de a-ţi împlini voinţa. Fiindcă m-ai ales pe mine, dintre toate femeile tale, ca să îndeplinesc această sarcină, voi săvârşi cu credinţă tot ce mi-ai poruncit.

scumpa mea Amita, după ce îşi vor redobândi puterile, ne vom sfătui asupra mijloacelor de a-i face fericiţi, fie trimiţându-i în oraşul lor natal, fie primindu-i spre slujire în casa mea. Du-te la vătaf! Fiecare minut de aşteptare se adaugă la chinul acelora care suferă! Fii bărbătoasă şi ascultătoare!

Asineta o strânse pe Amita de mână şi se grăbi să ajungă la pavilionul din grădină în uşa căreia o aştepta Putifar.

În sfârşit, răsuflu uşurat, căci am ieşit dintre aceste ziduri închise şi am scăpat de acest popor urâcios, zise Neftali. Mi-ar plăcea mai mult să mor de foame în pământul Canaan decât să trăiesc în mijlocul Egiptului în îmbelşugare.

o, frate nerecunoscător! strigă Ruvim. Oare necazul ce ni l-au pricinuit cele dintâi bănuieli ale egiptenilor, trebuie să te facă să uiţi facerile de bine cu care ne-au îmbelşugat? Pe Simeon l-au eliberat, lui Veniamin nu i s-a întâmplat niciun rău, iar cămilele noastre sunt încărcate cu mai multe bucate decât ar fi necesare ca să trăim mai multe luni. O faptă bună trebuie să şteargă o mie de nedreptăţi. Adu-ţi aminte de cinstea ce ne-a arătat-o marele Zafnat-Paneah, ospătându-ne, de privirile lui cele blânde şi de purtarea sa de grijă deosebită. De câte ori vorbea, ardeam de dorinţa să ştiu limba egipteană ca să-i pot înțelege vorbele fără tălmăcirea cea rea a tergimanului. Tinereţea ta, iubitul meu Veniamin, a aflat har înaintea ochilor lui. Pe tine te-a favorizat cel mai mult dintre toţi. Cu ce dragoste te-a îmbrăţişat şi cât a ţinut ospăţul, tu ai fost obiectul cinstirii lui deosebite!

şi cu toate acestea, atât de mare era necazul de care inima îmi era plină când m-am înfăţişat înaintea aceluia pe care mi l-ai zugrăvit atât de înfricoşat în mânia lui, atât de neîmblânzit şi de surd la dezvinovăţiri, înaintea acestui ministru despot, care v-a trimis să mă aduceţi din Canaan, încât mult timp am fost hotărât să nu-i arăt nicidecum recunoştinţă pentru o primire atât de călduroasă şi de neaşteptată. Când am vrut totuşi să-i mulţumesc, respectul pentru el mi-a îngheţat limba, pentru că n-am văzut niciodată pe altcineva mai măreţ şi mai demn decât persoana sa.

dar hainele lui... ai băgat de seamă, Veniamin, la hainele lui? Tunica lui era albă, cusută cu mătase, mantia roşie semănată cu pietre scumpe şi împodobită pe margini cu purpură. Lanţul său cel de aur era împodobit cu diamante, a căror strălucire îmi întuneca vederea. Atât mi-am pironit ochii la hainele lui cele scumpe, încât mai n-am luat seama la figura sa, încheie Gad.

Aşa vorbeau păstorii evrei între ei, întorcându-se în patria lor. Fiecare îşi ducea de căpăstru cămila încărcată cu

bucate. Iuda şi Simeon mergeau înainte. Acesta din urmă îi povesti fratelui său felul în care a fost tratat în închisoare şi vedenia ce i s-a arătat în temniţă.

alegerea pe care a făcut-o guvernatorul Egiptului, oprindu-te drept zălog până la întoarcerea noastră cu Veniamin, mi s-a părut atunci o întâmplare, îi zise Iuda, dar acum văd în ea judecăţile tainice ale Proniei dumnezeieşti, ale Providenţei, pentru că tu, frate, nu mai eşti ceea ce erai. Cu toate acestea, căinţa pentru cele trecute să nu ajungă până la deznădejde! Cel Atotputernic este milostiv, facerile Lui de bine sunt grabnice şi sigure, pedepsele Lui sunt târzii şi cu milă, căci chiar în momentul în care cade trăsnetul, o lacrimă de durere, un suspin de căinţă, o căutătură care cere iertare, pot să-i dezarmeze mâna şi să-i risipească mânia. Dar nu socoti, o, Simeoane, că e totuna a fi părăsit de Dumnezeu cu a fi pedepsit de Dânsul. O, nu! Cu cât mă gândesc mai mult la ceea ce-mi povesteşti, cu atât mi se pare că nenorocirea ce ţi s-a întâmplat avea ca scop să te facă mai bun. Tu ai fost împovărat de dureri şi de necazuri. Poate că timpul ispitelor nu s-a isprăvit încă, dar primeşte pedeapsa Domnului cu o răbdare sfântă şi tămăduirea va sosi. Când vedem în toate zilele pe cei drepţi, pe iubiţii Lui, smeriţi până-n pulbere, are dreptate cel vinovat să murmure împotriva loviturilor Lui? Pedepsele

suferite cu răbdare vor fi urmate de mângâieri şi, curăţindu-ţi sufletul, îl vor pregăti pentru slava cerurilor.

Simeon asculta cu respect vorbele lui Iuda, pe care-l ţinea strâns de haină, ca şi cum s-ar fi temut ca nu cumva acest duh ceresc să se depărteze de la el.

dar tu, frate, mă vei lăsa în vremea durerii?

nu, Simeoane, răspunse Iuda. Eu nu sunt decât un reazem slab, dar niciodată nu te voi părăsi cât timp vei vrea să te încrezi în mine.

Atunci îi ajunseră din urmă şi ceilalţi fraţi, care îşi închipuiau bucuria tuturor, când vor ajunge la casele lor, cu toate că aceste case erau acum pline de mâhnire.

ah, de ce n-am iuţeala struţului!?! strigă tânărul Veniamin. De ce nu pot alerga înghiţind pământul ca să mă arunc în braţele tatălui nostru şi să pun capăt îndoielii şi fricii lui?

Cu ce întristare numără el fiecare minut ce trece! în ce fel trebuie să-i fie temerea sa? Plimbându-se în odaia lui cu paşi şovăitori, se duce de la pat la fereastră. După aceea, din pragul uşii, priveşte vârfurile munţilor, gurile văilor şi trimite slugi ca să ne iasă înainte.

credeţi-mă că-i vom găsi aşezaţi în diferite locuri pe drumul cel mare, la depărtare de mai multe stadii de Versavia. Când cel mai înaintat ne va vedea de departe, se va întoarce plin de bucurie să le dea de veste şi celorlalţi. Apoi adunându-se toţi laolaltă, vor zbura la tatăl nostru, strigându-i cu glas mare: „Vin! Vin! Niciunui dintre ei nu lipseşte!”... Sărmanul nostru tată! Când va vedea că vine şi Simeon... Şi pe mine mă va strânge în braţele lui... Sărmanul şi iubitul nostru tată!

oh, mi se pare că zbor prin văzduh, strigă Gad. Este ceva mai tare decât aripile nădejdii? Ele ne strămută în locuri fericite, unde uităm de ticăloşia firii noastre. Sufletul meu a ajuns acolo înaintea mea. Gustă din bucuriile acelor minunate sălaşuri cărora mi se părea că le-am spus adio pentru totdeauna.

oricât de mare îţi este bucuria, scumpul meu Veniamin, ea este totuşi mai mică decât a noastră. N-am lăsat noi acasă zece soţii frumoase, care plâng în lipsa noastră? Şezând la umbra copacilor, ne aşteaptă sosirea, iar nişte gingaşi heruvimi veselesc urechile mamelor lor cu făgăduinţă că noi ne vom întoarce curând. Vă voi vedea, aşadar, comori scumpe ale iubirii mele, singurele mele comori! Alergaţi

toţi şi toate către inima mea, strângeţi-vă împrejurul meu şi, prin îmbrăţişările voastre cele călduroase, opriţi sufletul meu cel uimit să nu iasă din piept!

Fraţii zâmbiră văzând aprinderea lui Zabulon. Fiecare dintre ei simţea o fericire asemănătoare cu ai lui, dar nu toţi o puteau exprima ca el.

Călătoreau deja de câteva ceasuri şi pierduseră aproape de tot din vedere Memfisul, când, o trupă însemnată de călăreţi, ieşind din cetate, porni în galop după ei. La zgomotul cailor iuţi evreii se întoarseră şi-i văzură apropiindu-se:

sunt ostaşi, le zise Levi, care fac vreo manevră de luptă sau sunt trimişi în vreo misiune. Să ne dăm în lături din drum ca să nu le întârziem trecerea!

Fiecare dintre ei îşi luă cămila de căpăstru şi se feri din drum, afară de Neftali, care nevrând să se dea la o parte, fu aproape să-l răstoarne şi să-l calce caii în picioare.

Ajungând la ei, egiptenii se despărţiră în două cete şi, mai repede decât coasa care cuprinde iarba câmpului, formară un cerc, înconjurându-i pe fraţii, care îl recunoscură atunci pe Nectaben, căpitanul ostaşilor şi vătaful curţii guvernatorului. Acesta descălecă şi, uitându-se la păstori cu mânie şi asprime, le strigă:

o, urât abuz de încredere! Răsplată nevrednică a ospitalităţii! Oare merita stăpânul nostru aceasta de la voi? El, care prin a sa bunătate, se silea să şteargă nedreptatea ce socotea că v-a făcut-o prin neîncrederea sa, încărcându-vă cu favorurile lui? Dacă nişte tâlhari fărădelege ar fi intrat în palatul lui în puterea nopţii şi ar fi răpit ceea ce am pierdut, ce osândă ar merita? Ocară, închisoare şi pedepse straşnice! Dar când o ceată de străini dintr-un popor leşinat de foame şi vrednic de dispreţ, care a cerut cu umilinţă îngăduinţa de a cumpăra bucate, a fost primită înaintea atotputernicului guvernator al Egiptului, a cărui putere covârşeşte pe a oricăruia, chiar pe a împăratului, căci fără Zafnat-Paneah,

Faraon şi-ar fi pierdut coroana şi viaţa, iar Egiptul nostru ar fi ajuns, ca şi statele vecine, un pământ al tăcerii şi al morţii, când, aşadar, aceşti străini nevrednici... Voi aţi fost duşi înaintea acestui stăpânitor, care, fiind plin de mărire şi putere, îi vede pe regi căzuţi cu faţa la pământ înaintea sa şi îi învaţă cu înţelepciune pe bătrâni. Cu toate acestea, el s-a milostivit să se coboare din înălţimea măririi lui şi v-a primit înaintea sa. Nu v-a primit în foişorul dinafară, ci în palatul său, unde v-a ospătat şi a vorbit prieteneşte cu voi. Spuneţi acum, cum aţi răsplătit voi bunătatea lui? înşelând pe făcătorul vostru de bine, abuzând de cugetele lui cele milostive şi înăsprindu-i inima, care era plină de milostivire? Cine dintre noi îl va mai primi de acum înainte pe cel străin sau îl va lăsa pe călător sub acoperişul casei sale? Voi aţi întărit reaua părere ce o aveam despre poporul vostru şi fără să ne poată zice cineva că suntem defăimători, putem să-i numim pe evrei un popor mişel şi slab, dacă este adevărat că nemulţumirea este cel mai josnic dintre vicii.

Fraţii rămaseră nemişcaţi şi uimiţi, cu ochii pironiţi asupra lui Nectaben.

acest aer de mirare prefăcută dovedeşte şi mai mult vinovăţia voastră, adăugă el. Spuneţi, care dintre voi a furat comoara? Scoateţi imediat strălucitul obiect care v-a băgat în ispită! Unde este cupa de argint pe care aţi furat-o, nemulţumitorilor fără de credinţă şi ruşine?

Ruvim, ca fiind cel mai mare, înaintă şi îi răspunse lui Nectaben:

vrednice stăpâne, te poţi mira de uimirea noastră, căci noi nu înţelegem nimic! Ne învinovăţeşti că suntem nemulţumitori, nelegiuiţi şi făţarnici. Milostivirea pe care ne-a arătat-o guvernatorul, stăpânul tău, a umplut sufletele noastre de cea mai vie recunoştinţă. De am fi fost cu gând de a face rău şi nedreptate, oare am mai fi adus noi sumele de bani ce le-am găsit în sacii noştri la cea dintâi întoarcere

a noastră în Canaan? Mai îngăduie slugii tale să răspundă şi la a treia învinovăţire. Ceea ce socoteşti că este făţărnicie la noi nu este altceva decât dovada nevinovăţiei noastre şi nu merităm nicidecum numele ce ni-l dai.

păstorule, îi zise vătaful, îţi spun că deşi nu toţi sunteţi vinovaţi, unii sunt, căci paharul s-a furat de unul dintre voi. Acest odor este de argint curat poleit cu aur. Forma şi lucrătura sunt de o frumuseţe neasemănată. Toartele sunt în chipul spicului de grâu şi are ca picioare şapte capete de vaci. Pe capacul lui cel strălucit sunt înfăţişate două evenimente săpate în el, spre veşnica amintire a egiptenilor, într-o parte, se vede un om la umbra unei viţe de vie, cu trei ramuri pline de struguri. într-o mână ţine un pahar şi cu cealaltă stoarce strugurele cel copt. Figura lui închipuie îmbelşugarea şi zâmbeşte văzând cum mustul curge în vas. în cealaltă parte, este o persoană cu o faţă cu totul deosebită. Căutătura lui este tristă şi obosită. Duce pe cap trei coşuri. Cel mai mare este plin de azime de făină, iar păsările cerului vin mulţime să mănânce dintr-însele. Acest pahar scump a fost dăruit de împăratul Faraon stăpânului nostru în ziua nunţii lui cu prinţesa Asineta şi s-a sfinţit de către Putifar, tatăl ei, marele preot de la Iliopolis. Guvernatorul are obiceiul să bea din acest vas şi se slujeşte de el pentru a prevesti viitorul. Cum aţi crezut că-l veţi putea lua fără ca el să ştie? Este acelaşi lucru, ori să luaţi din morminte trupurile îmbălsămate ale regilor noştri, crezând că acest furtişag va rămâne ascuns, ori să furaţi acest pahar, faptă care v-a vădit năravul furtului vostru.

Levi, Zabulon şi Neftali, necăjindu-se pentru această neaşteptată oprire în drum şi pentru pierderea nădejdii lor, nu-şi mai putură stăpâni mânia, iar din guri le izbucniră mustrări aspre.

popor neomenos! strigă cel din urmă. Defăimători vicleni, plini de nelegiuiri şi răutăţi, la care nu poate găsi

nimeni nici credinţă, nici dreptate! Se poate să ne încurajaţi cu dovezi de iubire şi pe urmă să vă purtaţi aşa cu noi? Tu ştii, vânzătorule, ştii foarte bine că toate acestea sunt numai o viclenie, o farsă a prefăcătoriei egiptene, ca să vă faceţi stăpâni peste noi, să întârziaţi întoarcerea noastră în Canaan sau poate să ne opriţi pentru o robie veşnică!

taci, taci, frate! îi zise Iuda. Te înşeli zicând acestea, căci de ar fi fost cugetul lor să ne prindă, de ce ne-ar mai fi lăsat să plecăm? Nu eram noi în puterea lor? Vorbele nu ne pot spăla de această pâră. Trebuie să-i încredinţăm! Să vadă cu ochii lor!

Adresându-se apoi vătafului, îi zise:

caută în hainele şi în lucrurile noastre! De vei găsi paharul la vreunul dintre noi, să-l omori, iar noi să fim robi stăpânului tău!

nemuritorul Apis ne opreşte să-l osândim pe cel nevinovat ca şi pe cel vinovat, răspunse Nectaben. Nu, acela la care se va găsi se va întoarce singur în cetate cu mine, după cum aţi spus voi, iar voi ceilalţi, ca nişte oameni fără pată, veţi putea să vă căutaţi de drum către patria voastră.

Fraţii, încredinţaţi de nevinovăţia lor, îşi descărcară cămilele şi aşezară sacii pe pământ cu gura în sus unul lângă altul, apoi trăgându-se înapoi câţiva paşi, urmăriră mişcările vătafului. Acesta se apropie de sacul lui Ruvim şi, desfăcând sfoara cu care era legat, îşi băgă mâna până la cot şi căută prin brâu. La fel, căută în sacul fiecărui frate, iar zece dintre ei fură aflaţi nevinovaţi. Nădejdea îşi desfăcu aripile ei cele albastre. De-abia le întinse să zboare şi săgeata cea ucigaşă o opri din zborul ei. Nectaben îşi scoase mâna şi din sacul lui Veniamin arătându-le paharul. Evreii rămaseră încremeniţi.

La un semn al vătafului, doi soldaţi coborâră de pe cai şi, apucându-l pe tânăr, cu toată împotrivirea lui, îl legară cu mâinile la spate.

298

linişteşte-te! îi zise Iuda, abia răsuflând. Linişteşte-te, o, suflete al meu! Acela Care povăţuieşte căile neamului omenesc vede în nemărginire şi nimic nu este ascuns înaintea Lui, iar vederea cea slabă a celor muritori nu se poate întinde dincolo de ceea ce este de faţă.

Este o ţară ai cărei locuitori, fiind stăpâniţi de o neştiinţă desăvârşită, sunt izbiţi de o groază fără de veste văzând că soarele se întunecă deodată. Văzduhul răsună de plânsetele şi ţipetele lor. îşi rup hainele, înalţă către cer mâini rugătoare şi aruncă ţărâna în sus, care cade ca ploaia peste capetele lor. Tot astfel se tânguiră şi fraţii. Astfel gemură pentru Veniamin, care sta în picioare, în mijlocul lor, ca o închipuire a soarelui acoperit în mărirea sa.

Dezmeticindu-se din mirarea şi spaima în care îl aruncase vederea paharului, tânărul îşi adună toată puterea, toată virtutea cea neînfricată a sufletului său şi, privindu-şi cu mândrie paznicii, i se adresă lui Nectaben cu un dispreţ amestecat cu îndrăzneală:

oare socoteşti tu, egiptene, că voi pecetlui vânzarea ta vicleană, mărturisind această crimă şi pârând cu nedreptate mâinile mele că au furat? Nu! Pe părul cel sfinţit din capul tatălui meu îţi zic, nu! Poţi să porunceşti acestor oameni a căror meserie este de a omorî, să tabere asupra mea, să mă taie în bucăţi cu săbiile lor cele ascuţite, să mă tăvălească în sângele meu, să mă calce cu picioarele cailor, să mă târască până la Memfis, să mă arunce în cea mai grozavă temniţă, în mijlocul celor mai scârboase târâtoare, în sfârşit, să mă pună la toate caznele Egiptului, dar să nu crezi vreodată că îmi vei înspăimânta sufletul, nici că mă vei face să-mi defaim numele mărturisind greşeala de care mă învinovăţeşti. Jur pe razele tale cele sfinte, o, soare, că mâinile mele nu s-au mânjit cu acest furtişag şi nici nu ştiu cine l-a săvârşit!

întorcându-se apoi către fraţii lui, urmă cu o privire în care se zugrăveau mânia şi mirarea:

299

nădăjduiesc că oftările şi lacrimile vă curg din durere, căci de aş cunoaşte că vreunul dintre voi s-ar lăsa în voia vreunui gând nevrednic ori s-ar îndoi de nevinovăţia mea, de aş şti că fie şi numai pentru o clipă aţi putea bănui că fratele vostru, fiul lui Iacov, al lui Isaac, al lui Avraam, crescut în frica de Dumnezeu, în calea dreptăţii şi a adevărului, s-a făcut vinovat de o faptă atât de josnică, atât de ticăloasă, atât de urâtă ca aceasta, cu toată iubirea şi cinstea ce le am pentru voi, l-aş lepăda pentru totdeauna departe de la inima şi iubirea mea pe acela care, atras de îndoieli vătămătoare, n-ar mai fi în ochii mei decât un pârâş mincinos asupra curăţiei sufletului unui frate.

oh, nu ne judeca aşa, iubitul meu! răspunse Ruvim. Tu ne măreşti astfel mâhnirea. Îţi spun în numele fraţilor mei că numai singură durerea face să ne curgă lacrimile. Gândeşte-te, Veniamine, la greutatea cu care tatăl nostru s-a despărţit de tine! Vai, tristele lui presimţiri nu l-au înşelat. Gândeşte-te la îndemnurile solemne pe care ni le-a făcut atunci când, cedând rugăminţilor noastre, ne-a zis, încredinţându-te purtării noastre de grijă: „De i se va întâmpla vreo nenorocire copilului bătrâneţilor mele, veţi face ca părul meu cel alb să se coboare în mormânt!". O, Veniamine, cât de prooorocească a fost temerea lui!

Tânărul, îmblânzindu-se la aceste vorbe, se gândi la tatăl lui şi plânse. Egiptenii încercară în zadar să-i îndepărteze pe fraţi. în van, Nectaben îi sfătui să nu îndrăznească să intre în cetate şi să se înfăţişeze înaintea aceluia care acum este, în loc de blând primitor de străini, păgubaş şi judecător, căci fraţii îşi încărcară cămilele şi veniră în urma lui Veniamin.

Intraţi în palatul guvernatorului acestui pământ egiptean şi spuneţi apoi dacă aţi văzut ceva mai

măreţ decât
300
sala Sfatului, unde îl primeşte pe împăratul Faraon şi unde îi întâmpină în audienţă pe ofiţerii gărzii sale. Stâlpi de marmură poleită spijină bolta cea albastră pe care sunt ţintuite pietre scumpe în chipul stelelor cerului. Aici Saturn locuieşte într-un ametist şi Marte într-un rubin scânteietor. Un cristal transparent îl arată pe Joe, iar strălucirea unui diamant înfăţişează steaua Venerei. Safirul îl închipuie pe Mercur şi un glob de iaspis, luna fără nori. Iar celălalt loc este semănat cu topaze strălucitoare. în mijlocul bolţii se vede o gaură rotundă prin care soarele din miezul zilei aruncă un şuvoi de lumină.

Pardoseala este de abanos strălucitor, cu vine de aur, lucrat cu un meşteşug minunat. Vinele alcătuite din acest metal nobil, de mai multe lăţimi, seamănă cu ramurile unui copac încărcat cu poame. Pereţii sunt îmbrăcaţi cu covoare roşii, pe care sunt cusute, din porunca împăratului, visele lui Faraon, dăruite de către el însuşi iubitului său Zafnat-Paneah. Prin ferestrele ce se deschid spre răsărit, se văd Nilul şi malurile lui cele roditoare. Arşiţa zilei este astâmpărată de perdelele de stofă, care sunt agăţate pe vergele de aur.

Între fiecare stâlp de porfir se înalţă câte o statuie de marmură albă, care înfăţişează figuri omeneşti împodobite cu spice. De mâinile lor atârnă cădelniţe în care se ard necontenit tămâie, smirnă, cuişoare, levănţică şi alte mirodenii. De fiecare parte sunt aşezate zece sfeşnice şi zece lighene de argint. Ramurile masive ale sfeşnicelor, împletite rotund, precum coarnele căprioarei de Etiopia, sunt înfăşurate cu flori de amarant, iar lighenele sunt pline cu colonie de trandafiri, de flori de portocal şi de levănţică. Scaunele dimprejurul sălii sunt din lemn de cedru sculptat, îmbrăcate în piele de dihor, care bate-n roşu. La unul dintre capetele sălii, pe un loc mai înalt, este o masă de argint masiv aşezată pe spinarea a patru rinoceri.
301

Aici, Zafnat-Paneah, îmbrăcat în aur şi purpură, conduce sfatul lui. De-a dreapta, mai jos de trepte, stau dregătorii împărăţiei, iar de-a stânga, ofiţerii casei lui Faraon. înaintea sa, pe masă, sunt întinse suluri de papirus, dintre care unele cuprind raporturi despre starea de dinăuntru şi despre starea de acum a Egiptului, iar altele, socoteala bucatelor exportate şi a sumelor de bani ce s-au primit în vistieria statului. în galerii îndepărtate se văd slujitori şi cete de oşteni, care aşteaptă în tăcere poruncile domnului lor.

Sosind ceasul în care Zafnat-Paneah avea obiceiul să dea drumul ofiţerilor să se ducă, aceştia au ieşit din sală, lăsându-l îndeletnicindu-se cu citirea altor hârtii, nu mai puţin importante pentru el decât cele dintâi. Acestea erau jalbe şi rugăminţi adresate de aceia care-i cereau ajutorul în acest timp de deznădejde, străini şi egipteni, care nu aveau cu ce să cumpere. Adâncit în această cercetare, îl chemă, fără să-şi ridice ochii de pe jalbă ce o citea, pe Orustrat. Nerăspunzându-i nimeni, ridică glasul şi repetă:

orustrat!

Neprimind nici acum răspuns, îşi ridică ochii.

Slujitorii se depărtară şi o văzu în mijlocul sălii pe soţia sa cu capul plecat până la pământ, cu faţa acoperită pe jumătate cu voalul. Prinţesa era în genunchi, în poziţia cea umilă a uneia care cere milă.

Zafnat-Paneah, sculându-se în grabă, strigă:

asineta!

Alergând la ea voi s-o ridice, dar ea îl împinse cu demnitate şi, pironindu-şi ochii într-ai lui, îi zise cu o întristare solemnă:

— Nu, stăpâne, nu! Nu mă voi scula, până când nu-mi vei da pe bărbatul meu.

Aceste vorbe înmulţiră mirarea guvernatorului, care îi răspunse:
302

bărbatul tău, iubita mea? Ce vrei să zici? Dar eu cine sunt?

tu eşti atotputernicul guvernator al acestui pământ, fără voia căruia niciun om nu poate intra sau ieşi din el. Ai putere nemărginită, dar ai şi slăbiciunea de a face abuz de ea. Bărbatul meu, dimpotrivă, era drept şi compătimitor. Când a fost tânăr, s-a împotrivit răutăţii şi a preferat să fie supus robiei decât să necinstească o femeie neruşinată care l-a pârât. Cu o mărime de suflet, fără exemplu în analele popoarelor, a păzit tăcerea înaintea judecătorului său care era înşelat. A suferit fără să murmure o închisoare lungă şi nedreaptă. Astfel, sufletul lui cel curat a strălucit în nenorocire, iar sfinţenia obiceiurilor sale a fost încercată prin ispită. în sfârşit, i s-a dat darul de a tâlcui visele

împăratului nostru şi n-a izbăvit numai Egiptul, ci a ridicat această ţară deasupra tuturor acelora în care locuiesc neamuri păgâne. Când a fost chemat la împărat, el a primit această cinste cu umilinţă, ferindu-se cu modestie de închinăciunile poporului. Era un trandafir al răsăritului, totdeauna înflorit şi fără ghimpi, al cărui alb strălucitor era emblema sufletului său celui curat şi împărătesc. O, Zafnat-Paneah, tu nu mai eşti bărbatul cel nobil pe care mi l-am ales!

Sculându-se apoi încet, urmă cu asprime:

-Tatăl meu te învinovăţeşte. Mi-a poruncit să ţi-o spun. Vin din partea lui, înarmată cu autoritatea sa regală ca să-ţi cer, în numele cel sfinţit al lui Putifar, să te dezvinovăţeşti. Iată vina ta: o ceată de păstori ce veneau din Canaan au fost învinovăţiţi de tine că sunt spioni. L-am văzut şi eu însămi pe acela pe care l-ai aruncat în temniţă, dar când mi s-a spus că din porunca ta s-a făcut aceasta, puteam eu să bănuiesc că tu l-ai osândit pe nedrept? Cu toate acestea, tu ştiai că aceşti evrei nu sunt spioni, ci nişte nenorociţi care, fiind siliţi de foamete, au venit, ca şi locuitorii din alte ţări, să cumpere bucate. Când au venit iarăşi aceşti oameni,

303

împreună cu fratele lor cel mai mic, le-ai arătat o bunăvoinţă prefăcută. Te-ai arătat mulţumit că i-ai văzut din nou, i-ai ospătat şi i-ai lăsat să se ducă în pace, dar chiar în momentul în care-ţi vorbesc, Nectaben îi urmăreşte împreună cu ostaşii tăi cărora le-ai poruncit să-i învinovăţească de a fi furat un pahar de argint... Dar ascultă-mă, Zafnate, tu însuţi ai poruncit vătafului să ascundă acest pahar în sacul celui mai mic dintre păstori. Această poruncă s-a auzit şi i-a fost spusă tatălui meu, care mi-a împărtăşit-o cu durere.

Asineta făcu o pauză, aşteptând ca el să se explice, dar el continua s-o privească în tăcere.

ce trebuie să cred? adăugă ea, că eşti evreu şi că în tinereţea ta ai suferit vreo mare nedreptate, iar că acum vrei să te răzbuni asupra unor păstori simpli din neamul tău, pe care nevoia i-a dat, din nenorocire, în mâinile tale? Egiptul este al tău, trimite armate în Canaan şi fă ca să piară evreii de pe faţa pământului! Această răzbunare ar fi cel puţin mai nobilă decât aceea de a osândi, printr-o uneltire neomenoasă, o ceată de oameni nevinovaţi, la o moarte ruşinoasă, pe care lumea ar crede că au meritat-o.

Asineta tăcu, iar bărbatul ei o privi cu dragoste.

comoară a sufletului meu! Desfătarea inimii mele! Iubita mea Asineta! strigă el în sfârşit.

După aceea, făcând-o să stea pe un pat, şezu lângă ea.

dacă viclenia şi cruzimea trebuie să-ţi răpească bărbatul, mulţumeşte cerului, că nu vei rămâne singură pe lume. Asineta! Viaţa mea! M-am temut ca nu cumva milostivirea ta să-mi strice planurile, de aceea le-am ascuns de tine. Acum ascultă-mă! Pregăteşte-te să asculţi o povestire care-ţi va stoarce multe lacrimi!

Se opri şi zâmbi privind curiozitatea nerăbdătoare ce o exprimau trăsăturile Asinetei precum sunt apele Nilului când razele soarelui se răsfrâng în luciul lui cel frumos. Dar

304

mai înainte să poată începe, uşa se deschise cu zgomot şi Kemnis intră, zicându-i:

stăpâne, Nectaben s-a întors cu păstorii evrei, pe care i-a ajuns în afara porţilor cetăţii.

Pieptul lui Zafnat-Paneah începu să se zbată cu putere. Ochii umezi îi scânteiau, iar o mişcare tainică lăuntrică îi înroşi obrazul. Se sculă. După aceea, întorcându-se către Asineta, îi zise cu glas tremurând:

iubita mea, retrage-te în odaia ta sau mai bine stai în galeria de dinafară! De acolo vei putea vedea şi auzi totul. O, Asineta, bătaia cea puternică a inimii mele oare nu-ţi descoperă taina mea?

îi luă mâna şi, apăsând-o pe pieptul lui, o mai strânse o dată în braţe.

du-te, iubita mea! Lasă-mă! Voi veni degrabă la tine.

Asineta plecă cu părere de rău spre galeria care conducea către camerele ei, dar mai înainte de a ieşi, îşi întoarse capul şi-l văzu intrând pe uşa din cealaltă parte a sălii pe Nectaben, urmat de o numeroasă trupă de soldaţi, în mijlocul cărora mergea Veniamin cu mâinile legate la spate. Pasul îi era hotărât, capul ridicat cu demnitate, iar privirea, neînfricată. Cei zece fraţi veneau în urmă cu deznădejdea zugrăvită pe feţe. Numai Iuda singur era liniştit.

Vătaful puse un genunchi în pământ şi depuse paharul de argint la picioarele guvernatorului, după care, sculându-se, se duse să pună pe masă odorul furat. Zafnat-Paneah înaintă cu paşi înceţi şi maieştuoşi. Ochii lui exprimau deopotrivă dispreţul şi mânia şi, rezemându-şi barba în podul palmei,

îl privea pe tânărul prins. Fraţii săi veniră şi ei, pe rând, fiecare căzând cu faţa la pământ înaintea sa.

Asineta se duse în apartamentul ei, unde-şi găsi fiii şi pe Amita. Făcându-le semn să tacă, rămase în picioare lângă uşă, de unde putea auzi ceea ce se vorbea în sala Sfatului şi
305
deosebi îndată glasul bărbatului ei, care îi întreba cu glas tare şi aspru:

ce faptă aţi săvârşit, o, străinilor? Cum oare aţi socotit că ea va rămâne nepedepsită? Nu ştiaţi că eu am darul de a ghici ceea ce se întâmplă şi de a prevesti viitorul?

Tălmaciul repetând aceste cuvinte evreilor, unul dintre ei răspunse cu un glas trist şi obosit:

ce vom mai zice stăpânului nostru şi cum vom putea să ne dezvinovăţim? Ne predăm cu toţii să-i fim robi împreună cu acela într-al cărui sac s-a găsit paharul.

dumnezeu să mă ferească să fac aşa! le răspunse guvernatorul. Nu, ci numai acela în sacul căruia s-a găsit paharul îmi va fi rob, iar voi ceilalţi veţi putea să vă întoarceţi cu pace la tatăl vostru.

Prinţesa, deşi ciuli urechea, nu putu prinde răspunsul, până când, glasul unuia dintr-înşii auzindu-se tot mai tare, după rugămintea care devenea tot mai fierbinte, Asineta auzi aceste vorbe ale lui Iuda:

-... Şi tatăl nostru ne-a zis iarăşi: „Mergeţi şi cumpăraţi bucate!”, iar noi i-am răspuns: „Dacă nu vrei să-l laşi pe fratele nostru cel mai mic să meargă în Egipt, noi nu ne mai putem duce acolo, căci guvernatorul acestui pământ, care este întocmai la putere cu Faraon, ne-a spus lămurit că nu ne va mai primi înaintea lui, de nu-l vom aduce pe cel din urmă fiu al tău, pentru a-i dovedi că suntem oameni drepţi, iar nu iscoade”. Tatăl nostru, sluga ta, ne-a zis atunci plângând: „De ce aţi avut voi aşa de puţină milă faţă de mine, spunându-i acelui om că mai aveţi un frate? Voi ştiţi că cea mai tânără dintre nevestele mele mi-a născut numai doi fii. Unul s-a depărtat de la mine şi l-au mâncat fiarele sălbatice. Vreţi să-l pierd acum şi pe acesta?”. Şi foametea s-a înteţit în pământul nostru, fapt pentru care ne-am rugat iarăşi tatăl de a ni-l da pe fratele nostru, lucru ce nu l-a făcut până ce nu m-am pus eu chezaş pentru viaţa lui. Dar
306
să-i fi văzut durerea şi împotrivirea la această despărţire! De câte ori nu ne-a chemat iarăşi înapoi ca să-l mai îmbrăţişeze pentru cea din urmă oară! Cu ce grijă deosebită l-a încredinţat iubirii noastre! Să-l fi auzit când striga, suspinând: „Fratele lui nu mai este. Numai acesta mi-a rămas de la Rahila, iubirea mea cea dintâi. Oh, aduceţi-mi înapoi copilul bătrâneţilor mele, aduceţi-l cu pace, căci de-l voi pierde şi pe dânsul, simt că trebuie să mor!”. Spune acum, stăpâne, cum ne vom putea întoarce în Canaan fără acest copil? Eu unul nu mai pot, căci mă tem că-mi voi vedea tatăl murind de durere. Noi am fost martori la ce a suferit pentru pierderea celuilalt şi cât de mult timp a plâns nopţile cu amărăciune! Închipuieşte-ţi un bătrân cinstit împovărat de ani şi de griji, a cărui viaţă este toată adunată în acest copil. Gândeşte-te ce va face când nu-l va vedea la întoarcerea noastră şi când îi vom spune că reazemul bătrâneţilor lui este întemniţat în Egipt, învinovăţit pentru furtişag, osândit la o robie veşnică, poate la moarte, şi încă la o moarte groaznică! Gândeşte-te la durerea tânărului! Oh, va muri negreşit! Tu, puternicule guvernator, ai tată? Dacă ai, atunci fie-ţi milă de al nostru şi schimbă-ţi hotărârea! Primeşte-mă pe mine să-ţi fiu rob în locul tânărului şi lasă-l pe el să se întoarcă în Canaan cu fraţii lui!

După ce Iuda tăcu, Asineta a auzit un alt glas, care strigă cu fierbinţeală:

nu, nu, puternice stăpâne, nu-mi asculta fratele! Nu-i primi cererea! El este un om drept, a cărui viaţă e sfântă şi faptele-i sunt nevinovate. Nu-l opri şi nu îngădui să i se facă vreun rău, căci Dumnezeu te va pedepsi atât pe tine, cât şi Egiptul! Primeşte un păcătos, iar răzbunarea ta să cadă pe capul lui. Priveşte-l în mine pe acest păcătos, care am mai fost osândit o dată. Durerea care mă copleşeşte acum este o ispăşire dreaptă pentru cele trecute, pentru o faptă pe care am săvârşit-o în tinereţea mea. Am hotărât în
307
adâncul inimii să-l omor pe acest frate care nu mai trăieşte, iar Dumnezeu mi-a zis că El nu judecă numai fapta, ci şi voinţa. Eu sunt un ucigaş de frate. Nu m-au putut întoarce de la hotărârea mea cea vinovată decât atunci când m-au sfătuit ceilalţi să folosesc alte mijloace, care n-au fost mai puţin groaznice. I-am văzut chinul sufletului şi nu m-am lăsat mişcat. M-a rugat şi n-am vrut să-l ascult, iar acum sângele lui îmi cade asupra capului... Primeşte-mă pe mine rob! Judecă-mă şi mă pedepseşte, dar fie-ţi milă de tatăl meu! Ceasul plătirii datoriei a sosit. Eu l-am lipsit de unul dintre fiii lui, îngăduie-mi ca, supunându-mă primejdiei de faţă, să-l redau pe preferatul bătrâneţilor lui!

După cuvintele acestea, urmă o tăcere adâncă. Asineta înaintă. Inima ei bătea cu putere. Deodată uşile se deschiseră în lături. Auzi un zgomot de paşi iuţi şi înţelese că bărbatul ei le poruncise egiptenilor să iasă din sală. Zgomotele încetară şi urmă o tăcere îndelungată. însoţită de fiii ei, care i se ţineau de haine, Asineta trecu repede în galerie. Ajungând la capătul ei, desluşi nişte sunete triste şi amestecate. Suspinele înfundate de plâns îi izbiră urechile şi auzi atunci glasul cel sfâşietor al lui Zafnat-Paneah, care strigă:

eu sunt Iosif, fratele vostru! Tatăl meu mai trăieşte?

Asinetei, care înainta în sală, i se înfăţişă o privelişte în care erau reunite cele mai sensibile simţăminte ale inimii. Bărbatul ei îl strângea în braţe pe tânărul păstor, care fusese învinovăţit şi repeta, udându-l cu lacrimi:

— O, Veniamine! O, iubitul meu Veniamin!

Ceilalţi fraţi nu îndrăzneau să se apropie, dar după ce se încredinţară, prin repetatele cuvinte ale guvernatorului, că el este cu adevărat Iosif, plânseră, se îmbrăţişară, căzură în genunchi, binecuvântară pe Dumnezeu cu strigăte de bucurie, după care se luară de mână. Apoi, lăsându-se cu totul în voia bucuriei, îl îmbrăţişară pe Zafnat-Paneah, pe acest frate aflat, pe Iosif, pe care îl socoteau pierdut de mult.

iubitul meu Ruvim! Iubitul meu Iuda! le zise Iosif, îmbrăţişându-l când pe unul, când pe altul! Şi voi, iubiţilor mei, veniţi în braţele aceluia pe care l-aţi aflat ca să vă poată strânge la inima sa, care arde de iubire pentru voi toţi! Simeoane, Levi, Neftalime, Dane! Iubiţii mei! Clipa aceasta adună toate fericirile cerului. Oh, de ce nu vă pot cuprinde cu o singură îmbrăţişare pe toţi şi să vă arăt iubirea mea cea aprinsă pentru voi toţi?!?

Asineta se apropie şi, zâmbind printre lacrimi, le zise:

întoarceţi-vă şi către mine şi priviţi-o pe sora voastră! Eu sunt soţia lui Iosif şi fiecare dintre voi îmi este frate iubit.

Apoi luându-l de mână pe Simeon, adăugă:

tu ai cel mai mult dreptul la iubirea mea, pentru că pe tine te-am cunoscut mai întâi. Eu vă ştiu toate numele, fraţii mei, însă spuneţi-vi-le fiecare ca să vă pot cunoaşte în parte, ca după aceasta să vă arăt şi fiilor lui Iosif!

Gad îl strânse pe Manase la pieptul lui, iar Asir îl îmbrăţişă pe Efraim.

nemulţumitorule şi scumpule Iosif, căci nu mai vreau să-ţi rostesc numele egiptean, de câtă neodihnă şi imputări nedrepte m-ai fi scăpat, dacă mi-ai fi spus tot, îi zise Asineta, dar cât de vinovată mă simt acum, pentru că m-am îndoit de bunătatea şi înţelepciunea ta.

o, fraţii mei, le zise Iosif, dacă aţi şti de câte ori a suspinat sufletul meu în aşteptarea acestui ceas! Au trecut treisprezece ani din ziua în care am fost chemat de Cel Atotputernic pentru a mă înfăţişa înaintea împăratului acestui pământ. Mă gândeam să trimit degrabă soli în Canaan, să vă vestesc izbânda mea şi creşterea puterii mele, umplându-vă astfel de bucurie pe voi şi pe tatăl meu. în noaptea aceea, însă, glasul Domnului m-a întors de la această hotărâre, căci îngerul Său mi s-a arătat în vis şi mi-a zis: „Nu-i căuta, ci aşteaptă-i să te caute! Va veni clipa în

care toate se vor descoperi, dar nimeni nu poate şti ziua!”. Porunca aceasta mi-a supus credinţa la o încercare aspră, dar, cu toate acestea, Dumnezeu mi-a dat putere să pot răbda. Au trecut nouă ani în care n-am auzit nimic despre voi. Gândiţi-vă ce a trebuit să simt când, între numeroşii străini, de toate neamurile, care vin aici mulţime să cumpere bucate, mi-am recunoscut fraţii! Dar când nu l-am văzut pe Veniamin, pe iubitul meu Veniamin, fiul Rahilei, mama mea, tovarăşul cel scump al vârstei mele celei tinere, pe care îl lăsasem copil încă la Hebron, atunci m-au apucat o mie de temeri. V-am întrebat despre el, dar, oh, iertaţi-mi bănuielile. Ca să mă asigur că veţi mai veni în Egipt, l-am oprit pe Simeon. Ca să fiu şi mai sigur şi să vă împiedic să cumpăraţi bucate din magaziile ce sunt aşezate afară din cetate, am poruncit să vă pună banii în saci, ştiind bine că veţi veni să-i aduceţi vătafului meu. Mai rămânea şi o altă încercare pe care mi-am întemeiat toate nădejdile mele de fericire. Vă rog să mă iertaţi, dar am vrut să vă cunosc mărimea iubirii pentru Veniamin. Voi aţi triumfat cu mărire în faţa temerii mele, căci fiecare dintre voi a cerut lanţurile robiei cu aceeaşi stăruinţă cu care ar fi cerut un lucru cu adevărat prea binecuvântat. Iubirea voastră pentru acest alt eu spală toate cele trecute, iar acum sunt încredinţat, după iubirea ce v-aţi arătat-o faţă de Veniamin, care de asemenea

este preferatul tatălui meu, că nu voi m-aţi trimis aici, ci mâna lui Dumnezeu. Nu vă mâhniţi, aşadar, şi nu vă mâniaţi pe voi înşivă pentru că m-aţi vândut! Dumnezeiasca purtare de grijă a vrut aşa pentru a face să izvorască un mare bine, trimiţându-mă aici înaintea voastră ca să vă salveze viaţa. Foametea trebuie să mai ţină încă cinci ani, dar mângâiaţi-vă, iubiţii mei, căci eu vă voi hrăni pe voi, pe soţiile voastre şi pe copiii voştri. Iată Dumnezeu a binevoit să devin făcătorul de bine al lui Faraon şi guvernatorul Egiptului.
310

Cu toate că mărimea bucuriei umple inimile fraţilor, nu toţi o exprimară la fel. După ce Iosif încetă să mai vorbească, Iuda, trăgându-se mai deoparte, căzu cu faţa la pământ şi, prin gând învăpăiat, îşi înălţă sufletul către Fiinţa Cea Atotputernică, a Cărei iubire şi putere s-au arătat oamenilor într-un chip atât de minunat şi uimitor. A apărat, a binecuvântat şi a aşezat în rândurile stăpânitorilor un rob umil. L-a pus să domnească peste împărăteasa neamurilor şi să ocârmuiască cu o putere nemărginită peste un popor care întotdeauna i-a dispreţuit pe evrei.

Ruvim cerceta cu luare aminte schimbările ce le făcuse timpul în persoana lui Iosif. Când îl văzuse pentru ultima oară, era un copil tânăr, sfios şi slab, dar anii i-au dat puterea şi vrednicia vârstei celei coapte. Ruvim privea când pe Iosif, când pe Asineta şi pe copiii lor. în cele din urmă, strigă cu mirare:

nu, n-am văzut în viaţa mea modele mai desăvârşite de frumuseţe şi de daruri! O, iubitul meu Iosif, n-a trecut niciun an de la despărţirea noastră fără să fi cercetat monumentul ce l-am înălţat întru pomenirea ta cea scumpă în câmpiile Dotanului! Te plângeam, o, iubitul meu frate, dar niciun înger n-a avut milă de mine ca să vină şi să-mi spună: „Tu plângi, dar el trăieşte”.

Veniamin, ţinându-l pe Iosif cu mâna pe după gât, îi privea trăsăturile. Levi îi uda picioarele fratelui său cu lacrimile pocăinţei. Dan şi Neftali, cuprinşi de ruşine şi de respect, îşi aduceau aminte de visele lui Iosif, iar Gad, vorbind cu jumătate de gură, îl făcea pe Isahar să bage de seamă la podoaba casei.

Asir, şezând lângă Asineta, îi răspundea la întrebările pe care ea i le punea despre bătrânul lor tată, iar fericitul Zabulon, punându-i pe Manase şi pe Efraim pe genunchii lui, era cuprins cu cea mai mare mirare de demnitatea privirilor, de nobila simplitate a răspunsurilor la toate întrebările lui
311
şi de frumuseţea firească a lor şi a îmbrăcămintei purtată de ei.

Doar Simeon sta la o oarecare depărtare. Iosif, băgând de seamă, se apropie de el şi luându-i mâna, i-o strânse între ale sale, zicându-i:

mi se pare că numai tu singur te îndoieşti. Sărutările şi mângâierile mele nu te-au încredinţat că îţi sunt frate şi că acelaşi sânge curge în vinele noastre! Am fost silit să te tratez aspru, iubitul meu Simeon, şi pentru aceasta nu vrei să mai mă numeşti Iosif al tău? Dar fiindcă eu trăiesc, iar tu m-ai aflat, de ce te-ai mai înfiora să-mi pronunţi numele? Vorbeşte, să aud din gura ta!

Simeon se uită la el cu mirare.

da, iubitul meu frate, adăugă Iosif, când erai închis în temniţă, veneam adeseori lângă tine. Cu toate că eram ascuns în întunericul nopţii, n-ai auzit tu niciodată vreun pas uşor sau vreun suspin ce nu putea fi înăbuşit? Sunetele cele foarte cunoscute ale harfei mele şi cântarea imnelor de la Mamvri n-au adus în sufletul tău amintiri trecute? O, Simeoane, de câte ori i-am lăsat pe dulcea mea soţie şi pe copiii mei, de câte ori mi-am părăsit prietenii ca să zbor în temniţa ta, să mă împărtăşesc de singurătatea-ţi, să te aud pronunţând numele tatălui meu, al mamei mele, al fraţilor mei, să-ţi sărut obrazul cel veştejit de durere şi să ud cu lacrimi pleoapele tale cele închise!

Simeon şi-a plecat capul pe umărul lui Iosif şi rămase mult timp nemişcat.

o, frate, zise el, în sfârşit, binecuvântate fie buzele care m-au încărcat de învinovăţiri şi mâna care m-a pus în fiare! Până în clipa în care am învăţat să sufăr, inima mea cea împietrită nu putea simţi suferinţele altora. Până când nu m-am văzut smuls de lângă tatăl meu şi de lângă copiii mei, n-am înţeles crima ce am făcut-o împotriva ta şi a tatei. înţelepciunea ta a vrut să-mi schimbe sufletul. Bucură-te, căci
312
cugetul tău s-a împlinit! Pedeapsa mea n-a fost rodul răzbunării, ci al milostivirii, şi-ţi datorez mai multă mulţumire că m-ai dat dispreţului, robiei şi singurătăţii decât dacă m-ai fi aşezat pe tronul Egiptului. O, iubitul meu Iosif, relele ce mi le-ai făcut sunt atâtea faceri de bine!

Iosif îi primi îmbrăţişările şi-i zise:

am trecut prin foc amiantul mânjit şi s-a curăţit, întorcându-se apoi către Manase şi Efraim, le făcu semn să se apropie. Copiii, lăsându-l pe Zabulon, se duseră la tatăl lor şi, după ce i se închinară adânc înainte, îi aşteptară poruncile pe care li le dădu cu glas încet. Copiii, închinându-i-se iar cu respect, ieşiră din casă.

oh, să nu socotiţi că am uitat vreodată, scumpul Hebron, casa tatălui meu, bucuriile copilăriei mele, mica mea grădină, bolta mea de sălcii plângătoare, harfa mea şi imnele ce le compuneam spre slava lui Dumnezeu! Cu toate că eram îmbrăcat în purpură şi şedeam de-a dreapta lui Faraon, n-am uitat nici îmbrăcămintea mea de păstor, nici îndeletnicirile mele câmpeneşti.

în acest timp se întoarseră Manase şi Efraim. Cel dintâi aducea o harfă, iar al doilea o tunică întocmai cu cea cu o mie de culori.

vedeţi, urmă Iosif, oare cu astfel de obiecte puteam să pierd amintirea zilelor copilăriei mele!? Această harfa a făcut-o un meşter iscusit la porunca mea, iar haina aceasta a ţesut-o mâna cea scumpă a soţiei mele.

Simeon şi Levi îşi întoarseră ochii, dar Veniamin luă haina şi o cercetă cu luare aminte.

ce lucru ciudat! strigă tânărul. Mă silesc în zadar să-mi aduc aminte de trăsăturile feţei lui Iosif, dar cu toate acestea, imaginaţia mea a păstrat amintirea tunicii celei cu o mie de culori.

Veniamin tăcu puţintel, apoi adresându-i-se lui Iosif, îi zise:

313

sunt sigur că dacă aş arăta cea mai mică dorinţă de a avea această haină, mi-ai da-o, dar mai bine vreau să-ţi propun un schimb. Primeşte, frate, acest dar sfinţit, pe care nu-l voi face altuia decât numai ţie.

Şi scoţând din sân cosiţa din părul mamei sale, i-o dădu lui Iosif, iar el luă preţioasa tunică.

acum, prieteni iubiţi ai mei, le zise Iosif, cu toate că n-aş vrea, trebuie să vă silesc să plecaţi înapoi. Să nu vă gândiţi să rămâneţi aici mai mult timp! Am vorbit cu împăratul. Ştie tot ce s-a întâmplat. Când veţi ieşi de aici, veţi găsi toate pregătite la porţile cetăţii. Pentru întoarcerea voastră în Canaan, Faraon a poruncit căruţe ca să-i aducă pe copiii şi pe soţiile voastre. V-a dat bani, haine scumpe şi vă dă şi un număr de cămile încărcate cu cele mai bune produse ale acestui pământ. Duceţi-vă, aşadar, şi aduceţi-mi-l pe tata, ca să-i văd faţa! Dar dacă va fi murit sau va muri mai înainte de a putea să-l îmbrăţişez?... Duceţi-vă, fraţilor, şi nu întârziaţi! Dar luaţi seama, adăugă el zâmbind, luaţi seama să nu vă certaţi pe drum!

Levi, auzind aceste vorbe, îşi lăsă capul în jos, copleşit de ruşine, dar după un minut, aflându-se în braţele lui Iosif, plânse în hohote.

o, tată, strigă Levi, capul tău cel sfinţit a fost ascuns mult timp în întunericul durerii, iar tu nu cunoşteai mărirea fiului tău! înainte de plecarea noastră, pune-ţi mâna pe capul meu, Iosife, ca să fim norociţi în călătoria noastră!

şi pe noi să ne binecuvântezi, te rog! zise Neftali.

Iosif binecuvântă pe fiecare dintre ei, după vârstă, dar
când văzu pe Iuda că se apropie, se opri.

simţirile inimii nu trebuie să le dispreţuim, zise Iosif, căci acestea sunt uneori nişte insuflări dumnezeieşti tainice. Simt în mine, în clipa aceasta, un glas care-mi zice: „Nu-ţi ridica mâna asupra capului lui Iuda, căci am răspândit mărimea Mea pe fruntea lui şi Mi-am pus sceptrul în mâna

314

sa!”. Iuda, tu eşti acela căruia i se cuvine toată lauda. Tu îţi vei smeri vrăjmaşii, iar fiii tatălui tău ţi se vor pleca înainte. Aşadar, frate, tu trebuie să mă binecuvântezi pe mine!

Punând un genunchi în pământ, şi-a plecat capul asupra căruia Iuda îşi întinse mâna.

— Dumnezeul Cel puternic al lui Israel ţi-a întărit braţul. Binecuvântările pe care ţi le-a dat tatăl tău le-au covârşit pe acelea pe care el le-a primit de la moşii lui. Ele te vor urma în veac şi vor fi pururea asupra capului aceluia care a fost despărţit de fraţii lui.

După aceea, îl ridică în picioare şi-l sărută. Fraţii se îmbrăţişară din nou. îşi luară ziua bună de la Asineta şi de la fiii ei.

Porţile cele mari se deschiseră şi Nectaben, închinându-se cu umilinţă înaintea păstorilor, îi conduse afară din cetate printr-o mulţime de egipteni, care se înghesuiau şi îi salutau prin strigăte de bucurie pe fraţii guvernatorului lor, făcătorul lor de bine.

La lumina razelor lunii care străbat prin uşa pe jumătate sfărâmată a acestui bordei ticălos, se vede

o femeie întinsă pe un pat de papură. Un copil culcat lângă ea îşi plimbă încet mânuţele pe pieptul cel îngheţat al mamei sale, care nu mai poate să-i dea hrană, iar un om tânăr, îngenunchiat, aproape de pat, ţine în mâinile sale mâna soţiei sale muribunde. Martor al agoniei sale, el îi ascultă răsuflarea cea slabă şi întreruptă şi gemetele ei jalnice.

O, nenorociţilor, voi nu sunteţi singurele jertfe ale foametei! Câţi au pierit până acum ca şi voi, părăsiţi de oameni, şi câţi vor mai pieri încă, în cei cinci ani de secetă, ce trebuie să mai treacă!

Foamea îi aduse pe cei doi tineri soţi la o slăbiciune vecină cu moartea, iar copilul, ostenit de zadarnicele lui silinţe

315

de a afla ceva prin care să-şi însufleţească viaţa, scoase un ţipăt slab. Mecrenie se aplecă asupra patului, îşi lipi obrazul de cel al soţiei sale şi urechea de buzele ei. După aceea ridică pruncul a cărui viaţă licărea ca flacăra unei candele ce e gata să se stingă. Cu sufletul copleşit de deznădejde, cu mădularele tremurând de durere şi de slăbiciune, lăsă bordeiul şi se duse în mijlocul papurei ce se afla pe malul Nilului.

Se opri, se uită la copil, apoi la râul cel luminat de apă. Apoi îşi ridică ochii spre cer ca să-şi ceară iertare pentru fapta ce voia s-o facă. După aceea se aplecă şi-şi lăsă încet în jos mâinile. Copilul se înfiora simţind apa care-l pătrundea. în momentul în care Mecrenie era să-şi tragă mâinile şi să lase nevinovata făptură în apele râului, vântul care sufla printre trestii suspină trist. Tatăl tresări. I se părea că aude glasul cel jalnic al soţiei sale imputându-i crima. Apa se tulbură ca şi cum ar fi fost mişcată de monştrii care locuiesc într-însa şi i se păru că vede pe lacomul crocodil căutându-şi prada în adânc.

Speriat de hotărârea lui cea grozavă, luă copilul şi fugi. Uitându-se cu întristare împrejur, zări o lumină slabă care licărea printre copaci. Aruncând o privire asupra fiului său, înainta către acea lumină. Sosi degrabă la portiţa din zid ce era deschisă şi, intrând, se trezi în mijlocul unei grădini întinse.

După plecarea fraţilor în Canaan, Faraon trimise la Iosif, la soţia şi la copiii lor să vină la el fără întârziere. împăratul îi opri la el şi-i ospătă vreme de trei zile, în semn de bucurie pentru întâmplările din urmă, şi-i încărcă pe toţi cu daruri bogate, ca dovezi ale cinstirii şi ale iubirii lui.

Grăbindu-se să meargă la doica şi la femeile ei, Asineta îşi lăsă bărbatul şi copiii cu împăratul, iar ea se duse în sala din grădină, însoţită de casnicele ei, cărora le povesti despre minunata întâlnire a lui Iosif cu păstorii, fraţii lui.

316

Amita umpluse o cană cu lapte de cocos şi o duse stăpânei sale când, în uşa ce o lăsase deschisă pentru a se bucura de razele dulci ale lunii, se arătă deodată Mecrenie. El privi cu ochi rătăciţi împrejur şi, prăbuşindu-se la picioarele patului pe care se odihnea Asineta, luă cana ce o ţinea Amita şi, punând un genunchi jos, o duse la buzele copilului ce era culcat pe braţul lui. Vreo câteva picături îi curseră în gură, dar celălalt se vărsă, căci mâna lui Mecrenie tremura şi tot trupul i se mişca din pricina chinului sufletesc. Pentru a-şi opri fiul să cadă, îl strânse cu atâta putere, încât îl duru. Copilul scânci îndurerat şi începu să plângă.

Arătarea cea fără de veste a străinului o sperie pe Asineta, dar mila fiindu-i mai mare decât mirarea şi spaima, luă copilul din mâinile tatălui, îl puse lângă dânsa, apoi desfăcându-şi bogatul veşmânt, îl acoperi. Mica făptură nevinovată, însufleţită de căldură, îşi ascunse capul sub haină, suspină şi adormi degrabă.

Mecrenie se uită la copil şi zâmbi, dar acest zâmbet avea ceva proorocesc şi înfricoşător în el. După aceea, întorcându-se către masa care era plină de bucatele cele mai delicate, se mai uită o dată la Asineta. Abia primi o învoire mută la rugămintea lui tăcută, că şi înfăşură în pulpana tunicii o parte din bucatele ce erau înaintea sa, după care se făcu nevăzut.

Slujnicele se uitau una la alta cu mirare când cea mai bătrână dintre ele le zise că ea l-ar mai fi văzut undeva pe acest om tânăr, dar nu-şi aduce aminte când şi cum.

oare nu este acela pe care l-am întâlnit pe ţărmul râului şi care se ducea împreună cu soţia lui către casa guvernatorului? zise una dintre ele.

La aceste cuvinte Amita scoase un ţipăt puternic. Din mână îi căzu un taler mare de aur, iar ea se prăbuşi la picioarele Asinetei.

317

iartă-mă, o, buna mea stăpână! Iartă-mi greşeala de care sunt vinovată! Impresionată mereu şi

adânc de evenimentele întâmplate de la venirea păstorilor evrei, am uitat porunca ta! Nu mi-am ţinut făgăduinţa şi, până în clipa aceasta, nu m-am gândit niciodată la nenorocita pereche pe care mi-ai încredinţat-o purtării de grijă.

Asineta nu-i răspunse nimic, ci, sculându-se încet, îi încredinţă copilul cel adormit doicii şi porunci fiecăreia dintre femeile ei să ia câte o candelă cu sine. Apoi desfăcându-şi haina din mâinile Amitei, care gemea, îi zise:

când vei putea să te ierţi singură, atunci te voi ierta şi eu!

Trecură prin grădină şi, ieşind pe portiţă, merseră pe malul râului, la vale, până ce ajunseră la bordeiul în care Mecrenie le spusese că locuieşte. Intrând înăuntru, văzu aruncate pe jos şi pe pat bucatele pe care el le adusese din pavilionul din grădină. Asineta le rugă pe slujnicele ei să-şi apropie candelele de patul unde deosebi trupul unei femei pe care Mecrenie îl strângea în braţe.

Asineta, aplecându-se, îl luă pe tânăr de mână, dar se înfioră aflând-o rece şi umedă.

ascultă-mă, nefericitule, nu te lăsa pradă unei dureri fără nădejde! îi zise ea. Soţia ta nu mai este, dar tu ai un copil care mai trăieşte şi care îţi poate mângâia inima cea pustiită. Dacă ai cunoaşte durerea care-mi sfâşie inima când mă gândesc că vinovata mea neatenţie te-a lipsit de soţie, n-ai mai mări-o, predându-te cu totul unei deznădejdi nefolositoare. Scoală-te, tinere, te rog! Nu-mi lepăda mângâierile şi făgăduinţa ce-ţi dau că niciodată nu te voi părăsi!

Prinţesa neprimind niciun răspuns, slujnicele trecuseră de cealaltă parte a patului şi, ridicându-l pe Mecrenie, scoaseră ţipete puternice, văzând că este mort.

Asineta căzu în genunchi acoperindu-şi faţa cu voalul.

eu singură am păcătuit! zise ea după o tăcere lungă şi tristă. Eu singură sunt vinovată! De ce n-am făcut ceea ce am făgăduit? De ce nu mi-am ascultat cea dintâi pornire a inimii? Câte binecuvântări nu m-a făcut să pierd păgubitoarea întârziere! Pereche nenorocită, cât de mari trebuie să fi fost suferinţele voastre în aceste trei zile pe care le-am petrecut veselindu-mă, plină de fericire! Ah, de ce nu pot să vă întorc la viaţă şi să-mi liniştesc mustrările cugetului!

Punându-şi mâna pe pieptul cel îngheţat al mamei şi udând cu lacrimi faţa cea neînsufleţită a lui Mecrenie, adăugă:

chem martor pe Dumnezeul bărbatului meu că acest copil al vostru va fi al meu, că se va hrăni în braţele mele, va fi crescut în ochii mei şi va fi iubit la fel ca Manase şi Efraim! Iată, vai! Numai cât pot să fac! Răscumpărare mică a unei nenorociri mari!

Fraţii intrară în Canaan. Dar, de-abia îşi zăriră într-un revărsat de zori casele, când, la un semn al lui Iuda, toţi se adunară împrejurul lui.

de când am plecat din Egipt, le zise el, duhul meu s-a îndeletnicit necontenit căutând mijloacele cele mai sigure pentru a vesti tatălui nostru aceste noutăţi fericite. Dacă aţi vrea să-mi făgăduiţi că-mi primiţi sfaturile, dacă Gad s-ar învoi să-şi înfrâneze vioiciunea şi Zabulon nerăbdarea, v-aş propune singura măsură ce mi se pare mai potrivită pentru a-l scăpa pe Israil de primejdia de a auzi prea pe neaşteptate despre fericirea sa.

Fraţii se învoiră toţi într-un glas să asculte de povaţa sa. Atunci Iuda urmă:

tot ce-l priveşte pe Iosif va fi spus tatălui nostru de Veniamin. El să se ducă singur înainte şi, cu iscusinţa sa copilărească şi cu acel duh isteţ, prin care se deosebeşte de

noi toţi, să-l pregătească treptat pe Israil să audă cu bărbăţie despre o bucurie a cărei mărime ar putea să-i fie mai primejdioasă decât însăşi durerea.

părerea ta este plină de înţelepciune, îi zise Levi, şi trebuie s-o urmăm întocmai. Dacă am alerga acasă strigând în gura mare, am îngrămădi peste tatăl nostru mai multă bucurie decât ar putea suferi, însă Veniamin îşi va deştepta câte puţin duhul şi-l va pregăti pentru fericirea care-l aşteaptă. îmi dau seama acum pentru ce a cerut el de la Iosif haina cea cu multe culori. Du-te, aşadar, frate, dar ia seama să lucrezi înţelepţeşte, căci ţie îţi încredinţăm slujba de a-i aduce vestea cea minunată tatălui nostru.

Veniamin nu le răspunse nimic, ci dând frâul cămilei sale unuia dintre fraţi, se duse spre casă cu sufletul plin de nerăbdare. Cu toate acestea, bucuria lui se schimbă în teamă şi îndoială, fapt pentru care înălţă rugăciuni fierbinţi către Acela Care ţine în mâna Sa şi viaţa, şi moartea.

Numai Gad singur murmură împotriva acestei hotărâri şi, pentru a fi martori la cele dintâi

simţăminte ale tatălui lor, le propuse să lase carele şi slugile într-o pădure nu departe de casă, iar ei să intre încetişor într-o odaie vecină cu a lui Israil, de unde să fie gata a adeveri spusele lui Veniamin sau a ajuta pe patriarh, dacă uimirea sau bucuria l-ar arunca într-o stare îngrijorătoare. Propunerea lui Gad socotindu-se bună de toţi, Iuda nu se împotrivi.

După ce Zabulon le dădu slugilor egiptene poruncă să rămână ascunse printre copaci până ce vor auzi glasul unei trâmbiţe pe care o luă în acest scop de la unul dintre ei, fraţii apucară pe o potecă singuratică şi, făcând un ocol lung, intrară în casă printr-o uşă ascunsă. Gad luă primele măsuri ca nicio slugă să nu se ducă să-i vestească lui Iacov sosirea lor. După aceea se duseră toţi în odaia unde familia avea obicei să se adune la ceasul cinei, mergând cu băgare de seamă şi ţinându-şi răsuflarea. Toate erau mute şi tăcute.
320
Apropiindu-se de vatră, înviorară cărbunii cei aproape stinşi şi rămaseră nemişcaţi.

În odaia vecină, patriarhul şi soţia sa stăteau îngânduraţi. Trişti şi părăsiţi, săracii bătrâni erau necontenit pradă chinurilor aşteptării. De la plecarea fraţilor, ceasurile vieţii lor deveniseră neregulate. De când se lumina de ziuă îşi lăsau paturile pentru a se uita la orizont, spre miazăzi, iar seara privegheau mult, nedându-le somn ochilor şi nădăjduind la întoarcerea fiilor dragi.

în zadar îi mai aşteptăm, zise Lia, privind la rămăşiţele unei pâini din care mâncaseră la cină, cu stafide şi smochine.

Se sculă şi, adunând aceste bucate atât de simple, pe care foametea le făcuse foarte scumpe, le strânse cu grijă. Femeia cea milostivă, care în fiecare dimineaţă avea obiceiul să dea mâncare săracilor din vecinătate, acum este silită să strângă fărâmăturile cele împrăştiate pentru a mări cu ele prânzul de a doua zi. Economia sa este neapărat trebuincioasă, căci numai această bucată de pâine le-a mai rămas, iar după ce se va isprăvi, nu vor mai avea de unde să cumpere sau să găsească în Canaan.

Canaane, pământ roditor şi îmbelşugat, ce mult te-ai schimbat! Câmpiile tale, care altădată erau atât de roditoare, acum sunt acoperite cu oase de animale moarte de foame. Vai, în unele locuri, oasele păstorului sunt amestecate cu oasele turmei sale! Pe lângă aceasta, toată ţara era cuprinsă de boli. Patriarhul şi soţia sa, care aveau mari bogăţii de aur, argint şi pietre preţioase, ar fi cumpărat bucuroşi încă demult câteva pâini de orz, fie şi cu cel mai mare preţ, dar slăbiciunea pricinuită de tulburarea duhului lor şi de lipsa hranei sănătoase le vătămase sănătatea, încât vrednicii de cinstire bătrâni, aşezaţi unul lângă altul, nu mai erau în stare să facă decât foarte puţină mişcare, şi aceea cu mare osteneală.
321
Deodată Israil, ridicându-şi capul, scoase un ţipăt slab de mirare şi arătă cu degetul spre peretele din faţa sa, ce era luminat de candela atârnată în tindă. Mai înainte însă ca Lia să afle ce este, nu se mai văzu nimic.

am văzut o umbră pe peretele acesta, zise Israel, iar aceasta era umbra lui Veniamin.

a lui Veniamin? strigă Lia neîncrezătoare. Oh, nu! Mai bine zi că a fost a uneia dintre slugi, care va fi trecut pe dinaintea uşii.

vederea mea este slabă, răspunse Iacov, dar nu pot să nu-l cunosc pe acela, pe care ochii mei l-au privit de atâtea ori cu plăcere. Erau statura şi înfăţişarea lui şi nimeni în Canaan nu are aceste însuşiri ale lui. Du-te, iubita mea Lia, şi vezi! Nu cumva s-au întors fiii noştri?

Lia se sculă, când, în aceeaşi clipă, umbra se arătă din nou pe acelaşi perete cu braţele deschise. Israel îşi întoarse capul şi, văzându-l, îl strânse în braţe pe fiul cel iubit al bătrâneţilor sale.

dumnezeu fie binecuvântat, iubitul meu, zise Lia, dar fiul meu, Simeon, este sănătos? A venit şi el cu voi?

îţi voi spune, dar mai întâi lasă-mă să te îmbrăţişez.

Şi, folosindu-se de această viclenie, îi şopti la ureche să se ducă în odaia vecină, la fraţii lui, care erau adunaţi acolo. Rămânând singur cu preferatul lui, Iacov, lăsându-se cu totul în seama simţământului care domnea în inima lui, dădea şi primea mii de mângâieri.

tată, oare de multe ori ai băgat de seamă că lipsesc de lângă tine? îl întrebă Veniamin. Când nu aveai braţul meu ca să-ţi slujească de reazem, când te plimbai sau când voiai să te scoli ori să te întinzi pe pat, nu-l doreai adeseori pe fiul tău? Ştiu că ţi-a fost dor de mine.

povesteşte-mi, mai întâi, iubitul meu Veniamin, ce primire ţi-au făcut în Egipt? zise Iacov. Ce ai văzut şi cum te-au tratat acolo?

tată, răspunse tânărul, nu trebuie să mă mai socoteşti un simplu păstor, ci un călător învăţat, n-am trecut eu de două ori pustiul Sur? N-am mers pe nisipul ţărmurilor Mării Roşii? N-am înotat în apa Nilului? Şi n-am locuit în mărita cetate Memfis?

l-ai văzut pe guvernator? întrebă Israel. Cum te-a primit? Sufletul meu arde de dorinţa de a şti dacă el s-a lămurit în cele din urmă că fraţii tăi n-au fost iscoade, ci oameni drepţi. Pentru ce a stăruit el atât de mult să te duci şi tu în Egipt?

dacă l-am văzut pe guvernator? Oh, tată, de ce n-ai fost şi tu martor la ospăţul pe care ni l-a dat? Când ne-am înfăţişat înaintea sa, am căzut cu feţele la picioarele lui, dar, ridicându-ne în grabă, îşi puse mâna pe capul meu zicând: „Dumnezeu să aibă milă de tine, fiule!”. După aceea, a ieşit din sală şi nu s-a mai întors până ce nu au adus bucatele pe masă. Căpitanul casei sale ne-a spus că are darul de a ghici toate şi imediat am avut o dovadă înfricoşată, căci ne-a aşezat pe fiecare dintre noi după vârsta sa: pe Ruvim în capul mesei, iar eu în urma tuturor.

eu credeam totdeauna că egiptenilor le este scârbă să mănânce cu locuitorii altor ţări, zise Israel.

nici cu noi n-au călcat obiceiul acesta, răspunse Veniamin, căci ne-a aşezat la o parte. Guvernatorul şedea sub un acoperământ cusut din purpură împodobit cu aur şi cu pietre scumpe, la o masă înălţată pe nişte trepte. Dincolo de el, era a treia masă, pentru ofiţerii curţii lui. Puternicul Zafnat-Paneah ne-a trimis el însuşi mai multe bucate delicate de la masă. După mulţimea lor se părea că el ştie că noi venim din pământul foametei, dar partea mea era totdeauna mai mare decât cea a fraţilor mei şi m-am mirat mult de aceasta, până când am descoperit pricina. După ce s-a isprăvit ospăţul, a dat voie ca fiecare dintre noi să-şi împartă rămăşiţa bucatelor lui la săracii care erau adunaţi
323
într-o curte alături de ferestrele sălii. Astfel că, pe când doi dintre fraţii mei fură siliţi să adune tot ce le-a mai rămas pentru a hrăni câţiva săraci, partea mea singură ajungea pentru mai mulţi. Crede-mă, tată, că această părtinire a guvernatorului m-a mişcat adânc!

dar, spune-mi, Veniamine, foametea tot mai chinuieşte Egiptul? întrebă Israel.

tată, crede-mă că lăsând Egiptul, mi s-a părut că lăsăm cerul ca să ne întoarcem într-o lume plină de ticăloşie. Afară de ceva neorânduială, acolo toate sunt în îmbelşugare şi în fericire.

şi această stare fericită se datorează prevederii unui singur om, ales de cer, zise patriarhul, de aceea, numele lui cel minunat şi vestea despre înţelepciunea sa se întind de la Nil până la Eufrat. De ce n-a avut şi Canaanul nostru un Zafnat-Paneah?... Ce vârstă are, fiule?

aproape patruzeci de ani, după cum ne-a spus, răspunse Veniamin, dar arată mult mai tânăr. Faţa lui este dulce şi frumoasă. Ochii îi sunt senini şi toată persoana sa este plină de maieştate.

În momentul acesta se deschise uşa, iar Lia intră tremurând cu tot trupul şi având toate trăsăturile feţei schimbate. Ochii îi erau înroşiţi şi abia mai avu putere să se aşeze pe un scaun. Pentru a-şi ascunde tulburarea de bărbatul ei, se trase înapoi şi se rezemă de perna patului, dar un oftat adânc o dădu de gol. Israil se întoarse spre ea şi o privi cu mirare.

nu te mira deloc! zise Lia. Eu plâng de bucurie pentru Simeon, iubitul nostru fiu, care a fost închis atâta timp în Egipt şi care acum s-a întors.

fraţii mei ţi-au arătat darurile ce ni le-a făcut guvernatorul? o întrebă Veniamin, fără să îndrăznească să se uite la Lia, căci se temea să nu se împărtăşească şi el de starea ei. Mie mi-a dăruit sute de arginţi cu care socotesc să-mi
324
zidesc o casă în pământul Goşen, când voi vrea să las Canaanul ca să mă duc să locuiesc în Egipt. A dăruit fiecăruia dintre fraţii mei un rând de haine, iar mie cinci. Cu toate acestea, nemulţumindu-mă cu cele ce mi-a dat, am cumpărat o haină din Memfis, pe care o preţuiesc mai mult decât pe toate cele ce le-am primit. N-ai auzit, tată, că popoarele de la răsărit îşi exprimă adeseori simţămintele lor prin culori? Este ceva deosebit în aceasta şi am de gând să primesc acest obicei răsăritean, fiindcă cele cinci haine îmi înlesnesc aceasta. Când voi vrea să-mi aleg o soţie, mă voi îmbrăca în verdele cel strălucitor al nădejdii. Dacă ochiul alesei mele se va îndrepta spre rivalul meu, culoarea galben-închisă îi va arăta mânia mea. De mă va chema la luptă, mă voi duce îmbrăcat în roşu, iar de-mi va lăsa drepturile lui, mă voi întoarce la culoarea albă, care este simbolul păcii. Când inima aceleia pe care o iubesc va bate pentru a se uni cu a mea, mă vor vedea îmbrăcat în culoarea trandafirie a iubirii.

Israel îi zâmbi văzându-i isteţimea şi-l întrebă ce simţământ va trebui să exprime haina ce a

cumpărat-o.

iubirea fiască, răspunse Veniamin. Tată, ţie-ţi încredinţez această haină preţioasă. Nu o voi purta vreodată decât numai atunci când va trebui să-ţi spun noutăţi pline de bucurie. Când mă vei vedea îmbrăcat cu ea, fii sigur că am să-ţi vestesc o noutate mare şi însemnată. Această haină va fi un vestitor mut, dar va spune multe şi va vesti minuni precum ar fi acestea: „Cel pierdut s-a aflat. Am dobândit prietenul cel scump. Acela care se socotea între cei morţi este viu!”. Aceasta este o haină de mare preţ, tată, de aceea, şi eu am plătit-o foarte scump. Uite, zise el, desfăcându-şi tunica, am dat în schimbul acestei haine lanţul alcătuit din părul mamei mele!

Israil rămase fără glas. Se uită la tânăr cu mirare, după care îi zise cu vădită răceală şi nemulţumire:

schimbarea pe care o văd în tine mă umple de durere şi mirare. în purtarea ta descopăr ceva uşuratic şi zadarnic, care nu-ţi este firesc. Dovada aceasta din urmă, a unui caracter nestatornic, ce nu se manifestase mai înainte în tine, mă face totodată să mă şi mânii, dar şi să-mi fie milă de tine. Se poate să lepezi tu această amintire atât de scumpă de la mama ta pe care ai păstrat-o cu atâta grijă şi iubire atâţia ani şi pe care, când l-ai primit, ai făgăduit că nu-l vei da niciodată?

iartă-mă, tată, răspunse Veniamin cu veselie. Iată, mama mea, Lia, este aici şi ea poate mărturisi despre sinceritatea mea. De câte ori nu mi-aţi repetat cuvintele din vârsta mea cea tânără şi, mai ales acelea ce le-am zis atunci, când am afirmat, cu o râvnă de copil, că nu voi da acest păr nimănui, decât numai fratelui meu? L-aţi văzut vreodată pe Veniamin călcându-şi făgăduinţa?... De ce mă priveşti cu un aer aşa de tulburat?

veniamin, zise Israel, călătoria ta a fost lungă. Eşti ostenit. Bucuria că te afli în braţele mele te-a înfierbântat prea tare. Duhul tău e rătăcit. Vorbele tale sunt fără şir, iar strălucirea ochilor tăi mă face să mă tem că tu nu eşti sănătos nici cu sufletul, nici cu trupul. Du-te de te odihneşte, fiul meu, şi lasă-mă! Ne vom vedea iar la amiază, când vei fi mai liniştit.

nu, nu! Acum, chiar acum trebuie să vezi ce am cumpărat. Dacă nu m-aş teme că te-ar putea răni de moarte, de-aş putea nădăjdui că te vei uita la această haină cu bărbăţie, m-aş duce să ţi-o aduc. O, tată, pregăteşte-ţi inima, căci ea îţi va aduce aminte de o împrejurare petrecută demult! Văd că ţi-am stârnit interesul în suflet şi ar fi un lucru prea crud să nu-ţi satisfac această curiozitate întru totul justificată.

Se sculă şi, trecând pragul uşii, se întoarse peste un minut ţinând în mâini haina cea pestriţă.

Tăcerea cea adâncă pe care o păstră Israil îl izbi pe Veniamin cu o groază fără de veste şi, era gata să ascundă haina, când Israil îi zise:

ce străină şi minunată asemănare! Aceeaşi ţesătură, aceeaşi formă, aceleaşi culori. Cu toate acestea, potrivirea culorilor şi simetria lor eu le-am creat.

Întinzând mâna, luă haina şi o ridică în sus, după care, lăsând-o în jos, strigă:

o, Dumnezeule, dar este stropită cu parfum de chihlimbar, cu această mirodenie scumpă, pe care n-am mai mirosit-o din clipa aceea!

Mireasma cea dulce şi pătrunzătoare, slăbind nervii lui Iacov, îi deşteptă simţirea, astfel încât el îşi acoperi faţa cu mâinile şi plânse. în acest răstimp, Veniamin îmbrăcă haina. Israil îl mai privi o dată şi, văzându-l îmbrăcat astfel, scoase un ţipăt jalnic. Inima lui era tulburată, dar închipuindu-şi că Veniamin voieşte numai să-l mângâie şi să-i pricinuiască bucurie, înfăţişându-se înaintea lui înveşmântat în această haină, îşi clătină capul şi-l împinse încet.

o, nu, fiule! Această haină este frumoasă şi curată, dar aceea pe care a purtat-o el, care a fost înroşită cu sângele lui, îmi este şi mai scumpă. Haina pe care o păstrez a fost ţesută de mâinile mele, de aceea este pentru mine de o valoare nepreţuită, iar capul mi se odihneşte pe ea mai bine decât pe fulgii lebedei.

-Tată, haina care ţi se pare de un preţ nemărginit, poate că nu s-a mânjit niciodată cu sângele aceluia pe care-l plângi. Poate că e mânjită cu sânge de ied sau de miel. Haina pe care o am eu, deşi e frumoasă şi curată, se poate să o fi purtat şi el. Oh, întoarce-ţi privirea, căci felul în care mă priveşti mă mâhneşte! Poţi să te îndoieşti cândva de iubirea inimii mele? Nu ţi-am cruţat durerea, atât eu, cât

şi mama şi fraţii mei? Până acum nu te-am lăsat să simţi acest miros foarte cunoscut. Nu te-am lăsat să auzi
327
sunetele harfei şi nu i-am lăsat nici măcar să vină la tine pe aceia care purtau numele fratelui meu. Adu-ţi aminte de vorbele mele! Nu ţi-am zis că atunci când vei vedea această haină, e semnul vestirii unei bucurii neasemănate, că eu nu o voi purta niciodată decât atunci când voi avea să-ţi spun noutăţi aducătoare de fericire, că arătându-mă înaintea ta îmbrăcat astfel, îţi voi prevesti că acela care era pierdut s-a aflat, că cel mort trăieşte, că am dobândit pe prietenul cel scump? O, tată, de nu m-aş înfricoşa că vei muri în braţele mele, de nu mi-ar fi teamă că inima ta se va sfâşia de tot în loc să se vindece, ţi-aş spune că Iosif trăieşte!

stai, strigă Lia, stai! Nu poate suferi mai mult. Ţine-i capul până ce îi voi da să înghită câteva picături din acest balsam!

Uşa se deschise şi cei zece fraţi intrară fără zgomot, înconjurându-l pe Israil. Ruvim şi Simeon, îngenunchind, îi încălzeau mâinile şi, când îşi dobândi simţirile, ochii lui cei limpezi se pironiră asupra celui din urmă.

trăieşte, tată, trăieşte ca să-l vezi pe Iosif şi să-l strângi în braţele tale! Cu toate că prin nelegiuirea mea a fost vândut rob şi închis în temniţele Egiptului, Domnul însă i-a păstrat viaţa fiindu-i povăţuitor şi apărător.

Buzele lui Israil se mişcară. încercă să vorbească, dar vreme de câteva minute nu putu.

rob închis în temniţă? repetă el în cele din urmă. Mai înainte mă îndoiam de vorbele tale, dar acum te cred, căci numai robia şi temniţa puteau să-l ţină atâta timp departe de mine. De ar fi fost aruncat fie şi până la marginea pământului, dacă ar fi fost însă liber, s-ar fi întors la inima mea. Aş fi văzut mai demult pe..., n-aş fi fost atâta timp lipsit de...

Iacov încercă în zadar să pronunţe acest nume scump, care, de atâţia ani, nu i-a sunat în urechi, dar când l-a pronunţat, lacrimile începură să-i curgă.
328

rob nenorocit, pe când eu respiram aerul libertăţii, întemniţat în Egipt ai zis? Ei bine, mă voi duce în Egipt şi mă voi arunca la picioarele puternicului guvernator al acelui pământ, ca să-l rog pentru Iosif.

La aceste vorbe curseseră lacrimi din ochii tuturor. Israil continuă:

el l-a liberat pe Simeon şi l-a trimis înapoi pe Veniamin, aşa că va da libertate şi iubitului meu Iosif. El e mare, puternic şi vorba lui este lege. Este drept, milostiv şi va avea milă de îndurerarea mea. Voi cădea cu trupul meu cel slăbit la pământ înaintea lui. îmi voi pleca la picioarele sale capul albit şi nu se va putea stăpâni să nu-mi deplângă necazul, să nu se împărtăşească de el şi să nu-mi redea pe iubitul meu Iosif, cel pierdut de atâta timp. Credeţi că va lepăda rugăminţile mele?

— Nu te teme de nimic, îi zise Veniamin, a cărui tulburare mai că îi îneca vorbele. Nu te teme de nimic, tată! Nimeni nu poate lucra cu mai multă dreptate şi milostivire, nici a-ţi asculta durerea şi a o mângâia mai cu uşurinţă decât guvernatorul Egiptului care, deşi este bogat şi puternic, ştie din cercare ce este nenorocirea. în tinereţea lui, şi el a fost vândut rob, a fost supusul unui stăpân nedrept şi a fost băgat în lanţuri în temniţă. El nu este idolatru, ci credincios slăvitor al Dumnezeului lui Avraam. Cu atât mai mult se va îndupleca să-ţi asculte glasul, pentru că nu este egiptean, ci unul dintre compatrioţii noştri şi chiar dintre rudele noastre... în Memfis îl numesc Zafnat-Paneah, dar numele lui cel evreiesc este... O, tată, Iosif este guvernatorul Egiptului! Iosif domneşte peste acest popor! El a fost izbăvitorul împăratului şi este idolul acestei naţiuni. Da, fratele meu Iosif trăieşte şi aşteaptă să vii să-i binecuvântezi coroana slavei, cu care Cel Atotputernic a binevoit a-l cinsti.

Sentimentele fireşti liniştindu-se puţin, nu mai era primejdie şi fiecare dintre fii putu să-i povestească
329
întâmplările la care a fost martor. Cu toate acestea, îndoielile lui Israil nu s-au împrăştiat de tot până când Zabulon nu s-a dus la uşă şi a făcut să răsune casa de sunetele cele ascuţite ale trâmbiţei. Slugile au venit în grabă aducând carele, catârii şi asinii încărcaţi cu bunătăţile Egiptului, pe care Iosif le trimisese pentru a-şi hrăni tatăl şi pe ceilalţi pe drumul lor spre Egipt. S-au aşezat toţi în rând înaintea casei, iar Israel, deosebindu-i la lumina razelor celor strălucitoare ale soarelui ce răsărea, încredinţarea îi intră deplin în inimă.

destul! zise el. Iosif trăieşte, îl voi vedea mai înainte de a muri.

Patriarhul făcu semn cu mâna ca să i se pună o pernă la picioare, iar acesta era semnul pentru toţi să se retragă, atunci când el voia să rămână singur ca să se roage. Fraţii se împrăştiară, ducându-se la casele lor ca să-şi vadă soţiile şi să se pregătească pentru a porni cât mai curând spre Egipt. Lia, îmbrăţişându-l pe Iacov, se retrase în odaia sa, lăsându-l în genunchi înaintea tronului Celui Prea înalt.

Ce clipă a fost pentru patriarh aceea când află că tânărul care a fost smuls din braţele lui este înălţat la împărăţirea asupra unei naţii întinse şi puternice, că omul al cărui nume s-a răspândit în toate părţile lumii cunoscute, că acel Zafnat-Paneah, despre care auzise de atâtea ori vorbindu-se că întrece cu înţelepciunea, cu puterea şi cu bunătatea pe toţi fiii oamenilor, este chiar fiul lui, mângâierea bătrâneţilor lui, cel întâi-născut al lui din iubita sa Rahila?!? Soarta acestui copil pierdut, pe care l-a plâns atâta, a acestui Iosif atât de iubit şi atât de mult dorit este pilduitoare pentru bunătatea cea nemărginită a lui Dumnezeu, Care atât covârşeşte tot ce-şi poate închipui mintea omenească, încât rugăciunile lui erau slabe şi neîndestulătoare, iar cuvintele recunoştinţei lui mureau pe buze, neputând să arate ceea ce i se întâmpla în suflet.

330

Când îşi aduse aminte de tot ce-i mărturisise Simeon că Iosif a pătimit din pricina răutăţii lui şi cât de mult a fost înşelat el însuşi, tremura din toate mădularele.

o, Dumnezeule, strigă el, eu am fost nedrept faţă de fratele meu Isav, iar fiii mei au fost faţă de mine. Eu mi-am înşelat pe tatăl, pe Isaac, iar fiii mei m-au înşelat pe mine. împietrit în minciună, am nesocotit numele Celui Atotputernic şi l-am înşelat pe bătrânul meu tată. Aşa şi aceştia, când mi-au adus haina cea mânjită de sânge, au chemat cerul mărturie a sincerităţii lor. Fie ca nenorocirile şi greşelile noastre să se termine aici! Nu lăsa, Doamne, ca păcatele lor să treacă la copii, ci fă ca pocăinţa să le spele vina! Iartă-i, pentru rugăciunea mea şi a lui Iosif!

Zburaţi aici toţi corbii văilor! Vulturi cu ochi pătrunzători, coborâţi de pe stâncile cele înalte! Aerul este plin de aburii sângelui ce s-a vărsat de curând, iar măruntaiele fumegânde ale jertfelor sunt împrăştiate pe pământ.

Aceasta era a treia jertfă pe care Israil şi fiii lui au adus-o de la plecarea lor din Canaan. Bucuria femeilor şi a copiilor că au lăsat un pământ unde domneşte foametea ca să meargă să trăiască în mijlocul îmbelşugării Egiptului, neastâmpărul bărbaţilor, care se bucură la gândul că îl vor vedea degrabă pe Iosif, fratele lor, se manifestă prin cântece, rugăciuni şi îmbrăţişări. Simţământul însă de care era plină inima lui Iacov era închis în el însuşi şi nu putea să-l exprime prin vorbe.

Iuda se dusese înainte ca să-i vestească lui Iosif sosirea tatălui său, iar fraţii aşteptau să-l vadă întorcându-se în grabă.

Deodată Zabulon strigă cu glas mare:

iată zidurile Memfisului!...

331

În clipa aceea, sunetele trâmbiţelor şi ale altor instrumente de muzică ostăşească se auziră de departe. Femeile tresăriră, copiii se uitară împrejurul lor, iar bărbaţii se grăbiră să-i ajute să se dea jos din care.

Israil, sprijinit de Simeon şi de Ruvim, sta în picioare în mijlocul fiilor lui, al soţiilor şi al copiilor, asemenea unui palmier regal, ale cărui ramuri prinzând rădăcini, fac, la rândul lor, alte rădăcini şi, înmulţindu-se la nesfârşit, formează o dumbravă deasă care împodobeşte şi apără copacul ce le-a dat viaţa.

Veniamin, ţinând o mână a lui Iacov în a sa, iar cu cealaltă apucându-l de după mijloc, îi sprijini trupul lui cel slăbit de ani rugându-se în şoaptă:

o, Dumnezeule Atotputernic, Atoateţiitorule,Te rog să binevoieşti a întări inima tatălui meu şi să-i dai putere pentru bucuria ce se apropie! Nu îngădui, în milostivirea Ta, ca Israel să moară mai înainte de a-şi îmbrăţişa fiul, pe care atât de mult l-a plâns!

Israil auzi aceste din urmă cuvinte şi-şi ridică ochii înlăcrimaţi spre Veniamin, care continuă:

da, iubitul meu tată, el vine!... Văd înaintea noastră trupe numeroase de călăreţi şi un şir lung de care. Cei care duc steagurile le învârt în aer. Soldaţii scot strigăte de bucurie şi-şi izbesc pavezele de aramă. O pădure de suliţe străluceşte în razele soarelui. Tată, n-auzi sunetul trâmbiţei? Nu simţi cum se cutremură pământul sub picioarele cailor care aleargă în galop? Oare îl poţi deosebi pe acela care stă lângă Iuda, în carul cel dintâi? Iată că se opresc şi se dau jos. Iuda se trage la o parte pentru a-i face loc. Vine iute către noi! Tată, o, tată!...

ajuta-ţi-mă! Ruvime, Simeoane, ajutaţi-mă!

Fiii alergară în ajutorul lui Israil, pe care-l ţinură... după un minut se deşteptă în braţele lui Iosif.

332

în loc de postfaţă

Hotărât lucru, frumoase cărţi citeau strămoşii noştri în urmă cu 160 de ani, nu numai frumoase, ci şi ziditoare, împodobitoare şi de suflet mult înţelepţitoare. Grija lor de a se întări cu hrană duhovnicească de cea mai aleasă calitate este cu neputinţă să nu te pună şi astăzi pe gânduri, în sensul cel mai bun şi mai profund al cuvântului. Oare, din fericitele lăcaşuri în care s-au sălăşluit prin mila şi îndurările iubitorului de oameni Dumnezeu cu ce ochi privesc ei degringolada şi confuzia valorică, inflaţia contemporană a cuvântului, mai greu de sesizat decât cea pecuniară, dar tocmai de aceea cu mult mai periculoasă şi mai nocivă decât aceasta, negreşit, cu unii nespus de îngrijoraţi, de mâhniţi, de întristaţi şi de îndureraţi.

Dar iată că nu numai fiţuicile, broşurile şi cărţuliile imunde ajung în case, în minţi şi în inimi, ci şi opere literar-duhovniceşti alcătuite de minţi binecuvântate şi luminate de sus, adresate celor care, respectându-şi propria persoană, nu uită nicio clipă ce menire înaltă au primit de la Ziditorul lor Cel Atoatevăzător. între acestea, o credem cu tărie, un loc cu totul aparte vor ocupa şi minunatele istorisiri biblice din „Patriarhii sau pământul Canaanului”.

Nu intenţionăm să facem niciun fel de consideraţii pe marginea cărţii, a cărei mireasmă unică şi suavă, suntem convinşi, va stărui încă multă vreme în sufletele simţitoare

333

şi iubitoare de sfinţi şi de sfinţenie ale cititorilor noştri. Dorinţa noastră este alta de această dată.

Cadrului literar, în care atmosfera, peisajul şi psihologicul, toate foarte potrivit grefate pe datele scripturistice, care ne-a dăruit o operă atât de folositoare şi deopotrivă de captivantă, am voi să-i mai adăugăm ceva. Sfântul Apostol Pavel dorea să ne deprindem cu o hrană duhovnicească tot mai consistentă, mai „vârtoasă”, după laptele pe care am fost obligaţi să-l bem ca începători pe căile mântuirii. în acest sens, câteva referiri din cărţi deja cunoscute evlavioşilor cititori, precum „Patericul egiptean” şi „Despre rugăciune” a Fericitului Arhimandrit Sofronie la care vom adăuga şi unele dintre două excepţionale apariţii foarte recente: „Adeverirea propovăduirii apostolice” a Sfântului Irineu de Lugdunum vol. IEditura Institutului Biblic şi de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române) şi „Aripi duhovniceşti pentru cei osteniţi şi împovăraţi” - „Experienţe ascetice” vol. III a Sfântului Ierarh Ignatie Briancianinov vol. IEditura Sophia), avem convingerea că îi vor ajuta în mod îndestulător să adâncească învăţămintele, noimele şi sensurile impresionantei lecturi pe care tocmai am terminat-o.

În cartea Sfântului Mucenic Irineu, în care traducătorul, Domnul Prof. dr. Remus Rus, ne oferă şi o edificatoare introducere privind viaţa, activitatea şi opera marelui Ierarh, precum şi contextul istoric în care ele au apărut, s-au desfăşurat şi manifestat, ni se spun printre multe altele, care de care mai uimitoare, de către acest slăvit autor care a trăit, precum puţin alţii, „în chip nemijlocit adevărul creştin în dimensiunea lui istorică şi, mai presus de toate, în dimensiunea lui mistică”, şi următoarele:

334

Curăţia protopărinţilor

„Iar Adam şi Eva, căci acesta a fost numele femeii, erau goi şi nu se ruşinau (Facere 2,25), fiindcă în ei erau simţămintele nepăcătoase ale copilăriei, iar ei nu înţelegeau niciunul dintre acele lucruri care sunt născute în suflet din pricina răului, prin concupiscenţă şi dorinţe ruşinoase, deoarece la acea vreme ei îşi păstraseră natura sănătoasă, căci ceea ce fusese suflat în făptură a fost suflarea de viaţă. însă cât timp suflarea a rămas în locul şi ordinea cuvenite, nu aveau niciun fel de gânduri sau cunoaşteri rele. Astfel, ei nu se ruşinau când se sărutau şi se îmbrăţişau unul pe altul în curăţie, aidoma copiilor”.

Legământul cu Avraam

„Şi trecând timpul, adică până la cea de a zecea generaţie după potop, a apărut Avraam, ca să poată căuta binecuvântarea care i-a fost dată de la strămoşul său şi pe Dumnezeul pe care îl aştepta. Din pricina îndemnului arzător al sufletului său, el a rătăcit pe întreg pământul căutând unde era Dumnezeu, însă ostenind, şi-a încetat căutarea. Îndurându-Se de el, Dumnezeu, pe Care singur îl căutase în tăcere, i S-a arătat lui Avraam şi, prin Cuvântul Său, ca printr-o rază de lumină, i S-a făcut cunoscut, căci El i-a vorbit din ceruri şi i-a zis: „Ieşi din pământul tău, din neamul tău şi din casa tatălui tău şi vino în pământul pe care ţi-l voi arăta Eu” (Facere 12,1; Fapte 7, 3). Iar el a crezut vocea

cerească şi întrucât era la vârsta bărbăţiei, numărând şaptezeci de ani şi având soţie, el s-a ridicat şi a plecat cu ea din Mesopotamia, luând cu sine şi pe Lot, fiul fratelui său care murise. Iar când a ajuns în acel ţinut care se cheamă acum Iudeea, în care locuiau cele şapte seminţii
335
din sământa lui Ham, Dumnezeu i S-a arătat în vedenie şi i-a zis: „Îţi voi da ţie şi seminţiei tale după tine acest ţinut în stăpânire veşnică" (Facere 12, 7). Dar i-a mai spus şi că sământa sa va rătăci într-un pământ care nu va fi al ei şi că va suferi dureri şi ani de robie şi iar, la a patra generaţie, va reveni în pământul făgăduit lui Avraam, iar Dumnezeu va pedepsi neamul care a ţinut-o în robie vol. ICf. Facere 15, 13-16; Fapte 7,6 şi urm.). Iar pentru ca Avraam să cunoască slava seminţiei sale, dar şi înmulţirea ei, Dumnezeu l-a scos afară noaptea şi i-a zis: „Priveşte la cer şi vezi stelele, dacă poţi să le numeri, atât de mulţi vor fi urmaşii tăi" (Facere 15, 5). Iar Dumnezeu văzând că sufletul lui era neîndoit şi neclintit, i-a dat mărturie prin Duhul Sfânt, zicând în Scriptură: „Iar Avraam a crezut şi i s-a socotit aceasta ca dreptate" (Facere 15, 6; Romani 4, 3). Când a primit această mărturie, Avraam era încă necircumcis, iar pentru ca măreţia credinţei sale să poată fi cunoscută, El i-a dat tăierea împrejur, în locul netăierii împrejur, ca pecete a credinţei din starea de netăiere împrejur (Romani 4,11). După aceasta, i s-a născut fiul său Isaac din Sara care era stearpă potrivit făgăduinţei lui Dumnezeu vol. ICf. Fapte 8, 8; Facere 21,1-4). El a fost tăiat împrejur după cum a spus Dumnezeu în legământ. Din Isaac s-a născut Iacov vol. ICf. Facere 25, 25). Aşadar, prima binecuvântare a lui Sem a coborât asupra lui Avraam, şi de la Avraam la Isaac, şi de la Isaac la Iacov, ca moştenire a Duhului vol. ICf. Romani 9, 7-13; Facere 21; 25,23; Maleahi 1,2), împărţită între ei. Prin urmare, El a fost numit Dumnezeul lui Avraam, Dumnezeul lui Isaac şi Dumnezeul lui Iacov (Ieşire 3, 6). Lui Iacov i s-au născut doisprezece fii, după care au fost numite cele douăsprezece triburi ale lui Israel" vol. ICf. Facere 35,23-26; Fapte 7, 8).
336
Aşezarea în Egipt şi ieşirea

„Iar când foametea s-a întins peste întreaga ţară, s-a întâmplat că hrană mai era doar în pământul Egiptului. Atunci Iacov, mutându-se cu întreaga lui familie, s-a aşezat în Egipt (Facere 41,54; 45,5 şi urm.; Fapte 7,11-15), şi numărul celor care au plecat cu el a fost de 75" vol. ICf. Facere 46,27; Ieşire 1,1-5; Fapte 7,14)...

în opera Fericitului Părinte Arhimandrit Sofronie „Despre rugăciune", care, asemenea recentei apariţii „Viaţa Sfântului Siluan Athonitul" în care pentru întâia oară se redă textul ei integral în limba română, 320 p. nu mai are nevoie de prezentări, mii şi mii de cititori citind-o şi recitind-o în cei trei ani care s-au scurs deja de la apariţia ei, în capitolul al VI-lea, „Despre rugăciunea lui Iisus", ni se spun şi acestea:

„ [...] Urmărind cu atenţie curgerea realităţii înconjurătoare, noi observăm că orice trebuinţă reală are în existenţa cosmică posibilitatea de a fi satisfăcută, cu condiţia de a se găsi acces spre acest mijloc. în istoria progresului ştiinţific, multe dintre ideile ce păreau din cale afară de îndrăzneţe s-au înfăptuit acum, sub ochii noştri. De ce să mă îndoiesc că şi setea mea de nemurire fericită şi de unire veşnică cu Ziditorul, de asemenea se va înfăptui?

Cât de radical se schimbă totul, când deodată ni se deschide inima pentru a primi chemarea lui Hristos. Fiecare clipă devine preţioasă, plină de un sens profund. Iar suferinţele şi bucuria se îmbină în chip minunat cu noua noastră jertfă. Scara care atinge cerul se află înaintea ochilor noştri. „De acum nu-ţi va mai fi numele Iacov, ci Israel te vei numi, că te-ai luptat cu Dumnezeu şi cu oamenii şi ai ieşit biruitor. Şi a întrebat Iacov zicând: Spune-mi şi Tu
337
numele Tău! Iar Acela a zis: Pentru ce întrebi de numele Meu? El e minunat! Şi l-a binecuvântat acolo" vol. I fac. 32, 28-29). Drumul spre o cunoaştere desăvârşită, încă nu ni s-a descoperit, dar străvederea lui deja ni s-a dat. Ea se va adânci în conştiinţa proorocilor şi se vor spune cuvinte înflăcărate despre Cuvântul Cel din Veşnicie al Tatălui, Care va veni, şi despre Lumina desăvârşită, întru Care nu este niciun întuneric, Care ni Se va arăta nouă în toată puterea Sa.

Lupta cu Dumnezeu este riscantă şi poate duce la pieire, dar ea ne poate întări pentru a birui „omul cel vechi", schilodit de mândria luciferică. Să biruim prin „smerenie": „ [...] şi pe oameni îi vei birui". Cum? Prin smerenie. „Şi Iacov a zis: Dumnezeul tatălui meu Avraam şi Dumnezeul tatălui meu Isaac... izbăveşte-mă din mâna fratelui meu, din mâna lui Isav, căci mă tem de el, ca nu cumva să

vină şi să mă omoare pe mine şi pe aceste mame cu copii” vol. I fac. 32,9 şi 11). Atunci, ridicându-şi ochii, Iacov a văzut pe Isav,” fratele său, venind cu cei patru sute de oameni... şi apropiindu-se de fratele său, i s-a închinat de şapte ori până la pământ. Isav însă a alergat în întâmpinarea lui şi l-a îmbrăţişat şi, cuprinzându-i grumazul, l-a sărutat şi au plâns amândoi vol. I fac. 33,1-4). S-a luminat Isav, care îl ura pe Iacov, din pricină că i-a răpit binecuvântarea părintească ce îi aparţinea. în persoana lui Iacov-Israil ni se zugrăveşte chipul pocăinţei smerite.

Criza morală ce domneşte în toată lumea nu este oare o pregătire pentru o nouă şi mare renaştere? Ceea ce se petrece astăzi în sufletele unor anumiţi oameni este cu putinţă să se petreacă într-o mare mulţime de suflete, şi lucrul acesta poate să vină ca un puternic potop, ca un fulger orbitor în miez de noapte. Această frântură de istorie dată nouă poate şi trebuie să devină perioada, în care să ne însuşim existenţa în toate dimensiunile ei. Toate
338
suferinţele noastre pot deveni, în lumina acestei nădejdi, înaintea noastră, priveliştea unui tablou măreţ. „Ziua zilei spune cuvânt şi noaptea nopţii vesteşte ştiinţă” vol. IPs 18,2), dacă sunt petrecute într-o rugăciune ce depăşeşte hotarele universului... începutul acestei rugăciuni se găseşte la marginea cerurilor şi mişcarea ei până la marginea lor şi nimic nu se ascunde de căldura ei. Ea ne încălzeşte şi , ne înveseleşte. Ea este un canal prin care ne vine de Sus Revelaţia.

Fie Numele Dumnezeului nostru binecuvântat de acum şi până în veac”.

„Patericul egiptean” pe care mulţi creştini şi monahi lucrători îl au ca pe a doua carte după Sfânta Scriptură ne redă acest mărgăritar de prea adâncă şi minunată tâlcuire duhovnicească a lui avva Ioan Colov:

„A zis avva Ioan: cine a vândut pe Iosif? Și a răspuns un frate, zicând: fraţii lui. I-a zis lui bătrânul: nu, ci smerenia lui l-a vândut. Că putea să zică, că frate al lor este şi să răspundă împotrivă; ci tăcând, pentru smerenie, s-a vândut pe sine şi smerenia l-a pus ocârmuitor peste Egipt”.

Sau acest al 50-lea cap dintre cele pentru avva Pimen: „Un frate l-a întrebat pe avva Pimen, zicând: „Ce voi face?”. I-a zis lui bătrânul: „Avraam, când a intrat în pământul făgăduinţei, mormânt şi-a cumpărat lui, şi prin mormânt a moştenit pământul”. Zis-a fratele: „Ce este mormântul?”. I-a zis lui bătrânul: „Locul plângerii şi al tânguirii”.

Nici umorul nu este străin avvilor egipteni, îmbinându-se el în chip minunat cu înţelepciunea de sus şi cu dreapta socoteală, precum putem vedea şi din acest al 22-lea cap, din cele pentru avva Agathon:
339
„S-a îmbolnăvit odată avva Agathon şi un oarecare dintre bătrâni. Şi zăcând el în chilie, citea un frate la cartea Facerii şi a venit la capul unde zice Iacov: „Iosif nu este, Simeon nu este; şi pe Veniamin îl veţi lua? Şi îmi veţi pogorî bătrâneţile cu mâhniciune la iad” (Facere 47, 36 şi 37).

Şi răspunzând bătrânul a zis: „nu-ţi ajung ceilalţi zece, avvo Iacove?” Zis-a avva Agathon: „încetează, bătrânule! Dacă Dumnezeu este Cel Ce îndreptează, cine este cel ce osândeşte? vol. IRom. VIII, 33 şi 34).

Şi Cuvioşii Părinţi ai „Limonariului” cugetau adânc şi alegoric la primele cărţi ale Vechiului Testament, precum se vede şi în capitolul 152 al cărţii, ce cuprinde apoftegme din „Viaţa şi spusele lui Marcel Schitiotul, Stareţul Lavrei Monidia”:

„Spunea bătrânul:

Să ne grăbim să ieşim din viaţa trupească asemeni lui Israil din robia Egiptului”.

Sfântul Ierarh Ignatie Briancianinov vol. If 1894), „noul Gură-de-Aur” al Pravoslaviei, contemporanul Sfântului Ierarh Teofan Zăvorâtul şi al marilor Stareţi Sfinţi de la Optina: Leonid, Macarie şi Ambrozie vol. Icelui dintâi i-a fost chiar şi ucenic pentru o vreme, ca începător în viaţa monahală), în al doilea cuvânt din „Experienţe ascetice” III vol. III), intitulat „Iosif povestire după cartea Facerii vol. I cap. XXXII)”, pp. 17-60, face următoarele consideraţii şi tâlcuiri, pe care mai bine le-am numi perle şi minunăţii duhovniceşti:

„În chip minunat le vine drepţilor, atunci când sunt întru necazuri, gândul de a mulţumi lui Dumnezeu. Acest gând smulge inima lor din întristare şi întunecime, o înalţă spre Dumnezeu, pe tărâmul luminii şi al mângâierii.
340
Dumnezeu mântuieşte întotdeauna pe cei care aleargă la El cu simplitate şi cu credinţă.

Sfântul patriarh Iacov se întorcea din Mesopotamia în pământul Canaanului în pământul naşterii sale, în moştenirea sa dinainte rânduită de către Dumnezeu. Pe neaşteptate, i-a sosit vestea că Isav cel mânios, fratele lui, îi iese în întâmpinare, având cu sine patru sute de bărbaţi înarmaţi. încă din anii tinereţii, Isav, tulburat de zavistie, încercase a-l omorî pe Iacov. Pentru a scăpa de o moarte timpurie, năprasnică, Iacov a fugit în Mesopotamia. A petrecut acolo douăzeci de ani. Timpul ar fi putut să vindece inima rănită de răutate a lui Isav... dar nu, el iese în întâmpinarea fratelui cu o ceată înarmată. Mulţimea oamenilor din ceată, înfăţişarea lor războinică trădează gândul rău al căpeteniei. Timpul n-a vindecat ura în Isav: crescând acesta cu vârsta, creştea în el şi ura faţă de fratele său.

S-a speriat Iacov, nu ştia ce să facă: s-a hotărât să îşi împartă avuţia, care era alcătuită din slugi şi numeroase dobitoace, în două tabere: „Dacă Isav, mânios socotea el va măcelări una din tabere, poate că mânia i se va stinge şi nu se va atinge de cealaltă tabără". în urma celor două cete se aflau soţiile şi copiii lui Iacov; în urma tuturor se afla ce-a de-a doua soţie a lui, Rahila, cu singurul ei fiu iosif, cel mai tânăr dintre fiii lui Iacov. Ei se aflau la urma tuturor, fiind cei mai tineri, însă acest loc era dat lor şi în urma deosebitei iubiri de soţ şi de părinte a lui Iacov, fiind locul cel mai neprimejduit. Ochiul iubirii este şi ochiul geloziei. După ce a rânduit astfel, dreptul a grăbit spre limanul cel obişnuit al drepţilor, a grăbit a sta înaintea lui Dumnezeu în rugăciune plină de evlavie. Destul este mie toată dreptatea şi tot adevărul vol. Ipe) care ai făcut robului Tău, că numai cu acest toiag al meu am trecut Iordanul acesta, iar acum m-ai făcut cu două tabere vol. I fac. XXXII, 10). înconjurat de primejdie din toate părţile, dreptul îşi varsă inima
341
înaintea lui Dumnezeu, se socoteşte cu soarta, se află pe deplin mulţumit, vede că Dumnezeu, Care i-a poruncit să meargă în Mesopotamia şi apoi să se întoarcă de acolo, a săvârşit toate după făgăduinţă Sa. Destul este mie toată dreptatea şi tot adevărul vol. Ipe) care ai făcut robului Tău. Adâncă, adevărată smerenie! Doar ea e vrednică să stea înaintea lui Dumnezeu. Doar ea e vrednică să stea de vorbă cu Dumnezeu: ea nu e niciodată părăsită de Dumnezeu. Dumnezeu caută cu milostivire către ea, revărsând mile îmbelşugate asupra celui ce se roagă cu smerenie. Prin voia lui Dumnezeu, inima lui Isav s-a schimbat: mai înainte ardea de vrăjmăşie, acum s-a aprins fără veste de dragoste frăţească. Isav aruncă sabia, fuge în îmbrăţişarea fratelui şi amândoi fraţii plâng unul în braţele celuilalt.

Iată, a trecut de acum multă vreme de când Iacov se află în pământul Canaanului. Soţia lui iubită, Rahila, a murit deja, născându-l pe cel de-al doilea fiu al său, Veniamin. Iacov a încercat deja multe necazuri din partea fiilor săi necugetaţi, ce s-au purtat în pământul făgăduinţei ca într-o ţară câştigată prin război. în împrejurimile locuinţei sale, aflată în apropiere de Hevron, ei îşi păşteau marile turme, îndepărtându-se uneori destul de mult în căutarea unor păşuni mai grase. Iacov stătea tot timpul acasă, unde îl opreau atât vârsta, cât şi sporirea duhovnicească. Aceasta atrăgea mintea şi inima bătrânului spre Dumnezeu şi, ca atare, el îndrăgea însingurarea în locuinţa sa. Un astfel de om nu are când să se dedea grijilor lumeşti şi nu i se potriveşte acest lucru. Nedespărţit de el era mângâierea lui, fiul cel iubit, frumos la suflet şi la trup, Iosif. Slujirea bătrânului părinte şi luarea aminte la adânca, sfânta învăţătură a părintelui văzător de Dumnezeu alcătuiau toată îndeletnicirea şi toată desfătarea tânărului. În sufletul său cădea cuvântul cucerniciei asa

cum cade sămânţa în pământ gras şi a adus degrabă rod:
342
a prins a străluci în sufletul lui Iosif sfânta curăţie. în curăţia inimii începe să se oglindească Dumnezeu, aşa cum în oglinda apelor limpezi, străvezii, se răsfrânge soarele. Virtutea lui Iosif a trezit în fraţi nu râvna de a-i urma, ci zavistie: aşa se întâmplă, din nefericire, cel mai adesea între oameni. Fraţii au născocit şi au venit cu clevetire rea asupra lui Iosif, despre care anume Scriptura nu ne spune, dar Iacov cel pătrunzător şi plin de har nu a fost amăgit de născocirea împletită cu viclenie: el a continuat să-l iubească pe Iosif şi, ca semn al deosebitei sale iubiri, i-a dăruit fiului haină pestriţă. Culorile vii şi felurite au fost şi sunt, până în ziua de astăzi deosebit de iubite în Răsăritul nomad. Oare nu era această haină simbolul felurimii împrejurărilor prin care avea să treacă tânărul în viaţa sa? Dumnezeu i-a insuflat înainte-văzătorului bătrân să înfăţişeze proorocia nu prin cuvinte, ci printr-un simbol: haina pestriţă. De aici încep neobişnuitele peripeţii ale lui Iosif. El slujeşte drept preînchipuire, îndepărtată umbră biblică a Domnului nostru Iisus Hristos, iar pentru viaţa lucrătoare se arată pildă de om cucernic şi îmbunătăţit, supus unor felurite şi neobişnuite necazuri, în vremea

cărora el îşi păstrează credincioşia faţă de cucernicie şi virtute; niciunde şi nicicând nu este părăsit de Dumnezeu, pretutindeni este păzit de El şi în cele din urmă e proslăvit în chip minunat. Să ascultăm, să ascultăm vrednica de luare aminte povestire despre minunatele şi plinele de învăţăminte peripeţii ale celui înveşmântat de proorocul-părinte în haină pestriţă!

Fraţii lui Iosif, văzând că tatăl lor îl iubeşte mai mult decât pe toţi ceilalţi fii, l-au urât: cu fiecare cuvânt schimbat cu el, cu fiecare privire aruncată asupra lui, fierbea într-înşii o tulburare întunecoasă. El nu înţelegea boala care îi cuprinsese: sufletul lui curat îi vedea pe toţi curaţi, oameni cu gânduri bune. Cu încredere îşi deschidea inima
343
înaintea lor. Această inimă fără de răutate fusese aleasă deja de Dumnezeu ca vas al descoperirilor de taină. Harul Sfântului Duh începuse, pe potriva anilor tineri ai lui Iosif, a-şi arăta sălăşluirea şi lucrarea prin vise pline de înţeles. O mână tainică zugrăvea în închipuirea feciorelnică, cu trăsături vii, vise ciudate. Iosif avea şaptesprezece ani atunci când a avut primul vis proorocesc. Fără să se ascundă, fără a bănui vreun rău, le-a povestit fraţilor: pe cât se vede, visul lăsase în sufletul tânărului o întipărire neobişnuită, care avea nevoie de tâlcuire. El voia să audă această tâlcuire din gura fraţilor săi mai mari. „Am visat”, le-a spus el, „că legam snopi pe câmp. Snopul meu s-a ridicat deodată şi a stat drept, iar snopii voştri s-au întors către snopul meu şi i s-au închinat”. Fraţii au întors cuvânt: „Nu cumva vei împărăţi tu peste noi sau te vei face domn al nostru?”. Şi ura fraţilor faţă de dânsul a sporit îndoit din pricina visului haric, din pricina sfintei lui sincerităţi pe care ei o răstălmăciseră, strâmbându-o, şi care îi rănise. Iosif vede un nou vis. Cu nevinovăţie copilărească, parcă spre a se îndreptăţi pentru primul vis şi a dovedi că visele cu tâlc vin la el fără voia lui, el povesteşte visul tatălui şi fraţilor: „Am văzut”, zice, „soarele, luna şi unsprezece stele închinându-se mie”. Tatăl, auzind povestirea fiului, l-a oprit pe tânăr. „Ce este acest vis pe care l-ai văzut?” a grăit el. Nu cumva eu, mama ta şi fraţii tăi ne vom închina ţie până la pământ?” duhovnicescul şi încercatul tată l-a oprit pe fiu nu fiindcă ar fi socotit visul lui închipuire deşartă, odraslă a sufletului propriu, bolnav de semeaţă cugetare, ci pentru a-l păzi pe tânăr de căderea în semeaţă cugetare şi, totodată, pentru a stinge întrucâtva printr-o mustrare aspră zavistia şi pizma din fraţii lui.

Altfel, îndrumătorii ascetici creştini poruncesc să nu luăm aminte la toate arătările îndeobşte ce se înfăţişează simţurilor sufleteşti şi trupeşti: ei poruncesc să păstrăm
344
în faţa oricărei arătări o răceală înţeleaptă, o fereală mântuitoare. Sunt şi vise de la Dumnezeu a căror pildă şi dovadă sunt visele lui Iosif: dar starea celui ce vede vise şi vedenii este primejdioasă, foarte apropiată amăgirii de sine. Vederea neajunsurilor noastre iată vedenia cea neprimejdioasă! Vederea căderii şi a răscumpărării noastre iată vederea ce prea trebuincioasă! Duhul înfrânt şi smerit vol. I ps. 18, 1) iată starea cu adevărat folositoare, străină amăgirii de sine, starea întru care binevoieşte Dumnezeu! Dreapta socotinţă în stare să pătrundă, să preţuiască şi să tâlcuiască vedeniile, este proprie celor sporiţi în nevoinţa duhovnicească: ea se dobândeşte după vreme îndelungată, ea este dar al lui Dumnezeu. A avut acest dar al lui Dumnezeu Sfântul Iacov: el şi-a oprit fiul care povestea visul proorocesc, însă păstra în amintire dă mărturie Scriptura cuvintele lui, care purtau asupra lor ungerea Duhului”.

„ [...] Faraonul a luat inelul din degetul său şi l-a pus în mâna lui Iosif, l-a îmbrăcat în haină de vison, i-a pus lanţ de aur la grumaz şi a poruncit să fie aşezat în carul al doilea din cele ale sale: noul dregător a fost purtat astfel prin cetate; înaintea carului mergea un crainic, vestind poporului rangul şi stăpânirea lui Iosif. Iosif împlinea atunci treizeci de ani. Faraonul l-a însurat pe dregătorul îndrăgit cu Asineta, fiica preotului din Iliopole, şi i-a schimbat numele, chemându-l Psomthofanih. Ce însemna acest nume? El înseamnă „Mântuitorul lumii”. Iosif a preînchipuit pogorârea pe pământ a Dumnezeu-omului la căzutul şi rătăcitul neam omenesc, atunci când a fost trimis de tatăl său la fraţii care păşteau oile departe de casa părintească. L-a preînchipuit atunci când a fost vândut de fraţii săi celor de alt neam. A preînchipuit îngroparea Lui prin închiderea sa în temniţă; prin neaşteptata sa înălţare şi slavă a preînchipuit slava învierii Lui. Fiica preotului din
345
Iliopole, care s-a măritat cu Iosif, preînchipuia Biserica lui Hristos alcătuită de cei din neamuri. Prin mântuirea poporului de la moarte a preînchipuit mântuirea omenirii de moartea cea veşnică. Împărţitorul pâinii celei materiale a fost preînchipuire a Celui Care e şi Pâinea Care se pogoară din

cer vol. III. VI), şi împărţitorul acestei pâini cereşti. Dintre tainicele preînchipuiri ale Vechiului Legământ s-a auzit pentru cea dintâi oară mângâietorul nume: „Mântuitorul lumii”! în minunat chip a prevestit Dumnezeiasca Pronie marea lucrare a lui Dumnezeu — răscumpărarea omenirii prin umbrele preînchipuirilor biblice. Cât de străvechi e începutul arătării acestor umbre! Cât de viu zugrăveau ele adevărul! Cu ce văl de taină erau acoperite ele pentru oamenii acelor vremi! Ce limpezi, ce străvezii au devenit ele atunci când Dumnezeu a descoperit oamenilor înţelesul Scripturilor Lui insuflate!”

„Cartea Facerii respiră tinereţea lumii politice. Istorisirea de Dumnezeu insuflatului alcătuitor al acestei cărţi, Moisi, îl strămută prin firescul ei pe cititorul cu luare-aminte într-o vechime depărtată, sfinţită, la aceşti oameni, care trăiau în minunată simplitate, la acea viaţă nu de mult începută, străină de toate rafinamentele. Această viaţă şi această simplitate sunt pline de putere! Cel care deseori se afundă în contemplarea povestirilor biblice va simţi negreşit în sufletul său o impresie aparte, ciudată. Această impresie este alcătuită dintr-o mireasmă de prospeţime, de tinereţe, ca aceea pe care o dă văzduhul unei dimineţi minunate de vară. Sufletul întinereşte privind cu stăruinţă tinereţea lumii, vorbind cu lumea tânără. Puterile lui se întăresc aşa cum prinde viaţă duhul unui bătrân de la tovărăşia tinerilor. Plăcut e să te desfătezi de prospeţimea lumii tinere, să te odihneşti în ea de impresiile lumii îmbătrânite, în descompunere”.

346

De pe patul său de moarte, Iacov grăind către Iosif i-a zis: „Eu mor. Dumnezeu va fi cu voi şi vă va întoarce din acest pământ în pământul părinţilor voştri. în acel pământ dau ţie o parte mai mult decât fraţilor tăi: pe aceasta am luat-o eu de la amorei cu sabia şi cu arcul meu”.

Cuvântul bărbaţilor purtători de duh, bagă de seamă un mare povăţuitor al asceţilor vol. ISf. Isaac Sirul n. ed.) este asemenea cuvântului bătrânului Iacov: prin cuvântul lor, aceştia împărtăşesc ascultătorilor puterea duhovnicească ce trăieşte în ei, pe care au dobândit-o în lupta cu păcatul, prin biruinţele asupra amoreilor nevăzuţi: gândurile şi simţămintele păcătoase.

Ceasul sfârşitului sfântului patriarh se apropia. în acest ceas de dinaintea morţii s-a revărsat asupra lui cu îmbelşugare Duhul Sfânt şi parcă a pus stăpânire pe el cu totul, în acele ultime clipe ale vieţii pământeşti, în care sufletul este gata să iasă din trupul învechit, S-a pogorât Duhul lui Dumnezeu, a oprit despărţirea, a revărsat în sufletul care pleca, în trupul care rămânea, viaţă harică. Cel ce trăgea să moară a înviat cu viaţa veacului viitor. în grabă i-a chemat bătrânul la sine pe toţi fiii săi; aceştia s-au grăbit să se adune lângă el, l-au înconjurat. Iacov încă şedea pe pat. Atunci când ei s-au adunat, le-a rostit o diată de Dumnezeu insuflată, prooroocească. Această diată respiră putere tinerească şi poezie: veşnica tinereţe a locuitorilor cerului şi sfânta lor poezie. Aici nu vorbeşte un om! Aici limba omului a fost doar o unealtă. Aici se aude vorbind Dumnezeu. Aici se aude Dumnezeu rostind voia Sa, hotărând sorţile viitoare ale oamenilor şi ale urmaşilor îndepărtaţi ai acestora! Diata patriarhului este o cântare cerească pe care a cântat-o Duhul ca să audă toată lumea. Cântarea aceasta vesteşte lumii pe Răscumpărătorul şi popoarelor cufundate în slujirea idolilor luminarea cu

347

lumina creştinismului. „Adunaţi-vă!” le-a grăit fiilor săi bătrânul aflat pe moarte, le-a grăit ca din tărâmul veacului de dincolo, „adunaţi-vă împrejurul meu; vă voi vesti vouă viitorul. Adunaţi-vă, fiii lui Iacov, ascultaţi-mă, ascultaţi-l pe Israil, ascultaţi-l pe tatăl vostru. Ruvim este îndepărtat de drepturile primului născut pentru că s-a lăsat în voia desfătării simţurilor. Nu le-au primit pe acestea Simeon şi Levi. Aplecarea lor spre vărsarea de sânge a fost lovită de blestem, pentru urmaşii lor s-a hotărât să fie răspândiţi între seminţiile celorlalţi fraţi. Asupra lui Iuda s-a revărsat toată îmbelşugarea binecuvântării: lui i s-a făgăduit stăpânirea lumească, faima, întâietatea între fraţi şi, mai ales, i s-a făgăduit că va fi strămoşul Mântuitorului, Care a vestit bătrânul prooroc va fi aşteptarea neamurilor”. De Dumnezeu insuflatul patriarh a rostit binecuvântare fiilor, fiecăruia în parte, înşirându-şi fiii după vârstă. Ajungând la numele lui Iosif, el a chemat iarăşi asupra lui şi asupra urmaşilor lui binecuvântarea cerului şi a pământului, neştirbit şi cu putere s-a răsfrânt această binecuvântare în bunăstarea de care aveau să se numere mai apoi numeroşii urmaşi ai lui Iosif.

...„Mă întorc”, au fost ultimele cuvinte ale lui Iacov, „la poporul meu; să mă îngropaţi în peştera care este în ţarina lui Evron heteul. Acolo sunt îngropaţi Avraam şi Sarra; acolo sunt îngropaţi Isaac şi Reveca; acolo am îngropat-o pe Lia”. După ce a grăit aceasta, Iacov a pus picioarele pe pat şi s-a sfârşit. S-a dus la poporul său, spune Scriptura la acei sfinţi oameni drepţi pe care pământul îi odrăslise

şi îi crescuse pentru cer, pe care îi încredinţase deja tărâmului veşniciei...
„ [...] După ce şi-a plinit făgăduinţa, Iosif s-a întors în Egipt. Pe fraţii săi încă mai continua să îi neliniştească fărădelegea săvârşită de către dânşii asupra lui. îl bănuiau
348
pe dregătorul-frate de pomenire a răului, iar acel suflet curat, sfânt, era în stare doar de bunătate! Presupunând că Iosif nu voia să tulbure liniştea bătrânului lor tată cu priveliştea răzbunării, că amânase răzbunarea pentru vremea potrivită, au venit la el şi i-au zis: „Tata a poruncit înainte de a muri: Spuneţi-i lui Iosif: Iartă greşeala lor, iartă-le nedreptatea lor; au săvârşit asupra ta nelegiuire, însă tu iartă-le vina pentru Dumnezeul părinţilor tăi!”. în vreme ce spuneau ei asta, Iosif plângea. Ei au căzut înaintea lui şi au zis: „Iată, ne dăm robi ţie!”. Iosif cel cu suflet mare, Iosif cel vrednic de binecuvântarea pământului şi a cerului, de binecuvântarea tuturor celor care citesc istorisirea faptelor sale ziditoare, le-a răspuns fraţilor: „Nu vă temeţi! Eu sunt al lui Dumnezeu. Voi v-aţi vorbit să-mi faceţi mie rău, iar Dumnezeu a voit pentru mine bine. Şi s-a împlinit hotărârea Lui! Mulţime de oameni a primit hrană, a fost păstrată în viaţă, nu vă temeţi: eu vă voi ocroti pe voi şi casele voastre”. Credinţa vie în Dumnezeu şi vederea cu ochi sufletesc curat a purtării de grijă dumnezeieşti îl înalţă pe om deasupra tuturor necazurilor, deasupra cumplitei nenorociri a sufletului: pomenirea răului şi răzbunarea.
Cartea Facerii trece sub tăcere întâmplările din viaţa lui Iosif care au urmat: pesemne că viaţa lui s-a scurs în linişte şi neştirbită bunăstare. Scriptura spune doar că Iosif şi-a petrecut în Egipt restul zilelor vieţii sale, a văzut pe nepoţii lui Efraim, a văzut pe fiii lui Maher, fiul mai mare al lui Manase, şi s-a sfârşit la vârsta de o sută zece ani. Plecând în veşnicie, el a lăsat cu limbă de moarte alor săi: „Eu mor; Dumnezeu vă va cerceta şi vă va scoate din acest pământ în pământul pe care a făgăduit să vi-l dăruiască. Atunci, la strămutarea voastră, luaţi oasele mele de aici cu voi în pământul făgăduinţei!”. Lăsând această diată, a răposat; trupul lui, ferit de putreziciune, a fost pus într-o
349
raclă şi pregătit de strămutarea poruncită: şi trei sute de ani a aşteptat trupul lui Iosif această strămutare, în legătura cu care diata fusese dată şi primită cu atâta credinţă.
Să mor şi să fiu îngropat în Egipt, ţara pribegiei mele: dar las cu limbă de moarte fiilor mei eu, cel lipsit de fii, las cu limbă de moarte seminţiei mele să se strămute în pământul făgăduinţei şi să strămute cu sine acolo şi trupul meu. Fii şi seminţie numesc gândurile care se nasc în mintea mea, simţămintele ce se nasc în inima mea. Fiii mei! Seminţia mea! Lăsaţi pământul Ghesemului, pajiştile lui grase, bune doar pentru creşterea dobitoacelor! Strămutaţi-vă din Egipt, din această lume de jos, unde stăpânesc trupul şi păcatul, strămutaţi-vă la Cer! Trupul meu să se pogoare pentru o vreme în pământ, din care a fost luat; iar atunci când, stârnit de trâmbiţa învierii, se va scula din somnul morţii, voi gândurile şi simţămintele mele înaripate de către Duhul, înălţaţi trupul înviat la cer! Cerul este făgăduit de Dumnezeu întregului om: nu numai sufletului, ci şi trupului! Da! Va veni vremea, îl va cerceta Dumnezeu pe om, va aduna trupul lui risipit în praf, amestecat cu ţărâna, va da viaţă acestui trup: şi dacă gândurile şi simţămintele omului sunt vrednice de cer, unse, pecetluite de către Duhul, atunci şi trupul Lui se va schimba la faţă, se va proslăvi, se va întraripa, împreună cu sufletul se va înălţa în zbor la cer”.
La prăznuirea Cinstitei Adormiri a Prea Sfintei, slăvitei Stăpânei noastre de Dumnezeu Născătoarea şi pururea Fecioara Maria
Editorii
Cuprins

Centru de difuzare:
Editura Evanghelismos
Str. Ionescu Gheorghe nr. 5,
Bl. 141, Sc.l, Ap. 2, Sector 4, Bucureşti TeL/Fax: 021-3311022 e-mail: contact@evanghelismos.ro www.evanghelismos.ro
Cartea aceasta este o galerie de tablouri variate, pline de cea mai hrănitoare învăţătură, este un şir necurmat de scene neprihănite şi mişcătoare de inimă. Morala cea mai curată umple toate filele ei şi sfânta credinţă îşi arată facerile sale de bine în toate lucrurile şi în faptele ce le cuprinde.

Părinţilor de familie, învăţătorilor, daţi fără frică această carte în mâinile fiilor şi ale şcolarilor voştri de amândouă sexele! Ea îi va învăţa să-şi cunoască îndatoririle, le va da lecţii de dreptate şi omenie. Inima lor cea tânără va fi mişcată de multe ori la citirea nenorocirilor lui Ismail, Iacov, Iosif... Lăsaţi să curgă aceste lacrimi de virtute; acesta este semnul că s-au folosit din citirea cărţii.

EDITURA EVANGHELISMOS